

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/328072>

DE HOEFSMID.

1911.

A

Nº. 397

A 297

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

A. FREDERIKSE te Utrecht, W. A. H. VAN HORSSEN te Utrecht, F. LAMÉRIS te
Amersfoort, J. LAMÉRIS te 's Hage, J. B. H. MOUBIS en W. C.
SCHIMMEL, beiden te Utrecht, en anderen.

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA,

VEEARTS EN MEDEBESTUURDER EENER INRICHTING VOOR HOEFBESLAG.

VIe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA. — 1911.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7728

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren behooren, — die met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd, de overigen zijn „korte medeelingen”.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

- A**antal paarden. VIII 123.
 *Aanteekeningen over het beslag conc. hipp. te 's Hage. VII 105.
- B**alk-klapijzer. Over het —. VI 89.
 *†Beslag bij bijzondere gangen. V 69.
 *† „ „ keuringen. VIII 123; XI 171.
 *† „ „ stelthoef. I 7.
 *† „ „ Over koud —. IV 59.
 *† „ „ van Curot. III 38.
 * „ „ van ezels en muilieren. IV 51.
 * „ „ Vernieuwing van het —. IV 56.
- Beugelijzer. II 30.
 *Brokkelhoeven. V 67.
- ***C**oncours hippique te 's Hage. VII 105.
 Correspondentie. II 27.
 Cursus in hoefbeslag in Friesland. X 152; XI 171.
 „ „ „ „ Limburg. II 29.
 „ „ „ „ Zeeland. VII 107.
 „ „ „ te Gorinchem. X 153.
 „ „ „ „ Hoorn. II 29; III 43; VI 88; IX 136.
 „ „ tot opleiding van onderwijzer in hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool II 28; XII 183.
- *†**D**erks. A. H Smederij van — te Utrecht. X 147.
 *Desespereert niet. IX 132.
 †Diploma Hoefsmidschool te Salatiga. IX 138.
- *†**E**gelhoef. IV 54.
- Examen in hoefbeslag te Arnhem. II 28.
 „ „ „ „ Brielle. IV 58.
 „ „ „ „ Enschedé. IV 57.
 „ „ „ „ 's Hage. IV 59; XI 171.
 * „ „ voor onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. II 21.
 „ „ voor hoefsmeden in Zeeland. IX 137.
- G**edachten over opleiding XII 179.
- H**arddravers en renpaarden. VI 89.
 Hoefsmeden b/h. Indische leger XII 184.
 Hoefsmidscholen. Over —. V 74.
 Hoefsmidschool te Amersfoort. IV 58; X 152; *†XI 163; XII 184.
 †Hoefsmidschool te Salatiga. Diploma —. IX 138.
 Hoefsmidschool te Tiel. I 9; II 18; VI 88; VII 107; XII 184.
 *Hoefsmidsvak in verband met Rijks-hengstenkeuring. XI 166.
 *Hoefsmidsvak. Opleiding in het. —. V 72.
 * „ „ in Drenthe en Twente. II 19.
 * „ „ Groningen. III 35.
 * „ „ „ N. en Z. Holland. I 5.
 Hoefijzer-fabriek „Hippos”. IV 60.
 *† „ „ met toonvrijheid. II 23.
 * „ „ Over het —. V 75.
 *† „ „ Over machinale —. VI 85; *VII 99; *VIII 117; †IX 131; *X 149.
 *† Hoefijzers i/h. kasteel Oakham XII 181.
 H-kalkoenen. VIII 122.
 *Hoorngroei. Onderzoekingen over den —. III 42.
- I**ngekomen boekwerken. IV 61.
 Ingezonden stukken. II 26; Dankbetuiging v/d. Onderw. hoefsmeden. XII 182; Opleiding van hoefsmeden.
 Inleiding. I 3.
 Inrichting voor hoefbeslag te Groningen. I 9; II 28; III 44; IV 37; V 73; VI 88; VII 107; VIII 122; IX 136; X 152; XI 171; XII 183.
- *†**J**ubileum Militaire Hoefsmidschool Amersfoort. XI 163.
- ***K**lauwen. Over verpleging der —. VII 101.
 *†Klemhoef. De zool- —. VI 83.
 Koud beslag. IV 59.
 Kozakkenijzer. Een —. XI 172.
- *†**M**achinale hoefijzers. VI 85; *VIII 107; *†IX 131; *X 149.

Mededeelingen over het smidsvak valende buiten het hoefbeslag: Smidsvorm met watercirculatie I 13; Gebruik v. Spiraalboren III 45; Aanwending van afkoelmiddelen voor staal V 77; Hardmethodes VI 93; Poetsen van messing enz.; de waarde v. h. uitgloeien bij ijzer en staal VII 109; Roestwering van ijzerwerk; voorraad ijzererts der aarde VIII 124; Methodes voor het zwartkleuren van messing IX 141; Vertinnen van een aantal artikelen, Gietmodellen en het gieten van messing X 156; Wenken bij het lakken van plaatwerk XI 174; Het smeden van aambeelden XII 188.

*Militaire hoefsmeden in Frankrijk II 25.
 *† „ Hoefsmidschool te Amersfoort. XI 163; XII 184.
 †Model-smidsvuren. X 153.
 *Onderscheidingsteeken. Het dragen van —. I 8.
 *Onderzoekingen over den hoorngroei. III 42.
 *Ontstaan van rotstraal. VIII 119.
 *Opleiding in het hoefsmidsvak. V 72.
 * „ Gedachten over — XII 179.
 *†Opmerkingen omtrent beslag bij bijzondere gangen. V 69.

Paardenmarkt te Utrecht. III 44.
 *Paard en hoef in lang vervlogen dagen. XI 169.

Persoverzicht. I 9: Hoefverpleging, winterbeslag, Smederij der Kon. Vet. Landb. Hoogeschool te Kopenhagen, Herhalingscursussen te Hannover en Munchen, ongeval in een smederij, ijzerindustrie in Japan; II 30: Beslag van zware paarden; III 44: Verwonding van een paard, Onderzoekingen over de hoeveelheid hoorn die aan de hoeven wordt afgescheiden; IV 61: Hoefijzers voor Britsch-Indië en Birma; V 76: Examen te Haarlem, Insteekstooten, Vleesch- en hoornplaatjes v. d. paardenhoef; VI 91: Hoefbeslag voor asphalt-plaveisel; VII 107: IJzerproductie in Duitschland, IJzer en Staal in de Ver. Staten; VIII 124: Wereldvoorraad van ijzererts, Ontwerp smidschool te Hamburg; IX 138: Ervaringen betreffende het gebruik van kurkkit, nieuw soort hoeflederkit, hoornplaatjes en de groei ervan; X 154: †Toilet v. poneys, congres v. vakonderwijs, school ter opleiding v. inl. veeartsen in Indië; XI 173: Onderzoekingen

over den groei der paardenhoeven; XII 184: Subsidie aan ambachtsscholen, enz., in Zuid-Holland; 185: Hoefsmidscursussen in Zeeland, Beslag bij verzenklemhoeven; 186: Nieuwe vindingen op hoefbeslaggebied; 187: Hoefsmidschool te Dresden.

*Positieverbetering der Fransche Militaire Hoefsmeden. II 25.
 *Programma wedstrijd in hoefbeslag te Amersfoort. II 24.
 *Programma wedstrijd in hoefbeslag te 's Hage 1913. VII 104.

*†**R**enbeslag van Curot. III 38.

*Rijkshengstenkeuring in verband met het hoefsmidsvak XI 166.

*Rijksveeartsenijschool. Uitslag van het examen voor a.s. onderwijzers. II 21.

*†**S**midbedrijf v. A. H. Derks te Utrecht. X 147.

†Smidsvuren. X 153.

*†Stelthoef. Beslag v. d. —. I 7.

Tariefwet. De nieuwe —. IV 60.

Tentoonstelling van ambachtswerktuigen te Arnhem. IV 60.

Tentoonstelling te Amersfoort. II 29; VII 107.

*Tentoonstelling te 's Hage 1913. Voorl. programma —. VII 104.

Tentoonstelling te Leiden. VI 90; VIII 123; IX 137; (uitslag) X 153.

***U**rbainepaarden. X 150.

Uitslag wedstrijd hoefbeslag te Leiden. X 153.

Vaktentoonstelling te Utrecht. IX 137.

*Vereen. t. veredeling v. h. ambacht. II 25.

*Vernieuwing v. h. beslag. IV 56.

*Verpleging der klauwen. VII 101.

*Verzorging v. paard en hoef in lang vervlogen dagen. XI 169.

***W**edstrijd in hoefbeslag te Amersfoort. II 24; V 74; VI 90; VII 107.

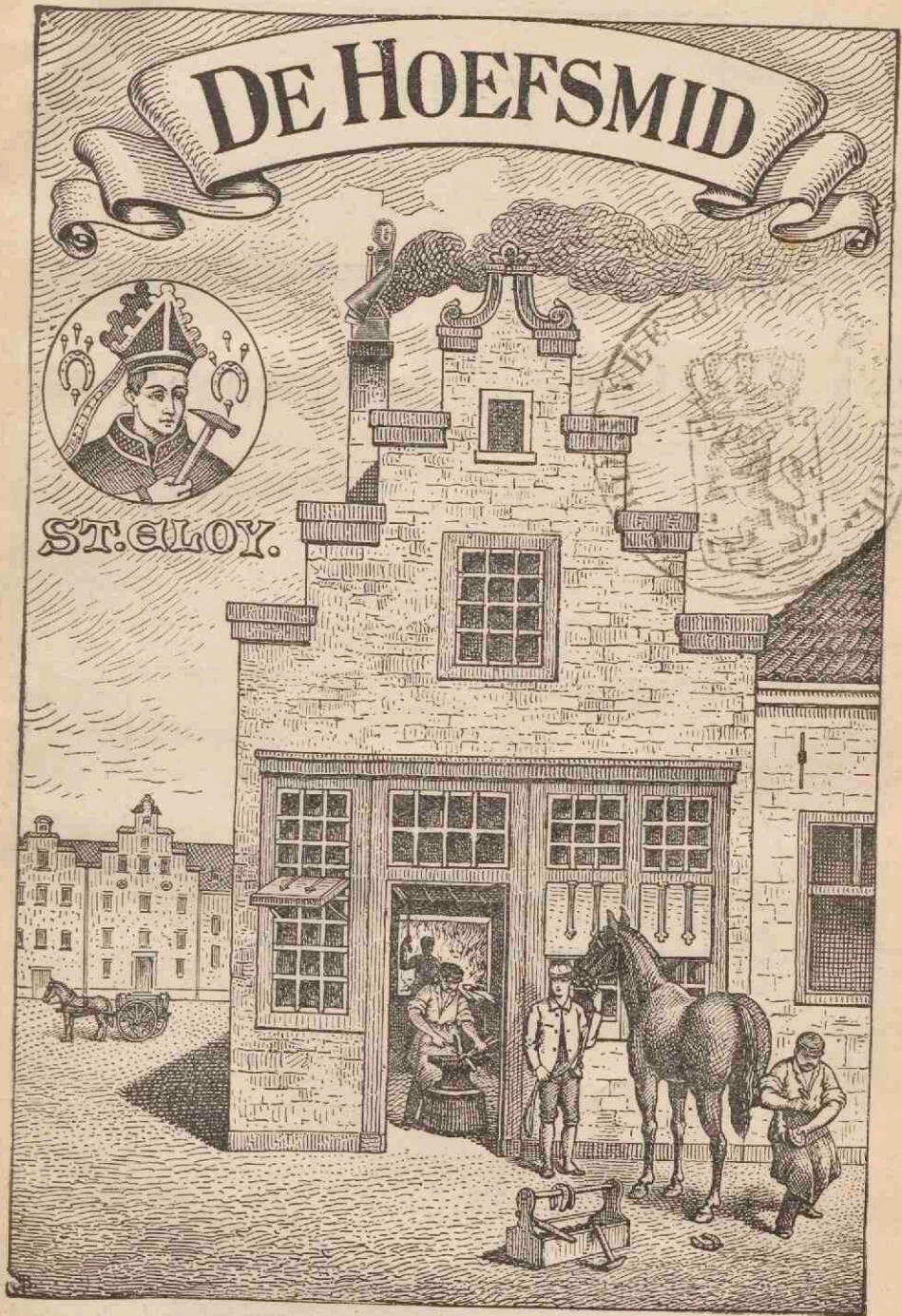
Wedstrijd in hoefbeslag in Engeland. VII 107.

Wedstrijd in hoefbeslag te Leiden. VI 90; VIII 123; IX 137 (uitslag) X 153.

Wedstrijd in hoefbeslag te Venlo. VI 88.

*Werk. Het —. prijst den meester niet altijd. VIII 115.

*†**Z**oeklemhoef. VI 83.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

1910—1911. — Het hoefsmidsvak in Noord- en Zuid-Holland. — Beslag bij stelthoef. — Het dragen van een onderscheidingsteeken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

1910—1911.

De geschiedenis wordt regelmatig een jaartje grooter. Zoo behoort 1910 thans ook tot het verleden. De geschiedenis bevat perioden van vooruitgang en ook van achteruitgang. De ontwikkeling van het hoefsmidsvak is wel eens onderbroken, doch in de laatste jaren valt gelukkig nu en dan een besluit ten goede te constateeren. Toch gaat het langzaam. Men zou zoo gaarne zien, dat de toekomst eenigszins helder werd aangewezen en de ontwikkeling volgens vrij duidelijke lijnen werd afgebakend en tevens nagestreefd.

Sedert de verschijning van „De Hoefsmid” zijn nu al 15 jaar heengegaan. In het voorbericht is in de Januari-aflevering van 1896 o.m. het volgende gezegd:

„Het doel dat wij ons met de uitgave van „De Hoefsmid” voor oogen stellen laat zich in het kort samenvatten als volgt:

„1o. Den hoefsmiden een orgaan te verschaffen, waarin hun vak op grondige wijze wordt behandeld, ten einde de gelegenheid voor hen te openen zich verder in het vak te bekwamen, — nieuw aangegeven, of veelzijdig opnieuw aanbevolen beslagmethoden te bespreken en te vermelden wat in onderscheidene landen, maar in hoofdzaak wat in Nederland voor meldenswaardigs op het gebied van het hoefsmidsvak voorvalt of wordt voorbereid;

„2o. te streven naar een goed geregelde opleiding van hoefsmiden. Met alle respect voor de cursussen, die hier en daar worden gehouden schijnt het ons hoogst wenschelijk, dat er eenheid kome in den vorm dier opleiding en dat dus de eischen van bekwaamheid voor gediplomeerd hoefsmid overal gelijk worden gesteld, in verband waarmede het tevens wenschelijk is, dat van Rijkswege een commissie worde aangewezen tot het afnemen van examens in hoefbeslag”.

Thans wordt met den 16den jaargang begonnen. Nog steeds is er van eenvormigheid, inzake het stellen van eischen, alvorens een diploma of getuigschrift voor geëxamineerde hoefsmiden wordt gegeven, in Nederland geen sprake. Nooit is de wenschelijkheid van een dergelijke eenvormigheid bestreden, terwijl wij de ruim 15 jaren geleden verkondigde opvatting nog geheel en al zijn toegedaan. Het worde dankbaar erkend dat geleidelijk het doel nader komt, maar de nadering is tot nu toe ontzettend langzaam gegaan. De cursussen van 6 of 12 lessen van 2 à 4 uur behooren gelukkig wel tot het verleden, ja zelfs de eenjarige cursussen komen ook slechts weinig meer voor, terwijl het toekennen van diploma's aan jongens van een jaar of achttien ook wel niet meer zal voorkomen, maar toch — eenvormigheid ontbreekt.

Het voorgaande jaar is dankbaar aangestipt, dat eindelijk is besloten tot een meer deugdelijke opleiding van aanstaande onderwijzers in praktisch hoefbeslag. De eerste cursus is thans ten einde en het examen van het 8-tal toegelatenen zal op 27 en 28 Januari a.s. te Utrecht plaats vinden, waarvan in de Februari-af. het verslag zal worden opgenomen. De inrichting der hoefsmederij, waarop in den afgelopen jaargang door een ingezonden stuk in „De Hoefsmid” ook de aandacht is gevestigd, voldoet nog niet aan de eischen van den tegenwoordigen tijd, maar hierin zal binnen korte jaren ook wel een belangrijke verbetering tot stand komen. Zij is echter ook dringend noodig, ten einde aan de eischen der practijk te kunnen voldoen.

* *

De Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort leverde in 1910 17 gediplomeerde militaire- en 12 burgerhoefsmeden; aan de Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen verwierven 11 een diploma en aan de Hoefsmidsschool te Tiel 5.

Van de cursussen in N.-Brabant was die te 's-Bosch het drukst bezocht; bij het eindexamen slaagden alle 15 leerlingen, evenals te B.-op-Zoom alle 8 en te Breda alle 5 deelnemers. De cursus te 's-Gravenhage werd bijgewoond door 11 leerlingen, waarvan 10 een diploma ontvingen. Te Utrecht slaagden 7, te Arnhem 12, in Friesland aan den 2-jarigen cursus te Dokkum 8 en aan den 1-jarigen cursus te Sneek 9. Van N.-Holland is ons het aantal nieuwe gediplomeerden niet bekend. In Limburg worden 2-jar. cursussen gehouden te Venray en Sittard; in Maart 1910 had het overgangsexamen plaats, waarbij te Venray alle 25 deelnemers aan den cursus slaagden; 11 Jan. j.l. had het eindexamen plaats.

Verschillende cursussen zijn intusschen weer geopend en valt er over belangstelling niet te klagen. Zoo zijn o. a. aan de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen de leerlingplaatsen over 1911 en 1912 ongeveer alle reeds besproken.

* *

Zoo ligt 1911 ook voor hen, die in meerdere of mindere mate belang hebben bij het hoefsmidsvak, nog grootendeels in de toekomst. Met alle vertrouwen in de verdere ontwikkeling van het werkelijk belangrijke vak en voor vele beoefenaren aangename ambacht is het van veel beteekenis, dat de voormannen op dit gebied het wetenswaardige, wat studie of ervaring hen leert, aan anderen mededeelen. In dit opzicht bevelen wij „De Hoefsmid” in hun aller welwillendheid aan. Er zal onzerzijds naar worden gestreefd voor duidelijke plaatsing dier bijdragen, voor zoover noodig met teekeningen of platen toegelicht.

Red.

HET HOEFSMIDSVAK IN NOORD- EN ZUID-HOLLAND.

Toen de verbetering van het beslag der paarden hier te lande algemeen aan de orde was gesteld, werd door de Hollandsche Maatschappij van Landbouw reeds spoedig de hand aan de ploeg geslagen om de vakmannen met de eischen van een goed hoefbeslag in kennis te doen stellen. Zij richtte zich daartoe tot het Departement van Oorlog met het gevolg dat in 1887 een militair paardenarts en een hoefsmid van het leger naar Hoorn werden gezonden, om daar gedurende 3 maanden een cursus in hoefbeslag te geven.

Te Haarlem werd door de afdeeling H. en O., in datzelfde jaar, gedurende de wintermaanden een dergelijke cursus gehouden, onder de leiding van den destijds aldaar in garnizoen zijnden militairen paardenarts E. A. L. Quadekker, in de smederij van het Regiment Huzaren. Deze cursus, die sedert zijn ontstaan tot op heden onafgebroken is voortgezet, heeft in het gebied der M. v. L. door het vormen van een groot getal goed onderlegde hoefsmeden, veel nut gesticht. Deze cursus had reeds spoedig een goeden naam, waartoe de gunstig bekende practische leider, de latere onderwijzer in het practische hoefbeslag aan de militaire hoefsmidschool te Amersfoort, de heer J. B. Larmené, in niet geringe mate heeft bijgedragen.

Een andere cursus, en van niet mindere beteekenis, werd in 1900 opgericht te 's-Gravenhage door de afdeeling 's-Gr. en O. en gesteld onder de leiding van den Majoor J. Laméris, destijds paardenarts 1e klasse. Ook voor dezen cursus werd door het D. v. O. de beschikking gegeven over de smederij van het 3e Regt. Huzaren, terwijl een der militaire hoefsmeden als practisch onderwijzer werd aangesteld. Deze cursus, die tot heden onafgebroken gedurende de wintermaanden is gehouden, heeft eveneens voortdurend een groot succes, en wordt goed bezocht, wat niet te verwonderen is; de leider immers, vroeger als paardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool te Venlo tal van jaren belast met de opleiding der militaire hoefsmeden, steeds nog met hart en ziel dit vak toegedaan, en bijzonder begaafd den leerlingen op hoogst practische wijze de noodige kundigheden in te prenten, daarbij door allen zeer geacht, is specialiteit in het vak. En voegen we hierbij dat het bestuur der afdeeling, met den heer mr. A. Feref als voorzitter, bestaat uit mannen, allen bezielde met groote belangstelling voor het hoefsmidsvak en voor het welslagen van dezen cursus. Wijd in de omgeving der residentie verspreid, vindt men dan ook goede vakmannen, meestal voorzien van een diploma, behaald aan dezen zoogen. provincialen cursus der H. M. v. L.

Intusschen heeft in het groote gebied dezer maatschappij, dat zich uitstrekt van de eilanden in de Noordzee tot de Zeeuwsche, en van de zeekust naar het oosten tot Gorinchem, de zorg tot verbetering van het hoefbeslag zich niet bepaald tot genoemde 2 centra; daarvan getuigen de cursussen, gehouden over het geheele gebied der Maatschappij, als van: Texel, Amstelveen, Hoorn, Schagen, Ouderkerk a/d. Amstel, Goudriaan, Leerdam,

Leiden, Vlaardingen, Lekkerkerk, Gouda, Gorinchem en Brielle, waarvan sommige voor eenmaal, andere herhaaldelijk hebben plaats gehad. Al deze cursussen werden gegeven door de resp. afdelingen der M. v. L., die allen hebben bijgedragen in de betreffende omgeving de uitoefening van het hoefsmidsvak te verbeteren, evenals die welke werden georganiseerd door de Provinciale Vereeniging van Smeden „N. H. Noorderkwartier”, een bond in 1899 opgericht, en sedert dien, behalve cursussen op ander gebied, ook dergelijke voor hoefbeslag deed houden, oorspronkelijk te Schagen, later ook te Hoorn. De bekende heer H. Kruijt, gediplomeerd hoefsmid te Beemster, is de practische onderwijzer bij deze cursussen.

Van eene vereeniging van gediplomeerde hoefsmiden, in Zuid-Holland opgericht, werd door opsteller hiervan verder niets vernomen.

Ook bij gelegenheid van tentoonstellingen van landbouw in het gebied dezer maatschappij gehouden, werd aan het hoefbeslag meer of minder de aandacht geschonken; op die te 's-Gravenhage in 1897, op Overflakkee en Goedereede in 1899, te Alkmaar en Naaldwijk in 1903 en te Enkhuizen in 1904 bepaalde die aandacht zich tot de inzending van verzamelingen van hoefijzers. Bij gelegenheid der groote nationale en internationale tentoonstelling van landbouw, in 1907 te 's-Gravenhage gehouden, vormde het hoefbeslag echter een hoofdrubriek; behalve inzendingen van hoefbeslag-artikelen, en belangrijke verzamelingen van hoefijzers, had een wedstrijd in het beslaan van paarden plaats, zoowel voor burger- als militaire hoefsmiden, op 19, 20 en 21 September, waarvoor zich het respectabele aantal van 103 gediplomeerde burger- en 26 militaire hoefsmiden hadden aangemeld. Ook voor de best beslagen hengsten waren prijzen uitgelooft.

Nog werd in 1910 te Hoorn op de tentoonstelling van landbouw een dergelijke wedstrijd in het beslaan van paarden gehouden; ook waren daar meerdere collecties van hoefijzers te zien.

Door de voorgenoemde maatregelen heeft men getracht het hoefsmidsvak algemeen te verbeteren; ik meen te mogen melden met succes, daar de vakmannen alhier op een vrij voldoende peil van ontwikkeling staan, zeer noodig in landouwen als hier, die voor een groot gedeelte door hare lage ligging onder „Amsterdamsch Peil” niet bijzonder gunstig zijn voor de ontwikkeling van goede paardenhoeven. Het verblijf van jeugdige dieren in die uitgestrekte weiden, hoe gunstig ook voor de rundvee-teelt, werkt niet bepaald goed op die van paarden, want in dat uitgestrekte gebied worden enkel in de Haarlemmermeer kruisingsproducten met luxe gevonden, en die om deze reden in den handel als tuigpaarden gewild zijn.

Wanneer nu in dit gebied hier of elders ook paarden worden aange-troffen, die beslagen zijn op eene wijze, die in strijd is met billijke eischen van het hoefbeslag, dan mag als reden daarvan wellicht kunnen gelden, dat er vakmannen bestaan die er geen eer in stellen, en tegen beter weten in, om hun vak te beoefenen zooals hun dit op de cursussen is onderwezen; doch ook hier als elders, mag men met grond aannemen dat de paardenhouder niet steeds zonder schuld is, omdat hij niet medewerkt om het beslag naar de eischen te doen zijn. We lazen immers dienaangaande over

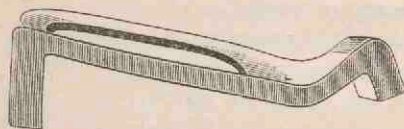
klachten thans van de zijde van hoefsmeden. Mocht daarom ook, wijl stemmen zijn gehoord om het werk der hoefsmeden te controleeren, zulk voorstel in de Maatschappij van Landbouw weerklank vinden, dan zij men indachtig dat in vele omstandigheden het geleverde werk slechts goed kan zijn door samenwerking van den uitvoerder (den hoefsmid) met den eigenaar of houder van het paard.

Bij deze beschrijving van het hoefsmidsvak in de 2 provinciën Holland zijn de groote steden Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage buiten beschouwing gelaten, omdat de verschillende maatregelen door de M. v. L. en andere vereenigingen speciaal betrekking hebben op den toestand ten platten lande, maar ook omdat die in genoemde groote centra daarin niet zoo direct betrokken zijn, waarom de toestanden aldaar wel eens een afzonderlijke bespreking zullen deelachtig worden. M.

BESLAG BIJ STELTHOEF.

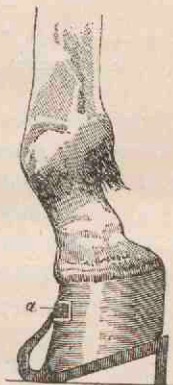
De heer J. Ofman, gediplomeerd hoefsmid, leeraar aan de ambachtsschool te Appingedam, schreef naar aanleiding zijner ervaring, in de uitoefening

Fig. 144.

Stelthoefijzer.

Fig. 145.

Stelthoef met beugelijzer
naar Neuschild.

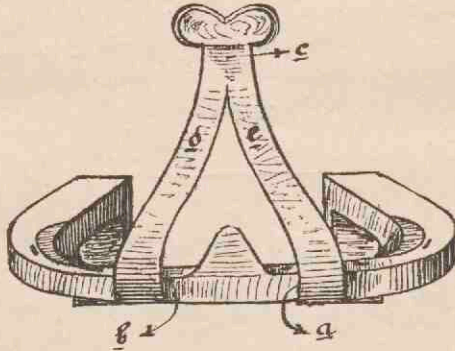
van zijn vak verkregen, dat het stelthoefijzer, voorgesteld in fig. 144; „Het Hoefbeslag” 5e druk blz. 113, niet aan te bevelen is. Het ontbreken van een lip aan dit ijzer is beslist nadeelig voor de witte lijn, de nagels krijgen een te sterken druk. Dit bezwaar is bij het „beugelijzer van Neuschild”, naast bovenstaande in fig. 145 voorgesteld, geheel opgeheven door de aanwezigheid van den beugel en de lip. Deze laatste mag ook bij dit ijzer niet worden weggelaten, om reden alsdan de druk van den beugel tegen den wand te sterk zou worden, het toongedeelte aan den draagrand ontlast en het verzengedeelte te sterk belast wordt.

Maar aan dit ijzer is het groote bezwaar verbonden, dat het uiterst

moeilijk is te vervaardigen; het aanbrengen van de lip, wil deze sterk zijn en niet met pennetjes of anderszins er ingezet, is een groot bezwaar, wat ieder hoefsmid, die dergelijk ijzer heeft gemaakt, zal toestemmen. Er is nog een tweede bezwaar aan dit ijzer verbonden, namelijk: bij het over den toon rollen van den lichaamslast zwikt de voet veelal naar buiten, naar zijn meening veroorzaakt door het smalle draagvlak van den beugel.

Om zulks te voorkomen, tevens de vervaardiging te vereenvoudigen, heeft O. een wijziging van den beugel bedacht, in toegevoegde teekening voor-

Beugelijzer voor stelthoef, links vóór.

a en *b* T lasch van beugeltakken met het ijzer. *d* en *e* beugeltakken.
e buitenbeugeltak. *c* punt van samenlassing van *e* en *d*.

gesteld, welke bestaat in een dubbelen beugel of 2 beugeltakken, die boven aan elkaar zijn gelascht. Door deze inrichting wordt het steunvlak veel breeder, zoodat zijdelings zwikken wordt tegengegaan, en kan de lip op de gewone wijze aan het ijzer worden gesmeed, daar voldoende ruimte bestaat om tusschen de 2 beugeltakken met een hamer te slaan.

Hij maakt dit ijzer vlugger en gemakkelijker dan het ijzer naar Neuschild. Bij sterk buitenwaarts zwikken kan de beugeltak meer buitenwaarts worden gericht.

Het komt opsteller van dit artikel voor, dat gemelde wijziging in het beslag voor stelthoeven eene vereenvoudiging en ook een verbetering kan zijn, die door de vakmannen ter beproeving in toepassing kan worden gebracht.

HET DRAGEN VAN EEN ONDERSCHIEDINGSTEEKEN.

Door de militairen van de bereden wapens, die met goed gevolg de opleiding tot hoefsmid hebben ontvangen, wordt op de linkerbovenmouw van kortejas, dolman, attila, tuniek en stalbuis een onderscheidingsteeken gedragen, bestaande uit een hoefijzer van scharlakenrood uitmonsteringslaken.

Voorts is de Directeur der Rij- en Hoefsmidschool bevoegd om aan de

bij die Inrichting gedetacheerde hoefsmidsleerlingen, die zich onderscheiden door aanleg, ijver en gedrag, en minstens drie maanden in opleiding zijn, de vergunning tot het dragen van het bovenbedoelde onderscheidingsteeken te verleenen.

Laméris.

(u. *Recueil Militair.*)

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de vorige aflevering zijn er geen leerlingen vertrokken of nieuwe geplaatst.

Aan de Inrichting wordt thans een cursus gevolgd door: J. Beuker van Drouwenermond, P. v. Dam van Gieterveen, J. Driessens van Zuidlaren, J. van der Tuik te Kommerzijl, H. Nijborg van Vries en K. Smit van Slaperstil.

— **Hoefsmidsschool te Tiel.** Aan den cursus Juli—December 1910 werd deelgenomen door 4 leerlingen, van welke 1 reeds den vorigen cursus had medegemaakt, doch zonder gunstig gevolg het examen aflegde. Aan het examen op 27 Dec. 1910 gehouden, onderwierpen zich 3 candidaten; 1 der leerlingen verscheen niet wegens ziekte, en zal na herstel den eerstvolgenden cursus weer medemaken.

Van de 3 candidaten slaagden H. C. van Wijk te Delft en A. van Ommeren te Lienden, beiden door de hoefbeslagcommissie der G. O. M. v. L. voldoende onderlegd bevonden om voor een diploma van hoefsmid in aanmerking te worden gebracht. Het examen bestond voor elk in het bewerken en het beslaan van 2 normale hoeven, het vervaardigen van een strijkijzer voor een bepaalden hoef, en de theorie van het hoefbeslag. M.

— **Een buitengewoon sterk paard.** Weinig personen hebben een idee van de kracht, die zware werkpaarden kunnen ontwikkelen, noch van de last, die sommige paarden in staat zijn te verplaatsen.

Een der lezers van het Fransche tijdschrift „L'Illustration”, zich voor dit onderwerp interesseerende, bezocht een aantal transportondernemingen, die de beste paarden van Parijs bezaten. Bij een ervan, de „Compagnie nouvelle du gros camionnage”, vond hij een Percheron van 8 jaar oud, die zonder onderbreking gedurende drie jaren den dienst van disselpaard heeft verricht bij het vervoer van gehouwen steen.

Dit paard was in staat alleen een blok steen te vervoeren van zes kubieke meter, wegende 12000 kilo, geplaatst op een 4000 kilo wegende kar, dat is dus een totaal gewicht van 16000 kilogram. Dit is onder gewone omstandigheden het werk van een zestal paarden. L.

P E R S O V E R Z I C H T.

Nederland.

— *Hoefverpleging.* Er kan niet genoeg worden gewezen op de noodzakelijkheid om ook bij veulens en jonge paarden goed acht te slaan op den toestand van de hoeven. Wij bedoelen nu niet den stand, maar den min of meer steilen of vlakken hoef en de hoedanigheid van den hoorn.

Paarden met vlakke hoeven en lage verzenen moeten zich zooveel mogelijk op hooge, droge weiden en op vasten bodem bewegen; voor hen, die steile en harde hoeven hebben, zijn daarentegen, wat den hoof betreft, zware weiden met lageren bodem te verkiezen.

Hebben de paarden nog nooit arbeid verricht en zijn zij nimmer beslagen geweest, terwijl de hoeven toch brokkelig zijn, dan duidt dit op een slechte afscheiding van de hoornmassa, wat een gevolg kan zijn van stoornis in de verteringsorganen of wel van het verstrekte voer. Lijnzaad kan voor zulke paarden zeer nuttig zijn, doch bij dergelijke gevallen is het aangeraden den raad van den vee-arts in te winnen, daar de oorzaak dient geconstateerd te worden. Bovendien is het niet voldoende om voedsel te geven dat de vereischte bestanddeelen tot verbetering bezit, want om resultaat te verkrijgen, moeten die bestanddeelen ook worden verteerd en in het lichaam opgenomen, daar zij anders een tegenovergestelde uitwerking zullen hebben.

J. H. K.

— *Winterbeslag*. Gebruik voor rijtuigpaarden, zoodra scherp beslag noodzakelijk is, niet te hooge schroeven; de zoogenaamde „hittenschroeven” zijn voor luxe-paarden zeer aanbevelenswaardig.

Voor het stalhoudersbedrijf, vooral in steden waar hellende straten zijn, is het wenschelijk 2 à 3 scherpe schroeven onder iederen voet aan te brengen en aan den binnentak, bij voorkeur, een stompe, om bij korte wendingen wonden, ten gevolge van betrapping, te voorkomen.

Voor het sleepersbedrijf breede stooten (losse of vaste) in den toon en tamelijk hooge scherpe schroeven in de zijtakken.

Zoodra de dagtaak is geëindigd, dienen de schroeven te worden verwijderd.
(u. „*Het Paard*”.) * *

Duitschland.

De Jan.-afl. van „*Der Hufschmied*” 1911 bevat het volgende:

De smederij, behoorende bij de Koninklijke Veterinaire- en Landbouw-Hoogeschool te Kopenhagen, door P. Grunth, onderwijzer in hoefbeslag te Kopenhagen. De werkplaats heeft een oppervlakte van $181\frac{1}{2}$ M². Er zijn 8 vuren en evenveel aambeelden. Twee van deze vuren worden door electrisch gedreven centrifugaal-blaasbalgen onderhouden, de overige door gewone. De hoogleeraar, die belast is met het onderwijs in de hoefkunde aan de studenten der Veterinaire Hoogeschool, is tevens directeur van de smederij, waar een aparte kamer voor hem is ingericht en die uitzicht geeft op de werkplaats. Een dergelijke kamer is beschikbaar voor de smidsgezellen, terwijl boven deze twee lokalen een woning is voor den vast aangestelden smid. Overigens zijn er onderscheidene bergplaatsen voor kolen en ijzer.

De vloer der werkplaats is met hout geplaveid, behalve twee strooken, n.l. daar waar de aambeelden zijn geplaatst en waar een steenen vloer is aangebracht.

De werkplaats krijgt van drie zijden licht, terwijl boven den hoofdingang een flink breed dakvenster is aangebracht. Tegen den wand van een der lange zijden, natuurlijk aan den binnenkant, is een lange werkbank aan-

gebracht, die eventueel dient voor het besnijden en beslaan van doode hoeven en ten deele ook voor het tijdelijk neerleggen van de vervaardigde hoefijzers.

Behalve de directeur zijn 1 meester-smid en 3 gezellen vast aangesteld. De inrichting dient niet alleen voor het verleenen van hoefkundige hulp aan patienten, verpleegd aan de Veterinaire Hoogeschool, maar ook voor het beslaan van paarden van particulieren. Er worden jaarlijks ongeveer 10000 nieuwe hoefijzers ondergelegd.

Behalve voor het onderwijs aan de a.s. vee-artsen wordt de inrichting ook benut tot het houden van een cursus voor burgerhoefsmiden, telkens gedurende October en November.

Aan dezen cursus kunnen jaarlijks 18 personen deelnemen, die vooraf goed onderlegd dienen te zijn in het smidsvak en gewoonlijk den leeftijd hebben bereikt van 20 tot 25 jaar. Deze leerlingen ontvangen dagelijks 8 uur onderricht in de practijk en 1 uur in de theorie der hoefkunde. Aan het einde van den cursus vindt een examen plaats en ieder, die dit met goed gevolg aflegt, krijgt het recht zich geëxamineerd hoefsmid te noemen.

Het ligt in de bedoeling dat de Inrichting meer dan tot nu toe gebezigd zal worden voor de opleiding van burgerhoefsmiden. In plaats van den bestaanden 2-maandelijkschen cursus zullen jaarlijks 3 van 3 maand worden gehouden. In verband hiermede bestaat tevens het voornemen om de Inrichting iets te vergrooten.

— *Herhalingscursus voor hoefsmiden in Hannover.* Aan dezen cursus, die van 22—26 Nov. j.l. vanwege de Landbouwkamer in Hannover werd gehouden, namen talrijke gediplomeerde hoefsmiden uit alle deelen van die provincie deel. Behalve de practische oefeningen, van 's morgens tot 's middags 5 uur, werden dagelijks voordrachten over de theorie van het hoefbeslag gehouden. Eveneens werden besprekingen gehouden over de ijzers, die door de cursianen waren gemaakt, of over de door hen beslagen paarden. De volgende cursus zal in Februari a.s. worden gehouden.

— *Herhalingscursus voor hoefsmiden te München.* Bij voldoende aangifte zal ook te München een herhalings-cursus, gedurende 6 dagen, voor oudere hoefsmiden worden gehouden aan de Kon. Hoefsmidschool te München, en wel van 6—11 Febr. a.s. Toegelaten zullen worden Beiersche hoefsmidspatrons, die minstens 6 jaar het vak hebben uitgeoefend en in dien tijd geen cursus aan een leersmederij hebben medegemaakt. Hoogstens 12 en minstens 6 moeten aan dezen cursus deelnemen. Zoo noodig kan per dag aan buiten München wonende deelnemers 2,50 Mrk. worden vergoed en tevens de reiskosten. Het materiaal is kosteloos ter beschikking, doch schootsvel en kleine werktuigen moeten worden medegebracht. Indien de deelnemers dit wenschen, kunnen ze een verklaring ontvangen, dat zij aan dien herhalingscursus hebben deelgenomen.

— *Een ongeval door nalatigheid van een smid.* Eenige stamgasten van een café te B. (Duitschland) liepen in het donker, terwijl de lantaarns reeds uit waren, langseem smederij. Eén van hen, die haastig liep, struikelde

over een ploeg, die vergeten was binnen te zetten, bekam belangrijk letsel en overleed aan de gevolgen. Tegen den smidsbaas werd nu een klacht bij het Gerecht ingediend en hij werd veroordeeld. De rechtbank was van oordeel dat in geen geval een ploeg zonder licht op den openbaren weg mocht blijven staan. De smid zeide dat hij reeds 17 jaren ploegen enz. vóór zijn smederij had staan, doch de rechtbank wees hem er op dat hij er daarom geen recht op had zulks te doen. Hij had met de mogelijkheid van een ongeval rekening moeten houden, daar de lantaarns te B. om 9 uur worden uitgedaan, ook al schijnt de maan niet. Hooger beroep door den smid ingesteld, werd door de nieuwe rechtbank verworpen en hij dus eveneens veroordeeld.

Japan.

— *De ijzerindustrie in Japan.* De „IJzer- en Staalkroniek” van 31 Dec. '10 heeft het volgende overgenomen uit „Zeitschrift für praktische Maschinenbau”: De Japansche ijzerindustrie is nog voor enorme verbeteringen vatbaar. Degene, die wel eens de grootste ijzerfabrieken in Europa of Amerika met hare groote capaciteiten en geofende arbeiders heeft bezocht, en daarmee dan de fabrieken in Japan vergelijkt, welk land zijn ijzererts van ver aangevoerd moet krijgen, zou denken, dat het voor Japan veel voordeliger zou zijn, wanneer het de afgewerkte producten direct uit Europa of Amerika betrok.

Onder de in de laatste 43 jaren in Japan opgerichte ijzergieterijen zijn de Kamaische-ijzergieterij en de Yawota-gieterij de grootste. De eerste is een particuliere onderneming, terwijl de laatste door de regeering werd opgericht. Het eerstgenoemde bedrijf heeft geruimen tijd stilgestaan; het is echter sedert eenige jaren weer in werking. De Yawota-gieterij werd aanvankelijk met een kapitaal van 4.000.000 Yen (1 Yen = f 2.60) opgericht. Dit kapitaal werd in den loop der tijden tot 30.000.000 Yen verhoogd, zoodat de Yawota-gieterij thans de grootste uit het land is.

Behalve deze beide gieterijen heeft men er nog de Naval-staalgieterij in Koera, de Nippon-gieterij, de Hokaido-kolenmijnen en de S.S. Company-ijzergieterij in Muroran. De in het jaar 1906 in de nabijheid van hunne smeltovens in Aomori en Foehoeshima opgerichte Nippon-ijzergieterijen gebruiken houtskool als brandstof, maar tengevolge der hooge brandstofprijzen werken deze bedrijven niet economisch.

De grootste hoeveelheid ruw-ijzer, bijna 100.000 ton per jaar, vervaardigt de Yawota-gieterij. Behalve door deze wordt nog door de Moerocan-staalgieterij, de Soemitonoe-gieterij en de Osaka-werf ruw-ijzer vervaardigd. De totaal in Japan gefabriceerde hoeveelheid ruw-ijzer bedraagt niet meer dan 150.000 ton per jaar.

Wals-ijzer wordt in het algemeen niet in Japan gemaakt, maar uit het buitenland geïmporteerd. Staal wordt slechts gemaakt door de Yawota-ijzergieterij en de gieterijen in Koera en Moeroran, ongeveer 100.000 ton per jaar; de totaalproductie bedraagt ongeveer 180.000 ton per jaar.

Per jaar bedraagt de hoeveelheid ingevoerd ijzer: 100.000 ton ruwijzer, 350.000 ton plaatijzer en staven en meer dan 200.000 ton draad.

Voor den scheepsbouw worden bovendien nog ongeveer 600.000 ton bewerkt ijzer per jaar ingevoerd, zoodat de totale invoer ongeveer vijf maal zoo groot is als de productie van het land.

Japan krijgt de ruwe materialen uit de mijnen van Kamaiski, Hokaido, Korea en Mandsjoerije.

Bovendien bezit ook China een aantal ijzermijnen, waarvan het erts van het Taiya-district 60 % ijzer bevat; deze ertsen worden in de Yawota-gieterij verwerkt.

Japan is zeer arm aan brandstoffen ten behoeve van de gieterijen. De regeering beschouwt ruw-ijzer als grondstof en tegenwoordig bedraagt de belasting daarop 4 %. De ijzerfabrikanten hebben hoop, dat de regeering zoo spoedig mogelijk er toe zal overgaan ruw-ijzer als een afgewerkte stof te beschouwen door hooger invoerrechten te heffen.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

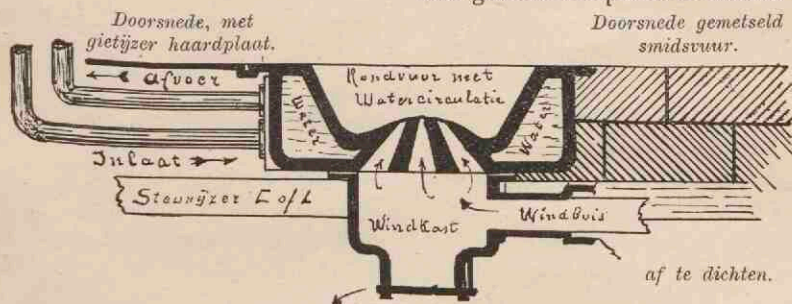
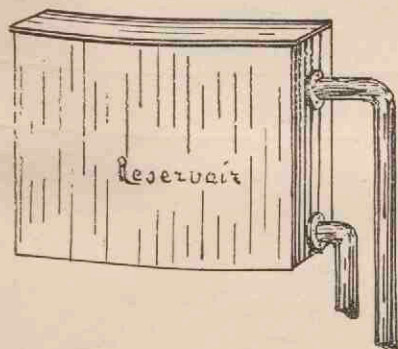
SMIDSVORM MET WATERCIRCULATIE.

Niet altijd is het te wijten aan de capaciteit van den smid, dat zijn ijzer niet deugdelijk gelascht is, of dat er veel tijd verloren gaat met het heet maken er van; ook hier geldt het spreekwoord „goed gereedschap is het halve werk.”

Voor al de smidsvorm speelt in deze zaken een zeer gewichtige rol en ofschoon men voor het krachtbedrijf reeds lang hierin meer gemoderniseerd is ingericht, behelpt de gewone smid zich nog steeds met de lang verouderde blaasvorm.

Heden kwam ons een inrichting onder de oogen, welke wij interessant genoeg vonden onze lezers voor te stellen, daar zij vele voordeelen biedt boven de bestaande inrichtingen, en wel een smidsvorm met waterafkoeling, welke op elke smidse kan worden aangebracht.

Het waterreservoir kan hierbij op elke gewenschte plaats en afstand van

Klep v/h. verwijderen der asch.

het vuur geplaatst worden; echter moet hierbij opgemerkt worden, dat de bodem voor dat reservoir steeds hooger komt te staan dan de oppervlakte der smidse. Bij beperkte ruimte kan men deze desnoods eene verdieping hooger plaatsen; regel is echter, de buisleiding zoo kort mogelijk te houden. Als plaatsvervanger van dit hierboven afgebeelde reservoir kan ook een bus of vat benut worden. De inlaatbuis zal hierbij eenige centimeters van den bodem geplaatst zijn, terwijl de afvoerbuis circa 20 cM. van den bovenrand verwijderd moet wezen. Ook is het raadzaam aan de inlaatbuis een T stuk te plaatsen, om bij sterke vorst het reservoir des avonds te kunnen ledigen; deze laatstgenoemde afsluiting kan door inschakelen eener kraan tegelijkertijd benut worden, om zoo noodig warm water af te tappen. Het inzetten en aanbrengen van dezen vorm is zeer eenvoudig. Men laat namelijk het geheel rusten op twee draagijzers van □-, hoek- of □-ijzer, terwijl de afstand op de smidse naar willekeur genomen kan worden. Nadat de vorm is ingebouwd en de buizen voor wind en water zijn aangesloten, kan men op eenige ijzeren staven de smidse opmetselen, of uit ijzeren platen dezelve samenstellen. Na beëindiging dezer geringe werkzaamheden kan het vuur in bedrijf worden genomen.

De onderste afsluitdeksel zal men b.v.b. wekelijks openen, tot verwijdering van asch enz., eveneens bij een groot vuur wanneer dat langen tijd ongebruikt ligt, om de gassen gelegenheid te geven te kunnen wegtrekken.

Voor het uitgloeien van staal blaast men het vuur goed aan, legt in de gloeiende kolen het te bewerken stuk, dekt het vuur zoo goed mogelijk dicht, opent na even doorgeblazen te hebben de onderste klep, dan zal het bedoelde stuk zoolang doorgloeien als die klep geopend blijft. M.

Boekwerken.

Verkrijgbaar bij de Administratie van „Het Paard” en „De Hoefsmid”:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs f 1.75, fr. p. p. f 1.95.

Idem **tweede bundel**, prijs f 1.75, fr. p. p. f 1.95.

Idem **derde bundel**, „ f 1.75, „ „ „ f 1.95.

Heidema Paardenfokkerij I, Beoordeelingsleer en Raskennis, 84 fig., in linn. band, pr. f 0.90, fr. p. p. f 1.—.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr. en Renvereniging. Prijs f 0.75, fr. p. p. f 0.80.

Het toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard”). Prijs fr. p. p. f 0.40.

Het onderzoek van het paard vóór het beslag, door F. Laméris, Kap.-Paardenarts. Pr. fr. p. p. f 0.35.

De bouw van den hoef (*uitslaande platen*) met verklarende beschrijving, voor cursussen in hoefbeslag en voor zelfonderricht. Prijs fr. p. p. f 0.50.

Advertentiën.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Smeedbaar giet } ijzer
                          } staal

naar model en teekening.

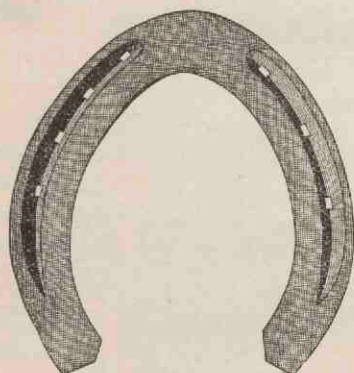
Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,

die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. :- :- :- :- :- Vlugge levering.

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
St^{er}-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

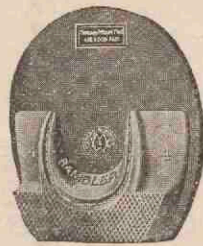
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — Kunnen niet loslaten.

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

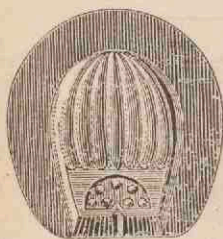
Merk „Rambler”,
in *wille* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4¼ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen

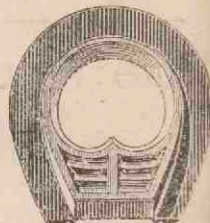
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

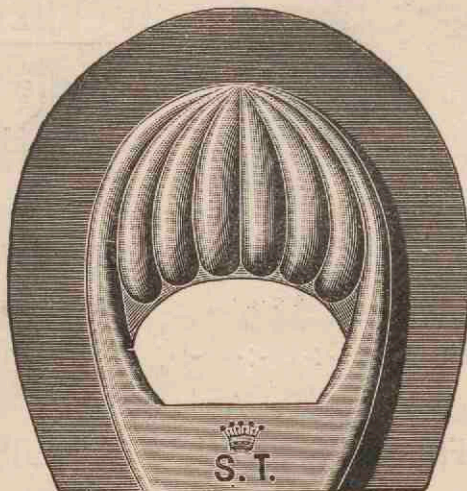
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewensch.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

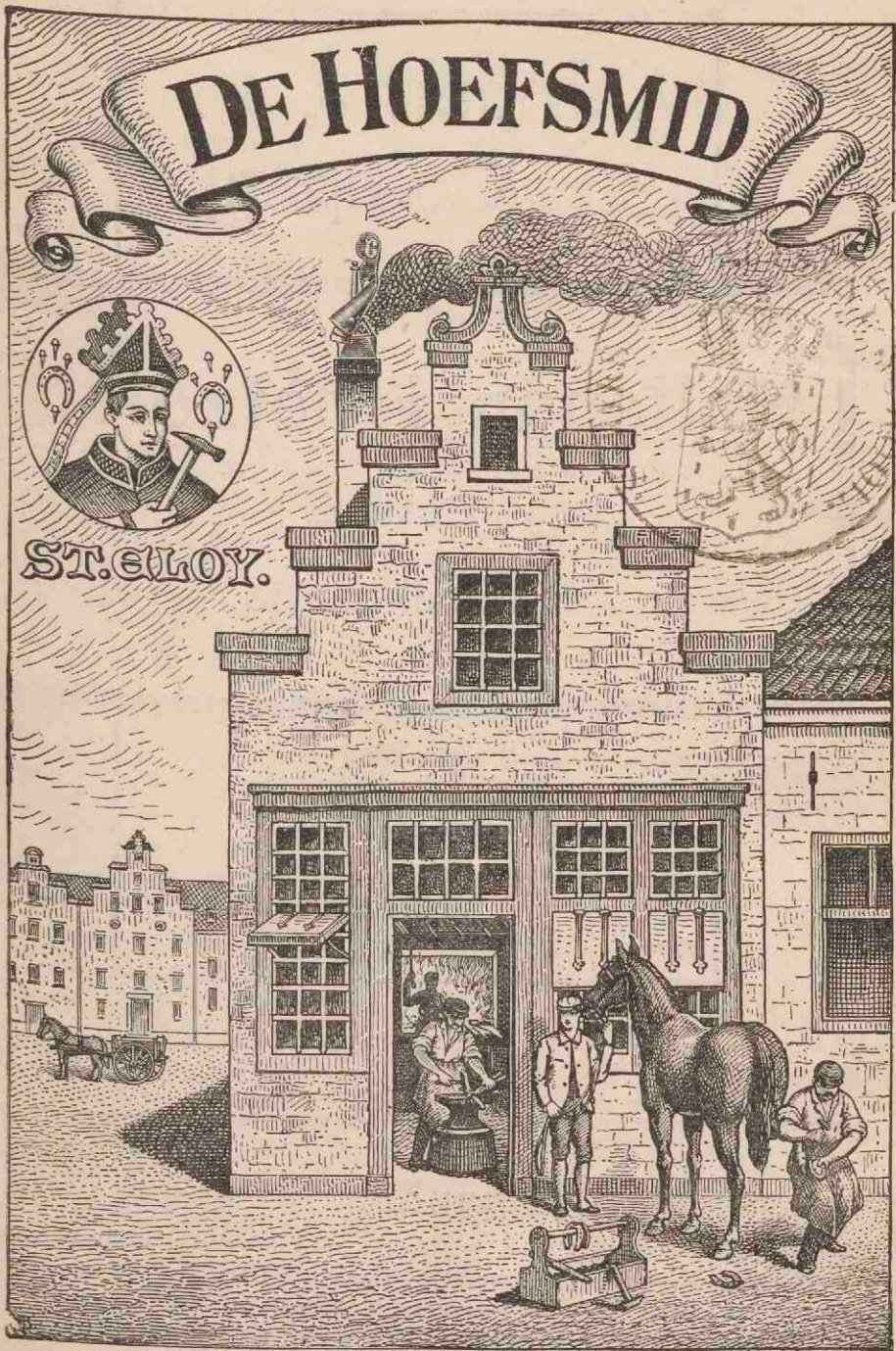
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthoo^{rn}.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Het hoefsmidsvak in Drente en Twente. — Uitslag van het examen voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. — Hoefijzer met toonvrijheid. — Wedstrijd in hoefbeslag te Amersfoort. — Positieverbetering der Fransche militaire hoefsmiden. — Vergadering der vereeniging tot veredeling van het ambacht. — Ingezonden stukken. — Vragen en antwoorden. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

HET HOEFSMIDSVAK IN DRENTE EN TWENTE.

Het is slechts een beknopte schets hetgeen hier op het gebied van het hoefbeslag in de provincie Drente wordt gegeven; het ligt in deze streken van veen-, zand- en grintgronden, waar betrekkelijk weinig gemakkelijke verkeerswegen zijn, niet zoo maar voor de hand om met de daar bestaande toestanden overal op voldoende wijze bekend te zijn. De paardenfokkerij staat er niet hoog; het zijn voor het grootste gedeelte kleine landbouwers, die bij hun eenige merrie een veulen zien te fokken; daarentegen wordt de schapenfokkerij op groote schaal bedreven — hoewel minder dan vroeger — en levert een troep van eenige honderde stuks dezer dieren eene aangename afwisseling op in deze rustige landouwen; de industrie levert hoofdzakelijk turf en aardappelmeel. Is het fokken van een veulen veelal bijzaak, het aantal daarvan is evenwel niet gering; zelfs levert de provincie nog jonge paarden voor den handel, ook naar het buitenland. Men leze hierover en over de markten in Drente den derden bundel van Verzamelde Opstellen uit „Het Paard” het artikel „Nederlandsche paardenmarkten”.

Over het algemeen zijn die paarden niet van eerste kwaliteit, hoewel in de latere jaren daarin verbetering is gekomen door de kruising met Oldenburgsche en Oostfriesche hengsten. Hierdoor is het oude steppende zwarte Drentsche paard, eensdeels overeenkomende met het Friesche, anderszijds op die van de aangrenzende provincie Overijssel gelijkende, hier en daar van betere kwaliteit geworden.

Het is duidelijk dat met die verbetering samenvalt de zorg door lichamen als het *Genootschap ter bevordering van den Landbouw, het Drentsch Paardenstamboek*, en ook de *Provinciale Regelingscommissie voor de paardenfokkerij*, aan het beslag der paarden gewijd, en bijgevolg maatregelen werden beraamd om de hoefsmeden, betreffende de uitoefening van hun vak, op beter peil te brengen. Het is ook duidelijk dat zulks in deze streken, waar de verkeerswegen niet overvloedig zijn, waar tram- en spoorwegen slechts voor bepaalde gedeelten bestaan, niet gemakkelijk is te bereiken, want de oprichting van cursussen voor hoefbeslag, waar de vakmannen die bekwaamheid zouden moeten halen, had hier hare eigenaardige bezwaren. Toch kwam reeds in 1892 een dergelijke cursus tot stand te Assen, de kleine, nette hoofdstad der provincie. Wel werden in verloop van tijd meermalen pogingen aangewend om dergelijke gelegenheden te vormen, maar mislukten deze, voor zoover mij bekend, door de groote moeilijkheden, niettegenstaande genoemde besturen voor de opleiding van hoefsmeden, evenals elders, daarvoor de beschikking kregen over subsidie van het rijk. Het werd daarom noodig geoordeeld om andere wegen te vinden, en zoo zag men en ziet men nog

steeds de Drentsche vakmannen optrekken naar inrichtingen buiten de provincie, om daar hun kunde voor eene behoorlijke uitoefening van hun vak te gaan halen, daartoe finantieel gesteund door genoemde vereenigingen, die bovendien die hoefsmeden, welke met het diploma van hun vak naar hunne haardsteden terugkeeren, in hare organen aanbevelen als bekwame hoefsmeden. Wel beschikt men in deze gewesten op deze wijze over een tamelijk beperkt getal geschoolde hoefsmeden, maar over 't algemeen hebben deze een zeer goede opleiding genoten, zoodat op de voornaamste plaatsen in Drenthe, waar deze gevestigd zijn, het vak in goede handen is.

De genoemde opleiding nu is zeer geschikt voor de patroons, ons dunkt dat het voor de smidsknechten eenigszins bezwaarlijk is, vooral finantieel *), en dat het geen groot bezwaar kan zijn voor deze om bij eerstgenoemde categorie van gediplomeerden, althans bij meerdere van hen, cursussen te vormen, elk met een zeer beperkt getal leerlingen; een getal van 4 deelnemers is toch stellig overal bij elkander te krijgen, en daarvoor ook de noodige ruimte en lokalen te vinden.

Op deze wijze zouden in betrekkelijk korten tijd voldoende hoefsmeden voor de provincie worden gevormd, aan wier opleiding wellicht wel een en ander moge ontbreken, maar voorloopig zijn vele cursussen, overal elders, ook heelemaal geen volmaakte instellingen, vooral niet als het aantal leerlingen zoo bovenmatig groot is.

Behalve aan bovengemelden cursus te Assen gehouden, zochten tot heden hun wetenschap over hoefkunde enkele hoefsmeden uit Drente aan een cursus te Leeuwarden, aan een dergelijken te Steenwijk vanwege de G. O. M. v. L., verschillende aan de Inrichting voor hoefbeslag van de heeren Wiersum en Heidema te Groningen, aan de smederij van het 1e Regt. Veld-Artillerie en aan de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort. Aan deze laatste inrichting was reeds in 1887 de heer R. Kuik te Beilen als 1e Drentsche hoefsmidsleerling werkzaam.

* *

Voor zoover de provincie Overijsel zich heeft aangesloten bij de Geldersche M. v. L. wordt verwezen naar de maatregelen, die in het gebied der Geld. Overijs. M. v. L. zijn genomen om het hoefsmidsvak te verbeteren. Het centrum der provincie, zoogenaamd Salland, en Twente ten Oosten, vormen een afzonderlijke maatschappij, vroeger bekend onder den naam van Twentsche M. v. L., heden Overijselsche M. v. L. geheeten, hoofdzakelijk bestaande uit zandgronden, evenals het Oostelijk gedeelte van Drente, waar de paardenfokkerij niet bepaald het hoofdbedrijf is. De voornaamste plaats is Enschedé, tevens het centrum van een uitgebreide industrie.

De paarden in deze streken zijn over het algemeen van een licht type, waaraan men voor een gedeelte in het zuiden, in de omgeving van Goor,

*) De gesubsidieerde personen, voor het volgen van een cursus van 5 à 6 maanden te Groningen of 6 maand te Amersfoort, bestaan bijna uitsluitend uit gezellen, die geld hebben oververdiend, of zoons van smeden-patroons, terwijl de subsidiëring, voornamelijk door bemoeiing van den Rijkslandbouwleeraar voor Drenthe tot stand gekomen, pas sedert 2 à 3 jaar in werking is.

nog den invloed der mislukte en daarom opgeheven stoeterij van Borculo meent te bespeuren. Ook hier wordt getracht het paardenmateriaal te verbeteren door Oldenburgsche en Oostfriesche hengsten, en in den laatsten tijd voor een ander gedeelte door den invoer der zware Belgen.

Over hetgeen in dit niet groote gebied der Maatschappij van Landbouw tot verbetering van het beslag der paarden werd tot stand gebracht, kan worden melding gemaakt van het oprichten van cursussen voor hoefbeslag, voor zoover mij bekend in 1897—98 en 99, te Enschedé en Almelo, waar het bezoek van leerlingen vrij groot was, en waarvan de leiding in handen was, resp. van de heeren F. S. J. Veeze en J. H. Cramer, terwijl voor de practische oefeningen optraden de hoefsmiden A. Sanders en J. ten Cate.

Of in de volgende jaren hier of in andere plaatsen nog meer cursussen zijn gehouden, is mij niet bekend, wel dat daartoe meermalen pogingen zijn aangewend; intusschen wordt thans een cursus gehouden te Enschedé, waarvan het 2e gedeelte over een paar maanden zal eindigen. De leiding daarvan heeft de heer Dr. D. L. Bakker, het practische gedeelte wordt gegeven door den heer G. J. Rolink, beiden te Enschedé.

Op de tentoonstellingen van landbouw, welke op bepaalde tijden in deze maatschappij zijn gehouden, bepaalde de rubriek hoefbeslag zich hoofdzakelijk tot inzendingen van verzamelingen van hoefijzers en hoefbeslagartikelen, die uit den aard der zaak de uitoefening van het vak niet demonstreeren, en ook niet belangrijk waren.

Ook moet in 1901 te Almelo een wedstrijd in hoefbeslag hebben plaats gehad, waarvan de resultaten niet erg gunstig werden beoordeeld, hetgeen schijnt geweten te zijn aan den korten duur der destijds gehouden cursussen.

M.

UITSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

De eerste cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag, verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, is de voorgaande maand geëindigd, waarna een examen in theoretische en practische hoefkunde werd afgenomen. Dit vond plaats op 27 en 28 Januari, door het onderwijzend personeel, de heeren H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool, en W. A. H. van Horsen, onderwijzer in practisch hoefbeslag aan dezelfde inrichting, terwijl leden der Commissie van Toezicht waren de heeren W. C. Schimmel, Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool, J. B. H. Moubis, Gep. Luit. Kolonel-paardenarts, en A. W. Heidema, Redacteur van „De Hoefsmid”.

De cursus is gevolgd door 8 leerlingen, of feitelijk door 6, benevens 2 meer ervaren personen, die alleen het tweede gedeelte van den cursus hebben medegemaakt. Alle 8 hebben zich aan het examen onderworpen.

Het practisch gedeelte heeft bestaan uit de volgende onderdeelen:

1°. het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een vóór- en van een achterhoef, en het besnijden dezer beide;

- 2°. het vervaardigen van een vóór- en een achterijzer voor deze hoeven;
- 3°. het beslaan dezer beide hoeven;
- 4°. het maken van een modelijzer, bestemd voor een abnormalen hoef;
- 5°. het besnijden van een abnormalen hoef;
- 6°. het maken van een ijzer voor dezen hoef;
- 7°. het beslaan van dezen hoef.

Zoowel bij het beoordeelen van een paard voor het beslag als bij het maken van ijzers werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Het examen is aangevangen Vrijdag 27 Januari 9 uur voormiddags. De 3 eerste onderdeelen van het practisch gedeelte waren voor alle candidaten tegen des middags halftwee afgeloopen. Volgens het vooraf opgemaakte plan zou het reeds om halfeen beëindigd zijn geweest, doch voor een enkelen candidaat, die zich aanvankelijk in een te maken ijzer vergiste, bleek die tijdruimte niet geheel voldoende. Bovendien waren enkele aambeelden wat veel versleten om er mooi werk op te kunnen maken, zoodat de candidaten bij het gebruik maken van de goede aambeelden wel eens enkele oogenblikken op elkaar moesten wachten. Deze aambeelden worden binnenkort vernieuwd, zoodat een volgend jaar deze belemmering bereids zal zijn opgeheven.

Het maken der modelijzers, onder 4 genoemd, geschiedde op dienzelfden dag van 2 tot 4 uur 's namiddags en de onder 5, 6 en 7 genoemde onderdeelen werden in dienzelfden tijd op den volgenden dag afgewerkt.

Zoowel het aanwijzen van een paard ten opzichte van het besnijden der hoeven en de hiervoor te maken ijzers, als het maken der afwijkende ijzervormen of het werken aan abnormale hoeven, geschiedde nadat om de paardenhoeven en ijzers door de candidaten was geloot. Er werden voor de 8 candidaten vier paarden beschikbaar gesteld, terwijl de buiten-modelijzers bestonden uit een balkijzer en een strijk-klapijzer.

Het examen in theoretische hoefkunde duurde voor ieder candidaat een half uur en ving Zaterdagvoormiddag om 8¹/₂ uur aan.

De commissie van toezicht en de examinatoren hadden vooraf vastgesteld dat in elk geval in het practisch gedeelte voldoende werk geleverd diende te worden om in aanmerking te komen voor het verwerven van een diploma, terwijl bij het opmaken der cijfers als basis werd aangenomen, dat het totaal-cijfer voor de practische gedeelten dubbel zooveel zou tellen als dat voor het theoretische.

Beide examendagen gingen gepaard met mooi weer, hetgeen bevorderlijk werkte op het verloop van het examen. Toch waren beide dagen zeer bezet, waarmede een volgend jaar rekening kan worden gehouden. De beslagplaats is alleen overkapt, terwijl er geen overdekte monsterbaan is. Dit zal in de toekomst beter worden; het plan ter afdoende verbetering is reeds opgemaakt, doch zal in 1911 nog zeker niet tot uitvoering komen. Dit wordt op zijn vroegst in 1912. Het is in de eerste plaats ook noodig dat de inrichting aan de eischen van degelijkheid en doelmatigheid zou beantwoorden en pas daarna of het nu dan wel over een jaar tot uitvoering zal geraken.

Het examen is gunstig afgelopen; bijna zoo gunstig als men kon wenschen. Van de 8 candidaten zijn 7 geslaagd, hetgeen niet alleen voor de candidaten, de leden der Commissie van Toezicht en de examinatoren een verblijdend feit is, maar voor deze laatsten bovendien een aangenaam bewijs, dat het onderricht met vrucht is gevolgd.

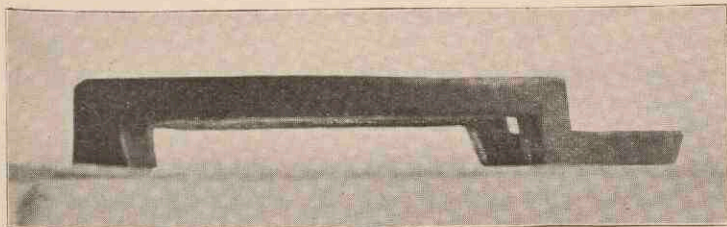
De geslaagden zijn, in alphabetische volgorde: S. van Angeren te Arnhem, geboren te Baambrugge, J. Blokker te Amersfoort, geb. te Hoorn, P. Bongaarts te Maasniel, C. J. D. Huchshorn te Lienden, geb. te Amsterdam, M. G. van der Velde te Lippenhuizen, W. G. J. H. Vogels te Buggenum en P. Zegwaard te Amersfoort, geb. te Amstelveen.

Bovendien werd aan twee der geslaagden, n.l. P. Bongaarts te Maasniel en P. Zegwaard te Amersfoort, bij de uitreiking der diploma's de mededeeling gedaan, dat het door hen afgelegd examen loffelijk viel te noemen.

* *

Met den uitslag van dit examen zijn in Nederland de eerste geëxamineerde onderwijzers in practisch hoefbeslag verkregen. Er rust op deze geslaagden, welke wij gelukwenschen met hun succes, een ernstige plicht om steeds zooveel mogelijk zorg te dragen, dat het hoefsmidvak hun lief blijft en zij alle moeite hebben te doen om zoowel door hun werk als door hun onderwijs de beteekenis van den hoefsmid voor den gebruiker en den fokker van het paard, alsmede voor het paard zelf, duidelijk in het oog te doen vallen.

HOEFIJZER MET TOONVRIJHEID.

Bijgevoegde photo stelt voor een ijzer, dat mij dezer dagen werd vertoond door den heer W. A. H. van Horses, onderwijzer in practische hoefkunde aan 's Rijks Veeartsenijschool, en aan deze inrichting sedert eenigen tijd herhaaldelijk in gebruik is gekomen bij aan kreupelheid lijdende paarden, wanneer die in de toonstreek zetelde.

Het is een gewoon hoefijzer, waarbij het toongedeelte, naarmate van de uitbreiding der gevoelige plaats, naar onder is afgebogen, zoodat volkomen toonvrijheid bestaat, terwijl de uiteinden der takken van kalkoenen zijn voorzien, om den goeden stand te behouden. De gang op dit ijzer was steeds onmiddellijk goed en gemakkelijk.

Ik meende de lezers van dit blad met dit ijzer bekend te moeten maken en wel ten gebruike bij beleedigingen, ontstekingen, verzweringen, hoornzuilen, en dergelijke pijnlijke toestanden in de toonstreek. M.

WEDSTRIJD IN HOEFBESLAG TE AMERSFOORT.

Gedurende de tentoonstelling, vanwege het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde te Utrecht in Juli 1911, wordt bij voldoende deelneming een wedstrijd in hoefbeslag gehouden, waaraan kunnen deelnemen alle hoefsmeden, wonende en het hoefsmidsvak uitoefenend in de provincie Utrecht, in het bezit van een diploma of bewijs van afgelegd examen als hoefsmid aan een erkende inrichting of cursus voor hoefbeslag.

De aangifte, vergezeld van het inleggeld ten bedrage van f 1.—, moet uiterlijk 1 Juli 1911 schriftelijk geschieden aan den WelEdelgestrengen heer F. Laméris, Bergstraat 31 Amersfoort, onder opgave van leeftijd, woonplaats en vermelding van plaats en tijd waar en wanneer het diploma werd behaald.

Art. 1. De wedstrijd heeft plaats op 28 en 29 Juli, telkens vanaf des voormiddags 9 ure.

Art. 2. De deelnemers moeten de dagen van den wedstrijd te 8¹/₂ uur bij de smederijen op het terrein aanwezig zijn, voorzien van eigen beslaggereedschap en hoefnagels.

Voor den wedstrijd zal om paard en hoef geloot worden.

1e dag:

het maken van een hoefijzer volgens opgegeven model; tijd 25 minuten.
Voor deze afdeling worden geen prijzen uitgelooft.

2e dag:

Het beslaan van een hoef door de 12 beste deelnemers uit de vorige klasse. Voor afnemen van het ijzer, besnijden van den hoef, maken en en onderleggen van het ijzer, tijd 50 minuten.

1e pr. V. Z. M. + f 5, 2e pr. Z. M. + f 5, 3e pr. k. Z. M. + f 5, 4e pr. k. Z. M. Voorts voor elk naar den eisch voldoende beslag f 2.50.

Op het terrein zullen aanwezig zijn: een overdekte houten loods, 4 vuren, 4 aambeelden, werkbank met 4 bankschroeven, 4 voorslaghamers, staafijzer en vuurhaken.

Het programma vermeld verder:

RUBRIEK HOEFBESLAG.

Gevraagd worden:

Inzendingen hoefijzers (hamerslagwerk).

„ leermiddelen enz. }
„ werktuigen } betrekking hebbend op het hoefsmidsvak.

Voor de meest verdienstelijke inzending is een zilveren medaille beschikbaar, bovendien één of meer diploma's.

POSITIEVERBETERING DER FRANSCH MILITAIRE HOEFSMEDEN.

De positie en de dienst der Fransche militaire hoefsmeden heeft (voorloopig bij de Artillerie) een groote verbetering ondergaan. Om dit te verklaren moeten wij eerst een kort overzicht geven van de rangen bij het leger. De soldaat staat onder den korporaal; dan volgen achtereenvolgens: korporaal-fourier, wachtmeester, wachtmeester-fourier, opperwachtmeester, adjudant, onderluitenant, de tweede luitenant, eerste luitenant, ritmeester 2e klasse, ritmeester 1e klasse (eskadronscommandant), majoor (chef van twee eskadrons), luitenant-kolonel en kolonel.

De adjudanten, staffrompetters, gerechtsbeambte, de wachtmeesters van de ziekenstallen, de wachtmeester belast met het toezicht op de zieke manschappen, kleermaker, zadelmaker en de noodige manschappen zijn in een peleton vereenigd en staan direct onder den regimentscommandant, en ook onder den ritmeester die „de week”(-dienst) heeft. De hoefsmeden, die met goed gevolg examen hadden gedaan als meester-hoefsmid, waren wachtmeester, de andere korporaal of hulp-smid.

Door de nieuwe wet van 25 Juli 1909 is een belangrijke verandering gekomen en, voor zoover de artillerie betreft, heeft ieder regiment van af 1 Maart 1910 een adjudant-hoefsmid, die als zoodanig behoort tot het bovenbedoelde peleton. Bij 40 oude regimenten veld-artillerie en twee nieuwe regimenten berg-artillerie zijn zij reeds aangesteld; bij de 10 nieuwe veld-artillerie regimenten, die nog niet geheel opgericht zijn, is een wachtmeester-hoefsmid voorloopig met den dienst van adjudant belast.

De nieuwe adjudant-hoefsmid staat direct onder den eerstaanwezend paardenarts van het regiment. Hij is belast met de leiding der hoefsmederijen en tevens met het toezicht in den ziekenstal. Daardoor komt de wachtmeester van den ziekenstal te vervallen, die nu niet meer aan den dienst wordt onttrokken. Of aan den adjudant een korporaal, als hulp voor den ziekenstal, is toegevoegd, is uit de voorschriften niet te lezen.

De adjudant-hoefsmid ontvangt 50 francs in de maand meer dan de wachtmeester-hoefsmid en moet, om geoeffend te blijven, de paarden beslaan van den regimentstaf, de bij het regiment gedetacheerde paarden en zoo noodig een deel van de remontepaarden.

De hoefsmeden krijgen per maand en per paard 1.47 francs en bij marschen en manoeuvres 3.7 francs.

Het ontwerp, om dit ook bij de cavalerie in te voeren, is in bewerking.

* *
* *

VERGADERING DER VEREENIGING TOT VEREDELING VAN HET AMBACHT.

Op Zaterdag 11 Febr. had de algemeene vergadering plaats der Ver. t. Veredeling van het ambacht te Amsterdam in het gebouw der Maatij. v/d. Werkenden Stand.

De voorzitter opende ten 2 ure de vergadering en heette de aanwezigen hartelijk welkom, waarop hij den secretaris verzocht de notulen der vorige jaarvergadering voor te lezen. De secretaris, hieraan gehoor gevende, wees er op, dat de vereeniging sinds hare oprichting reeds tien maal aan de beoefenaren der verschillende ambachten gelegenheid had gegeven proeven van bekwaamheid af te leggen, en, zoo ging geachte spreker voort, dat zij daarmede een goed werk doet getuigt de aanvraag van meer dan 500 belangstellenden om tot een examen te worden toegelaten, niet alleen van werklieden, doch ook door velen die zich met het ambachtsonderwijs belasten. Trots dit alles moest er geconstateerd worden dat het ledental achteruit gaat en wel door een verlies van 17 leden, waaronder 3 Vereenigingen, zoodat de Vereeniging heden 219 persoonlijke leden en 31 Vereenigingen telt, verdeeld over de verschillende provinciën.

De penningmeester, die hierna verslag uitbracht, kon ook geen rooskleurige cijfers voordragen; de verschillende inkomsten bedroegen gedurende 1910 f 5190,88, terwijl de gezamenlijke uitgaven f 9027,37 bedroegen, zoodat er een nadeelig saldo was van f 3836,49.

De voorzitter, die beide H.H. voor hun verslag zijnen dank betuigde, wees er op, dat er door het bestuur de volgende maatregelen waren genomen, om de financieele zaak in een goed spoor te leiden. Men wilde dit jaar n.l. tot de examens voor den meestertitel alleen die gezellen tot het theoretische gedeelte toelaten, welke bij het practische deel van het examen voldoende hebben behaald.

Op de vraag van den voorzitter of er leden hieromtrent het woord wenschten, sprak in de eerste plaats Dr. P. J. H. Cuypers, dat het Z.Ed. gebleken was, er in Limburg, meer bijzonder in Maastricht, Roermond enz., geëxamineerde meesters onderricht gaven aan jonge lieden, welke het examen voor de Vereeniging wenschten te doen, hetgeen Z.Ed. toescheen als een feit in den geest der Vereeniging.

De heer Mammen van Leeuwarden was het met dit besluit niet eens, en zeide dat er in het Noorden veel sympathie was voor het verkrijgen van den graad van meester en gezel en dat velen zich de financieele last zelf zouden willen getroosten indien de Vereeniging daartoe gelegenheid bood.

De voorzitter antwoordde hierop, dat hij hoopte dat die geest spoedig over het geheele land zou heerschen, dan was ook het doel der vereeniging verwezenlijkt, n.l. de veredeling van het ambacht.

Na eenige gemoedelijke discussies, en het benoemen van den heer H. D. v. Buren tot lid der Hoofdc commissie voor Z.- en N.-Holland, sloot de voorzitter te 3¹/₂ uur de vergadering.

M.

INGEZONDEN STUKKEN.

In verband met de uitreiking onzer Diploma's als Onderwijzer-Hoefsmid kunnen wij een woord van dank niet onthouden aan de Regeering voor de lessen in hoefbeslag, aan den W.E.G. Heer H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool, voor het theoretisch onderwijs, en aan den Heer

W. A. H. v. Horsen, Onderwijzer-Hoefsmid aan genoemde school, voor zijn practisch onderwijs.

Aan hun voortreffelijke leiding danken wij hoofdzakelijk den gunstigen uitslag van ons examen op 27 en 28 Januari l.l. te Utrecht aan bovengenoemde school.

S. v. Angeren te Arnhem (G.)

J. Blokker te Amersfoort (Utr.)

P. Zegwaard te Amersfoort (Utr.)

P. Bongaarts te Maasniel (L.)

W. G. J. H. Vogels te Buggenum (L.)

M. G. v. d. Velde te Lippenhuizen (Fr.)

C. J. D. Huchshorn te Lienden (G.)

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Vraag. Een mijner bureu heeft een 1 $\frac{1}{2}$ -jarige merrie, die zich vóór strijkt. 't Is een breed gebouwd paard, doch heeft een eenigszins Franschen stand. De oorzaak hiervan ligt in het handwortelgewricht. De stand in de kogels is goed. Stilstaande staat het paard voldoende ruim, doch wanneer het eene been verplaatst wordt, maakt de hoof een beweging binnenwaarts, raakt het staande been aan den bovenkant van den hoof of kroon en zet de voet daarna weer buitenwaarts neer.

Mijn vraag nu is; hoe moet ik dit paard beslaan, opdat dit strijken ophoude. G.

Antwoord. Zoek eerst nauwkeurig de plek van den strijkenden hoof, die tegen het staande been schuurt. Op deze plek dient de ijzertak versmald te worden en van geen nagelgaten te worden voorzien. De geheele buitentak van het ijzer dient te worden verbreed. Helpt dit niet voldoende dan is nog te probeeren den buitentak niet alleen te verbreeden, maar tevens ook dikker te maken en zodoende in dubbel opzicht te verzwaren.

Vraag. Voor ongeveer een jaar kocht ik een fokmerrie, die allerongelukkigst op haar voeten stond, hetgeen wel niet veel afdeed aan haar waarde als fokdier, omdat het naar mijne meening zijn oorzaak vond in een schandelijke verwaarloozing der hoeven. Toen de merrie langzamerhand (er was geduld bij noodig) recht op hare voeten kwam te staan, ontpopte zij zich als een extra tuigpaard; ze is trouwens van best bloed.

Het zou alles volmaakt in orde zijn, als de merrie achter liep, zooals het behoort. Zij gaat achter te veel op de toongedeelten en gebruikt haar hielen bijna niet; daarbij is de voorwand van den hoof tamelijk steil en heeft ze weinig straal. Ik laat haar beslaan met kalkoenijzers, het toongedeelte iets opgezet om haar gemakkelijk over den toon te laten rollen, uitgaande van het denkbeeld, dat de merrie in de trekpezen heeft geleden.

Ze loopt op deze ijzers zeer goed en had ik daarom hoop, dat haar stand zou verbeteren, doch die blijft gelijk.

Nu is mijn beleefd verzoek of U mij wellicht een andere wijze van beslaan aan de hand kunt doen, waardoor de merrie mettertijd beter vlak zal gaan.

Ik zeg U bij voorbaat dank voor uwe welwillendheid en zal het mij aangenaam zijn, U in ruil daarvoor een volgende keer een geval mede te deelen in verband met hoefbeslag, dat mij dezer dagen overkwam; misschien kan een uwer lezers er zijn voordeel mede doen. S.

Antwoord: Daar het paard op het tegenwoordige beslag „zeer goed” loopt, komt het ons niet aangewezen voor om daaraan veel te veranderen. Dat de oorzaak in de „trekpezen” — U bedoelt hiermede vermoedelijk de buigpezen op de achtervlakte van pijp-koot-kroon-hoef — is gelegen, komt ons aannemelijk voor.

Alleen ware te trachten den straal tot betere ontwikkeling te brengen door de kalkoenijzers te vervangen door ijzers met verdikte takken en hoefkurkkit of door halvemaanijzers met zware Engelsche zolen.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 4 Febr. j.l. is vertrokken de leerling J. Beuker te Drouwenermond, die blijken heeft gegeven met de practijk van zijn vak goed op de hoogte te zijn. In de theorie van het hoefbeslag heeft Beuker voornoemd over eenige weken een gunstig her-examen te doen voor het verwerven van een „goed” getuig-schrift. — Op 6 Febr. is als leerling toegelaten E. van Hoving van Sauwerd.

Mede volgen thans een cursus aan de Inrichting: P. van Dam van Gieterveen, J. Driessens van Zuidlaren, J. van der Tuik van Kommerzijl, H. Nijborg van Vries en K. Smit van Slaperstil.

— **Hoefsmidsschool te Tiel.** De nieuwe cursus aan de Hoefsmidsschool te Tiel is den 3den Januari j.l. begonnen met 3 leerlingen. Drie anderen, die zich mede voor dezen cursus hadden aangegeven, verzochten overgeschreven te worden op den volgenden cursus, die begin Juli a.s. zal aangevangen.
H. v. L.

— **Eindexamen 2-jarige cursus in hoefbeslag te Arnhem,** vanwege de Afd. Arnhem e. O. der G. O. M. v. Landbouw. Dit examen werd gehouden Zaterdag 11 Febr. in de Ambachtschool te Arnhem. 13 leerlingen namen er aan deel, die allen slaagden. Het zijn de H.H.: D. van Merkestein te Amerongen, W. Appeldoorn te Bemmelen, J. van Merkestein te Elst bij Amerongen, W. A. Hieltjes te Didam, A. Dijk te Arnhem, H. J. Kamps te Welterdem, H. W. Haverkamp te Doetinchem, H. J. Breukink te Lochem, L. B. van Schaik te Elst, J. Renes te Arnhem, J. Th. Smid te Lobith, G. Bekhoff te Arnhem en E. Stomps te Borculo. K.

— **Tweede cursus in hoefbeslag van Rijksweg te Utrecht.** Voor het toelatingsexamen tot den cursus voor opleiding van onderwijzers in

practisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, gehouden op Vrijdag 3 Februari, hadden zich 20 hoefsmeden aangemeld, waarvan 19 aan het examen hebben deelgenomen.

Tot den cursus werden toegelaten: H. J. Buesink te Aalten, M. H. van Griensven te Deurne, G. Julicher te Swalmen, J. Kommers te 's Grevelduin-Capelle, M. Ritsema te Appingedam, H. van Waasbergen te Oud-Beierland. — Verder wordt aan G. J. Rolink te Enschedé en A. A. Blonk te Woerden toegestaan om het laatste gedeelte van den cursus te volgen.

— **Tentoonstelling te Amersfoort.** Ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van het Utrechtsche Genootschap van Landbouw en Kruidkunde zal van 25 tot 31 Juli een Groote Landbouwtentoonstelling gehouden worden te Amersfoort op Birkhoven. Bij die gelegenheid zal op 28 en 29 Juli een wedstrijd voor hoefsmeden uit de provincie Utrecht plaatsvinden.

In de commissie hebben zitting de heeren J. B. H. Moubis, W. A. H. van Horsen en F. Laméris. Voor nadere bijzonderheden verwijzen wij naar het in deze aflevering opgenomen programma.

— **Cursus in hoefbeslag te Hoorn.** Het overgangsexamen van dezen cursus heeft, wat het practische gedeelte betreft, 8 Febr. plaats gevonden, waarbij 3 van de 15 candidaten zijn afgewezen. Bij het maken van een linker- of rechtervoorrijzer, dat geëischt werd, hadden deze drie te grove fouten gemaakt, als te ondiepe rits, model niet voldoende en daarbij te langen tijd werk. Wegens ongesteldheid van den leeraar in de theoretische hoefkunde zal dat gedeelte van het examen 19 Febr. plaats vinden, waarna in de Maart-afl. den geheelen uitslag kan worden medegedeeld.

— **Cursus hoefbeslag Limburg.** Na afloop van de 2-jarige cursussen in hoefbeslag, vanwege den Limburgschen Landbouwbond gehouden, werden resp. op 10 en 11 Januari 1911 te *Venrai* en te *Sittard* de eindexamens afgenomen, met het resultaat dat een diploma kon worden uitgereikt aan:

J. Turlings te Lottum (met lof), L. Gommans te Blerick, J. Tielen te Sevenum, A. Arts te Afferden, M. Vennekens te Geisteren, H. v. d. Munckhoff te Horst, J. Cuppen te Horst, G. v. d. Munckhoff te Horst, M. Christiaans te Broekhuizenvorst, A. Gommans te Oirlo-Venray, H. Tielen te Sevenum, G. Gommans te Sevenum, Th. Gommans te Oirlo-Venray, Chr. Kerkhoff te Heijen, Chr. Jansen te Horst, A. Rongen te Oirlo-Venray, G. Lucassen te Leunen-Venray, H. Kusters te Arcen, J. Bovend'eerd't te Echt (met lof), P. Kerkhofs te Beek (met lof), Fr. Schulpen te Dieteren, M. Sanders te Holtum, L. van Weijberg te Echt, H. Custers te Hoensbroek, W. Dreissen te Schinnen, W. Stols te Strampray, H. Beulen te Echt, H. Dircka te Sittard, J. Worms te Stein, J. Diris te Grevenbricht, J. Alberts te Einighausen, H. Geurts te Geleen, H. Hermans te Limbricht.

Vier candidaten konden niet voldoen aan de matige eischen, die door de examinatoren (W. A. H. van Horsen te Utrecht en H. J. C. van Lent te Tiel) werden gesteld.

De leiders der cursussen, de heeren H. J. Sala te Venray en L. van Kempen te Sittard, alsmede de onderwijzers voor het practisch gedeelte, de heeren Harmsen en Dreijer, militaire hoefsmeden, resp. te Venlo en Roermond, verdienen alle lof voor de moeite door hen gegeven.

Het examen werd afgenomen in tegenwoordigheid der leiders en van de commissie voor deze cursussen van den Limburgschen Landbouwbond.

H. v. L.

— **Beugelijzer.** De heer G. J. Rolink, gediplomeerd hoefsmid te Enschedé, meldt over het bengelijzer door hem herhaaldelijk toegepast: „In plaats van de toonlip maakt hij 2 zware zijlippen tusschen de toon- en le zij-nagelgaten, waardoor dit ijzer veel eenvoudiger is te maken dan dat van Neuschild en ook van Ofman, in de Jan.-af. beschreven. Hij merkte op, dat in de gevallen, welke hij in behandeling kreeg, het toongedeelte van den hoef vrij sterk was afgesleten, zoodat bij het onderleggen van een ijzer met toonlip, dit ijzer te ver naar achter komt te liggen, wat door de zijlippen wordt verholpen, zoodat het ijzer in den toon vóór den hoef uitsteekt en een grootere draagvlakte wordt verkregen.” M.

P E R S O E R Z I C H T.

— *Het beslag van zware werkpaarden.* De militaire paardenarts Dr. Lutz te Ulm schrijft hieromtrent het volgende:

Het is bekend dat bodemnauw gaande zware werkpaarden, vooral achter, zoodanig worden beslagen dat de buitentak ruim wordt gelegd, ten einde het naar buiten overhangende gewicht zooveel mogelijk te ondersteunen. Op denzelfden grondslag wordt de stoot meer buitenwaarts aangebracht, opdat het mogelijk worde het paard vlak te doen optreden. (Zoowel de stoot als de tak is goed van plaats of richting als er gelijkmatige afslijting plaats vindt.)

Eenzoo als de stoot behoort ook de kalkoen van den buitenijzertak zooveel mogelijk naar *dien* kant te worden verplaatst waar onvoldoende ondersteuning bestaat. Op zijn eenvoudigst is zulks te verkrijgen door in den buitentak overlans een smal stalen plaatje in te wellen. De ervaring aan de te Ulm aanwezige hoefsmidschool heeft geleerd dat door het langer zijn van dit staalstuk het naar buiten verplaatsen van den stoot onnoodig wordt.

(u. „*Der Hufschmied*,” Febr. 1911.)

A d v e r t e n t i ë n.

Verschenen: **P A A R D E N M A R K T E N 1911.**

Een zakboekje, waarin vermeld de belangrijkste paardenmarkten in Nederland in 1911, met opgave van den gemiddelden aanvoer, enz. ::
 Samengesteld door de Redactie van „Het Paard”, uitgave van A. W. HEIDEMA, Groningen. :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: :: ::
 Prijs 10 cent. Franco per post tegen toezending van 12 cent. :: ::

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Smeedbaar giet } ijzer   } staal

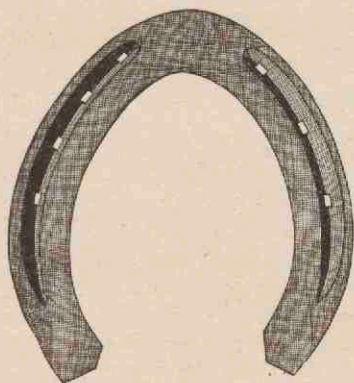
naar model en teekening.

Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,

die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugge levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

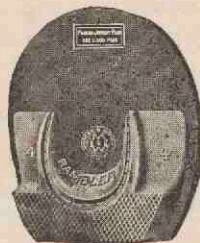
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

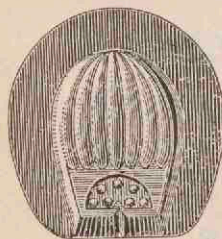
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

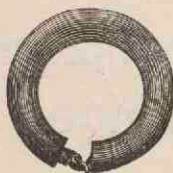
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradi g in 11 maten van 4 $\frac{1}{16}$ tot
6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buiten-
kant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradi g.

Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen

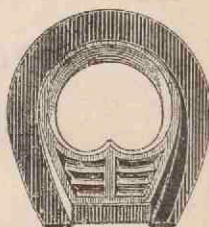
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradi g.

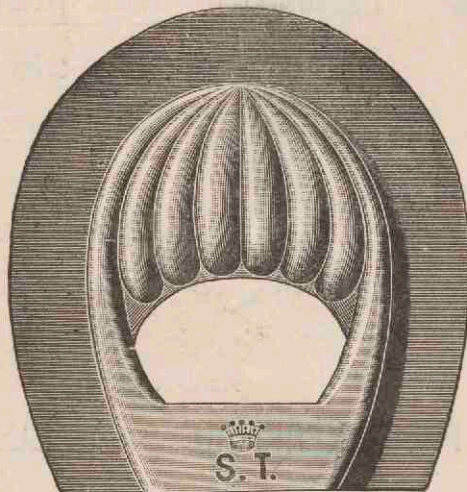
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewensch t.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

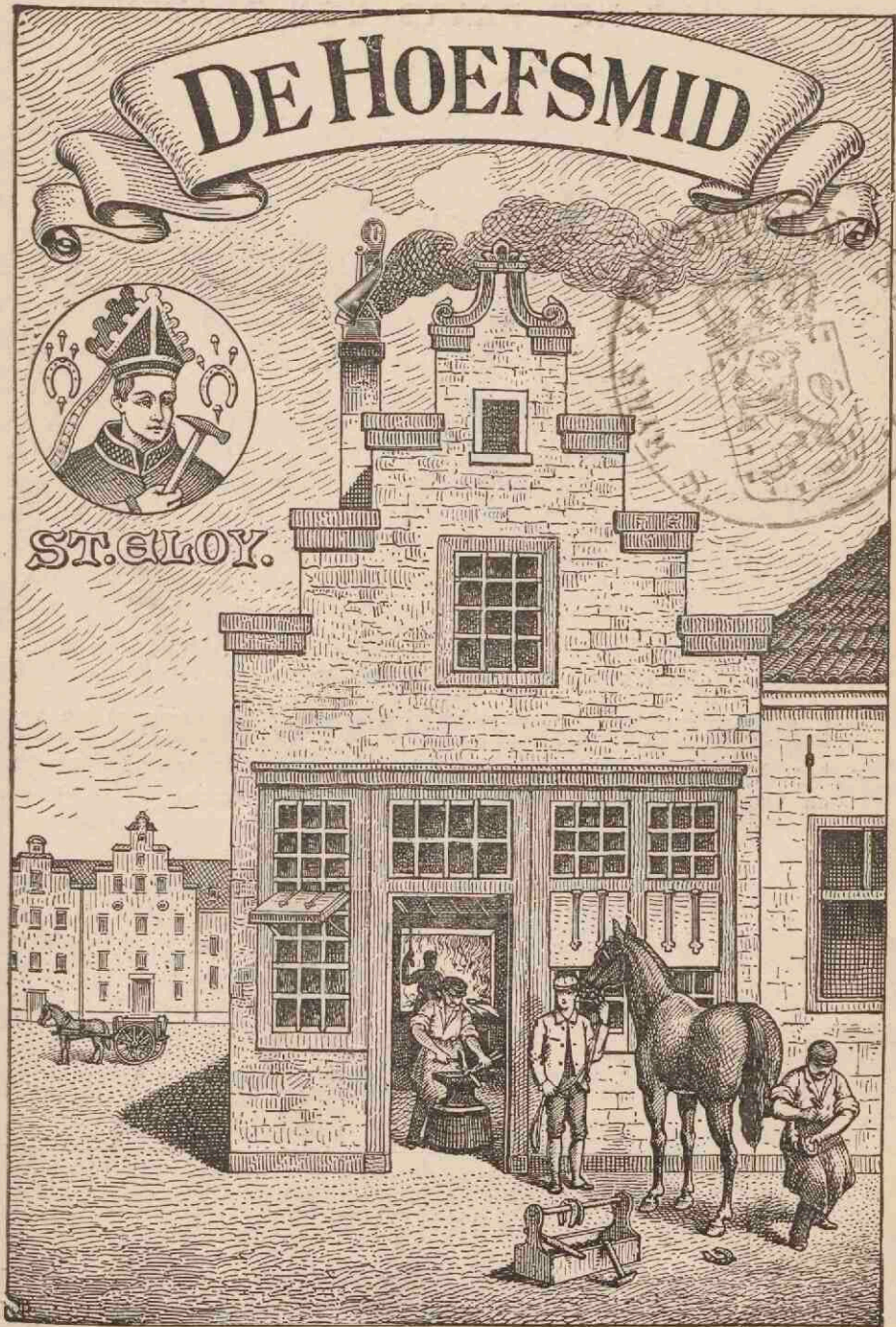
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthoorn.

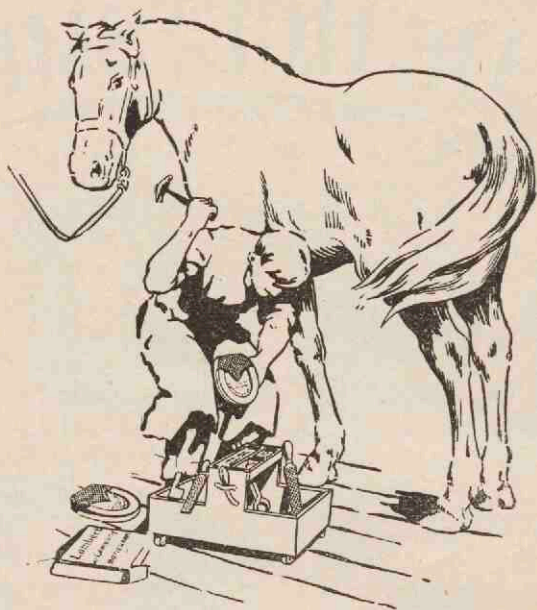
Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoofgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons:

- Lambert Open Pad in 10 maten.**
- Bar Pad . . . . . in 13 maten.**
- Frog Pad . . . . . in 4 maten.**
- O. K. Star Pad . . . in 8 maten.**

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Het hoefsmidsvak in Groningen. — Renbeslag van Curot. — Onderzoekingen over den hoorn-groei. — Korte mededeelingen. — Pers-overzicht. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

HET HOEFMIDSVAK IN GRONINGEN.

Op het gebied der paardenfokkerij staat Groningen in de eerste rij der fokstreken van ons land; men heeft daar uit het oude inlandsche, nog voor een kwart eeuw vrij algemeen voorkomende, zwarte type, dat bij uitzondering in de minder goede streken nog wel wordt gevonden, een paard gefokt van een solieden lichaamsbouw, uitstekend geschikt voor het landbouwbedrijf op den zwaren bodem, en dat beste gangen heeft, waardoor het als tuigpaard gezocht en geprezen wordt. In andere deelen van Nederland mogen paarden worden aangetroffen met meerdere luxe, in Groningen beschouwde men deze zaak van de practische zijde en schiep een paard met voldoende luxe, groote soliditeit en bijzonder geschikt voor het landbouwwerk, thans tamelijk wel verspreid over de geheele provincie. In de goede fokstreken, d.i. in het geheele Noordelijk gedeelte en in het Oosten der provincie, vindt men het thans bekende constante Groningsche type; in het Westerkwartier en zuidelijk in de veenstreken ook wel hetzelfde type, doch van iets minder en lichtere qualiteit.

In geen gedeelte van ons land wordt het paardenveld zoo bezocht als hier; 't is dus geen wonder dat de handel in paarden daar voor de fokkers van overwegend belang is. Deze handel bestaat op groote schaal naar Duitschland, waarheen sommige handelaren geregeld groote transporten mede over de grenzen nemen; maar ook de bekende handelaars uit de stad Groningen sluiten hun aankopen en bevolken hun stallen, om te kunnen voldoen aan den handel naar het buitenland, ook naar Frankrijk, Italië, Spanje en Engeland, want ook deze vinden hun gading in het Groninger type, zij het dan ook dat deze handelaren eveneens veel in andere provinciën, vooral in de Betuwe, koopen en hun omzet minder omvangrijk is dan de verkoop naar Duitschland.

We willen de lezers van dit blad nog mededeelen, dat dit paard is verkregen door voortdurenden invoer, hoofdzakelijk van Oldenburgsche fokhengsten; enkel in de omstreken van Winschoten wordt voor een gedeelte met hackneybloed gefokt. Of een enkele verdwaalde Belg, dien men intusschen op den zwaren kleigrond van het Oldambt zou kunnen verwachten, voor de fokkerij wordt gebruikt, is opsteller niet zeker bekend, hoewel hij wel eens een exemplaar van dat zware type te Groningen op de keuring zag. Doch eindigen we met deze geschiedenis van het paard om over te gaan tot het eigelijke doel van dit artikel, den toestand van den hoef en van het hoefbeslag in deze gewesten, en na te gaan welke maatregelen genomen zijn om vakmannen te vormen, bekwaam om dit belangrijke onder-

deel der fokkerij uit te voeren naar den eisch dien men mag en moet stellen aan een paard van vrij hooge waarde; immers een paard zonder goeden hoof is een minder geschikt dier, en is de verzorging van den hoof niet behoorlijk, dan wordt deze voor het gebruik minder geschikt en voor den handel minderwaardig.

Voor zoover ons bekend is was in Groningen nimmer sprake van het houden van cursussen voor hoofbeslag, zooals zulks in de andere provinciën steeds het geval is geweest. Wel zijn sedert het jaar 1887, toen verschillende militaire inrichtingen ter beschikking werden gesteld voor de opleiding van burgerhoefsmeden, smeden uit deze provincie, we meenen door bemiddeling van het Genootschap van Landbouw en Nijverheid, aan de Hoefsmidschool te Amersfoort geplaatst om aldaar te worden onderwezen in hun vak. Daar verbleven in genoemd jaar E. Dijkstra van Grijpskerk en P. R. Kuiper van Bellingwolde, als eerste Groninger smidsleerlingen. Hoewel tot op den huidigen dag voor hetzelfde doel aldaar nu en dan leerlingen werkzaam waren, kan voor de behoefte der vele paarden in dit gebied onmogelijk een voldoende aantal vakmannen zijn gevormd. Het is daarom een gelukkige omstandigheid te noemen, dat in de stad Groningen eene werkplaats voor hoofsmeden is ontstaan, n.l. de Inrichting voor Hoefbeslag van de H.H. vee-artsen Wiersum en Heidema, waarin sedert het jaar der stichting in 1888, als goed beklante smederij, op zekere voorwaarden leerlingen worden aangenomen, om tot hoefsmeden te worden opgeleid. Deze inrichting, men kan haar noemen de leersmederij voor het Noorden, heeft zeer veel nut gesticht voor het hoofbeslag. Oorspronkelijk waren daaraan steeds 2 leerlingen verbonden, die gedurende 5 à 6 maanden daar voor hunne vorming tot hoefsmid werkzaam waren. Thans is dat getal gestegen tot 5 à 6; meer te gelijk kunnen in verband met de ruimte onmogelijk geplaatst worden; maanden van te voren moeten de leerlingplaatsen worden besproken; wel een bewijs van den goeden naam die deze inrichting zich heeft weten te verwerven, en ook dat hier een plaats voor opleiding van een grooter getal leerlingen zou moeten zijn, namelijk een school, waaraan trouwens reeds in het jaar 1900 in Groningen gedacht is, want destijds werd in een vergadering der Maatschappij van Landbouw en Nijverheid tot de oprichting eener burgerhoefsmidsschool besloten, en door het bestuur daarvoor rijkssubsidie aangevraagd, terwijl daarbij een plan werd overgelegd. Hieruit meenen we te moeten besluiten, dat het met dit voorstel wel degelijk ernst was, maar schijnt de zaak bij dezen stap te zijn gebleven.

Aan de voorgenoemde Inrichting, waar sedert 1890 de heer D. F. Stuivenberg als meesterknecht de practische leiding in handen heeft, bepaalde men zich niet enkel tot vorming van vakmannen dezer provincie, maar strekte deze zorg zich uit tot enkele smeden uit Friesland, Overijssel, van Texel, en vooral uit Drenthe.

We wenschen hier de opmerking te maken dat de Inrichting een zuiver particuliere zaak is, die door geen enkel lichaam finantieel gesteund wordt.

Maatregelen, in verband met het hoefsmidsvak staande, in deze provincie genomen, we meenen door de Maatschappij van Landbouw en Nijverheid,

wellicht nog door andere vereenigingen tot bevordering der paardenfokkerij, hebben bestaan in de eerste plaats in de aanbeveling in het publiek van die smeden, die met goed gevolg een cursus voor hoefbeslag medemaakten aan een der militaire inrichtingen voor hoefbeslag en aan die der heeren Wiersum & Heidema te Groningen. Voorts wedstrijden in hoefbeslag, die overal zoo gunstig werken op den goeden geest der vakmannen en de kameraadschap bevorderen, daarbij in hooge mate aantrekkelijk zijn voor den landbouwer, fokker, of welken paardenhouder ook, hunne belangstelling in het hoefsmidsvak verhoogt, hadden naar ons weten, voor zoover die van eenig aanbelang waren, slechts ééns plaats, en wel in de stad Groningen in het jaar 1897, uitgeschreven door de Provinciale Vereeniging ter bevordering der paardenfokkerij voor de in de provincie wonende hoef-smeden.

Bij gelegenheid der verschillende tentoonstellingen van landbouw, van nijverheid, sport, of die tijdens landhuishoudkundige congressen, o. a. gehouden te Groningen, te Appingedam en te Veendam, bepaalde de rubriek hoefbeslag zich tot verzamelingen van hoefijzers, hoefbeslagartikelen en leermiddelen, welke overigens soms zeer belangrijk waren, en zelfs een gouden medaille werden waardig gekeurd, zooals zulks met de étalage van de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen het geval is geweest.

Ook willen we hier memoreeren de keurige lezing van den heer H. A. Kroes, in 1910 gehouden te Groningen bij gelegenheid der vaktentoonstelling voor het smidsbedrijf, vanwege de afdeling Groningen, Friesland en Drenthe van den Bond van Smedenpatroons in Nederland, die stellig heeft bijgedragen tot belangstelling in het hoefsmidsvak.

Aangaande den toestand van het beslag der paarden op de keuringen te Groningen melden de betreffende verslagen, voor zoover daarover werd bericht, dat die over 't algemeen goed is, en hoewel we geen aanspraak maken geheel op de hoogte daarvan te zijn, kunnen we aannemen, dat men over het beslag tevreden mag zijn, want de hoeven der handelspaarden worden over 't algemeen goed verzorgd; het beslag van deze paarden op de stallen der paardenhandelaars, en van die welke we zoo dikwijls gelegenheid hebben op de groote paardenmarkten te Utrecht te onderzoeken, mag gezien worden. Ook aan de *Dresseerschool* te Groningen, de keurige en nuttige inrichting, waar de fokkers hun paarden in verzorging kunnen geven om tot tuigpaarden te worden ingereden, laat de verpleging, ook van de hoeven, niets te wenschen over. Ditzelfde mag worden gezegd van den *stal M. van der Drift*, die voor hetzelfde doel werkzaam is.

Niet steeds is het evenwel gunstig gesteld met de verpleging van de hoeven op de stallen van sommige landbouwers-fokkers; daar kan men menig schoon gebouwd dier zien, waarvan de hoeven in verwaarloosden staat verkeerden. Met moeite overtuigt men zich, dat zulk een paard ook wel eens beslagen is geweest, lang, erg lang geleden; de overblijfselen van wat in der tijd hoefijzers zijn geweest, vindt men na onderzoek binnen den buitenwaarts gegroeiden draagrand goed verscholen. Zoo iets moest men immers niet vinden in een goede fokstreek; het ware immers geen moeite naast de

tandtang, die men best weet te gebruiken, ook een goed hoefmes in den stal te hebben. En anders is er nog de hoefsmid gaarne bereid om wat te verdienen in dat groote bedrijf met stallen vol paarden, zooals vooral in het Oldambt en in het noorden der provincie zijn te vinden.

Zoo hebben we er gezien, gelukkig niet veel. We willen hopen dat ze van daag tot de legende behooren; immers den modernen Groninger zit de liefhebberij voor het paard in merg en been. M.

RENBSLAG VAN CUROT.

Door den heer Curot, vee-arts te Parijs, specialiteit voor renpaarden en schrijver van het in 1908 verschenen boekwerk „La ferrure de course du galopeur et du trotteur” is een nieuw beslag uitgedacht en in den handel gebracht, van papier gemaakt en sedert 1909 in gebruik bij de Fransche renstallen. De naam papieren hoefijzers wekt bij ons onwillekeurig herinnering op aan papieren schoenzolen etc. en de daaraan verbonden onsoliditeit. Dit is nu echter met deze ijzers niet het geval; door de eigenaars en entraineurs van renstallen als Vanderbilt, Duke, Ashman etc. wordt er met veel succes gebruik van gemaakt.

Deze ijzers zijn zeer licht, wegen slechts 20 gram en kunnen door den hoefsmid in dien vorm worden gezet, zooals de hoef dit vereischt. Het hoefijzer wordt daarvoor gedurende eenige minuten in kokend water gedompeld en dan op het aanbeeld bewerkt als een gewoon hoefijzer, en éénmaal pas gemaakt, door middel van speciale hoefnagels aan den hoef bevestigd. De grondstof laat zich gemakkelijk raspen en snijden en ziet er ongeveer als hout uit.

Curot heeft 28 tailles in voorraad, zoodat de hoefijzers meestal wel direct passend ondergelegd kunnen worden.

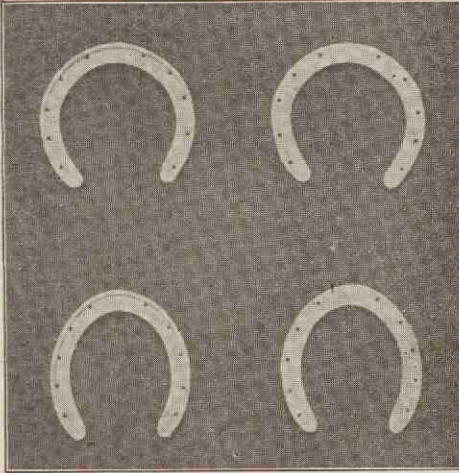
De hoefnagels moeten, evenals bij ander renbeslag, een specialen kopvorm bezitten, zoogenaamde „Amerikaansche hoefnagels”; het model *a r* van Moeller en Schreiber voor renbeslag is evengoed; gewone ritsnagels zijn echter niet voldoende.

Door de lichtheid van het papier kan aan het hoefijzer grootere afmetingen worden gegeven dat aan het metalen renijzer, waardoor dit den hoef beter beschut en den schok breekt. Ondanks het lichte gewicht (20 gram) is de stevigheid van het hoefijzer voldoende. Om den invloed van dit lichtere gewicht op de snelheid aan te toonen diene de volgende berekening: Een stalen renijzer weegt minstens 60 gram, een papieren 20 gram; dit maakt dus voor het geheele paard een verschil van 4×40 gram. Volgens de ervaringen van bekende entraineurs (Leigh e. a.) staat een kilo aan den voet gelijk met 8 kilo op den rug. Volgens deze empirisch gevonden formule staat dus 160 gram meer aan den voet gelijk met $160 \times 8 = 1.280$ K.G. op den rug. Een kilo meer op den rug over een course van 2000 Meter maakt een lengte-verschil van 3 Meter, volgens algemeen bekende ervaring.

Volgens verklaringen van Duke, Ashman etc., die het papieren beslag gebruikt hebben, kan het voordeel daarvan op twee lengten geschat worden.

Carot geeft in zijn brochure eene andere berekening, die ik evenwel als onjuist moet beschouwen.

Fig. 1.

Zoals uit de nevenstaande afbeeldingen blijkt, bezitten deze renijzers, evenals de stalen, de nagelgaten tot in de takken. Hierdoor zou het hoefmechanisme schade lijden, indien de papieren hoefijzers niet zoo elastisch waren, dat zij deze bewegingen gemakkelijk toelaten. Het zoover naar achteren nagelen is bij renijzers in 't algemeen noodzakelijk om het uiteenwijken der takken te voorkomen.

De voordeelen van de papieren renijzers zijn verder dat zij niet glad polijsten

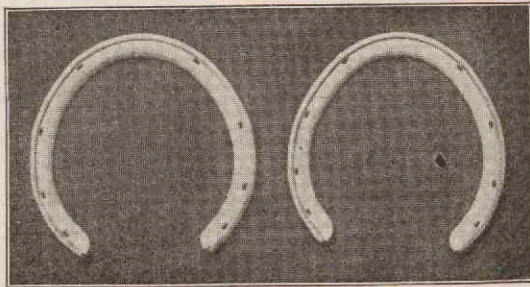
zoals de metalen; zij worden zelfs eenigszins ruw aan de ondervlakte; het uitglijden in snelle gangen wordt daardoor beperkt.

Om dit zoo schadelijke uitglijden tegen te gaan heeft men bijvoorbeeld in sommige aluminium-ijzers een stalen rand*) aangebracht, zooals dit in fig. 2 is aangegeven.

Fig. 2.

In Frankrijk zijn echter alle onder de ijzervlakte uitstekende deelen op de renbanen streng verboden, om het gevaar voor verwondingen, bij vallen van den ruiter, tegen te gaan. Ook zijn deze uitstekende deelen zeer gevaarlijk

voor het paard zelf; verwondingen van pezen en hoefballen kunnen daarvan het gevolg zijn. Ook krijgt men verlies van snelheid door het dieper indringen in den bodem van deze uitsteeksels. Het paard *Kennebec* (Stal Vanderbilt), die te Maisons-Lafitte won, was voorzien van papieren ijzers die 18 gram wogen; deze extra lichte ijzers waren echter gemaakt voor slechts één course.

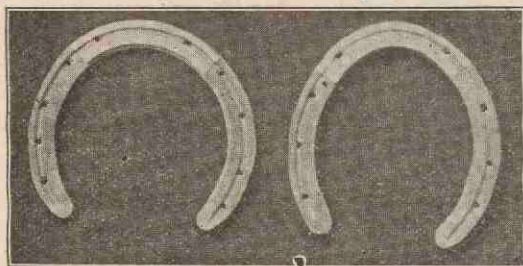
*) Verkrijgbaar bij Wald te Groningen.

Op aandringen van de entraîneurs heeft Curot nu ijzers gemaakt, die lichter dan alle andere renijzers, toch voldoende zijn voor twee courses en 15 dagen training.

De duur van het ijzer hangt veel af van de wijze van besnijden; wanneer de voet niet vlak besneden wordt, dan slijt de ijzertak op het te hoog gelaten wandgedeelte spoediger af.

Fig. 3.

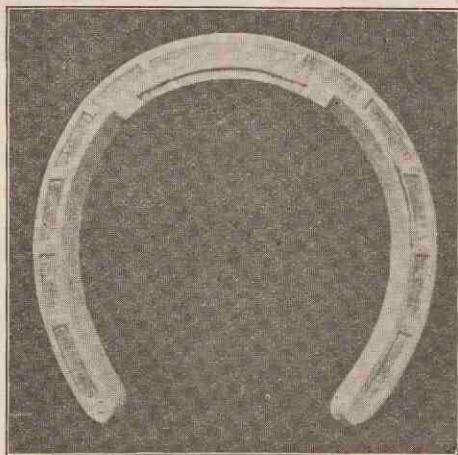
Verder zijn door Curot papieren ijzers vervaardigd (fig. 3), waarbij het toongedeelte is versterkt door een aluminium-inlegsel; deze zijn de Vereeniging voor steeplechases in Frankrijk aangeboden en worden door deze Vereeniging aanbevolen.

Ook heeft hij nog bijzondere modellen aangegeven voor dravers en springpaarden.

Fig. 4.

Voor dit laatste doel heeft Curot fabriekmatig aluminiumijzers gemaakt in den vorm zooals door fig. 4 wordt weergegeven, een jachtijzer voorzien van twee nokken in het toongedeelte, die niet onder de ondervlakten van het ijzer uitsteken.

Zooals boven reeds werd opgemerkt zijn alle uitstekende deelen onder de ijzervlakte in Frankrijk verboden. Het voordeel van deze aluminium-ijzers is dat zij, naast grootere lichtheid, het uitglijden tegengaan.

Fer antidérapant „Curot“.

Elastische zolen. De elastische zolen van Curot bestaan uit kurk, aluminium, leer en caoutchouc. De kurkstof is zoodanig geprepareerd dat het geen water opneemt. Het doel is ze te doen dienen als schokbrekers, ter bescherming van hoeven, gewrichten, pezen en beenderen en om de ondervlakte van den hoof te verhinderen in aanraking te komen met steenen, keien, zand, spijkers enz. Zij zijn zeer elastisch en licht, lichter dan de leeren zolen, die zoo dikwijls gedurende de training worden aangewend. De kurkzolen zijn tevens dikker aan de verzenen en elastischer dan die van eder, die spoedig uitdrogen, zich vervormen en uiteenwijken.

Er bestaan verschillende modellen en gevormd door innige verbinding van lagen kurk met caoutchouc, leder en aluminium; zie fig. 5.

De verbinding van aluminium met kurk heeft ten doel bij grootere stevigheid het gewicht te verminderen, een voorname factor bij de rennen.

Door een laag caoutchouc te brengen tusschen de kurk en het aluminium, wordt een maximum van elasticiteit verkregen, waardoor dit model met

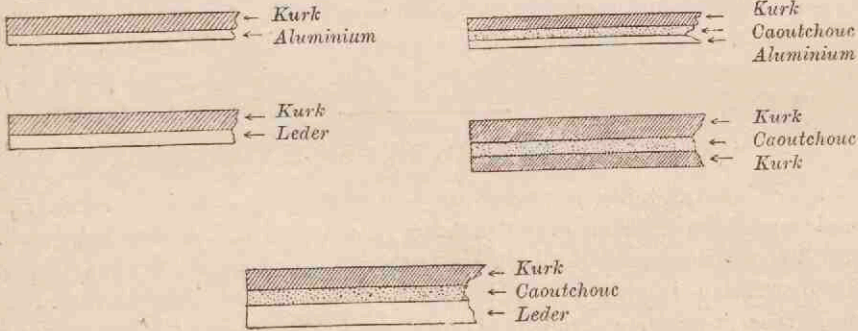
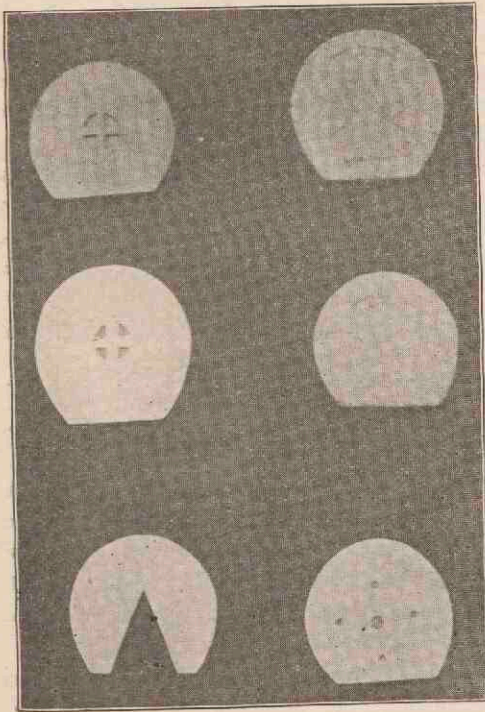

Fig. 5.

voordeel kan worden gebruikt bij geclaqueerde paarden en die met chronisch hoeflijden.

Hoefzolen van Curot, combinatie's van kurk, leer, caoutchouc en aluminium.

Sommige modellen zijn voorzien van luchtgaten om verstikking van de hoornzool tegen te gaan, ofschoon ook opvulling met bruine teer en jute aangewend kan worden.

Curot raadt aan deze zolen te gebruiken als aanvulling bij het gewone renbeslag; hij zegt dat de breedte en dikte van de renijzers steeds verminderd zijn om het gewicht te verminderen en thans zoo klein zijn geworden dat zij den hoef niet meer voldoende beschermen.

Door de geringe dikte der ijzers kan men ze geen afhelling geven en zouden volgens hem op de zool gaan drukken, hetgeen zich uit door bewegingsstoornissen (klamme, verkorte gang, stijve schouders).

Hij beveelt ze daarom aan

bij plat- en klemhoeven, omdat zij het contact van de zool met het ijzer verhinderen; bij kreupelheden verminderen zij door hun schokbrekende werking de pijn (steengallen enz.)

Door hunne schokbrekende werking zouden zij gedurende de training een preventieve werking uitoefenen, omdat de herhaalde schokken de oorzaak zijn voor het ontstaan van pees- en beenlijden en gewrichtsaandoeningen.

Bij harddravers kunnen de kurkzolen een weinig over den binnentak van het ijzer uitsteken; wanneer het paard zich raakt of strijkt, zouden daardoor beledigingen worden voorkomen.

La méris.

ONDERZOEKINGEN OVER DEN HOORNGROEI.

Door den Duitschen luitenant-paardenarts Schulze te Halberstadt zijn onderzoekingen gedaan over den hoorngroei bij de hoeven van het paard. Bij 300 paarden van het 7e Kurassierregiment werden metingen uitgevoerd. Deze paarden hadden een ouderdom van 4—19 jaar, allen halfbloed en wel voor 't grootste gedeelte Oost-Pruisen, de overigen Hannoveranen, Mecklenburgers en Holsteiners. Slechts 14 deden dienst als trekpaarden, de anderen uitsluitend als rijpaarden. Het voedsel bestaat, jaar uit jaar in, uit $5\frac{1}{2}$ KG. haver, $2\frac{1}{2}$ KG. hooi en $3\frac{1}{2}$ KG. stroo per dag. In de haarwisselingsperiode worden ook wortelen en lijnkoek gegeven.

De resultaten van de uitvoerig beschreven proefnemingen zijn, kort samengevat:

1. De groei van den hoornwand bedraagt gemiddeld in de vier weken 7.66 mM. Onbeslagen hoeven groeien sneller (gemiddeld 8.6 mM.) dan beslagen hoeven (gemiddeld 6.73 mM.).

2. De snelheid van de maandelijksche afschuiving van den hoornwand wisselt bij onbeslagen hoeven af van 6.7 tot 10.4 mM, bij beslagen van 4.4 tot 9.3 mM. Als kleinste maandelijksche groei kon éénmaal bij een beslagen hoef 1.5 mM, als grootste 16.5 mM. bij een onbeslagen hoef worden vastgesteld.

3. Het gebeurt zelden dat een hoef een bepaald maandelijksch gemiddelde groeit.

4. De hoorngroei geschiedt bij vóór- en achterhoeven bijna met dezelfde snelheid; toch groeien twee vóór- of achterhoeven, of wel alle vier hoeven onderling zelden gelijkmatig.

5. Bij 90.62% is de hoorngroei aan de kroon van denzelfden hoef rondom gelijkmatig, bij 9.38% ongelijkmatig. De onregelmatige groei treedt meest bij onregelmatige hoefvormen op, zeer zelden bij regelmatige. Het naar beneden groeien van den hoornwand is in het laatste geval op een bepaalde plaats in de eene maand gering en in de volgende maand abnormaal sterk, om het verschil op te heffen.

6. Van groote beteekenis voor den hoorngroei zijn goede hoefverpleging en goed beslag, vooral dat hetwelk den hoef onder omstandigheden brengt die naderen tot het barrevoets gaan (hoefinlegsels, halvemaanijzers). Worden onbeslagen hoeven beslagen, dan treedt vermindering van den hoorngroei op.

7. De hoeven van paarden in den ouderdom van 5—10 jaar toonden

een 0.29 m.M. snelleren groei per maand dan de hoeven der paarden van 11—19 jaar,

8. De kleur van den hoefhoorn is zonder invloed op de groeisnelheid van den hoornwand.

9. De wijze en de duur van het dienstgebruik staan in geen bepaalde verhouding tot de groeisnelheid van den hoornwand.

10. Bij knolvoeten treedt een belangrijk meerdere groei van den verzenwand, ten opzichte van den toon- en zijwand, op. Bij achterhoeven, die met klapijzers beslagen zijn, groeit de toon 2—5 m.M. per maand meer dan de overige wandgedeelten. Beledigingen aan de kroon van den hoef veroorzaken aan de betrokken wandafdeeling een meerderen groei, tot 7 m.M. per maand.

11. Eenmaal inwrijven met scherpe zalven of punten branden aan de kroon hebben een meerderen groei van 3 m.M. tengevolge. Door voortgezette inwrijvingen met prikkelende middelen aan de kroon krijgt men een nog zekerder resultaat. Er bestaan evenwel geen specifieke, de hoornproductie bevorderende, middelen.

12. De hoeven van paarden, waarbij zenuwsnede gedaan is, groeien gemiddeld 2—5 m.M. per maand meer dan die van gezonde ledematen.

13. Algemeene ziekten roepen in den regel geen vermindering in den hoorngroei te voorschijn; er treedt integendeel niet zelden na afloop der ziekte een verdikking, een „ring”, op en ook dikwijls zelfs een in geringen graad versnelde hoorngroei; de hoorn zelf wordt echter dof en glansloos en vertoont gebrek aan vochtigheid en elasticiteit.

A.

Laméris.

(Lungwitz verkreeg bij zijn indertijd genomen proeven, waarvan de resultaten mede in 't kort zijn gepubliceerd in „De Hoefsmid”, jaargang 1906, blz. 41, dat de groei van den hoornwand per maand gemiddeld 8 m.M. bedroeg, hetgeen dus weinig verschilt met het door Schulze aangegeven gemiddelde cijfer, wanneer voor een maand kan worden gelezen 4 weken en 2 of 3 dagen. Verder vond Lungwitz dat de snelheid, waarmede de hoornwand van de kroon afgroeit, afwisselt van 3.98 tot 13.6 m.M., — verklaarde hetzelfde, wat Schulze thans doet, dat onbeslagen hoeven sneller groeien dan beslagene en dat de kleur van den hoef geen invloed heeft op de snelheid van den groei, doch verschilt blijkbaar iets in meening met Schulze omtrent het gelijkmatige in den groei van vóór- en achterhoeven, aangezien Lungwitz aangeeft, dat achterhoeven sneller groeien dan voorhoeven. Red.)

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Cursus in hoefbeslag te Hoorn.** Het overgangsexamen, waaraan 15 leerlingen deelnamen, heeft plaats gehad op 8 Febr. voor het practisch gedeelte en wegens ongesteldheid van den heer F. M. de Leur, Rijks- en plv. v. v. Districts-veearts te Hoorn, voor het theoretisch gedeelte eerst op 19 Febr. j.l. Bij dit overgangsexamen waren eenvoudige eischen gesteld om tot het 2e gedeelte van den cursus, waarin de beslagmethoden van abnormale hoeven aan de beurt komen, te worden toegelaten. — Alle 15 leerlingen slaagden, doch 3 ontvingen een ernstige vermaning om in 't vervolg vooral hun best te doen.

Het 2e gedeelte van den cursus zal vermoedelijk 1 Mei aanvangen en worden geleid door den heer de Leur voornoemd, voor het practische gedeelte ter zijde gestaan door den gedipl. hoefsmid H. Kruyt te Beemster.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 4 Maart j.l. zijn vertrokken de leerlingen J. Driesens van Zuidlaren en P. van Dam van Gieterveen, de eerste met een „goed” en de laatste met een „voldoend” getuigschrift. Van Dam is toegezegd na verloop van een paar weken een na-examen te kunnen doen, om eventueel een „goed” getuigschrift te kunnen verkrijgen. — Maandag 6 Maart daaropvolgende zijn de opengevallen plaatsen weder ingenomen door de leerlingen J. Palthe van Peize en P. Glazenburg van Winschoten.

— **Bezoek Utrechtsche paardenmarkt, 6 Maart.** Op deze markt, waar een 1200 paarden waren aangevoerd, heb ik op mijn wandeling door de lange, dichte rijen met eenige teleurstelling den stand van het hoefbeslag gadegeslagen.

De lezer begrijpt best hoe 't met de verpleging van de hoeven gesteld is, wanneer ik hier vertel, dat ik paarden heb gezien met hoeven zoo lang en schuinsch en ter zijden zoo breed uitgegroeid, dat ze elken gang letterlijk hinderen, en acht ik me ontslagen om in meerdere bijzonderheden te treden. Het werd me evenwel spoedig duidelijk, dat 't grootste getal van die hoeven nog in den winterstaat verkeerde, en zoo uit den winterslaap ter markt was gekomen.

M.

PERSOVERZICHT.

De Maart-afl. van *Der Hufschmied* bevat het volgende:

1°. Rapport omtrent een knieverwonding van een weerspanning paard bij het beslaan, door Prof. Dr. M. Lungwitz. Doordat in Duitschland ieder hoefsmid de verantwoordelijkheid draagt van door zijn schuld of nalatigheid aan paarden in zijn smederij overkomen ongevallen, worden nu en dan te dien opzichte processen gevoerd. In het onderhavige geval was het paard in een noodstal beslagen en zich ten gevolge van verzet aan een handwortel (voorknie of knie) verwond. — De rapporteur komt na een uitvoerige beschouwing tot de slotsom, dat uit de stukken niet met zekerheid is op te maken, dat de smid verantwoordelijk voor de genoemde verwonding moet worden gesteld, doch L. voegt er in een noot aan toe, dat hoefsmeden in zoodanige gevallen voorzichtig zullen handelen bij het beslaan van lastige paarden zich een schriftelijke verklaring door den eigenaar te laten geven, dat eventuele ongelukken voor rekening van den eigenaar van het paard zijn of anders liever het beslaan van dergelijke paarden te weigeren.

2°. *De hoeveelheid hoorn die aan de hoeven wordt afgescheiden.* Dr. Sustman te Königsbrück in Saksen heeft onderzoekingen gedaan ten einde deze vraag te beantwoorden. Het vrij uitvoerige artikel, dat deels in Februari en deels in de Maart-aflevering van „Der Hufschmied” is opgenomen, bevat in het kort het volgende:

Het is een bekend feit dat de hoorngroei van verschillende omstandigheden afhankelijk is. De onderzoekingen, die hierover zijn gedaan, hebben betrekking op de hoornzelfstandigheid, de wijze van vorming en de groeisnelheid, aan de onderscheidene deelen der hoeflederhuid. Daarbij is vastgesteld dat de hoefhoorn tamelijk langzaam, en van boven naar beneden, afgroeit. De groei van den hoornwand — die van straal en zool is minder goed bekend — bedraagt per maand gemiddeld 8 mM. en is aan alle deelen vrij wel gelijkmatig; onder bijzondere omstandigheden, n.l. bij zieke en door het aanwenden van een scherp smeersel aan koot of kroon bij enkele ge-

zonde hoeven, is de hoorngroei in de onderscheidene hoeveelen dikwijls van uiteenlopenden aard. In deze gevallen neemt de groeikracht van den toon naar de verzenen af.

Onderzoekingen over de hoeveelheid hoorn, die in een bepaalden tijd wordt afgescheiden, zijn volgens Schrijver niet gepubliceerd. De thans door S. gedane proeven zijn genomen bij 40 paarden van verschillenden leeftijd en geslacht, gedurende een jaar.

Voor ieder is in een tabel een overzicht gegeven over het soort paard, zijn ouderdom, den aard der hoeven, de data waarop de hoeven zijn besneden en de vermelding van de afgenomen hoornhoeveelheden in verschen toestand en deels ook in gedroogden toestand.

Aan het eind komt de Schrijver tot de volgende conclusies:

a. De hoornmassa, die in een bepaalden tijd wordt gevormd, is bij de verschillende paarden uiteenlopend. Zij bedraagt gemiddeld per jaar 1946 gram en loopt uiteen van 1 tot 3 KG.

b. De hoeveelheid hoorn is in de eerste plaats afhankelijk van de hoefgrootte en van het jaargetijde. De afscheiding is het geringst in de wintermaanden, het sterkst in Mei, Juni en Juli. Het verschil belooft 27 tot 43 procent. In enkele gevallen leveren paarden met betrekkelijk kleine hoeven evenveel hoornzelfstandigheid als die met groote hoeven.

c. Paarden, die werken en dagelijks beweging hebben, vormen meer hoorn dan andere die op stal staan. Het verschil bedroeg 20 %, in een enkel geval zelfs 59 %.

d. De hoornvorming is bij onbeslagen paarden krachtiger dan bij die welke beslagen zijn.

e. Zieke of loome paarden leveren gemiddeld een kleinere hoeveelheid hoorn dan gezonde en opgewekte.

f. Door scherpe prikkels aan de kroon kan de afgescheiden hoornzelfstandigheid tijdelijk toenemen, doch na dien tijd treedt een geringere afscheiding te voorschijn. Deze afneming kan zelfs 50 % bedragen.

g. Het hooger of geringer vochtgehalte der hoornzelfstandigheid staat in verband met het weer. Het vochtgehalte vermindert bij een langdurigen staltijd.

h. Leeftijd en geslacht schijnen geen invloed op de hoornafscheiding te hebben. De grootste hoeveelheid hoorn werd gevonden bij de hoeven van een volbloed.

De Redactie van „Der Hufschmied” plaatst bij conclusie *h* de volgende noot:

Volgens waarnemingen van A. Lungwitz is de hoorngroei bij hengsten, die onder de genoemde nog niet voorkwamen, langzamer dan bij merries en ruins.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET GEBRUIK VAN SPIRAALBOREN.

Schreven wij in een onzer vorige artikelen iets over de fabricatie van spiraalboren, van veel meer gewicht is de kennis, op welke wijze dit gereedschap met het meeste succes is te gebruiken.

Bij de meeste werkzaamheden wordt heden de spiraalboor tot zelfs in de kleinste werkplaatsen met voorliefde aangewend, boven de van ouds bekende gewone spitsboor.

Tengevolge van den hooger prijs tegenover de verouderde boor, zijn de meeste smeden nog al zuinig op dit gereedschap, ja zelfs zoo zuinig, dat men beangst is op tijd zijn boor te slijpen, en dientengevolge nog minder diensten levert dan de oude boor. In de eerste plaats wachte men

met slijpen niet zo lang, tot het werkelijk niet meer gaat, en slijpe men de boor zoo aan, dat de snijvlakken een juist en gelijkmatigen hoek vormen met de lengteas der boor. De hoek der snijvlakken bedraagt 116° tot 118° . De snijvlakken moeten nauwkeurig evenlang zijn en goed snijdend geslepen worden. Het slijpen zal steeds nat geschieden, opdat de snede der boor niet heet wordt. In den beginne is dit slijpen echter niet zoo'n eenvoudige zaak en bedient men zich hierbij bij voorkeur van een in den handel zijnde slijpkaliber (ook vroeger reeds door ons beschreven).

Bij het boren zelf is voor de verschillende metalen het juiste aantal omdraaiingen te kiezen, en ook de kracht waarmee de boor wordt aangezet, wil men goede resultaten verkrijgen en de boor langen tijd in staat zijn goed werk te leveren.

Voornamelijk is te vermijden het langzame loopen om daardoor sterker te kunnen aanzetten; de hierdoor ontstane spanning kan door de boor niet worden verdragen, waardoor deze beslist breekt.

Onderstaande tabel kan dienen als basis bij het gebruik van spiraalboren.

Omdraaiings-snelheden.

Doorsnede in m.M.	Uit best werktuigstaal.			Uit sneldraaistaal.	Doorsnede in m.M.	Uit best werktuigstaal.			Uit sneldraaistaal.
	Smee-ijzer.	Giet-ijzer.	Mes-sing.			Smee-ijzer.	Giet-ijzer.	Mes-sing.	
	Omdraaiingen per minuut.					Omdraaiingen per minuut.			
1	3000	3500	4000		12	265	317	475	725
2	1600	1900	2500		13	245	290	445	675
3	1000	1200	1900		14	235	272	410	625
4	800	950	1400		15	212	255	380	580
5	640	700	1100		16	198	238	355	545
6	520	630	950	1450	17	187	225	335	515
7	450	550	820	1250	18	177	212	318	490
8	400	480	720	1095	19	168	200	300	465
9	360	430	640	970	20	160	191	285	450
10	320	380	570	875	22	142	175	260	
11	290	345	520	795					

Langscheuren ontstaan meestal door verkeerde of minstens onvoorzichtige behandeling; derhalve wordt bij het voorkomen hiervan de boor niet door den fabrikant verwisseld.

Ruimte in de boerspindel moet ten allen tijde vermeden worden, daar anders, bij het uithalen der boor uit het gat, deze door den last van den boerspindel zoo zwaar wordt neergedrukt, zoodat de lippen der boor aan den rand van het nog niet geheel doorgeboorde gat blijven hangen en hierdoor de boor in de lengterichting breekt.

Voordeelig is het voor het slijpen een kleine, speciale slijpmachine aan te schaffen; de hiervoor uit te geven som rendeert spoedig door besparing aan arbeidsloon en materiaal.

Opgemerkt zij nog, dat bij aanmerkelijke inkorting der boren, ook in de groeven bijgeslepen moet worden, daar de kern zich naar achteren verdikt.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Smeedbaar giet { ijzer
staal

naar model en teekening.

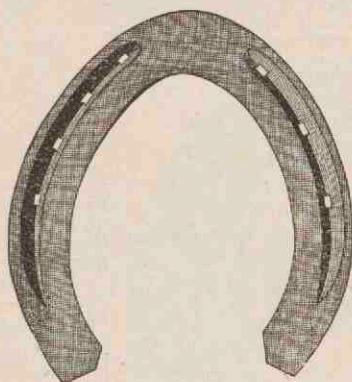
Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

**De Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen**

levert
HOEFIJZERS,

die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. :- :- :- :- :- Vlugge leveing.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

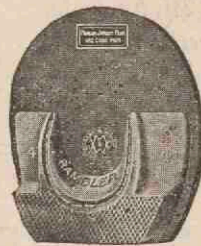
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

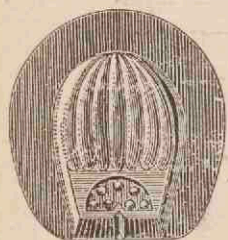

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.
Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

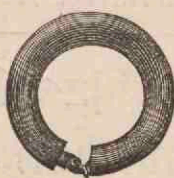

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot
6½ Eng. dm., uiterste breedte buiten-
kant ijzers gemeten.

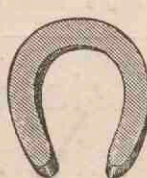

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

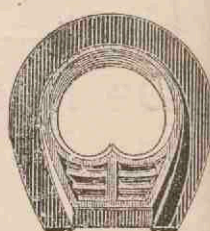

Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

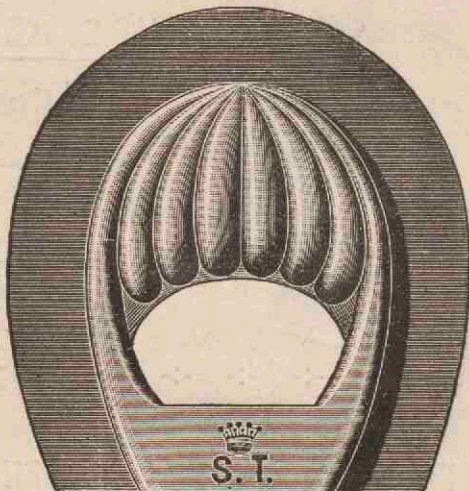
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit-ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten,

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc
Hielstukken.

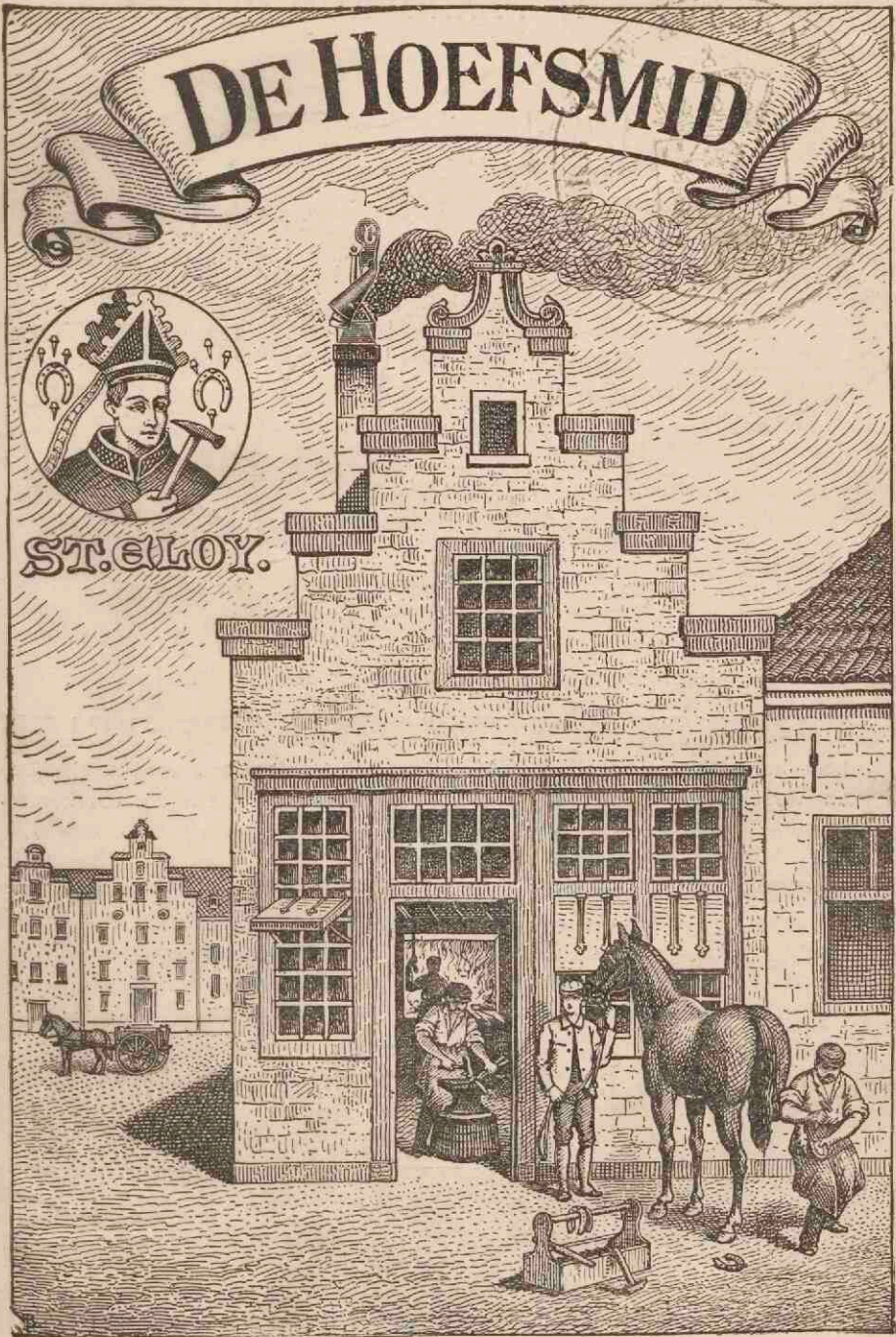
Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

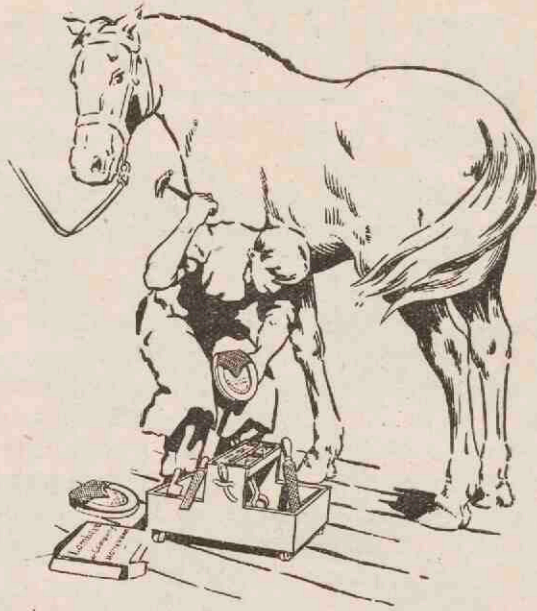
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons:

Lambert Open Pad	in 10 maten.
Bar Pad	in 13 maten.
Frog Pad	in 4 maten.
O. K. Star Pad	in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Ezel, muildier, muilezel. — De egelhoef. — Vernieuwing van het beslag. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Ingekomen boekwerken. — Boekwerken. — Advertentiën.

EZEL, MUILDIER, MUILEZEL.

Onder de huisdieren, tot het paardengeslacht behoorende, vragen bovenstaande soorten onze bijzondere aandacht, omdat zij, evenals het paard, tot verschillende diensten in het belang van den mensch worden gehouden. Voor ons land mogen zij van minder belang zijn, omdat ze behalve eerstgenoemde diersoort weinig, eigenlijk slechts sporadisch, worden aangetroffen, toch is eenige bekendheid met hun eigenaardigheden en afwijkingen in bouw, waaronder die der hoeven, in de diensten die ze verrichten en die andere eischen aan het beslag stellen, belangrijk genoeg om aan hen hier een artikel te wijden, dat elken hoefsmid zal interesseeren. Men mag gerust zeggen dat hunne verspreiding over de verschillende werelddeelen ongeveer even groot is als die van het paard en dat er streken zijn waar hunne teelt die van het paard ver overtreft.

De *ezel*, zooals die ten onzent bekend en niet zeer in aanzien is, is een zeer nuttig dier en waardig om goed verzorgd te worden. Men moet zich niet voorstellen, dat 't grauwtje, dat hier door zijn onaanzienlijken lichaamsbouw bekend is en uitmunt door sufheid en stugheid, overal zoo leelijk is. In de Oostersche landen, in Egypte b.v., in Arabië en Perzië, is dat over 't algemeen anders; maar ook in Europa, en wel in het Zuiden van Frankrijk, in Spanje, in Italië en Griekenland, worden werkelijk schoone ezels aangetroffen. Men zegt dat de schoonste ezels in Spanje zijn en ik kan zulks aannemen, wijl ik in Ierland, voor de verbetering van het ras aldaar, exemplaren ingevoerd uit Spanje heb gezien, zoo kloek van lichaamsbouw, zoo schoon van vormen en van kleur, en zoo levendig van aard, dat ik verbaasd stond te kijken, dat dit ezels waren, en sedert kan ik me ook zeer goed voorstellen dat deze dieren worden gebruikt als rijdier. In bergstreken vooral bewijzen ze gewichtige diensten wegens hun zeker gaan op gevaarlijke wegen; daar worden ze ook veel gebruikt als lastdier.

Het *muilnier* is een bastaard van het paardengeslacht, ontstaan door de paring van een ezelhengst met een paardemerrie. Ook dit dier wordt gebruikt als rij-, trek- en lastdier. Het komt ook zoo ongeveer overal voor, zoowel in Azië, het noorden van Afrika, in Noord- en Zuid-Amerika, als in Europa, vooral in Spanje, Portugal, Italië en de Zuidelijke Staten van Oostenrijk. De schoonste zouden worden gevonden in de streken langs den Nijl, in Egypte en Abessinië; in zuidelijk Spanje dient het vooral voor trekdiensten, in Frankrijk en de Afrikaansche bezittingen worden ze bij het leger, de Artillerie en Treinen veel gebruikt. Zij hebben daar de maat van de paarden, tot 1.58 M. hoogte.

De *muilezel* is een bastaard, ontstaan door de paring van een paardhengst met een ezelin. Dit dier is veel kleiner dan het vorige, en bezit dezelfde eigenschappen als het muildier, is evenwel minder algemeen bekend. We zullen hem hier zelden of niet ontmoeten, wordt intusschen veel met z'n anderen neef verward. Men zegt dat dit dier in Azië en Afrika, en in Europa vooral in Spanje en Italië, wordt aangetroffen.

De hoeven van den ezal, het muildier en den muilezel komen in vorm met elkander vrij wel overeen, doch leveren ten opzichte van die van het paard de volgende afwijkingen op: ze zijn kleiner, zelfs met betrekking tot hun taille, steiler, holler, dikker van hoornwand en van een zekerheid om te steunen, waardoor zij gemakkelijk op de smalste en steilste bergpaden gaan. Op zijde gezien is het verloop van toon- en verzenlijn minder schuin; deze lijnen verlooplen niet evenwijdig; de achterrand is schuiner dan het verloop van den toon; de breedte aan de kroon bedraagt meer dan aan den onderrand. Is de voet opgenomen en beziet men de grondvlakte, dan valt de smalheid sterk in 't oog; de steunsels staan ongeveer loodrecht, de zool is sterk uitgehold, en bij goede hoeven is de straal sterk ontwikkeld, die ver naar achter voorbij de verzenen reikt. Daar bij deze dieren geen witte afteekeningen aan het onderbeen voorkomen, is de hoornwand in zijn geheele dikte gepigmenteerd. De hoornschoen, inwendig gezien, kenmerkt zich: 1o. door de breedte der kroongroeve, die de helft der hoogte van de plaatjes inneemt; 2o. door de breedte der hoornplaatjes; 3o. door het aantal dezer plaatjes, dat ongeveer 350 bij den ezal, 450 bij het muildier, 550 bij het paard bedraagt; 4o. door de geringe ontwikkeling van den hanekam aan den hoornstraal.

Evenals de hoornstraal is ook het straalkussen ver naar achter gelegen, voorbij de lijn der verzenen.

Niettegenstaande de dikte van den hoornwand zijn de hoeven van den ezal en het muildier zeer onderhevig aan inkrimping der verzenen, atrophie van straalkussen en straal. Het is evenwel zeldzaam dat die inkrimping een pijnlijken druk der inwendige deelen veroorzaakt, dat wil zeggen, dat een werkelijke klemhoevigheid ontstaat. De reden hiervan is zonder twijfel gelegen in de geringe ontwikkeling van de takken of armen van het hoefbeen, en het ver naar achter gelegen straalkussen en der hoefkraakbeenderen, en omdat deze bijna nooit hard zijn geworden door beenvorming.

Aangaande het beslag van het muildier lezen we in „Manuel de la Ferrure du Cheval” par A. Thary, dat de ijzers bij dit dier gebruikt over 't algemeen breder zijn dan bij het paard; breedte en dikte regelen zich, behalve naar den hoef, naar den dienst en naar de slijting; zij nemen van toon naar takeinde geleidelijk af; deze laatste eindigen afgerond of recht, met of zonder kalkoenen; met een korten opzet aan den toon, de takken verlooplen zuiver vlak; het garnituur, beginnende aan het midden der zijgedeelten, is matig. De nagelgaten moeten over het voorste $\frac{2}{3}$ gedeelte van het ijzer verdeeld zijn, ten getale van 6 voor de kleine en 8 voor de groote hoeven. Aan het achterrijzer werden tot heden de nagelgaten slechts aan de takken aangebracht, en nog is de toonstreek daar vrij algemeen

niet van voorzien; zonder bezwaar kan ook dit ijzer in de toonstreek nagelgaten hebben, het beslag wordt er beter om, daar door vele nagels, die dicht bij elkander staan, de zijwanden minder solied worden. De opzet aan het ijzer is groot, bedraagt 7 à 8 mM., en is kort, enkel tot de toonstreek beperkt; ook wordt die aan het achterijzer gegeven; beter ware het dien daaraan wat minder sterk te maken. De takeinden zijn afgerond, ook wel schuin bijgewerkt of recht gevormd; aan het achterijzer rond en schuin bij het trekdier, hoewel men gewoonlijk kalkoenen vindt. Kalkoenen voor het lastdier zijn zeer nuttig, vooral aan de achterijzers; zij verhinderen het glijden en vallen bij het dalen van de bergen, wanneer het dier zwaar belast zijn achterbeenen sterk naar voren onder het lichaam moet brengen. Aan de ijzers van het muildier kon tot heden geen lip worden aangebracht, wegens de oude gewoonte om den toon van een ruim garnituur te voorzien; tegenwoordig wordt dit minder gedaan, en dan een lip gegeven.

Volgens het voorschrift voor het leger van 1905 bestaat het muildierbeslag uit zomer- en winterijzers; er bestaan daarvan 11 modellen of grootten, waarvan de dikte en de breedte aan toon- en takeinden en het aantal nagelgaten zuiver zijn aangegeven. Uit dit voorschrift teekenen we hier aan dat de dikte der voorijzers van toon tot het einde der takken dezelfde blijft, de breedte naar achter, naar gelang van de grootte, 5 à 10 mM. afneemt. De achterijzers zijn aan den toon 1 à 2 mM. dikker dan aan de takeinden; de breedte aan den toon is 6 à 12 mM. grooter dan aan de uiteinden. De nagelgaten, ten getale van 6 à 8, zijn vetter gestampt dan bij het paard; het voorijzer heeft deze nagelgaten in het voorste $\frac{2}{3}$ gedeelte; de lip als bij het paard. Het achterijzer heeft enkel nagelgaten aan de takken; de toon van het ijzer steekt hierbij vóór den hoof uit; er is geen lip. In bergstreken is het voorzien van vaste kalkoenen; een sterke korte opzet aan den toon, en een garnituur, veel meer dan bij het paard, dat aan den toon begint en naar de takeinden geleidelijk minder wordt; het is aan den toon van de achterijzers zeer sterk.

Het winterbeslag komt met dat van het paard overeen, d. w. z. aan de voorijzers bevinden zich achter de toonnagelgaten en vóór de takeinden schroefgaten tot opname der schroefkalkoenen, terwijl aan de achterijzers, waar geen nagelgaten in den toon zijn, de schroefgaten 15 à 20 mM. vóór de eerste nagelgaten zijn aangebracht.

De ijzers voor het muildier worden, evenals die voor het paard, tegenwoordig veel machinaal gemaakt.

Het beslaan van het muildier geschiedt op dezelfde wijze als bij het paard. Betreffende de lengte van het ijzer merken de resp. schrijvers op, dat zulks in verband moet staan met den dienst van het muildier. De lastdieren moeten een lang beslag hebben; daarin stemmen allen overeen, die in berglanden de troepen of transporten hebben gevolgd; zij hebben kunnen waarnemen, hoezeer de hoofballen en de kroon aan de verzenen bij afdalingen hebben te lijden wanneer de dieren zuiver passend zijn beslagen, van de wrijving tegen den bodem en van de afrollende steenen der bergpaden. Die gedeelten van den hoof slijten sterk af, splijten, worden zeer

gevoelig en doen de dieren dikwijls kreupel gaan. De ijzertakken van het lastdier moeten minstens 1 cM. achter den draagrand uitsteken om beschermend te kunnen werken. Evenzeer als deze methode zou schaden bij dieren die in snelle gangen moeten gaan, evenzeer levert zij geen bezwaar op voor hen, die bestemd zijn om vooral op bergachtig terrein, zelfs in stap te gaan. Dezelfde reden bestaat voor het trekdier niet, waarom dit een zuiver passend beslag aan de verzenen eischt.

Het hoefijzer van den ezel komt met dat van het muildier overeen; de hoef is in z'n vorm daarmede gelijk, hoewel hij over 't algemeen kleiner is dan die van het muildier; het is gewoonlijk van 4 à 6 nagelgaten voorzien, die minder vet gestampt zijn. Het nagelen is tamelijk lastig, want vele ezels trekken bij elken hamerslag den hoef weg.

De nagels moeten van een dunneren kling en van een schuinere zwik zijn voorzien dan bij het paard.

M.

DE EGELHOEF.

Bij sommige paarden zien we dat de hoornzoom zich verder dan normaal over den hoornwand naar beneden uitbreidt en in plaats van zacht en elastisch te zijn, uit een met scheuren en kloven voorziene hoornmassa bestaat, die het uiterlijk heeft van boombast.

De oorzaak daarvan moet worden gezocht in een chronische ontsteking van den vleeschzoom, waardoor een ziekelijke hoornstof wordt afgescheiden.

Wanneer het lijden in geringe graad bestaat, dan kan de hoornwand aan den draagrand een normaal aanzien hebben, daar de ziekelijke hoornstof

door verweking en afschuring is verloren gegaan. De hoornzoom moet dus als een laag van den hoornwand worden beschouwd, die onder normale

omstandigheden door inwerking van water enz. spoedig verloren gaat. Bestaat de hoornzoom uit ziekelijk verouderde hoornstof, dan kan zij tot onder aan den draagrand mede naar beneden groeien.

De opvatting dat de hoornzoom dient als ophangband van den straal, en daarom ook wel als straalband, zoomband betiteld werd, moet als verouderd en onjuist worden beschouwd.

Deze chronische ontsteking van den vleeschzoom komt het meest voor aan de voorhoeven, zelden aan de achterhoeven; het toongedeelte is meestal het ergst aangedaan.

Volgens den Rumeenschen paardenarts von Chelchowski komt deze ziekte veel voor in Rusland en wel bij de bekende harddravers. Ook bij ezels wordt het zeer veel aangetroffen, zoo zelfs dat men in Frankrijk dit lijden den naam van ezelsziekte (*mal d'ane*) heeft gegeven. Omdat bij den egelvoet deze hoof wordt aangetroffen, spreekt men ook wel van *egelhoeven*.

Als oorzaken van dit lijden van den vleeschzoom komen in aanmerking slechte hoofverpleging, bestaande in het inwrijven van de kroon met slechte, prikkelende hoofzalven, ruwe vaseline die nog petroleum bevat, wagensmeer of ranzig vet.

Ook kan het ontstaan na belediging van de kroon, zooals kroonbetraping of stuikingen van de papillen aan den vleeschzoom bij herhaald gebruik van harddravers op harde wegen.

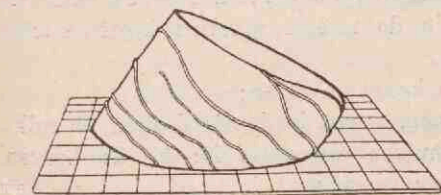
Plant de ziekte zich voort op de haarlederhuid en raakt deze ontstoken, dan wordt de huid aan de kroon verdikt, de haren gaan rechtop staan en vormen zich kloven en korsten, — een egelvoet is het gevolg.

In lichte gevallen van egelhoef is het voldoende de oorzaken op te heffen, de kroonrand te verweken en inwrijven met zuivere vaseline, lanoline (wolvet) of reuzel. In erge of hardnekkige gevallen dient veterinaire hulp te worden ingeroepen en kan een gewijzigd beslag toepassing vinden.

Bij chronische rotstralen kunnen we soms een dergelijk lijden van den vleeschzoom waarnemen. De vleeschstraal is hier ziek geworden en daar de vleeschzoom zich als vleezige ballen naar achteren voortzet en overgaat in den vleeschstraal, kan de ziekte van den vleeschstraal den omgekeerden weg inslaan, d.w.z. zich voortplanten over de vleezige ballen naar den vleeschzoom.

We nemen dan aan de verzenwanden, ten opzichte van den kroonrand, onregelmatig verlopende ringen waar, die in erge gevallen zich tot in het toongedeelte kunnen uitstrekken.

Ook dit is het gevolg van een chronische aandoening van den

vleeschzoom, waarbij ziekelijke hoornstof wordt afgescheiden, waardoor deze ringen ontstaan.

Laméris.

VERNIEUWING VAN HET BESLAG.

De vernieuwing wordt over 't algemeen noodig door de bovenmatige lengte van den hoof en door de slijting van het ijzer. Evenwel zijn er hoeven, die van het eene beslag tot het andere bijna niet groeien; andere groeien buitengewoon sterk, hetzij in toon-, in verzen- of in zijgedeelten. Ook zijn er paarden die weinig slijten, andere daarentegen veel, bij hetzelfde werk en in dezelfde conditie. Ook zijn er die geen slijting vertoonen door gebrek aan oefening, waarvan de hoof op de gewone wijze groeit. De groote lengte van den hoof aan toon-, verzen- of zijgedeelten eischt eene vernieuwing van het beslag op zich zelf niet, maar omdat daardoor de zuiverheid van den stand wordt veranderd.

De duur van het beslag is dus verschillend naar den groei van den hoof en de slijting van het ijzer. De paarden met lange hoeven in den toon met lage verzenen, vooral als deze ondergeschoven zijn, dienen noodig gemiddeld om de 20 dagen opnieuw te worden beslagen, hoewel de ijzers niet versleten zijn, omdat hun goede stand spoedig gewijzigd wordt, de koot naar voren gaat staan, de beenas gebroken is, en de pezen zich zeer vermoeien. De paarden, wier verzenen zeer sterk groeien, hebben ook noodig dat hun beslag bijtijds, vóór den gewonen tijd, wordt vernieuwd, zooals bij bevangen hoeven voorkomt. De paarden, die sterk slijten, moeten eerder opnieuw worden beslagen, niettegenstaande het bredere en dikkere beslag dat zij eischen. De dikwijls herhaalde vernieuwing van het beslag heeft het bezwaar om den hoornwand te beschadigen, den hoof brokkelig te maken, vooral als deze droog is en geneigd om te scheuren. Eindelijk moet, zelfs bij de paarden die, om welke reden ook, weinig slijten, het beslag worden vernieuwd, om den hoof naar den staat waarin hij is, aan eene zekere bewerking te onderwerpen, waarbij hetzelfde ijzer weer kan worden gebruikt, zoogenaamd verlegd.

Men ziet dat een paard om een nieuw beslag vraagt, aan de volgende kenteekenen:

10. *Staande:*

a. de hoof is zeer lang, in z'n geheelen omvang of enkel aan toon-, aan verzen- of zijgedeelten; bij uitzondering bestaan er hoeven, die tusschen twee beslagen in weinig groeien; in de meeste gevallen heeft de toon een abnormale lengte;

b. de beenas is ter hoogte van de kroon gebroken;

c. de wand reikt over het ijzer heen, vooral in de zijgedeelten, en zulks des te meer naarmate de hoof schuiner van vorm is; bij de hoeven met steile zijgedeelten, met hooge verzenen, gaat de wand niet over het ijzer heen;

d. het ijzer is korter en nauwer geworden dan de hoof; het schijnt naar voren te zijn verschoven;

e. de nieten staan recht, en als gevolg daarvan is het ijzer minder solied bevestigd en minder goed in contact met den hoof; het beweegt zich soms onder den hoof;

f. de lip is rechter gaan staan.

2o. *Opgenomen*:

a. het ijzer staat van de zool af;

b. de takeinden dekken niet meer de verzenen; ze liggen op de zool en bedekken deze;

c. het ijzer is versleten;

d. de kop der nagels zit diep in de nagelgaten;

e. aan de zool vindt men gewoonlijk droge schubben;

f. de steunsels steken meer of minder sterk uit;

g. de straalgroeven zijn gesloten; de straal is aan de punt los, het lichaam is grooter geworden; aan de schenkels worden loslatende hoorndeelen gevonden, of hoorn dat zich over de straalgroeven uitstrekt.

(*Manuel de la Ferrure du Cheval.*)

M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Mededeeling van den Uitgever!** Met 1 Mei a.s. wordt „De Hoefsmid” niet meer te Groningen doch te 's-Gravenhage uitgegeven.

Correspondentie, bestemd voor de Redactie en Administratie, wordt men verzocht nà 28 April naar 's-Gravenhage, Huygensplein no. 5, te adresseeren.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De leerling P. v. Dam van Gieterveen, die 4 Maart j.l. is vertrokken, heeft zich op 4 April te Groningen aan een herexamen in theoretische hoefkunde onderworpen en is hem na afloop daarvan een „goed” getuigschrift uitgereikt.

Aan de Inrichting houden thans verblijf de leerlingen J. v. d. Tuuk van Kommerzijl, H. Nijborg van Vries, K. Smit van Slaperstil, J. Palthe van Peize en P. Glazenburg van Winschoten. Eerstgenoemde zal 15 dezer kunnen vertrekken.

— **Eindexamen Hoefbeslagcursus te Enschedé.** Op 28 Maart werd het eindexamen van den door de Overijsselsche Landbouwmaatschappij georganiseerden tweejarigen cursus gehouden. Leider van den cursus was de heer Dr. D. L. Bakker, rijks-veearts te Enschede, terwijl het practisch onderwijs gegeven werd door den heer G. J. Rolink te Enschede. Het examen werd afgenomen door deze heeren en den heer H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

Elf leerlingen namen aan het examen deel en aan negen hunner zal het diploma als hoefsmid uitgereikt worden, nl. aan de H.H.: G. J. Rutenfrans te Enter, G. Brinker te Enschede, G. J. Lemmink te Lossers, J. Rondhuis te Enschede, J. Smoes te Enschede, G. Grutters te Gronau, A. H. Tusveld te Enschede, K. J. Lemmink te Lossers en H. Goossens te Enschede.

Dit was de tweede cursus welke in Twenthe gehouden werd; de vorige reeds tien jaren geleden. Het voornemen bestaat om dit najaar weer met een nieuwen cursus aan te vangen. Zulks zou zeker in het belang zijn van het hoefbeslag in Twenthe.

Kr.

— **Examen te Brielle.** De afdeling Voorne van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw deed een 2-jarigen hoefbeslagcursus houden aan de Ambachtsschool te Brielle, die door 9 leerlingen werd medegemaakt. De leiding was opgedragen aan den heer M. C. van der Poel, Rijks-veearts te Nieuwenhoorn, die zich tevens belastte met het theoretisch onderricht. De practische werkzaamheden waren voor het gedeelte 1909/10 in handen van den heer D. de Vries; — voor het 2e gedeelte, wegens vertrek naar elders van voorgenoemde, aan den nieuwen leeraar der Ambachtsschool, den heer W. de Jong, beiden gediplomeerde hoefsmeden.

Het examen had plaats op 18 Maart j.l. en werd afgenomen door het onderwijzend personeel, onder toezicht van de H. H. F. Laméris, Kapitein-Paardenarts bij de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort en J. B. H. Moubis, gep. Dirigeerend Paardenarts te Utrecht. De kandidaten gaven zonder onderscheid blijken van goed onderlegd te zijn en degelijk onderwijs te hebben genoten, zoowel in theoretische als practische hoefkunde. Zij werden daarom allen door de jury aan het bestuur der afdeling, vertegenwoordigd door de heeren K. van der Ban en Mr. L. Trouw, resp. Voorzitter en Secretaris-Penningmeester, voorgedragen voor het diploma als hoefsmid.

Hunne namen zijn: G. M. Sjoukes te Oostvoorne, G. H. W. Warbout te Oostvoorne, L. van der Poel te Heenvliet, L. A. de Gruijter te Nieuwe-sluis gem. Heenvliet, J. Jansen te Vierpolders, H. Goris te Geervliet, A. Qualm te Heenvliet, A. van den Hoek te Zwartewaal en J. Faber te Brielle.

M.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Na afloop van den half-jaarlijkschen cursus aan de Militaire Hoefsmidschool van 1 October 1910—1 April 1911 en na gehouden examen, werd van Rijkswege het diploma als hoefsmid verstrekt aan de burgerhoefsmeden: P. B. Boerema te Roodeschool (provincie Groningen); H. A. Huitink te Ruurloo (Gelderland); J. Thalens te Drouwenermond (Drenthe); J. C. Verlinde te Zaamslag (Zeeland); A. G. Vlaander te Axel (Zeeland) en E. Klooster te Hoogeveen (Drenthe).

Mede werd een diploma toegekend aan den burgerhoefsmid M. A. Breman te Dalfsen, die, geplaatst bij de 2e Afdeling van het 1e Regiment Veld-Artillerie, de lessen aan de school had gevolgd.

Het rijksdiploma werd verder toegekend aan de volgende miliciens-hoefsmeden der Veld-Artillerie: W. G. Bekkenkamp te Goor; P. Beukema te Garsthuizen (prov. Gron.); B. Kleis te Koekange (Dr.); H. Wildenburg te Haaksbergen en H. Mulder te Amsterdam, allen afkomstig van het 1e Reg. Veld-Artillerie; A. Matthijssse te Oosterland (Schouwen en Duiveland); P. J. de Ruijsscher te Groede en J. F. M. Heilker te Schiedam van het 3e Reg. Veld-Artillerie; A. P. Saris te Tongelre (N.-Br.); J. M. Stevens te Druten; R. Telgenhof te Daarlerveen (gem. Hellendoorn) en H. W. Oostendorp te Silvolde (Geld.) van het 4e Regiment Veld-Artillerie.

— **Hoefbeslagexamen te 's-Gravenhage.** Aan den cursus voor hoefbeslag door de afd. 's-Gravenhage v/d. Holl. M. v. Landbouw, gehouden in 1910—'11 onder de leiding van den heer J. Laméris, gep. Majoor Paardenarts, werd deelgenomen door 13 smeden der Prov. Z.-Holland, die zich op 7 en 8 April j.l. onderwierpen aan het examen, met het resultaat dat aan allen het diploma der Maatschappij kon worden toegekend.

Hunne namen zijn: P. Franken te Hazerswoude, A. J. Slangen te Gouda, M. van Ommeren te IJsselmonde, C. Vis te Moercapele, W. H. Post te Aalsmeer, P. Tanis te Berkel, A. van den Doel te Rozenburg, A. de Wit (met lof) te Benthuizen, A. Hoogeveen te Zoetermeer, C. W. van Beurden (met lof) te Maasland, L. Both te Ouderkerk a/d. IJssel, L. Elderhorst te Nootdorp en R. van Mulligen te Voorschoten.

De uitslag bewees opnieuw dat de bekwame leider van den cursus het uitstekend verstaat om zijne leerlingen de vereischte kundigheden bij te brengen, terwijl de practische onderwijzer, de heer K. van Vuure, Wachtm. Hoefsmid b/h. 3e Reg. Huzaren, hulde verdient voor zijn degelijk onderricht.

Met de onderwijzers traden als examinatoren op de heeren J. B. H. Moubis te Utrecht en J. L. G. Cayaux te 's-Gravenhage, de laatste wegens ontstentenis van den heer C. Fauel te Rotterdam. De diploma's werden na afloop van het examen door den Voorzitter der afdeeling, den heer Mr. A. Ferf, uitgereikt.

Op beide dagen werd het examen door meerdere leden van het bestuur en andere belangstellenden, onder wie de heer P. van Hoek, Directeur Generaal van den Landbouw, bijgewoond. M.

— **Over koud beslag.** De methode om paarden langs kouden weg te beslaan was van 1845 tot 1854 in het Fransche leger voorgeschreven. Tegenwoordig wordt zij nog bij uitzondering toegepast. Toch luidt sedert dien het voorschrift om de hoefsmeden van het leger in deze wijze van beslaan te blijven oefenen. De militaire hoefsmid moet inderdaad in staat zijn om het beslag langs kouden weg behoorlijk uit te voeren. Op marsch en te velde kan 't immers onmogelijk zijn om langs warmen weg te beslaan. In het garnizoen is 't zeer aan te bevelen die hoeven koud te beslaan, waarbij de zool erg dun is geworden, hetzij ze eenigen tijd zonder beslag hebben geloopt, over 't algemeen bij afgeloopt hoeven, en ook na ondergane operaties, — ook bij die paarden, welke aan de smederij zeer lastig zijn, daarentegen mak op stal, alsmede de jonge paarden, die in de loopplaats verblijven en van een beslag zijn voorzien.

Het bezwaar voor de toepassing van het koud beslag is, dat het meer handigheid en meer zorg vereischt dan het warme beslag. De ondervinding heeft geleerd dat het minder solied is, wat dan ook aanleiding was tot zijne opheffing in het Fransche leger als gewoon beslag.

Wat hier van het leger gezegd is, is tevens geheel van toepassing op deze methode in de burgermaatschappij; ook ten onzent geschiedt het beslaan langs kouden weg veel, vooral bij de paarden op heerenstallen. M.

— **Internationale tentoonstelling van Ambachtswerktuigen te Antwerpen van 13 Mei—13 Juli.** Van het secretariaat Lange Nieuwstraat 109 te Antwerpen ontringen wij enkele mededeelingen omtrent deze tentoonstelling, nl. welk doel er mede wordt beoogd en hoe de verdeeling der werktuigen, machinerieën enz. in 5 groepen plaats vindt. Wie hiervan meer mocht wenschen te weten, kan zich tot voornoemd secretariaat wenden, dat bereid is alle inlichtingen te verstrekken.

— **Nieuwe tariefwet.** In 't laatst der vorige maand is bij de Tweede Kamer ter behandeling ingediend een nieuwe tariefwet. De nieuwe tariefwet is in 15 groepen verdeeld.

Aan groep III, omvattende Mineralen, metalen en fabrikaten daarvan, wordt o. a. ontleend:

„Marmer, hardsteen, graniet, zandsteen en andere natuurlijke steen wordt alleen belast en wel met 6 pct. der waarde, in platen of blokken, geslepen, gepolijst, afgedraaid of op eenige andere wijze bewerkt.

Steen, bewerkt tot gootsteenen, waschbakjes e. a. 10 pct. der waarde; grafzerken, grafmonumenten enz. 12 pct. der waarde.

Slijp- en wetsteenen zijn vrij.

Evenals paarden zijn ook edel- en halfedelgesteenten, ook al zijn zij gezet in sieraden of werktuigen, vrij van rechten.

Bij de afdeeling metalen zijn de voorwerpen, die vrij of belast zijn, vollediger omschreven.

IJzer en staal, voor zoover het h. t. l. nog bewerking moet ondergaan, blijft vrij, doch wanneer het ingevoerd wordt in den vorm, dat het kan dienen als onderdeel in eenige metaalconstructie, bedraagt het 3 pct. der waarde.

Gietstukken, vroeger belast met 5 pct., worden nu aan een uniformrecht van 3 pct. der waarde onderworpen.

Spoorstaven (zwaar materieel) blijven vrij; maar licht materieel (draagbaar spoor) wordt belast met 6 pct.

Alle buizen, pijpen en fittings zijn voortaan vrij.

Kranen enz. 6 pct., spijkers, draadnagels, enz. evenzeer.

Ruw bewerkte voorwerpen van ijzer, staal en blik worden getroffen met een recht van 10 pct.; beter afgewerkte met 12 pct.

Hetzelfde geldt voor voorwerpen, in koper, messing en brons, zoomede in lood, zink en tin.

Bij nikkels is de grondstof voor de nijverheid vrij. Vernikkelde voorwerpen betalen 12 pct.

Hetzelfde geldt in hoofdzaak voor aluminium.”

— **Nieuwe hoefijzerfabriek „Hippus”.** Te Dordrecht is eene hoefijzerfabriek in aanbouw, die in Juni a.s. gereed zal zijn. Deze fabriek is opgericht met een aandeelen-kapitaal van f 250000 en zal het productie-vermogen derhalve wel van dien aard worden, dat vele smederijen, die machinale ijzers gebruiken, voorzien kunnen worden. Men vertelde ons verder nog

van bevoegde zijde, dat er ijzers zullen worden vervaardigd, zoo volledig afgewerkt als tot dusverre nog niet in den handel zijn gebracht.

P E R S O V E R Z I C H T.

— Het overzicht uit de *Maart-aflevering* van „*Der Hufschmied*” kon, wegens gebrek aan plaatsruimte, de vorige keer slechts ten deele worden opgenomen. Het resteerende volgt thans hieronder:

3°. *Hoefijzers voor Britsch-Indië en Birma*. In dit artikel wordt de aandacht er op gevestigd, dat in genoemde landen zoo goed als uitsluitend hoefijzers uit Engeland worden ingevoerd, en dat algemeen er over wordt geklaagd, dat die hoefijzers te zwaar zijn, nl. gemiddeld 1400 gram of meer, terwijl de gewenschte zwaarte niet meer dan 1100 gram bedraagt.

4°. Onder de korte mededeelingen komt nog weer een geval inzake de verantwoordelijkheid van den hoefsmid ter sprake. Het paard werd in de beslagplaats aan een ring gebonden; eenigen tijd later werd het beslagen en tijdens het beslaan weerspanning. Hierdoor werd het in den noodstal geplaatst en bleek een nagel in den straal te hebben ingetrapt. De nagel werd verwijderd, waarna het dier zich rustig liet beslaan. Ongelukkigerwijze schijnt die nagelsteek aanleiding gegeven te hebben tot klem, waardoor het dier op voorschrift van den vee-arts is afgemaakt. De bodem der beslagplaats was los en met asch bedekt, hetgeen volgens den rechter beslist afkeuring verdient en aanleiding zal hebben gegeven, dat nagels in den bodem gemakkelijk aan het oog worden onttrokken, reden waarom de smid schuldig is verklaard en de geleden schade moet vergoeden.

De *April-aflevering* bevat:

1°. Onderzoekingen over de zoogenaamde vleesch- en hoornplaatjes der hoeflederhuid van het paard, door Dr. Heinke en Dr. Zierold (Het artikel wordt vervolgd, zoodat er pas een overzicht van zal worden gegeven zoodra het geheel is verschenen.)

2°. Klauwverpleging in verband met mond- en klauwzeer, door prof. Dr. M. Lungwitz.

3°. Korte mededeelingen, w.i. het artikel „*Hoornbuil aan de zool*” van den Kapitein-paardenarts F. Laméris is gerefereerd, onder opmerking dat de oorzaak van het lijden niet door den Schrijver is aangegeven.

I N G E K O M E N   B O E K W E R K E N.

Ontvangen is het twaalfde jaarverslag der Vereeniging ter veredeling van het ambacht, uitgebracht in de alg. ledenvergadering, gehouden te Amsterdam op 11 Febr. 1911.

Van voormelde vergadering is in de Febr.-aflevering van „*De Hoefsmid*” een verslag geplaatst, waardoor wij thans kort kunnen zijn.

Aan dit jaarverslag zij nog ontleend, dat in 1910 aan de meester-proef in het smeden door 7 candidaten is deelgenomen, waarvan 4 slaagden, terwijl aan 10 van de 19 deelnemers voor gezel den graad van gezel werd toegekend.

Verder wordt bij het algemeene overzicht ten opzichte der smeden o.m. gezegd dat met genoegen kan worden geconstateerd, dat de praktische bekwaamheid van verreweg het grootste aantal der candidaten zéér bevredigend was.

Boekwerken.

Uitgaven van A. W. Heidema te Groningen:

- Verzamelde Opstellen uit Het Paard**, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.
- Idem **tweede bundel**, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.
- „ **derde** „ „ „ *f* 1.75, „ „ „ *f* 1.95.
- Het Toilet van een Paard** (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard“). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.
- Landbouw-voordrachten over tuberculose**, gehouden aan de Universiteit te Groningen, door Dr. D. A. de Jong te Leiden. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.
- Opstellen over africhting van paard en ruiter**, door W. L. v. Warmelo, Off. der Veld. Art., prijs *f* 1.50, fr. p. p. *f* 1.55.
- De voormalige Rijksstoeterij Boreculo** (met plaat), door H. C. M. E. H. van Soetermeer Vos, Off. der Veld-Art. Vroeger *f* 1.35, thans fr. p. p. *f* 0.70.
- Het onderzoek van het paard voor het beslag**, door F. Laméris, Kap.-Paardenarts. Pr. fr. p. p. *f* 0.35.
- Rechtvaardiging van het bestaan der rennenen draverijen in Nederland**. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr.- en Kenvereening. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

A d v e r t e n t i ë n .

TE KOOP:

een nieuw aambeeld met stuikblok,
wegende 244½ K.G.

Te bevragen bij: C. J. D. HUCHSHORN, Onderwijzer-Hoefsmid te Lienden bij Tiel.

Kunsthoorn,
voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

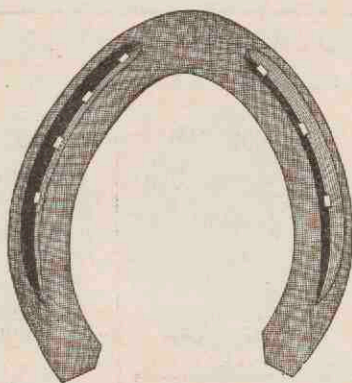
K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmiden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. :- :- :- :- :- Vlugge levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

Smeedbaar giet { ijzer
staal

naar model en tekening.

Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

Heeren leiders en leerlingen van cursussen in hoefbeslag.

Bestelt bij de Administratie van „De Hoefsmid” te Groningen Afl. I van den VI jaargang van dat Blad, waarin voorkomen de uitslaande platen van den bouw van den hoef met verklaring. Prijs 50 cent.

MEDE VERKRIJGBAAR:

HET HOEFBESLAG, handleiding tot eene rationeele uitoefening van het hoefsmidsvak, door J. B. H. Moubis, Majoor Dirigeerend Paarden-arts bij het 1e Reg. Veld-Art. (met 162 houtsneefiguren), 4e herziene en vermeerderde druk. Prijs f 2.25.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

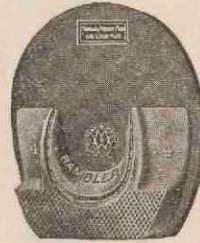
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — Kunnen niet loslaten.

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

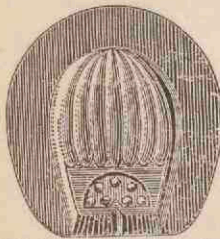
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paarden,
voorradi g van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

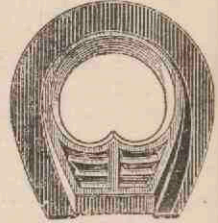

Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

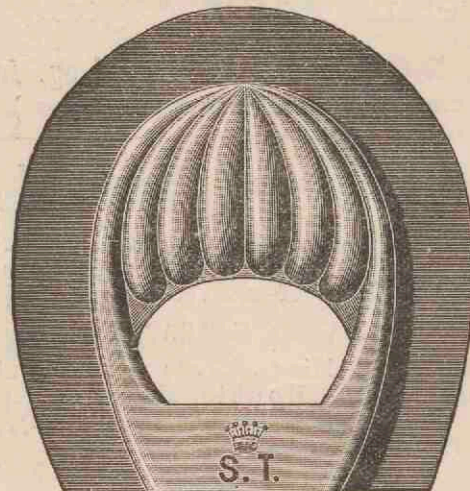
Gemaakte Hoefijzers.
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit Ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten,

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

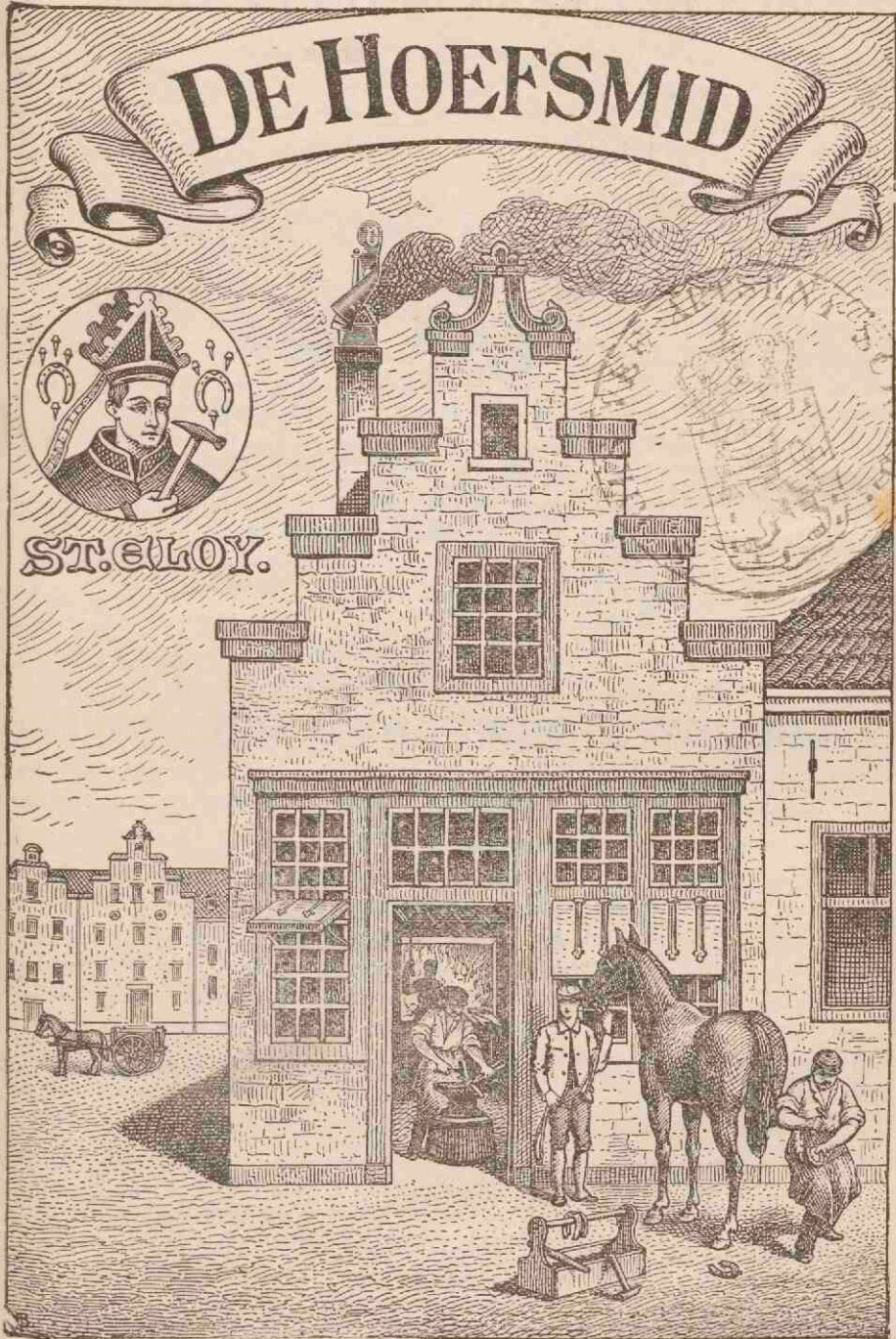
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthoorn.

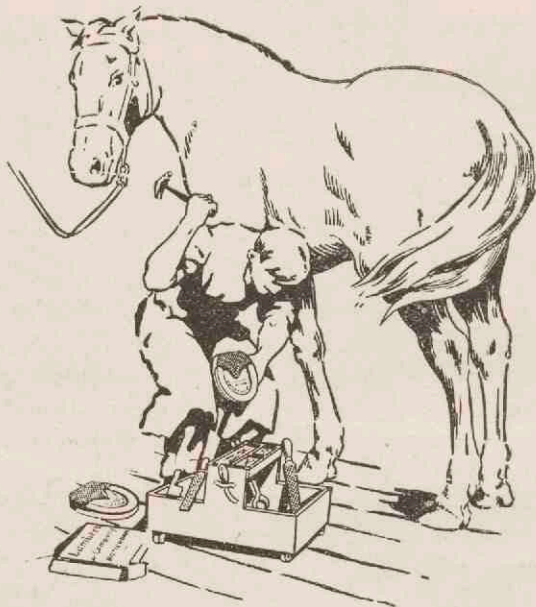
Hoeftangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoofdgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons :

Lambert Open Pad	in 10 maten.
Bar Pad	in 13 maten.
Frog Pad	in 4 maten.
O. K. Star Pad. . .	in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Over brokkelhoeven. — Enkele opmerkingen omtrent het beslag bij bijzondere gangen. — De opleiding in het hoefsmidsvak. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

OVER BROKKELHOEVEN.

Het beslaan van brokkelhoeven behoort, wanneer deze van eenigszins ernstigen aard zijn, niet tot de aangenaamste bezigheden van den hoefsmid; en toch is het een feit dat in een drukke smederij weinig dagen zullen voorbijgaan zonder dat een paard, met dit gebrek behept, aan zijne zorgen wordt aanbevolen; immers hoeven met verbrokkelden, ingescheurden draagrand, dikwijls met geheele stukken uit den hoornwand, komen, zooals elk deskundige weet, veel voor. Hier worden minder bedoeld die hoeven, waarbij door toevallige oorzaken een stuk van den hoornwand is verloren gegaan, overigens goed zijn, en ook geen bezwaar voor het beslag opleveren; dit zijn geen brokkelhoeven. Wel ziet men deze ontstaan door een dikwijls herhaald beslag bij paarden met zware drukke diensten, door verliezen van hoefijzers, vooral op harde en bestrate wegen, vooral ook door een verwaarloosd beslag, wanneer de hoornwand over het ijzer is gegroeid. Menigmaal is ook de hoefsmid niet vrij te pleiten van het ontstaan van het gebrek, o.a. door het te mager stampen der nagelgaten in de ijzers, het aanbrenge van te veel nagelgaten, door eene slechte keuze van hoefnagels, waardoor de soliditeit van het beslag lijdt, door slecht verzorgde nieten; hetzelfde kan gebeuren door te laag nagelen, het gebruik van te zware nagels, en door een reeks van werkzaamheden aan den hoef bij het beslaan, waardoor de soliditeit van den hoornwand ernstig wordt verminderd.

We kunnen de hier genoemde redenen, waarom men nog steeds zooveel paarden ontmoet met slechte hoeven, tot die oorzaken rekenen, welke voor het meerendeel hadden kunnen voorkomen worden, als de eigenaars van zulke paarden meer zorg voor het beslag hadden, misschien ook meer bekend waren met de eischen daarvan, en ten anderen wanneer de hoefsmid degelijk vakman was geworden. Voor dezen een goede opleiding, voor den anderen een les in paardenkennis, waarbij de zorg voor de hoeven een voorname plaats inneemt, zijn de middelen om hierin verbetering te krijgen. Ook deze toestanden kunnen gerekend worden te behooren tot de brokkelhoeven van toevalligen of tijdelijken aard.

De echte brokkelhoeven staan in verband met eene abnormale hoornqualiteit; deze wordt aangetroffen bij ziekten van hoeven als klemhoef, hoefbevangenheid, lossen en hollen wand; ook ontstaat die ontaarding van het hoorn, wanneer de hoeven veel en langdurig aan afwisselende, vochtige en droge conditie zijn onderworpen geweest, maar vooral bij paarden die behept zijn met weeke of met harde hoeven.

Deze beide laatstgenoemde toestanden verdienen onze bijzondere aandacht, en zullen hier nader worden besproken. Het hoorn der eerstgenoemde hoeven is week, murw, dat der andere is hard, droog, broos; de eerste zijn gemakkelijk te bewerken, de andere zijn hard en moeilijk in de bewerking. Beide soorten hebben de eigenschap, onder geringe aanleiding, b.v. bij het nagelen, aan den draagrand te splijten, of wel dat de wand scheurt en stukken er van afbreken.

De weeke hoeven komen meer voor bij grove, laaglandsche paardentypen, hoewel velen dezer ook dikwijls aan harde, droge hoeven lijden. Deze laatste worden bij voorkeur gevonden bij paarden met veel bloed, maar zijn dan schraal met hoorn bedeed, in tegenstelling met den gewonen toestand dat deze paarden sterke, dikke wanden hebben, het hoorn wel fijner van structuur is, en aan uitwendige oorzaken grooten weerstand bieden. Beide vormen vereischen bij het beslag een groote zorg van den vakman, en een voortdurend toezicht van de zijde van den gebruiker van het paard, om bij de minste afwijking vooral hoefnagels en nieten te onderzoeken, om de soliede bevestiging van het ijzer te verzekeren, want vooral bij den weeke hoef zitten de nagels niet steeds vast genoeg.

Het zal bij dezen laatsten blijken nuttig te zijn het ijzer met meer nagels te bevestigen; voor den harde hoef vooral nagels te kiezen met dunne kling; en bij beide vormen bij de bewerking zuinig te zijn op het hoorn, d.i. zoo weinig mogelijk hoorn weg te snijden.

Zooals voor reeds is gemeld, hebben vele hoeven hunne slechte qualiteit te wijten aan sommige ziekelijke hoefaanandoeningen, andere aan zware diensten op harde steenen wegen, of staat hun voorkomen in verband met lang aanhoudende vochtige weersgesteldheid. In deze omstandigheden mag voor een groot gedeelte de oorzaak van het breken van het hoorn worden gezocht in de hoornvoortbrengende hoeflederhuid, die een wijziging heeft ondergaan, waardoor minder en minder goed hoorn wordt ontwikkeld; evenwel is daarmede niet alles opgehelderd, en stellig niet met betrekking tot de beschreven weeke en harde hoeven, waarbij omtrent ziekelijke aanandoeningen van de hoeflederhuid gewoonlijk niet veel bijzonders is waar te nemen. Deze deelen in de eigenschap, die over het algemeen eigen is aan de hoornweefsels op het lichaam van mensch en dier. Een bijzonder trage groei, dof, stekelig, broos haar, dat gaarne splijt, afbreekt, zelfs totaal verlies van haren, wordt immers veel aangetroffen bij den mensch, evenals verschil in hardheid der nagels aan vingers en teenen, zonder dat men steeds abnormale toestanden aan de huid, van den haarwortel of het nagelbed ziet. Kaalhoofdigheid wordt door patient gewoonlijk toegeschreven aan overerving; vader en grootvader hadden ook reeds vroeg hetzelfde „voorrecht”. Aan zulke toestanden helpen geen balsems; de algemeene voeding is aangetast. Evenals met de haren zijn die weeke en harde, breukige hoeven erfstukken, eigen aan bepaalde families van paarden. Wil men bij deze herstel zoeken door in het ééne geval den harden hoef vocht toe te voeren, en in 't andere vocht te onttrekken of tegen vocht te beschutten, dan komt men bedrogen uit; ze breken toch bij de geringste aanleiding. Gedurende z'n diensttijd zag opsteller hiervan menig paard, dat in weerwil van de grootste zorg voor

het beslag, stukken hoorn van den wand afbraken, ongeschikt werden om op harde wegen dienst te doen en moeilijk op beslag waren te houden. Zulke paarden werden in het goede seizoen gedurende eenige weken in de weide gestuurd, totdat de hoeven zoover waren aangegroeid dat ze weer van ijzers konden worden voorzien en dienst deden, totdat na langer of korter tijd de vroegere ellende weer een aanvang nam.

Dat de beweging op een geschikt terrein een gunstigen invloed kan uitoefenen, ingeval de groei­kracht van de hoornvoortbrengende deelen gering is, of wel deze wordt beïnvloed door algemeene stoornis in de voeding, zooals die in verband kan staan met ziekten, b.v. der borstorganen, ligt voor de hand. In elk geval biedt een goed gelegen weide de beste kans om een mogelijke verbetering in de kwaliteit van het hoorn te kunnen verwachten.

Een geval bij een edel gefokt paard met kleine, harde, broze hoeven, steeds geneigd tot scheuren van den wand aan den draagrand, had op een gegeven oogenblik, zonder dat eenig verschijnsel eener ontsteking van het leven was gezien of gevoeligheid was ontstaan, een hollen wand gekregen, die tamelijk hoog opliep; bij terugkeer uit de weide was de holle wand verdwenen.

Wanneer bij het soort van hoeven, waarover dit artikel handelt, streng wordt gelet op de eischen van een goed beslag, zuiver naar den beenstand gericht, de nagels ingeslagen waar de wand deze het beste kan hebben, met een lip aan den buitentak, in bijzondere gevallen ook aan den binnentak vooral bij werkpaarden, bij sterke slijting ijzers van staal, een beslag met gummi-, kurk-, of lederen inlegsels, ten einde schokken te vermijden en gevoeligen gang tegen te gaan, of ook wel door gebruik te maken van goed passende noodijzers of noodshoenen, dan zijn ook zulke paarden nog tot velerlei diensten bruikbaar.

M.

ENKELE OPMERKINGEN OMTRENT HET BESLAG BIJ BIJZONDERE GANGEN.

Het komt den laatsten tijd, nu de concoursen-hippique talrijk beginnen te worden, veel voor, dat vragen omtrent de wijze van beslag worden geopperd. De een sukkelte met klappen, terwijl de ander gaarne den stepgang van zijn viervoeter wat meer verheven zag.

Omtrent het beslag van concourspaarden willen wij den lezers het een en ander mededeelen. Pas sedert 1904 zijn de bezitters van concourspaarden er toe overgegaan, om de ijzers dezer paarden zóó bijzonder te verzwaren. De Engelsche mededingers hadden hun hiertoe het voorbeeld gegeven. De ijzers met verdikte takken waren toen wel reeds lang bekend bij de

Groninger- en Geldersche paardenhandelaren, maar voor het rijtuigwerk werden deze nooit behouden.

Het onderbrengen van verzwaard beslag heeft bewezen de gangen van een paard geheel te wijzigen, maar om de juiste zwaarte en de plaats aan te geven, waar de verzwaring moet worden aangebracht, is zeer moeilijk.

Bij het concoursrijden vóór 1904 zou de verzwaring niet zooveel moeilijkheden hebben opgeleverd. De stepgang, welke toen als ideaal werd aangenomen, is nu op een groot concours-hippique niet meer voldoende. Toentertijd was een hoogen stepgang vóór, zonder grijpen uit den schouder, voldoende om de jury tot primeering te doen besluiten. Het onderbrengen van zware voorijzers zou zeker een probaat middel geweest zijn om de kansen te verhoogen.

Hoe geheel anders zijn echter nu de eischen, die men aan een concoursgang stelt. Het is niet alleen actie, maar de snelheid waarmede deze actie gepaard moet gaan, is dikwijls even moeilijk te bereiken als de actie zelve.

Om nu tot dit doel te geraken is in bijna alle gevallen een bijzonder beslag noodig, en slechts enkele personen hebben de gave om te kunnen uitmaken, wanneer ze het paard hebben zien loopen, waar gewicht moet worden bij- of afgedaan om het paard goed in evenwicht te brengen en den gang het mooist en het gemakkelijkst te doen worden.

De voorijzers zijn dan bijna altijd voorzien van veel gewicht in den toon en hebben daar ter plaatse meermalen een breedte van 4 tot 5 cM., terwijl het geheele ijzer een dikte heeft van $\pm$ 2 cM., somtijds 3 cM.

Het gewicht van deze ijzers varieert van 1 tot 2 K.G. per stuk. Begrijpelijk is het, dat alleen paarden met uitstekende voeten in staat zijn dergelijke ijzers te kunnen onderhouden en omdat, zooals ik reeds mededeelde, slechts enkele personen het juiste gezicht op een noodig beslag hebben, komt het vaak voor, dat paarden per dag eenige malen van beslag moeten veranderen, voor dat het gewenschte resultaat is bereikt. Paarden, die hoog tillen, maar de beenen te veel onder het lijf houden, worden ijzers ondergelegd met veel gewicht in den toon. Is daarentegen de draf te veel stekend, of laat het paard, wanneer het recht op u komt aanloopen, de ondervlakte der voeten zien, een soortgelijke gang als die welke een vroegere hoefbevangenheid verraadt, dan is uit dit laatste verschijnsel vast te stellen, dat het paard op *dit* beslag zijn uiterste snelheid heeft bereikt, en moet het, om tot nog grootere snelheid te komen en tevens den stepgang behoorlijk over te brengen, geleerd worden kortere passen te maken. Zoowel in dit geval, alsook wanneer de draf te stekend is, worden ijzers ondergelegd, waarbij het grootste gewicht zich in de uiteinden der takken bevindt. Is de draf in de voorbeenen van dien aard, dat het paard aanleg heeft zich tegen de knieën te zullen raken, m. a. w. binnenwaarts opneemt, dan dient het grootste gewicht in den buiten-zijtak van het ijzer te worden aangebracht. In het omgekeerde geval, waarbij het onderbeen buitenwaarts wordt opgenomen, is het aan te raden het meerdere gewicht aan den bintentak van het ijzer aan te brengen.

We bespreken heden slechts de meest voorkomende afwijkingen in draf en de ijzers, die onder deze omstandigheden aan te raden zijn, echter onder

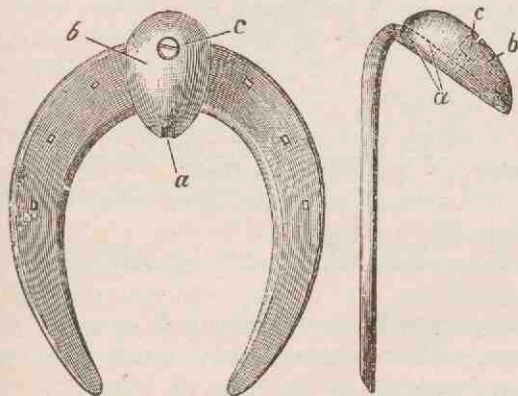
voorbehoud dat de voet geen bijzondere afwijkingen vertoont en de hoornwand gezond en krachtig is. Het beslag der achterijzers moet worden aangebracht in verband met de kracht die de achterbeenen in draf vertoont. Bij de Nederlandsche tuigpaarden laat deze kracht dikwijls te wenschen over, terwijl juist de Hackneys hierdoor uitmunten. In de meeste gevallen is het bij jonge concourspaarden gewenscht strijk-klapijzers aan te brengen. Strijken komt ook al vaak voor en het is niet altijd gemakkelijk bij strijken te zeggen, zóó moet men handelen, zóó moet men beslaan.

Paarden met goeden stand en gang, die zich toch strijken, doen dit door slapte en ook, omdat zij het draven niet gewend zijn. In dit geval is sterk voeden aan te raden en vooral na te zien, dat nieten geen strijkwonden kunnen veroorzaken. In den eersten tijd is het rijden met wollen strijklappen zeer aan te bevelen.

Heeft het paard in draf te veel binnenwaarts gerichte kogels, dan is een verdikte binnentak aan te raden en bij het paard, dat zich te veel raakt, doordat het de beenen in draf te veel kruist, is een verdikte buitentak gewenscht.

Het strijken moge dikwijls voorkomen, en ook zeer veel is daar reeds over geschreven, maar het klappen in de ijzers komt niet minder voor en in sommige gevallen is het zelfs onmogelijk, om dit klappen te doen verhinderen, zonder het paard een bizonderen gang te doen aanleeren. Bij jonge paarden komt het klappen in de ijzers zeer veel voor en vindt zijn oorzaak hoofdzakelijk in slapte; dit klappen is niet zoo gevaarlijk; goed voeden, matig werk en het paard leeren draven op kleine afstanden, zal gauw het klappen niet meer doen plaats vinden. Klappen vindt zijn oorzaak:

- 1°. In overbouwd zijn;
- 2°. In het te veel onderbrengen der achterbeenen;
- 3°. Doordat de afstand tusschen voor- en achterbeenen te kort is (korte onderlijn).

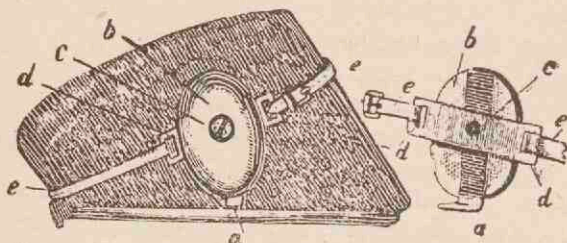
Bij overbouwd zijn: achterijzers licht, voorijzers niet te zwaar met toongewicht. (In Amerika loopen de tweejarigen met toongewicht in de weide, om vanaf de jeugd den gang in de voorbeenen te verlengen). De zwaarte van het aan te brengen Amerikaansch toongewicht bedraagt 1 tot 5 ons. Ook is het noodzakelijk bij het voorijzer de afhelling aan

de ondervlakte aan te brengen en eenigszins een opzet te geven.

4. Bij het te veel onderbrengen der achterbeenen, is precies hetzelfde in toepassing te brengen.

5. Bij een te korten afstand tusschen voor- en achterbeenen, is slechts één middel aan te raden, n.m.l. het paard leeren den harddraversgang aan te nemen. Het aanbrengen van een verzwaarden buitentak aan de achterijzers, is dan den aangewezen weg en zal zulks het paard aanleiding geven de achterbeenen iets meer buitenwaarts te plaatsen.

Om echter de dressuur van paarden te kunnen doorzetten zonder gevaar van hoornverlies der achterhoeven, ten gevolge van het klappen, zijn guttapercha achterhoef-beschermers aan te raden. De voorkant van den achterhoef wordt juist op de plaats, waar het hoorn wordt weggetrapt, met een schijf guttapercha bedekt, welke schijf wordt vastgelegd tusschen voet-zool en ijzer. — Deze beschermers zijn verkrijgbaar bij den heer J. P. Wald te Groningen á f 3 per paar.

Aangezien in dit opzicht de ondervinding ook de beste getuigenis kan afleggen, zal het steeds aanbeveling verdienen in „De Hoefsmid” alle gevallen mede te deelen, die een gunstig resultaat hebben opgeleverd.

W. F. S.

DE OPLEIDING IN HET HOEFSMIDSVAK.

In verband met mogelijk aan te brengen wijzigingen in de opleiding der a. s. hoefsmeden willen wij belangstellenden er aan herinneren waar en wanneer in „De Hoefsmid” over dit onderwerp is geschreven.

Het is in de volgende jaargangen en afleveringen:

- 1896, voorbericht 1^e aflevering en afl. 6, blz. 97: Een tweetal wenschen ten opzichte van het hoefbeslag, n.l.: 1°. *Van Regeeringswege worde een commissie benoemd, die tot taak hebbe, eens of meermalen per jaar aanstaande hoefsmeden te examineeren en deze na het afleggen van een voldoende examen een diploma als hoefsmid uit te reiken*; 2°. *Op twee of drie plaatsen in Nederland worden door de Regeering vakscholen voor a. s. burgerhoefsmeden opgericht.*
- 1905, afl. 12, blz. 175: De tegenwoordige toestand van het hoefsmidsvak in Nederland;
- 1906, afl. 2, blz. 15: Is de tegenwoordige regeling voor de opleiding der hoefsmeden in Nederland voldoende te achten ten opzichte van den stand der verkregen ontwikkeling?;
- 1908, afl. 5, bl. 67: De begrooting voor 1909, inzake de opleiding voor hoefsmeden;
- 1910, 1^e aflevering: Overzicht 1909/1910.
- 1911, 1^e aflevering: „ 1910/1911.

Het is eenvoudig, dat voor een behoorlijke opleiding strikt noodzakelijk zijn:

1°. leeraren of onderwijzers, die bekwaam zijn in het vak, dat zij aan anderen hebben te leeren, en de gave bezitten om de leerstof op bevattelijke wijze mede te deelen;

2°. de leerlingen moeten voldoende ontwikkeld zijn, zoowel in theoretischen als in practischen zin om de voorgedragen leerstof voldoende te kunnen begrijpen en verwerken;

3°. de plaatsen, waar onderwijs wordt gegeven, dienen goed te zijn ingericht met het oog op het onderwijs en er dient ruimschoots gelegenheid te bestaan voor de leerlingen om zich ook in de practijk van het vak te kunnen oefenen;

4°. de leeraren of onderwijzers dienen, om het sub 1 genoemde van hen te kunnen eischen, goed te worden bezoldigd en de leerlingen, die eventueel bewijzen hebben afgelegd het onderwijs met vrucht te hebben gevolgd, moeten het vooruitzicht hebben zich een voldoende bestaan te kunnen verschaffen.

Langzamerhand is in ons land eenigszins in de richting van bovenstaande eischen gestuurd. Er dient echter nog veel te gebeuren. Wij wenschen er op dit oogenblik niet verder op in te gaan, doch komen er dit jaar nog wel nader op terug.

De opleidingskosten zullen natuurlijk moeten worden verhoogd, wanneer aan de eischen in billijke mate, doch ruimer dan tot nu toe, wordt voldaan. Die kosten zullen o. i. wel grootendeels, doch niet geheel door het Rijk behoeven te worden gedragen. Ook de landbouw-maatschappijen en de leerlingen zelf behooren billijkerwijze hun bijdrage daartoe te leveren. Wij stellen ons voor dat bij de samenstelling van een behoorlijke organisatie, behalve deskundigen op het gebied der hoefkunde, door de Regeering ook overleg zal worden gepleegd met de landbouw-maatschappijen en met de smeden.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Mededeeling van den Uitgever!** Sedert 1 Mei j.l. wordt „De Hoefsmid” niet meer te Groningen, doch te 's-Gravenhage uitgegeven.

Correspondentie, bestemd voor de Redactie en Administratie, wordt men verzocht naar 's-Gravenhage, Huijgensplein n°. 5 te adresseeren.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 15 April is vertrokken de leerling J. v. d. Tuuk van Kommerzijl, op 29 April H. Nijborg van Vries en op 6 Mei K. Smit van Slaperstil. Allen ontvingen een „goed” getuigschrift. Op 2 Mei is als leerling toegelaten H. Reinders van Meeden en op 8 Mei P. Nijdam van Zuidlaren, terwijl 15 Mei wordt verwacht H. Hofstede van Middelbert.

Aan de Inrichting houden thans mede verblijf de leerlingen J. Palthe van Peize en P. Glazenburg van Winschoten.

— **Utrecht.** Tot het 2e gedeelte van den cursus voor hoefbeslag 1910—'12, dat in November e. k. zal worden gehouden voor de smeden dezer Provincie, vanwege het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde, werden op Zaterdag 15 April de volgende leerlingen van het 1e gedeelte toegelaten: J. Barneveld te Linschoten, A. D. H. Stevens te Werkhoven, J. van den Hengel te Leusden, J. N. van Sijl te Maarssen, J. Oskam te Woerden, A. J. van Peer te Breukelen en H. P. Okkerman te Kockengen.

M.

— **Zeist.** Bij de op 3 Mei jl. alhier plaats gehad hebbende keuring van paarden der gemeenten Zeist, Driebergen, Bunnik, Odijk en de Bilt, kon worden geconstateerd, dat deze paarden over 't algemeen waren voorzien van goed gevormde hoeven, terwijl het beslag dezer eveneens in goeden toestand verkeerde. Afwijkende hoefvormen werden slechts sporadisch aangetroffen.

M.

— **Wedstrijd in hoefsmid te Amersfoort,** 28 en 29 Juli. Er is nog wel tijd voor de hoefsmiden uit de provincie Utrecht om zich voor dezen wedstrijd aan te geven, daar de aangiften uiterlijk 1 Juli sluiten, bij den heer F. Lameris, Bergstraat 31 Amersfoort, doch wij meenen goed te doen met hieraan nogmaals te herinneren, vooral ook met het oog op het vervaardigen van de hoefijzers, leermiddelen en werktuigen, betrekking hebbend op het hoefsmidvak, die ter inzending gevraagd worden.

Voor het meer volledig programma verwijzen wij naar de Februari-afl levering van „De Hoefsmid“.

— **Hoefsmidsscholen.** De opleiding der aanstaande hoefsmiden voor het Nederlandsche Leger vindt plaats aan de Hoefsmidsschool te Amersfoort, verbonden met de Rijschool. Een militaire hoefsmidsschool is er reeds sedert 1841, in 1842 verbonden aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda; in 1862 werd de Mil. Rijschool met de hoefsmidsschool overgeplaatst van Breda naar Venlo en sedert 30 October 1886 naar Amersfoort. De militairen, die als leerling worden toegelaten, moeten eenige bedrevenheid bezitten in het smeden van ijzers; de opleidingstijd duurt $1\frac{1}{2}$ à 2 jaren.

Sedert 1885 is men begonnen aanstaande burgersmeden gelegenheid te geven eenige opleiding in het hoefsmidvak te verkrijgen, vooral te Amersfoort; in 1888 is in Groningen door de vee-artsen Wiersum en Heidema een particuliere leersmederij opgericht; in 1891 zijn aan de hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht een paar plaatsen opengesteld, aan welke opleidingsplaatsen voor toelating een behoorlijke voorbereiding wordt geëischt en een verblijf van ongeveer 6 maand.

Verder zijn er tal van gesubsidiëerde cursussen in hoefbeslag, waarvan de eerste in 1885 te Haarlem werd opgericht. In de meeste andere provincies vond het voorbeeld navolging en tot 1905 zijn totaal 175 zoodanige gehouden. Aanvankelijk werden er slechts 5 theoretische lessen van 2 uur en 10 practische lessen ieder van 4 uur gegeven, thans uit twee halfjaar-

lijksche cursussen bestaande, elk van minstens 16 theoretische lessen van 1 à 2 uren en uit 16 practische lessen van 3 à 4 uren.

De Regeeringssubsidie bedraagt totaal f 3600 per jaar, terwijl gedurende 1908 vanwege de Geldersch-Over. Maatschappij v. landbouw een school voor aanstaande burgerhoefsmeden wordt gebouwd te Tiel. — De meest bekende hoefsmidscholen in het buitenland zijn die te Dresden en Saumur, terwijl die in Brussel voor burgerhoefsmeden meer en meer van beteekenis wordt. Te Groningen wordt een geïllustreerd maandblad „De Hoefsmid” uitgegeven, sedert 1906.

Het bovenstaande is bijna ongewijzigd overgenomen uit „Winkler Prins' Encyclopedie”. De hoefsmidschool te Tiel is nu al een paar jaar in werking, terwijl te Utrecht, aan de hoefsmederij van 's Rijks Vecartsenijschool, voor het eerst een cursus is gehouden voor aanstaande onderwijzers in hoefkunde, waarvan de uitslag in „De Hoefsmid”, die thans in den Haag verschijnt, is vermeld.

— **Hoefijzer.** In overeenstemming met den hoefvorm is een voorijzer meer rond in den toon, een achterijzer meer spits. De nagelgaten zitten slechts weinig verder naar de verzeneinden dan de helft van het ijzer. Hun aantal bedraagt, al naar de grootte en de zwaarte van het ijzer, 5 tot 9, terwijl de nagels precies in de gaten moeten passen om een vaste ligging van het ijzer te bevorderen.

Aan het ijzer heeft men een buiten- en een binnentak (de eerste iets meer gebogen dan de laatste), een boven- of hoef- en een onder- of grondvlakte. In deze laatste wordt soms een overlangsche sleuf, een zoogenaamde rits, tot op het $\frac{2}{3}$ der ijzerdikte ingeslagen, soms niet. De eerste zijn aangegeven door Engelsche hoefbeslagkundigen en heeten hiernaar Engelsch beslag of ritsijzers, de andere Fransche- of ijzers met stampnagelgaten. Beide vormen kunnen zeer goed zijn. De ritsijzers vinden meer en meer toepassing. Hierbij staan de paarden iets vaster en worden minder gemakkelijk ernstige fouten bij het inslaan der nagelgaten gemaakt. Ijzers met stampnagelgaten kunnen vaster zitten dan ritsijzers. Soms worden aan de verzeneinden de ijzertakken iets omgeslagen en hier tot de dubbele dikte gebracht. Dit heet dan een „ijzer met kalkoenen.” Soms wordt behalve 2 kalkoenen ook in het midden van het toongedeelte een even sterke verdikking, dikwerf van staal, aangebracht, welke dan „stoot” heet en het ijzer een „stootijzer”, dat bij sleeperspaarden wordt gebezigd, vooral in Nederland en Duitschland. Het gebruik van „slichte” ijzers is evenwel toenemende, dat van kalkoen- en stootijzers afnemende.

Voor afwijkende hoefvormen bestaan veel bijzondere soorten hoefijzers. Met het oog op gebrek aan arbeidskrachten in het hoefsmidsvak worden meer en meer hoefijzers machinaal vervaardigd, hetgeen jammer is voor de ontwikkeling van de aanstaande hoefsmeden inzake het verkrijgen van de gewenschte handigheid in het maken van hoefijzers. Bij winterdag wordt tegen uitglijden gebruik gemaakt van scherp beslag: ijsnagels, „vast” scherp of „los” scherp, in tal van uiteenlopende soorten.

(u. „Winkler Prins' Encyclopedie”).

PERSOVERZICHT.

— *Examen te Haarlem.* Op 13 en 15 April j.l. werd in de Cavalerie-kazerne te Haarlem een examen afgenomen van 8 leerlingen, die in den winter van 1910/1911 deel hebben genomen aan den aldaar, vanwege de Afdeeling Haarlem en Omstreken van de Hollandse Maatschappij van Landbouw gehouden cursus in practisch en theoretisch hoefbeslag voor burgerhoefsmeden. De examen-commissie bestond uit den leider van den cursus, den heer H. Vixeboxse, Kapitein-Paardenarts te Haarlem, en uit de heeren J. Laméris, Gcp. Majoer-Paardenarts te 's Gravenhage en D. C. Kruymel, plaatsvervangend districtsveearts, te Haarlem.

Aan alle 8 candidaten kon het diploma worden uitgereikt, omdat zij aan de door de examen-commissie gestelde eischen hadden voldaan, en wel aan een hunner met lof.

De gediplomeerden zijn: K. Belt te Beemster, met lof; C. J. Bakker te Lisse; J. van der Breggen te Rijnsaterwoude; H. Vissers te Zaandam; J. C. Keizer te Haarlem; P. Oudejans, J. Schouten en C. B. Schouten, allen te Haarlemmermeer.
(u. *Nederl. Landb. Weekbl.*)

Duitschland.

De Mei-aflevering van *Der Hufschmied* bevat:

1°. *Een artikel over insteekstooten*, door Lorenz Meierhöfer, meester-smid te Neundorf bij Emskirchen. Schrijver, die eerst in een stad heeft gewerkt, had zich verbaasd over de klacht, die op het platte land uitgesproken werd dat insteekstooten dikwijls verloren gingen. Zelf naar een dorp verhuisd zijnde, zegt Schr., bleek mij die klacht gegrond te zijn.

Na onderzoek werd mij duidelijk dat als oorzaak daarvan is aan te geven, dat paarden in steden meer op vasten grond loopen dan op het platteland, waar bij sneeuwval b.v. de wegen soms lang met een ongelijk dikke laag bedekt blijven, en de kalkoenen te weinig tegendruk krijgen om af en toe als het ware weer vastgezet te worden.

Schrijver heeft in verband met zijne ervaring thans machinaal vervaardigde insteekstooten, met gedeeltelijk vastzetten door een schroefdraad, in den handel gebracht. De beschrijving is echter niet opvallend duidelijk.

(In het noorden van Nederland worden nog steeds veel insteekstooten en insteekkalkoenen met succes gebruikt. Het toongat wordt vrij gemakkelijk iets ruim en dan worden de kalkoenen gauw verloren. Het bezigen van twee gaten in den toon geeft een belangrijke verbetering, niet alleen bij insteekkalkoenen doch ook bij schroefkalkoenen. Red.)

2°. *Onderzoekingen over de vleesch- en hoornplaatjes van den paardehoef*, door de vee-artsen Dr. Heinke en Dr. Zierold. Kleine plaatjes, telkens tusschen twee grootere in, komen het meest aan den toon voor. Dit is eveneens het geval met andere afwijkingen aan de plaatjes, welke bovendien het meest bij beslagen hoeven worden aangetroffen.

3°. *Bevestiging van den hamer aan den steel.*

4°. *Persoverzicht.*

5°. *Onderwijsinrichtingen en examens.* Sommige cursussen in Pruisen duurden slechts een maand. Sedert 1 April 1911 dient een cursus minstens drie maanden te duren.

6°. *Korte mededeelingen.* In Frankrijk zal een nieuw maandblad verschijnen: „De moderne hoefsmid“.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

DE AANWENDING VAN VERSCHILLENDE AFKOELMIDDELEN VOOR HET HARDEN VAN STAAL.

In de meeste gevallen dient bij het harden van gloeiend staal zuiver water voor het afkoelen. De temperatuur van het water, bij groote stalen werktuigen, moet ongeveer 20° C. bedragen. Het beste is regenwater met 1 procent zwavelzuur en eenig keukenzout vermengd. Door deze toevoeging wordt de zich vormende hamerslag bij het verhitten direct verwijderd. Die hamerslag tracht men ook nog te verminderen, doordat men het staal voor het gloeien, met talk, zeep en dergelijke insmeert. Voor kleinere- en dunnere werktuigen kan de temperatuur van het hardwater tot 35° C. opgevoerd worden, waarbij de werktuigen steeds nog een voldoende hardheid verkrijgen. De bij het harden van groote werktuigen ontstane stoomontwikkeling verhindert een directe aanraking tusschen staal en water, zoodat de resultaten niet altijd bevredigend zijn. Deze zaak zoekt men op te lossen door langzaam indompelen en heen en weer bewegen van het staal in het water, hetgeen echter een eenzijdige afkoeling bewerkt, welke door gestadig omdraaien van het te harden voorwerp vermeden kan worden.

Zuiver bron- en welwater hardt scherper dan grachtwater, daar de daarin opgeloste zouten en zuren goede warmtegeleiders zijn; door een toevoeging van soda of potasch, wordt te scherp hardend water zachter gemaakt. Lang staan verhoogt de werkzaamheid van het water, waardoor de hierin afgekoelde voorwerpen steeds gelijkmatige resultaten geven. Om scheuren en spanningen te voorkomen, worden voorwerpen met sterke doorsnêeveranderingen, met het dunste einde het eerst in de vloeistof gestoken.

Tot vermindering van hard-scheuren wordt het staal met eene oplossing van krijt en vernis bestreken, tot kersrood-hitte verwarmd, en dan eenige seconden in lauw-warm water gedoopt, daarna eenigen tijd in olie, en ten slotte in een matig koel bad, b.v. van lijnolie of water. Doordat men het staal slechts korten tijd in het water laat en dan in olie dompelt, wordt de inwendige afkoeling verhoogd, en verliest hierdoor ook de buitenste laag iets van zijne hardheid; deze wordt echter weer door het laatste afkoelen in water hersteld, en verkrijgt men op dié wijze eene voortreffelijke hardheid. Ter verkrijging eener goede hardheid mengt men soms ook eenig leem in het water, hetgeen ook meest nog voor kromtrekken beschut.

Bij kleine voorwerpen van geringe doorsnede kan ook de lucht als af-

koelingsmiddel benut worden, doordat men een sterke luchtstroom over het te harden voorwerp voert. Deze soort van harding is echter niet aan te bevelen en vindt ook weinig aanwending. Bij het harden van werktuigen van gecompliceerden vorm verzadigt men het hardwater met keukenzout; dit verhoogt de werking der harding in hooge mate. Staal wordt het hardst, wanneer men het koelwater met 2 tot 4 procent zwavelzuur vermengt; door deze toevoeging wordt het warmte-geleidings-vermogen van het water verhoogd.

Om werktuigen een hoogere hardheid te geven dan door olie alleen mogelijk is, bedekt men de oppervlakte van het water met een olielaag, waardoor het te harden voorwerp heengestoken wordt. De op het water drijvende olielaag moet echter niet te zuinig genomen worden, opdat men het te harden voorwerp krachtig kan bewegen.

Bij de aanvankelijk minder scherpe afkoeling wordt het werktuig met een olielaag overtrokken, hetgeen een taai worden bij het verdere afkoelen in water bewerkt. In plaats van olie kan men ook de veel goedkoopere petroleum gebruiken, om dezelfde resultaten te bereiken. Bij het harden in petroleum worden de voorwerpen in een houtskoolvuur verwarmd, daarna met zeep ingewreven en tot rood verhit, waarna men ze uit het vuur neemt en in petroleum afkoelt. Bij het indompelen van het gloeiend staal in petroleum, ontstaan gemakkelijk licht ontbrandbare petroleumdampen, zoodat voorzichtigheid hierbij geboden is. Deze hardmethode biedt het voordeel dat de voorwerpen goed blank blijven en niet krom trekken. Gesmolten talk en vischtraan worden eveneens dikwijls aangewend, waarbij de hardheid, verkregen in gesmolten talk, eenigszins hooger is dan die welke in olie bereikt wordt.

Voor het harden van kleine voorwerpen gebruikt men kwikzilver; dit bezit het voordeel, dat het de beste warmtegeleidingskracht heeft, en dus een zeer energieke harding vordert. Daar zich hierbij veel giftige dampen ontwikkelen, is op gezondheidsgevaar te letten; overigens geeft de zeer hooge prijs van kwikzilver genoegzaam aanleiding tot weinig gebruik. Ter verkrijging van groote hardheid is kwikzilver bijzonder aan te bevelen, daar het ook bij temperaturen beneden 0° gebruikt kan worden.

De tot op hun smeltpunt verhitte metalen, als tin, lood, zink en hunne legeringen, dienen eveneens als afkoelmiddelen.

In het algemeen zullen verschillende vetten minder intensief harden dan water. Water beneden 20° C., met een zuur vermengd kwikzilver, (het laatste bijzonder bij lage temperaturen), werken sterker dan gewoon water. Niettegenstaande in de meeste gevallen de harding in gewoon water toereikend zal zijn, komen nog dikwijls bijzondere gevallen voor waarin bovenstaande opgaven voor den smid van belang kunnen zijn.

M.

ADVERTENTIËN.

Terstond een bekwame SMIDSKNECHT gevraagd
in de provincie Zeeland. Br. fr. onder lett. W aan „De Hoefsmid” te 's Gravenhage.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

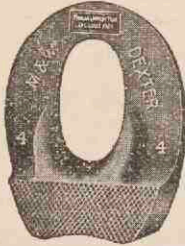
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunale
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacifite”,
met zwaar hielstuk.

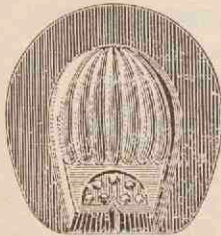
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

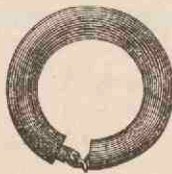

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

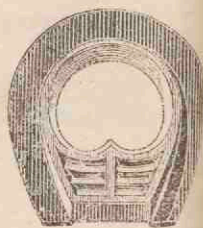
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

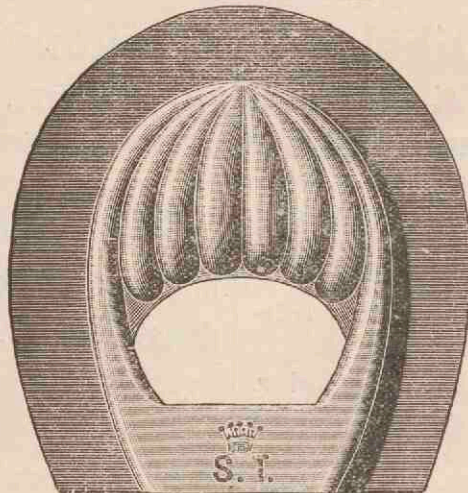

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

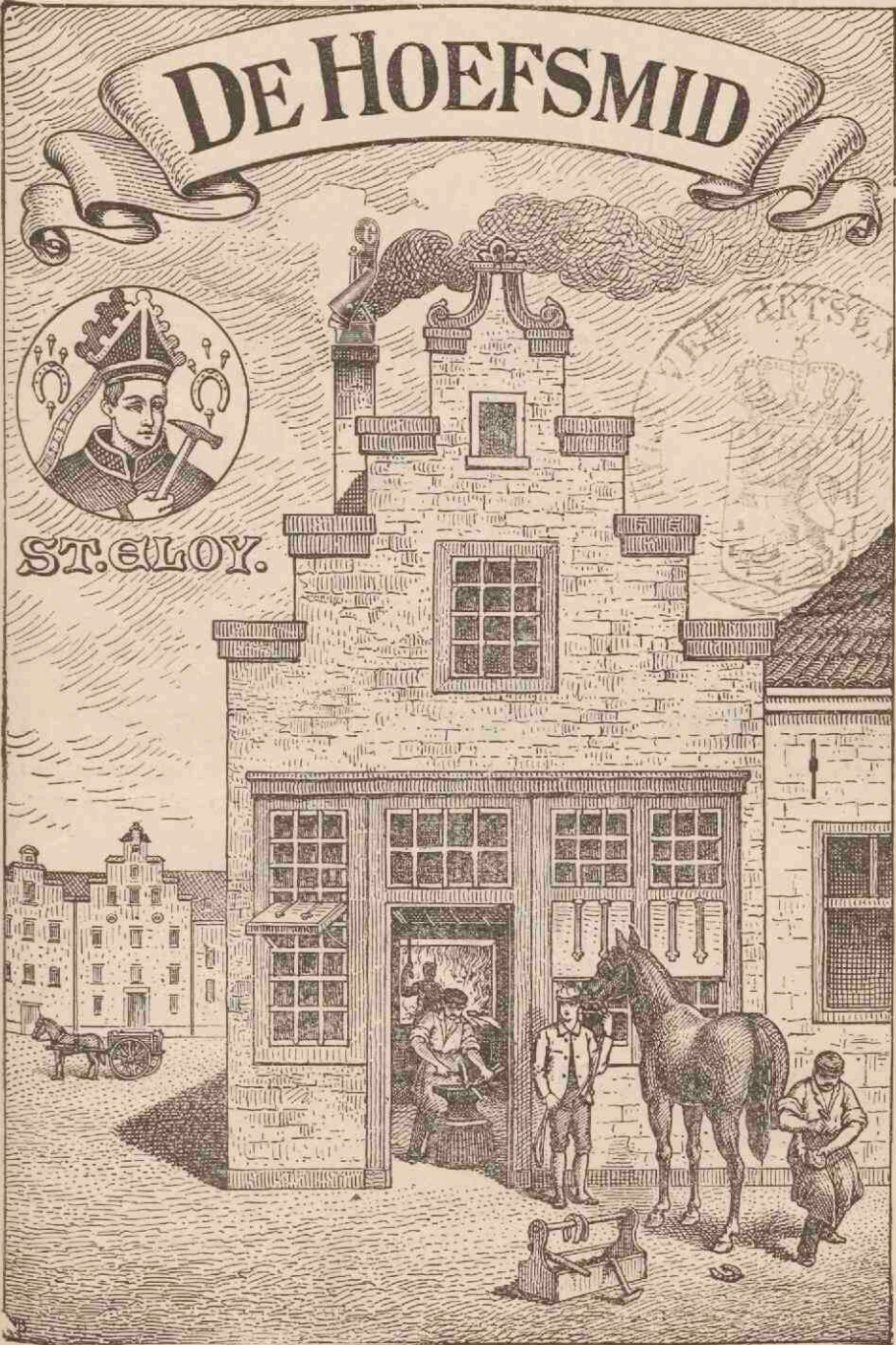
Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthorna.
Hoef tangen. Rennetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder. om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

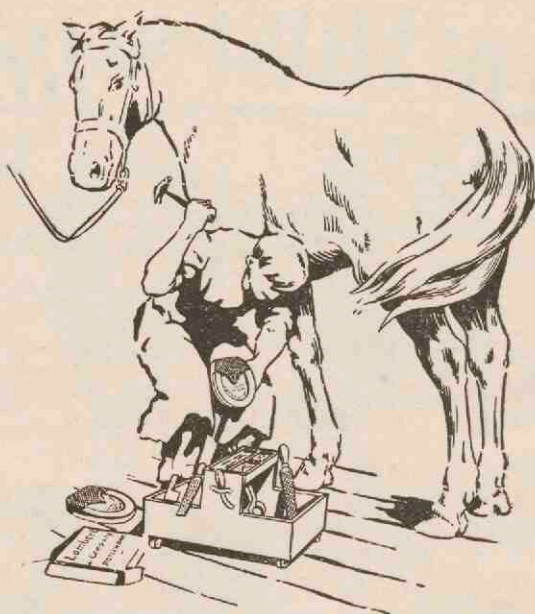
DE HOEFSMID

ST. ELOY.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons :

- Lambert Open Pad in 10 maten.**
- Bar Pad . . . . . in 13 maten.**
- Frog Pad . . . . . in 4 maten.**
- O. K. Star Pad. . . in 8 maten.**

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

De zool-klemhoef. — Machinale hoefijzers I. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

DE ZOOL-KLEMHOF.

In de meeste werken over hoefbeslag wordt tegenwoordig melding gemaakt van dezen vorm van klemhoef, zij 't ook dikwijls slechts met enkele regelen. Steller van dit artikel herinnert zich evenwel niet dat in tijdschriften aan dit hoefgebrek in 't bijzonder de aandacht is gewijd of een zuiver geval, voorgekomen in de practijk, is beschreven geworden, althans hier te lande. De reden hiervan mag misschien wel gelegen zijn in den minder ernstigen aard van het gebrek, want volgens voorgemelde korte aanhalingen eindigden de voorgekomen gevallen gewoonlijk en vrij spoedig met een gunstig verloop voor de bruikbaarheid van het daaraan lijdende paard. Het kan intusschen ook waar zijn, wat ons werd verzekerd, en zulks van zeer bevoegde zijde, dat zool-klemhoef in ons land zoo goed als niet voorkomt, hoogst zeldzaam is; onze paarden met hun groote, wijde hoeven ondervinden op den zachten bodem geen nadeeligen invloed, die een sterken druk van de hoornzool tegen de vleeschzool zou veroorzaken, met het gevolg dat deze pijnlijk zou worden, de gang gevoelig, stram zou zijn, of werkelijk kreupelheid zou ontstaan. En inderdaad, onze veeljarige practijk bij de legerpaarden gaf ons omtrent het al of niet voorkomen van deze afwijking in den hoefvorm weinig opheldering, hoewel daar omstandigheden genoeg zijn, om ook dit gebrek te doen ontstaan. Het ook daar niet of wellicht sporadisch voorkomen zou men dan naar mijne meening dienen te zoeken in de reden van ontstaan van dit gebrek, en die in het leger niet aanwezig is; we bedoelen het op voorgeschreven tijd vernieuwde beslag. Hierdoor toch wordt voorkomen dat door inkrimping van den hoornwand aan den draagrand een nadeeligen druk op de hoornzool kan worden uitgeoefend, en tevens geen ophooping van zoolhoorn kan geschieden, die bij de bewerking geregeld wordt weggenomen.

Intusschen in de groote steden, waar zoo vele soorten van paarden tot de meest verschillende doeleinden worden gehouden, met hoefvormen aan hun type eigen, en allen blootgesteld aan de invloeden waardoor indroging, inkrimping en vormveranderingen veel ontstaan, betwijfelen we dat daaronder ook soms een abnormaal sterke druk op de vleeschzool niet geheel uitgesloten zal zijn. We meenen dat men omtrent het voorkomen en den aard van dit gebrek uit de werkplaats van den hoefsmid menig belangrijk epistelje zal mogen verwachten, hetzij uit het verleden of in de toekomst, ook van het platte land, wijl ingevolge de berichten het gebrek ook bij onbeslagen hoeven niet onbekend schijnt te zijn.

We meenen dat het nuttig kan zijn, om hier in 't kort te melden het voornaamste wat van buitenlandsche zijde over dit onderwerp is te lezen, en nemen we daartoe een en ander uit het werk over hoefziekten van Dr. Möller over.

Terwijl van oudsher als klemhoef werd beschouwd de gebrekkige hoofvorm, waarbij de verzenwanden nauwer waren geworden, daarbij van boven naar onder een naar elkaar toeloopende richting hadden aangenomen, waardoor het leven daar ter plaatse onder den druk van den lichaamslast ingeklemd is, werd later van Engelsche zijde een klemhoef van de zool en van den straal daarbij gevoegd, en volgde nog later van Duitsche zijde weér meerdere uitbreiding aan het begrip „klemhoef”, en als zoodanig beschouwd alle vernauwingen van afzonderlijke hoofgedeelten, welke de vrije beweging van het hoefbeen beperken, en daardoor kwetsing der het hoefbeen bekleedende hoornvoortbrengende hoeflederheid bewerken. Sedert is het natuurlijk om alle misvormingen, waarbij door inklemming der zachte deelen pijn ontstaat en kreupelheid wordt veroorzaakt, klemhoef te noemen. Zoo ontstonden de namen „klemhoef van wijde hoeven”, inklemming aan de kroon, en ook de „zooklemhoef”. Deze laatste kenmerkt zich door een zeer sterk naar boven gewelfde hoornzool, waardoor een pijnlijke druk wordt uitgeoefend tegen de vleeschzool. Deze vorm komt niet veel voor; gewoonlijk zijn de daaraan lijdende hoeven van goeden bouw, rond en steil met dik, vast hoorn; vóór- en achterhoeven worden daaraan lijdende bevonden; het ontstaan wordt door het vele gebruik op bestrate wegen bevestigd; wordt ook aangetroffen bij onbeslagen hoeven.

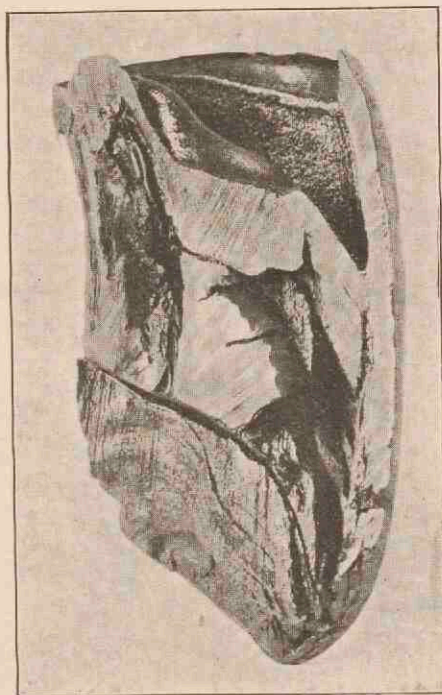
De buitengewoon sterke welving (holheid) der zool wordt in den regel veroorzaakt door eene vernauwing van den hoef aan den draagrand; de holheid van de zool moet noodzakelijk toenemen door eene vermindering van de overlangsche of dwarsche doorsnede van de grondvlakte van den hoef. De druk werkt het sterkst op het midden van de zool, dus voor de punt van den straal, en hoe sneller die ontstaat, hoe grooter is die druk, en tegelijk de pijn. Gewoonlijk wordt men op dit lijden opmerkzaam door de kreupelheid, die eenigen tijd na een nieuw beslag of na een sterke inspanning ontstaat; op een zachten bodem is die soms heviger dan op een harden. Onderzoekt men dan den hoef, dan valt de sterke holheid van de zool dadelijk op; de draagrand van den hoornwand is aan een gedeelte er van naar binnen, naar de zool gebogen; de wand aldaar verloopt niet zuiver gestrekt, hij vormt een boog naar buiten; vooral komt dit voor aan den toon- en ook aan den drachtwand; de draagrand aan den toon is dan naar achter (binnen) gebogen; ook worden dikwijls ringen op den wand gezien die niet evenwijdig verlopen, en in de witte lijn komen, waar de druk bestaat, roode bloedpunten voor. De zool is steeds, soms buitengewoon dik; zulks is het gevolg van de ophooping van het zoolhoorn, dat wegens den binnenwaarts gerichten draagrand niet op de gewone wijze kan worden afgestooten in schubben. Een druk met een onderzoekingsstang voor de punt van den straal veroorzaakt hevige pijn; ook het trappen op steenen of gaan op grof grint is zeer gevoelig; zelfs de druk door zand op zachten bodem kan gevoelig worden.

De zooklemhoef komt voor bij nauwe hoeven door het dringen van den draagrand van den hoornwand naar het midden van den hoef; sterke droogte van het hoorn geeft daartoe de aanleiding, maar ook gebreken in het beslag, b. v. een sterk naar binnen afhellende draagvlakte van het

ijzer (we meenen daar ook het gebruik van hol gerichte ijzers te mogen bijvoegen).

Wat de behandeling betreft, kunnen we mededeelen dat deze zeer eenvoudig is, want door een goed uitgevoerd beslag wordt eene verbetering in den gang in den regel reeds spoedig verkregen. Het doel is om de grondvlakte van den hoof ruimer te maken, het zakken van de zool volgt dan van zelf. Het is daarom aan te bevelen den hoof behoorlijk te besnijden, namelijk de zool vooral voor de punt van den straal zoo sterk mogelijk te verdunnen, de ingeklemde wandgedeelten in te korten, vooral de naar binnen gebogen gedeelten daarvan dun te raspen, en een ijzer onder te leggen met zuiver horizontale draagvlakte; in de vernauwde wandgedeelten worden geen nagels ingeslagen.

Bijgevoegde photo is een verticale doorsnede van een zooklemhoef, uit de verzameling van 's Rijks Veeartsenijschool, mij voor dit artikel welwillend ter beschikking gesteld.

- Kroonrand.
- Binnenvlakte hoornwand.
- Hoornstraal.
- Aanvang der hoornzool.
- Men ziet duidelijk het verloop van den hoornwand in den toon, onder aan den draagrand sterk naar binnen (achter) gebogen, de ruimte onder den aanvang der zool tot draagrand met zoolhoorn gevuld.
- Draagrand.

MACHINALE HOEFLIJZERS.

Uit berichten en annonces in de vakbladen lezen wij dat er den laatsten tijd ook in ons land fabrieken voor machinale hoefijzers zijn opgericht en die, mag men de geruchten gelooven, spoedig door meerdere zullen worden gevolgd.

Of deze voldoende bestaansvoorwaarden zullen vinden is nog een open

vraag; in ieder geval zullen de fabrikanten niet nalaten de noodige reclame te maken voor hunne producten.

Ons interesseert alleen de vraag in hoeverre de oprichting van deze fabrieken en het gebruik van machinale hoefijzers een gunstigen of ongunstigen invloed zullen uitoefenen op het hoefbeslag en het paardenmateriaal hier te lande.

Het komt ons daarom niet ondienstig voor in dit vakblad eens te bespreken het vòór en tegen van deze hoefijzers in het licht der ervaring en van de geschiedenis.

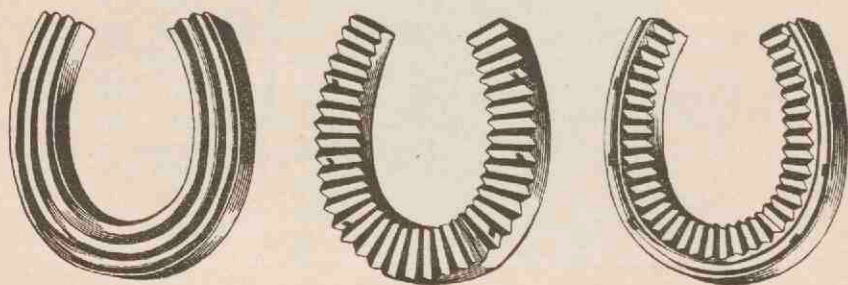
Bij groote drukte in de smederij of door gebrek aan geschikte arbeidskrachten worden de smeden dikwijls gedwongen deze machinale ijzers te gebruiken.

In 1860 kwam uit Amerika een uitvinding van Goodenough, een machinaal vervaardigd hoefijzer met horizontale draagvlakte en uitgeholde bodenvlakte. De scherpe buitenrand was bij gedeelten weggenomen, zoodat er vijf scherpe kammen ontstonden, één in den toon en twee aan elken tak.

In 1862 nam Mavor te Londen patent op een beslagmethode, waarbij de ijzers door machines werden vervaardigd. Deze machinale hoefijzers hadden eveneens een eenigszins uitgeholde ondervlakte; de nagelgaten waren in de middellijn van het ijzer gestempeld.

Ook in Frankrijk werden door Peshelle machinale ijzers gemaakt met een dubbele rij van ronde verhevenheden aan de randen der ondervlakte. Later maakte hij geplette staven met een diepe gleuf in het midden, de façonstaven. Deze façonstaven moesten door de hoefsmeden, op de goede lengte afgehakt, tot ijzers worden verwerkt; de diepe groeve diende tot rits en tevens om het uitglijden tegen te gaan.

In 1868 maakte de Engelschman Gray façonstaven met drie overlangsche groeven of met vele dwarsgroeven, waardoor het ijzer een gekartelde ondervlakte verkreeg. Ook maakte hij een combinatie van beide soorten.

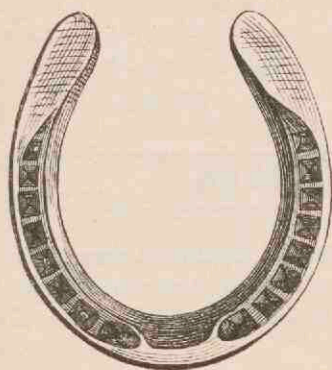

Voor al na het jaar 1880 beproeven Duitsche fabrikanten machinale hoefijzers in den handel te brengen. De hoekstaal hoefijzerfabrick van Röhr in Culm, West-Prusen, leverde nog alleen voorijzers, echter geen rechter- of linker-, wel zomer- en winterijzers. Deze waren echter te week en versleten te spoedig. Dompelde men ze in 't water om ze te harden, dan trok de horizontale draagvlakte dikwijls scheef.

In 1881 trachtte de bekende uitvinder van het naar hem genoemde ge-

weer, Martini, het in 1880 uitgevonden hoefijzer van Baron Luchaire fabriekmatig te maken in zijne fabriek te Winterthur in Zwitserland.

Hoewel het model door Baron Luchaire aangegeven zich tot heden met succes heeft staande gehouden en thans door onze hoefsmiden als jachtijzer nog veelvuldig wordt toegepast, leed de machinale vervaardiging ervan schipbreuk.

De bekende hoefbeslagleeraar A. Lungwitz schreef daaromtrent het volgende: Het is een *dwaaling* om te denken dat ook *minder geoefende hoefsmiden geschikt* zijn om machinale hoefijzers te gebruiken, want iedere beslagshandeling, vooral het passen der ijzers, eischt groote handigheid. Het zwaartepunt van het hoefbeslag ligt behalve in den vorm en de gedaante van het hoefijzer, in de wijze

van uitvoering van het hoefbeslag. Ieder, die met de praktijk van het hoefbeslag volkomen vertrouwd is, weet dat een paard dikwijls beter gaat op een minder goed gesmeed hoefijzer, dat met zaakkennis is ondergelegd, dan op een zeer goed gesmeed, maar slechter ondergelegd hoefijzer. De conserveering der paardehoeven *berust hoofdzakelijk* op het *voorhanden* zijn van *goed geschoolde en geoefende hoefsmiden*.

Van het ongeveer ter zelfder tijd verschijnende Hamburger Patent-Hoefbeslag zegt de hoefsmid-onderwijzer H. Behrens te Rostock in Mecklenburg, dat de plaatsing der nagelgaten medebrengt dat bij hoeven met schuine wanden de hoefnagels nooit hoog genoeg geslagen kunnen worden, maar direct boven het ijzer te voorschijn komen en aldus geen voldoende houvast geven.

In 1884 kwamen de hoefijzers van de Kopenhaagsche Hoefijzerfabriek. A. Lungwitz zegt daarvan dat het kalkoenijzers zijn met solieden toonlip, goede rits met 10 nagelgaten en in den buitentak van het ijzer iets schuiner dan in den binnentak.

Dit is voor de praktijk van veel belang, maar de afwijkingen in het verloop van den wand zijn legio.

In 1885 schrijft de hoefsmid T i t t m a n n over de Patent-hoefijzers, systeem Baron Luchaire, thans gemaakt door de firma Funcke en Hueck te Hagen in Westfalen, een op dit gebied zeer bekende firma. Zij maakten vóór- en achterijzers van den normalen hoefvorm, de draagvlakte vlak en met mooie afhelling tot aan de verzenen doorlopend, het toongedeelte iets dikker en van een goeden lip voorzien.

De ijzers zijn goed, maar iedere flinke hoefsmid kan ze voor dat geld evengoed zelf maken.

Naar mijne ervaring met fabrieksijzers, zegt hij, zou ik iederen hoefsmid, die in staat is een goed Engelsch ritsijzer te smeden, niet genoeg kunnen aanraden dit boven ieder fabrieksijzer voor te trekken, daar hij hiermede het best uitkomt. Ook verbiedt hem de strijd om het bestaan, dat hij zich van fabrikanten afhankelijk maakt en hunne fabrikaten in zijne werkplaats

toegang verschaft. Ieder flink hoefsmid moet daarom steeds vijandig staan tegenover de machinale hoefijzers en zorgen dat hij zijn benodigde hoeveelheid zelf aanmaakt. Anders zou het ten slotte nog zoover komen, dat de hoefsmid van den eigenaar der paarden de noodige hoefijzers en hoefnagels ter verwerking kreeg en deze evenals een barbier met zijn beslagwerktuigen in de plaats rondliep om in de stallen de ijzers onder te slaan.

(Wordt vervolgd.)

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de verschijning der vorige aflevering zijn er geen leerlingen vertrokken, doch zijn als nieuwe leerlingen toegelaten: H. Hofstede van Middelbert en E. Hoving van Sauwerd.

Mede houden thans aan de inrichting verblijf de leerlingen: J. Palthe van Peize, P. Glazenburg van Winschoten, H. Reinders van Meeden en P. Nijdam van Zuidlaren.

— Aan de **Hoefsmidsschool te Tiel** zal binnenkort de tweede cursus in 1911 aanvangen. Leerlingen worden per advertentie in deze aflevering opgeroepen. De aangifte daarvoor moet vóór 20 Juni geschieden.

— **Cursus in Hoefbeslag te Hoorn.** Het 2^e gedeelte van den cursus in hoefbeslag, uitgaande van den Smedenbond in Noord-Holland, Afdeling Hoorn, is aangevangen op 21 en 24 Mei met 14 leerlingen. Een leerling kon wegens ongesteldheid de lessen niet komen bijwonen. De theoretische lessen worden, evenals voor het 1ste gedeelte, gehouden op of in het waaggebouw te Hoorn, en de praktische in de stoommederij van den heer P. Schellinger a/d Veemarkt te Hoorn. Leider van den cursus is de heer F. M. de Leur, Gem. en pl. v. v. Districts Vee-arts te Hoorn, voor het praktische gedeelte bijgestaan door den gedipl. hoefsmid H. Kruyt te Beemster.

— **Wedstrijd in Hoefbeslag te Venlo,** 12 Juni, ter gelegenheid van het Landhuishoudkundig Congres en daaraan verbonden tentoonstelling.

Jury: W. A. H. van Horses, H. J. C. van Lent en Scheepers.

Aantal deelnemers 10, aantal prijzen 6: 1^e f 25 + zilveren medaille, 2^e prijs f 20 + bronzen medaille, 3^e prijs f 15, 4^e prijs f 10, 5^e f 5, 6^e f 2.50, voorts eervolle vermeldingen.

Opgave: het vervaardigen van ijzers, het besnijden en beslaan van 2 hoeven (1 voor, 1 achter).

Uitslag: 1^e prijs Everardus Gommans te Blerick, 2^e H. Kusters te Venlo, 3^e A. Jansen te Merum (gem. Herten), 4^e M. Nijsten te Nuth (Mijn Oranje Nassau), 5^e J. Thielen te Sevenum, 6^e Jac. Teurlings te Lottum. Het klein aantal deelnemers aan dezen wedstrijd deed de verwachting koesteren, dat

de beste smeden uit Limburg in het veld zouden kampen om het meesterschap, doch dit bleek alles behalve.

Wanneer dit concours een beeld moest geven van de ontwikkeling der hoefsmeden in Limburg, dan zou het er erg mede gesteld zijn; gelukkig weten wij beter. De groote fouten werden begaan bij het besnijden van den voet; dit was veelal onvoldoende; de gemaakte ijzers waren bruikbaar, maar dikwijls te kort en te nauw voor den betrokken hoef.

Afdeeling II. *Tentoonstelling van handgesmede ijzers*, ingezonden door 7 smeden: 1^e prijs G. Julicher te Swalmen, 2^e prijs E. Gommans te Blerick; eervolle vermelding H. Kusters te Venlo.

In Afdeeling III werden geen prijzen toegekend, wegens de onvolledigheid van de eenige inzending.

De wedstrijd werd begunstigd door prachtig weêr, terwijl de regeling in alle opzichten voorbeeldig was, waarvoor de Commissie van voorbereiding een eeresalut!

L.

— **Balk-klapijzer.** De gedipl. hoefsmid H. Kruyt te Beemster zond ons een teekening van een balkijzer voor achterhoeven met weggelaten toongedeelte en voorzien van twee zijlippen (Wij achten deze opgave duidelijk genoeg, zoodat wij geen afbeelding van de teekening geven). De inzender meldt dat hij vorenbedoeld ijzer met zeer goed gevolg als klapijzer heeft gebruikt en beveelt den lezers aan er ook eens een proef mede te nemen. Voor 't geval men bevreesd is dat de zool en draagvlakte te veel zullen afslijten, kan men aan de einden der toontakken en balk gaatjes boren en daarin stompe, of zoo noodig scherpe schroefjes draaien. De voet blijft dan evengoed nog een voldoende steunvlak behouden.

— **Harddravers en renpaarden.** Het aantal harddravers en renpaarden is in de laatste jaren in ons land belangrijk toegenomen. Het uitschrijven van meerdere courses deed zoowel den aankoop in het buitenland als den aankoop in eigen land van snelgaande paarden sterk bevorderen. De vooruitgang in het aantal, zoomede in het gehalte dezer paarden, kan in meer dan een opzicht een landsbelang worden geacht en nu dreigt deze vooruitgang in ons land gestuit te zullen worden. Gelijk reeds vrij algemeen bekend is treedt binnenkort eene Wet in werking, waarbij het wedden, ook bij den totalisator, op de course-terreinen is verboden. In dit verbod ligt zooveel opgesloten dat geen draverijen en rennen meer kunnen worden uitgeschreven en de dravers en renpaarden, althans voor een groot gedeelte, naar het buitenland zullen worden verkocht, waarmede reeds een begin is gemaakt. Dit laatste valt te betreuren.

Onder de categorieën van personen, die hierbij een direct belang hebben, behooren natuurlijk ook de hoefsmeden, zij het dan ook slechts plaatselijk, omdat coursepaarden nog niet algemeen verspreid voorkwamen. De hoefsmeden, die coursepaarden te beslaan kregen, zullen wel willen erkennen, dat het vertrek ervan voor hen een verlies beteekent, daar het niet alleen

een billijke verdienste leverde, maar dikwijls ook te leeren gaf. Bij geen paard toch komt het op een nauwkeuriger beslag aan. De ijzers dienen in den regel voor elk paard afzonderlijk op een juist bepaald gewicht te worden gemaakt om niet te licht maar ook niet te zwaar te zijn, terwijl veelal nog bijzondere afwijkingen moeten worden aangebracht, gewoonlijk op advies van den trainer van het paard, die dagelijks zijne gangen bestudeert en alle fouten tracht te verhelpen.

Wij zijn geen voorstanders van weddenschappen, maar wanneer dit tot op zekere hoogte binnen beperkte grenzen had kunnen blijven toegelaten, dan zou menige teleurstelling gespaard zijn gebleven. Er is thans nog eene actie op touw gezet om ten opzichte van den totalisator bij de wedrennen opheffing of uitstel van het verbod te verkrijgen, welke beweging door velen met belangstelling zal worden gevolgd.

— **Tentoonstelling te Leiden**, vanwege de Holl. Mij. v. Landbouw, 12—17 Sept.

Afdeeling Hoefbeslag. De beste inzending van handgesmede hoefijzers (niet blank gevild op de vlakten), zomer- en winterbeslag. 1e Prijs verguld zilveren Medaille. 2e Prijs zilveren medaille. 3e Prijs bronzen medaille.

Wedstrijd in het vervaardigen van Hoefijzers.

1. Aan dezen wedstrijd kunnen deelnemen alleen gediplomeerde hoefsmeden uit Zuid-Holland tegen een inleggeld van f 1.50, te voldoen bij de aangifte.
  2. De aanmelding tot deelneming moet schriftelijk geschieden vóór den 15 Juli a.s. bij den Heer D. van Gruting Rijksveearts te Leiden, Oude Singel No. 96, met nauwkeurige vermelding van naam, voornaam, ouderdom en waar de opleiding heeft plaats gehad.
  3. De wedstrijd zal op 2 dagen gedurende de tentoonstellingsweek plaats hebben, welke door de Commissie nader zullen worden vastgesteld.
  4. Ieder deelnemer zal op den eersten dag van den wedstrijd een ijzer moeten maken naar het oordeel der Commissie; na afloop daarvan wordt bekend gemaakt welke deelnemers den volgenden dag in aanmerking komen om een hoef te beslaan.
  5. Ieder deelnemer is verplicht tot het meebrengen en gebruiken van eigen gereedschappen, n.l. handhamer, smee tang, ritsbeitel, doorslag, rasp, renet, houwkling, hoefnagels enz.
- Hoefijzer zal op het terrein aanwezig zijn, benevens aanbeelden, smidse, en steenkolen.
6. De Jury heeft het recht: *A.* Indien het aantal aangiften tot deelneming te groot is, door loting de deelnemers aan te wijzen. *B.* Om voor het maken van een hoefijzer van bijzonderen vorm een langeren werktijd toe te staan. 1e Prijs f 25, 2e Prijs f 15, 3e Prijs f 10, 4e Prijs f 5, benevens 2 eervolle vermeldingen à f 2.50.

— **Wedstrijd in Hoefbeslag te Amersfoort**, 28 en 29 Juli. Belanghebbende smeden uit de prov. Utrecht maken wij er nogmaals op attent, dat de aangiften voor den wedstrijd uiterlijk 1 Juli moeten zijn ingekomen bij den heer F. Lameris, Bergstraat 31 Amersfoort.

PERSOVERZICHT.

De *Juni-aflevering* van „**Der Hufschmied**” bevat:

1°. *Hoefbeslag voor asphalt-plaveisel*, door H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht. Schrijver geeft een overzicht van onderscheidene beslagvormen, gebruikelijk om het uitglijden der paarden op glad plaveisel te voorkomen. Er zijn een aantal afbeeldingen aan toegevoegd.

Schr. verdeelt deze vormen in:

- a. hoefijzers zoo ondergelegd dat de hoef den bodem raakt (b.v. het halvemaanvormig ijzer);
- b. hoefijzers met verschillende inlegsels (b.v. touw);
- c. zolen welke met het ijzer worden ondergenageld;
- d. verwisselbare zolen;
- e. vaste en verwisselbare balken met „borstels”.

Het artikel bevat de aanwijzing dat de vee-arts Folmer te Haarlemmermeer de eerste proefneming zou hebben gedaan met gummizolen, die uit oude automobielbanden zijn vervaardigd. Schr. zegt: „Van een oude band, voor f 3.90 gekocht, konden 8 paar zolen worden vervaardigd, zoodat ieder paar 48½ cent kostte.” — Het is zeker dat zulke uit oude auto-bandens vervaardigde zolen zeer bruikbaar zijn.

Verder worden kurkzolen doelmatig, billijk en gemakkelijk in de aanwending genoemd.

2°. Referaten en besprekingen.

— *De Zweedsche ijzermarkt.* Onlangs werden, naar consul-generaal Immink te Stokholm in Handelsberichten meedeelt, op een vergadering van Zweedsche ijzerfabrikanten de volgende gegevens openbaar gemaakt, aangaande den toestand der Zweedsche ijzermarkt, gedurende het eerste kwartaal van 1911. De uitvoer beliep in de eerste drie maanden van 1911 67.000 ton, tegen 68.000 ton in het overeenkomstige tijdvak van 1910. Gedurende het kwartaal Januari-Maart 1911 waren in werking: 106 hoogovens, 205 Lancashire-ovens, 18 Bessemer-ovens en 51 Martin-ovens, tegen resp. 94, 208, 16 en 50 in de overeenkomstige periode van 1910. De productie bedroeg 170,700 (v. j. 149,700) ton gietijzer, 37,200 (35.300) ton welijzer, 22,800 (28.200) ton Bessemer-gietstaal en 88.300 (78.300) ton Martin-gietstaal.

De stand van de Zweedsche ijzer- en staalmarkt was gedurende het eerste kwartaal van 1911 tamelijk bestendig. In Januari en Februari was de uitvoer niet onbelangrijk minder dan in de overeenkomstige maanden van het daaraan voorafgaande jaar; daarentegen was de uitvoer in Maart belangrijk grooter dan in dezelfde maand van 1910, zonder echter in staat te zijn het gedurende de beide eerste maanden geleden verlies te kunnen inhalen. Vooral ruw ijzer voor export, waarnaar gedurende dit kwartaal goede vraag bestond, maar ook gewalst staal van superieure qualiteit, was en is nog steeds zeer gevraagd. De ingekomen orders voor deze soorten

gedurende het eerste kwartaal zijn ongeveer even groot als drie maanden geleden, en nieuwe bestellingen voor gewalst ijzer komen geregeld in. Dank zij de verhoogde levendigheid in de machine-industrie, hebben eveneens de ijzerfabrieken, die het ruwe ijzer leveren, meer werk gekregen, waardoor men voorziet, dat er wel een einde zal komen aan het dalen der prijzen. De Lancashire-markt, die zeer geleden heeft onder de ongunstige toestanden in Amerika en den verminderden binnenlandschen omzet, gaf, vooral gedurende de maand Maart, teekenen van grootere levendigheid. Alhoewel er eenige achteruitgang te bespeuren valt in den afzet gedurende April, hebben toch de ijzerfabrieken voldoende werk. Gedurende den afgeloopen winter waren zeer groote hoeveelheden houtskool aan de markt, zoodat in de behoefte van de meeste fabrieken daaraan goed kan worden voorzien.

(u. „N. R. C.”)

— *Vereenigde Staten.* Onder leiding van den heer Gary van de Staaltrust is een vergadering gehouden van vertegenwoordigers van staalfabrieken ter bespreking van de te volgen prijspolitiek. Besloten werd de prijzen voor alle fabrikaten behalve voor rails, draadartikelen en fijn blik, te verlagen. De verlaging bedraagt over het algemeen ten minste \$ 1 en voor vele artikelen zelfs meer. De prijzen zijn thans lager dan sedert twee jaar. Zij kunnen ook, wanneer het optreden der Republic Iron & Steel Cy. dit wenschelijk mocht maken, nog verder worden verlaagd. De voorzitter, de heer Gary, verklaarde nog dat men eenparig van oordeel was, dat het gemeenschappelijk optreden van de onderhoorige maatschappijen voortgezet dient te worden en dat eenige prijsverlagingen noodzakelijk waren. De onderhoorige maatschappijen hebben daarom besloten van 1 Juni af de volgende prijsverlagingen in te voeren. De prijzen voor stalen staven worden met 15 cents en voor stalen platen en bouw-staal met 5 ct. per ztr. verlaagd. Staalblokken zullen \$ 22 en stalen staven \$ 22 per bruto ton, vrij Pittsburg, kosten.

De prijsverlagingen van de Republic Iron and Steel Co. dwingen dus de Staaltrust eveneens tot prijsverlaging, al gaan de bij de trust aangesloten maatschappijen dan ook niet zoo ver als de „Republic”.

— In het wekelijksch overzicht van het vakblad „Iron Age” wordt o.a. opgemerkt dat er niet op te rekenen valt, dat de jongste verlaging in de prijzen tot veel verlevendiging van de zaken in ijzer zal leiden. De koopbeweging is nagenoeg gelijk aan die van 1909. Op de verlaagde prijzen viel er, althans tot nog toe, nog niet van eenige verlevendiging in de vraag iets te bespeuren. Sedert de verlaging in de prijzen werd afgekondigd, beliepen de bestellingen van staven staal niet meer dan 100,000. De verbruikers schijnen er zich nu eerst nog van te willen overtuigen, of er wellicht nog verdere verlagingen in de prijzen zullen worden aangebracht. Voorloopig blijven de nieuwe aanvragen, alsook de werkelijk binnenkomende bestellingen, al even gering als tevoren het geval was.

(u. *IJzer- en Staalkroniek.*)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HARD-METHODES.

Voor het harden bezit gewoonlijk ieder vakman zijn beproefde recepten, en wij hebben daarvan in dit blad reeds vele aanwijzingen gedaan. Heden willen wij een hardmethode volgens Amerikaansch systeem vermelden, welke zich voornamelijk voor messen, stempels, nippels enz. eigent.

Het werktuig moet, voor zooverre het niet van uitgelooid staal gemaakt wordt, van te voren zorgvuldig worden uitgelooid en in asch worden afgekoeld. Het uitsmeden der werktuigen geschiedt bij kersroode warmte; echter is uitsmeden en stuiken zooveel mogelijk te vermijden daar het staal in ieder afmeting en doorsnêe-vorm is te bekomen.

Heeft men het werktuig tamelijk wel voorbereekt, dan verdient het aanbeveling, datzelve nogmaals uit te gloeien, en eerst dan voor het harden geheel af te werken. Het nogmaals uitgloeien is voornamelijk voor gecompliceerde werktuigen van groot belang, wijl daardoor de bij de bewerking ontstane spanningen genaturaliseerd worden, en een trekken of scheuren bij het harden buitengesloten wordt. Werktuigen, waarvan veel geëischt wordt, zullen eerst dan gehard worden, nadat zij van de buitenste korst (smeedhuid) ontdaan zijn.

Het afkoelen der goed en gelijkmatig verhitte werktuigen geschiedt het beste, doordat men deze langzaam van het vuur in overlangsche richting in den koelbak brengt, en deze zoolang in beweging houdt dat de stukken geen sissend geluid meer voortbrengen. Hierna legt men het voorwerp langen tijd in zeepwater of olie.

Men heeft in den laatsten tijd goede resultaten verkregen met speciaal hardwater. Men moet n.l. dit water met zout rijkelijk verzadigen en wel in die verhouding, dat men in een petroleumvat, gevuld met water, ongeveer 25 K.G. zout mengt. Men kan de goede zoutmenging het beste constateeren, door in dit water een rauw ei te werpen, wanneer de dooier van het ei op het water blijft drijven, is het voor de harding goed. Boven op het water werpt men een laag fijne houtskool, circa 2—3 c.M. dik. Terwijl nu het zout het werktuig sterk hardt, bewerkt de houtskool de afsluiting der lucht, en verhindert het scheuren daardoor, geeft daarbij buitendien de geharde deelen een fraaie zwart-blanke kleur, waardoor ieder ontstaan gebrek direct geconstateerd kan worden.

Het hardwater moet een mogelijk gelijkmatige temperatuur van 17°—18° C. bezitten. Het water kan deze warmtegraad behouden, door van anderen steeds koud water aan te voeren.

M.

INETSSEN VAN NAMEN, TEEKENINGEN ENZ. OP STAAL.

Het komt dikwijls voor, dat in fijne werktuigen, stalen voorwerpen enz. namen moeten worden geëtst, en het is hierbij noodzakelijk, de desbetreffende plaats met een zoogenaamden dekgrond te overtrekken. Het meest geschikt hiervoor is een mengsel van asphalt, was en colophonium; deze stoffen dienen

in de juiste verhouding vermengd te zijn. Men smelt twee deelen gepoederde asphalt, en roert hierin 1 deel colophonium en $1\frac{1}{2}$ deel was. In plaats van asphalt kan ook mastiek gebruikt worden. Een minder gehalte aan talk verhoogt de weekheid en kneedbaarheid van het mengsel. Het eenigszins afgekoeld mengsel wordt in lauw water gegoten, en daarin goed door elkander gekneed, waarna men het in stukken bewaard. Men is hiermede zeker een volkomen gelijkmatigen dekgrond te bezitten, hetgeen een hoofdvereischte is, en waar heel dikwijls te weinig op gelet wordt.

Bij het smelten dezer stof moet er goed geroerd worden; het liefst met een glazen staaf, terwijl de verwarming zeer langzaam zal geschieden. Vóór het etsen moet de dekgrond dun en gelijkmatig worden opgebracht. Bij dikkere lagen treedt zonder twijfel een scheuren der opgebrachte laag op, hetgeen het werk doelloos maakt. Bij groote teekeningen drukt men op dien dekgrond de figuren door, d. w. z. het papier wordt op den dekgrond gelegd en door middel eener ronde stift de teekening doorgedrukt. Natuurlijk mag dit werk niet in een verwarmde ruimte geschieden, daar dan deze stof doorloopt en aan het papier vastkleeft. De teekennaald mag het staal niet inkrassen, doch slechts den opgebrachten dekgrond zooveel verwijderen, dat de zuivere metaalvlakte te voorschijn komt.

Voor het etsen van staal gebruikt men salpeterzuur, dat nog dikwijls met eenig houtazijn, wijngeest enz. vermengd wordt. Ieder ets werkt scherp wanneer de figuren scherp in den dekgrond zijn ingeteekend en de rest goed op het metaal hecht.

Om platen te bewerken brengt men een 1—2 cM. hoogen rand aan, om het overloopen der zuren te voorkomen. Men zal eerst een kleinere hoeveelheid dekmateriaal smelten, en eenige proeven op kleine stukjes staal doen, om te kunnen constateeren of de dekstof goed is, en hoelang het zuur moet inwerken.

M.

A D V E R T E N T I Ë N .

**GEVRAAGD, zoo spoedig mogelijk:
een SMIDSKNECHT**

P.G., bekend met **hoefbeslag** en **vuurwerk**, door G. J. ROLINK, te *Enschede*.

Hoefsmidschool te TIEL.

Oproeping van Leerlingen voor den cursus 2e halfjaar 1911.

AANGIFTE te doen vóór 20 JUNI a.s.

Nadere inlichtingen te verkrijgen bij den Directeur

H. J. C. VAN LENT, vee-arts te Tiel,
St. Agnietenstraat.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

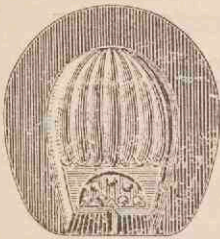
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

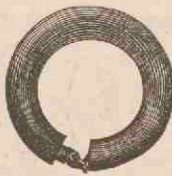
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradi g in 11 maten van 4¼ tot 6¾
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

**Dichte Luchtdruk-
zolen** in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradi g.

**Strijkringen
met riempje.**

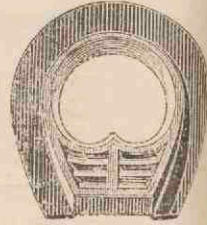
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op *Leder*,
„*Safety pad* en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool, merk B. V.**
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradi g.

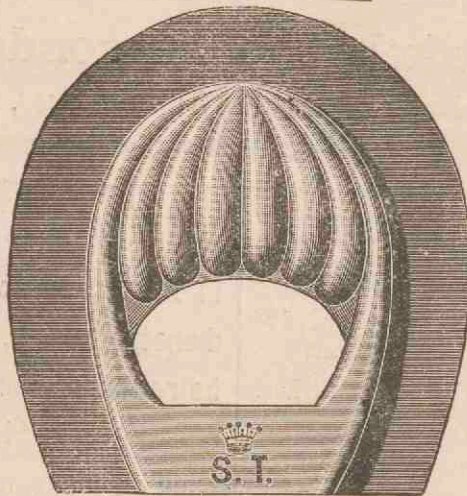
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

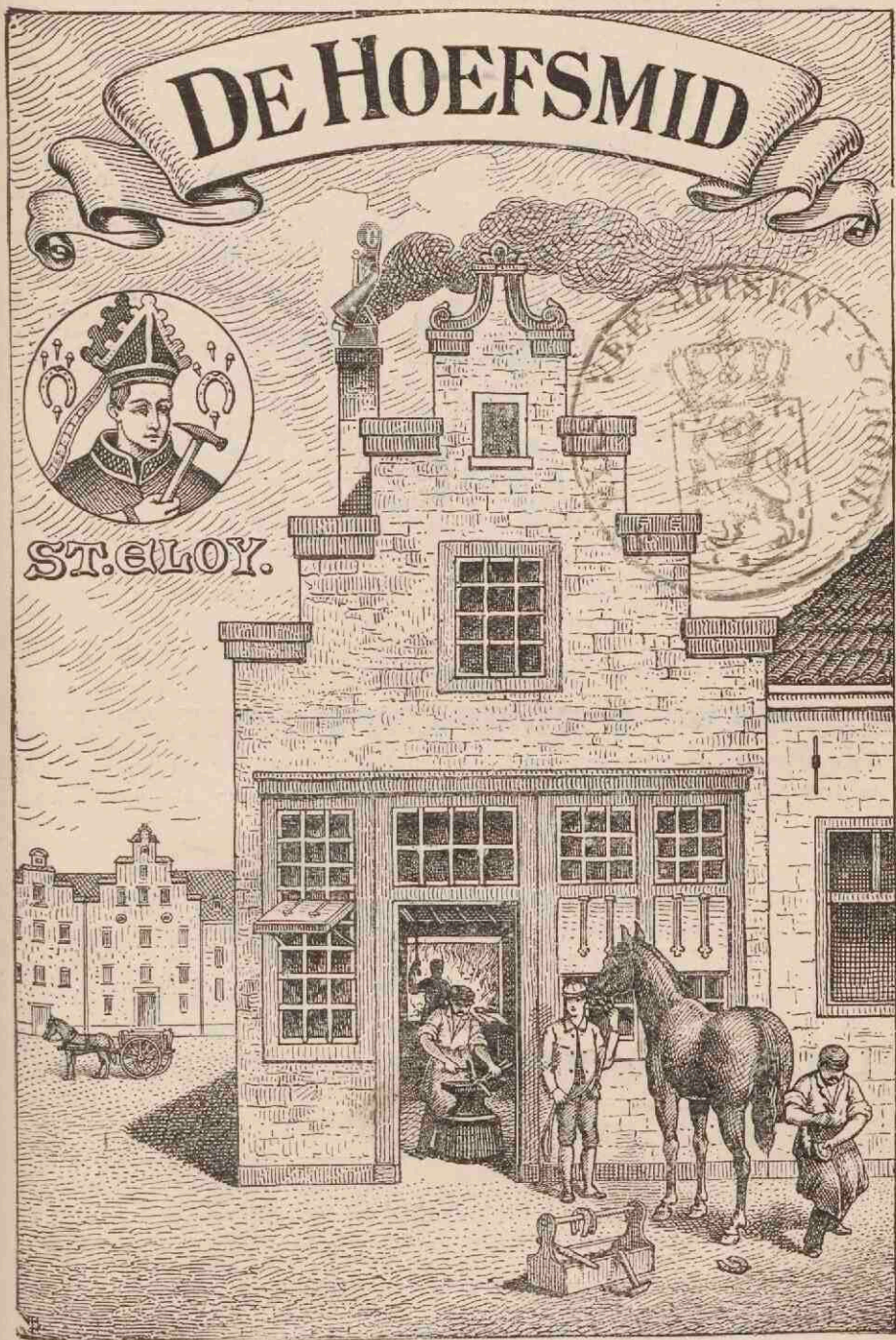
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

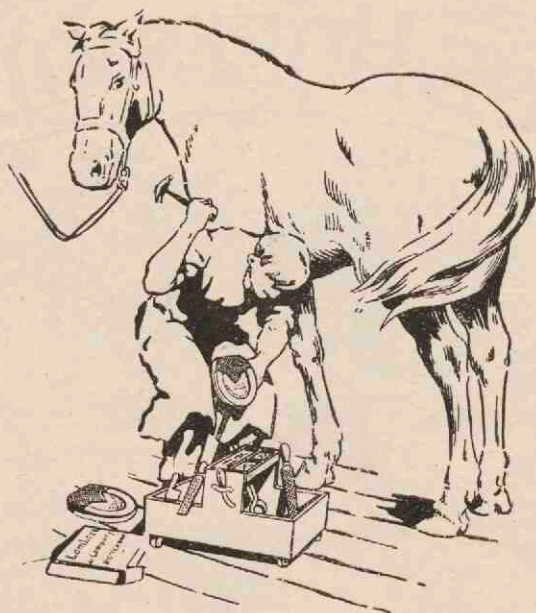
Kunsthoo rn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links)-
Hoef raspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons :

Lambert Open Pad	in 10 maten.
Bar Pad	in 13 maten.
Frog Pad	in 4 maten.
O. K. Star Pad	in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Machinale hoefijzers II. — Verpleging der klauwen. — Grootte landbouwtentoonstelling te 's-Gravenhage. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

MACHINALE HOEFIJZERS.

(Vervolg).

De hoefsmid Tittmann zegt verder dat door het invoeren van fabrieks-hoefijzers het hoefbeslag er niet op vooruit zal gaan, daar de hoefsmid, die slechts met fabrieksijzers werkt, deze ook bij voorkomende talrijke afwijkingen zal gebruiken, in plaats daarvoor zelf passende ijzers te smeden. Ook wordt aan de gezellen en leerlingen geen gelegenheid meer gegeven, zelf een goed hoefijzer te leeren smeden.

Daarom is het thans nog tijd, in 't belang van het ambacht, alsook voor de zelfstandigheid en in stand blijven der meesters-hoefsmeden, om zooveel mogelijk de invoering van ieder fabrieksijzer te weerstaan, opdat de verdiensten niet gedeeltelijk aan het vak worden onttrokken. Het hoefsmidsvak, voor welks verheffing thans zoo veel wordt verlangd en gedaan, mag niet van fabrikanten afhankelijk gemaakt worden maar aan zich zelf worden weergegeven, opdat het ambacht zijn gouden bodem weer verkrijgt.

Graaf von Einsiedel is het volkomen eens met den vorigen schrijver. Wel zijn de hoefijzers van Funcke & Hueck de beste en de mooist afgewerkte onder de fabrieksijzers. Juist omdat ze zoo mooi en goed afgewerkt zijn is dit een gevaar, waaruit voor de paarden en hunne eigenaren velerlei schade kan ontstaan, hetgeen evenwel *niet iedereen* inziet.

Het zou een groot geluk zijn, wanneer de hoeven der paarden in het algemeen met den vorm overeenkomen, die de hoefijzers van Funcke & Hueck bezitten, want dan waren wij niet verre verwijderd van de normale instandhouding der hoeven en hadden wij vele zorgen, die het hoefbeslag ons maakt, overwonnen.

Bij de bijna uitsluitend vervormde, door gebrekkig beslag (en ook door het brengen onder onnatuurlijke omstandigheden van de hoeven, zooals dit bij ieder beslag plaats vindt. Referent) deform geworden hoeven der Duitsche paarden, past de goede vorm van het fabrikaat niet, en eischt dit een verandering door het richten, hetgeen het gebruik van de machinale ijzers in hooge mate bemoeilijkt.

De waarde en het doel van het beste hoefijzer gaat verloren, wanneer het niet-past, en door een klaar ijzer passend te maken, lijdt één van beide, of het ijzer, of het paard en het blijft, wanneer het soms al mogelijk is, zelfs voor den handigsten smid geen gemakkelijke opdracht. Men moest in de fabrieken nooit verder gaan dan het maken van faconstaf, bodemnauw gesmeed met afhelling, zooals dit in Engeland veel gebeurt.

Die fabrieksijzers, welke men nog in Engeland vindt, zijn nooit geheel afgewerkt; men laat het aanbrengen van nagelgaten, het richten en het pas-maken aan den hoefsmid over, opdat hem de onberispelijke uitvoering van het beslag niet moeilijk worde gemaakt. Zeer waar is het, zooals Tittmann

zegt, dat bij uitsluitend gebruik van fabrieksijzers, de *hoefsmidskunst verloren moet gaan*, en moeten wij als vertegenwoordigers van deze kunst, de fabrikaten, welke verder gaan als *façonstaf*, sterk afraden, want niet alleen voor de hoefsmeden, maar *vooral voor de paarden* ligt in de aanwending daarvan een *onbestrijdbaar gevaar*.

Funcke en Hueck bleven daarop het antwoord natuurlijk niet schuldig. Zij hebben een proef genomen bij 26 paarden aan hunne fabriek en gedurende twee jaar. Zij zeggen dat de schuld van de talrijke difformiteiten ligt bij de gebrekkige ijzers, door de hoefsmeden aangewend. Door den goeden vorm van hunne ijzers leeren de hoefsmeden juist deze afwijkingen van den goeden vorm der hoeven kennen en door een passende behandeling naar den normalen vorm terugvoeren. Juist bij jonge paarden kan veel bedorven, maar ook veel vermeden worden.

Wanneer Graaf von Einsiedel meent dat het moeilijk voor den hoefsmid is, om zulk een normaal gevormd ijzer passend te maken op een afwijkenden hoefvorm, dan moeten Funcke en Hueck hem dit, wat hunne ijzers betreft, beslist tegenspreken, op grond van hunne ervaring bij hun eigen paarden. Door de uitstekende qualiteit van ons materiaal, zeggen zij verder, geschiedt het pas maken van onze hoefijzers gemakkelijk in kouden toestand, en de hoefsmid kan — mits hij zijn vak goed verstaat — ook bij difformiteit der hoeven in korten tijd, langs kouden weg, het ijzer zoo richten, dat het zoo zuiver en luchtdicht aansluit, als met smeden en branden niet beter te verkrijgen is.

Wij gaan zelfs verder en zeggen, dat de hoefsmid, die het niet gelukt, het passende nummer op een willekeurigen hoef pasklaar te maken, ook niet in staat is een zelf gesmeed ijzer passend voor dat paard te maken.

De schade aan de kunst van het hoefbeslag wordt rijkelijk vergoed, wanneer de hoefsmid er maar uit leerde dat de hoofdzaak de behandeling van den hoef zelf is. Wanneer thans de leerlingen en de gezellen er op gewezen worden, dat het niet voldoende is een goed ijzer te smeden en het besnijden en passen de hoofdzaak is, dan zullen ze dit veel beter begrijpen bij het gebruik van onze ijzers, dan bij het gemakkelijk heet passen. Want dit is juist het groote nadeel waaraan wij veel hoefziekten te wijten hebben.

Antwoord van Graaf von Einsiedel.

Funcke & Hueck zullen toch wel moeten toegeven dat geheel afgewerkte ijzers als de hunne, *het gevaar mede brengen dat de hoefijzers ondergeslagen worden, zooals zij zijn* en zullen *niet kunnen bestrijden dat*, streng genomen, *ieder hoefijzer naar den hoef gevormd en gericht moet worden* en geen enkel machinaal ijzer zuiver past zonder verzetten. Zijn de heeren zeker dat deze verbetering nooit achterwege zal worden gelaten?

Daar de paarden, waarvoor F. & H. hunne ijzers gebruiken, hoofdzakelijk zware trekpaarden zijn, die bij voorkeur slechts stappend werk verrichten, zoo zal hierbij de eisch van strenge nauwkeurigheid in het richten niet ondervonden worden.

De graad van nauwkeurigheid, welke bij zware trekpaarden en ook andere wagenpaarden ontbeerd kan worden, is echter bij rij-, jacht- en renpaarden niet te missen.

Tusschen richten en richten is een groot onderscheid; wanneer het er bij een groot trekpaard dikwijls op 1 M. niet aankomt, kan een fout van $\frac{1}{4}$ cM. bij een rijpaard verderf brengen.

Mijne bewering berust op een 30-jarige ervaring aan eigen en vreemde paarden en op een voortdurende persoonlijke waarneming en leiding van het beslag in smederijen, bovendien op de in Engeland daarover gemaakte studiën. Dagelijks nog ga ik de gangen van de paarden na, zoowel van uit het zadel of van af den bok en de gangen der paarden hangen wezenlijk van de ligging en het passen der ijzers af. Zelfs het *meest geoefende oog is niet altijd in staat te beoordeelen of ijzers goed passen*. Zij kunnen wel schijnbaar goed liggen, maar of zij goed werken volgt daaruit nog niet.

Grondig overtuigend werkt daar slechts het gevoel in de hand en in den zit. Dat de heeren F. & H. hun bekend uitstekend fabrikaat in bescherming nemen, zal niemand hun kwalijk nemen, en ook ik ben er ver van dit te willen afbreken. Maar alle dingen in de wereld hebben twee zijden en zoo zijn het niet altijd vooroordeel of particuliere belangen, welke de smeden tegen de fabrieksijzers innemen, maar een dieper ingaan in de wetenschap van het hoefbeslag dwingt ze de *zelfgesmede ijzers* tot beschutting van den paardenhoef *nog den voorrang* te geven.

De Bulgaarsche paardenarts F. von Chelchovsky zegt omtrent fabrieksijzers het volgende:

Door slechte wegen en afstandsritten had ik veel te doen met het beslag van mijn eigen paarden, die door nood gedwongen met Turksche hoefijzers beslagen waren. Daarom beschouwde ik de patent-fabriek hoefijzers als een uitkomst, in de hoop dat deze mij toch beter zouden bevallen dan de Turksche hoefijzers. Doch binnen eenige dagen werd ik van het tegendeel overtuigd, omdat de fabrieksijzers niet zuiver wilden passen en de Bulgaarsche hoefsmeden geen idee hadden van het richten der Europeesche ijzers. Het Turksche beslag is op den duur nog niet zoo schadelijk als de *dure, elegante, maar slecht gerichte en slecht gepaste fabriekijzers*.

Want in de eerste plaats laten vele fabrieksijzers zich moeilijk richten en ten tweede *verliezen zij meest hunne goede eigenschappen*, wanneer zij eenmaal gericht worden en zijn even slecht en onbruikbaar als de gewone, gebrekkige uit de hand gesmede hoefijzers.

(Wordt vervolgd).

VERPLEGING DER KLAUWEN.

We lazen onlangs in „Der Hufschmied” een artikel onder het opschrift: Klauwverpleging en Mond- en Klauwzeer. Ons kwam het vreemd voor in een tijdschrift, gewijd aan het hoefsmidvak, dat over deze ziekte werd geschreven; immers ziekten en nog wel een besmettelijke ziekte, behooren nu juist niet tot den werkkring van den hoefsmid. Zoo ongeveer alles wat genoemd schrift ons in dat artikel ten beste gaf, mag gerust worden gerekend te behooren tot de heilkunde der dieren, en behoort daarom thuis op veeartsenijkundig gebied. Bij nadere beschouwing dezer zaak moesten we evenwel tot de erkenning komen, dat het werk van den hoefsmid zich onder omstandigheden ook

over dit terrein kan uitstreken, en dat het onbillijk zou zijn den vakman het hem reeds toegedachte gezegde „smid blijf bij je aanbeeld” toe te roepen. We weten immers maar al te goed dat de grens, die de hoefziekten in de hoefkunde en in de veeartsenijkunde innemen, niet zuiver is af te bakenen; die grens wordt door den eigenaar van het dier tamelijk willekeurig bepaald. Zooals door ons reeds elders werd gezegd, is het werkelijk beter, ja noodzakelijk om den vakman bekend te maken met alles wat aan hoef of klauw tot den gezonden of tot den afwijkenden toestand kan worden gerekend te behooren. Hij dient daarin wel zooveel belangstelling te toonen, wijl in de eerste plaats zijn vak daarin van nabij betrokken is, maar nog meer omdat hij alsdan, den toestand kunnende beoordeelen, van raad kan dienen, zoodat de veehouder zijne hulp zal dienen te zoeken daár waar deze hem in een gegeven geval beter kan worden gegeven.

Redenen waarom we meenen dat er niets tegen te zeggen is, wanneer we in een blad voor den hoefsmid een artikel als voorgenoemd vinden, en meenen zelfs in het belang der zaak goed te handelen voor de lezers van „De Hoefsmid” het voornaamste aan te teekenen, wat voor hen van belang is te weten van aandoeningen van de klauwen bij of na het mond- en klauwzeer van het rund, een ziekte die ook ons land bij herhaling een bezoek bracht, en ook thans weêr over een groot gedeelte er van heerschende is. Evenals elders kan zijne hulp voor de verzorging der klauwen worden ingeroepen.

Intusschen meenen we dat een groot verschil bestaat in de runderhouding in Duitschland of in ons land; hier immers wordt het vee over 't algemeen van voor- tot najaar niet op stal gehouden; de weidegang voorkomt eene misvorming der klauwen, eene verwaarloozing hier zal daarom slechts bij uitzondering worden aangetroffen. Evenwel herinneren wij ons zeer wel den toestand der klauwen, zooals die in het Duitsche maandblad wordt beschreven, in die streken van ons land, waar de weiden schaarsch zijn, waar slechts stalverpleging bestaat, en waar als gevolg van sterke groei zonder afslijting van hoorn, klauwen ontstaan, waarop de dieren zich op zeer gebrekkige wijze kunnen bewegen, of hunne excursies b. v. naar de markt volbrengen.

Op de Zaterdagsehe veemarkten op het Vreêburg te Utrecht, zagen we nimmer zulk een abnormalen groei der klauwen; althans niet aan die der voorbeenen; de achterklauwen lieten wel eens te wenschen over. — Waarom eene bespreking dezer aangelegenheid nog meer op haar plaats is, vindt haar reden in de onkunde der eigenaars van het vee, om hen er op te wijzen dat bij ziekte-toestanden een tijdig ingestelde doelmatige verzorging zij hun vee (runderen, schapen en geiten) voor veel ellende en zich zelf voor erge schade en verdriet kunnen hoeden, omdat schadelijke toestanden niet tot ontwikkeling komen. In genoemd artikel kan de veehouder leeren dat de schade, die hem wordt berokkend, slechts voor een gedeelte door de ziekte zelf wordt teweeggebracht, maar voor een ander gedeelte tot oorzaak heeft de met de eigenlijke ziekte verbonden naziekten, en onder deze in de eerste plaats de klauwzweren die in den regel langeren tijd tot genezing behoeven dan de ziekte zelf. In vele gevallen is de schade door

deze zweren voor den eigenaar grooter dan die door de oorspronkelijke ziekte veroorzaakt; ook is de veehouder meestal niet bekend met de omstandigheid dat in stallen, waar een behoorlijke verzorging der voeten bestaat, een sneller doorzielen van den veestapel plaats vindt; daar wordt de ellende, die aan deze ziekte steeds is verbonden, minder gevoeld. Zonder twijfel stuit men op grooter bezwaren wanneer men eerst dan aan de klauwen zijn aandacht schenkt, als het mond en klauwzeer reeds z'n intrek in den stal heeft genomen, in plaats van reeds vroeger een goede verpleging bij gezonde dieren in te stellen, want pijnlijke klauwen kunnen moeilijker gereinigd en besneden worden dan die welke niet pijnlijk zijn. Daarom is het in menig opzicht van groot belang voor den veehouder in den tijd dat geen ziekte bestaat, op een goeden staat der klauwen van zijn rundvee bedacht te zijn. Bij voortdurende stalhouding worden de klauwen lang, ze worden vóór opwaarts gebogen, de lichaamslast rust dan bijna alleen op de ballen; er ontstaan kneuzingen, zoodat de klauwen gevoelig worden, de dieren veel liggen, het opstaan moeilijk is, waarbij ze gemakkelijk uitglijden en kreupel worden, zelfs beenbreuk kan ontstaan en verwerpen, de eetlust gering wordt, zich slecht voeden en weinig melk geven. Het gevolg is dat de klauwen afwijkende vormen krijgen, en pijnlijke toestanden in de gewrichten en banden ontstaan, waardoor het gaan gebrekkig wordt.

Genoemde schadelijkheden worden met verwaarloozing der klauwen in verband gebracht en daarom wordt in gemeld artikel opgewekt tot een geregelde verpleging daarvan, ook in gewone omstandigheden, maar vooral in tijden van heerschen van mond- en klauwzeer wordt zoodanige zorg noodzakelijk. Immers bij deze ziekte komen o.a. ook voor blaren aan de kroon en in de klauwspleet, die na een of twee dagen bersten; het is duidelijk dat deze gewonde huidplaatsen gemakkelijker genezen bij zuiver gehouden en goed gevormde klauwen dan bij kromme, scheef gegroeide en vuile voeteinden; de zweren, die zich daar ontwikkelen, kunnen boosaardig worden, en in dit geval duurt het langen tijd voor de runderen weêr geschikt zijn om als trek-, melk- of mestvee te dienen, en kan soms het verlies van het dier intreden. De geheele zorg bepaalt zich tot eene verkorting van te lange klauwen; de regeling van een goeden vorm, zuiver maken en zuiver houden der voeteinden, en de dieren te plaatsen op een drogen stand, voorzien van zuiver, zacht, droog stroo. Het is voldoende de klauwen eens of tweemaal in 't jaar aan een flinke bewerking te onderwerpen om misvormingen met haar kwade gevolgen te voorkomen; deze bewerking kan geschieden door middel eener scherpe nijptang, of met renet en rasp.

Hier kan de hoefsmid den veehouder van goeden raad dienen, en tevens werkzaam zijn voor z'n eigen belang, want niemand beter dan hij kan de noodige werkzaamheden verrichten.

M.

GROOTE LANDBOUWTENTOONSTELLING TE 's-GRAVENHAGE
IN 1913.

Rubriek Hoefbeslag.

Het doel van de afdeeling Hoefbeslag is:

1. Door het houden van wedstrijden van verschillende categorieën van hoefsmeden propaganda te maken voor het groot belang van een goed hoefbeslag en voorts aanmoediging te geven voor verdere bekwaming in het vak.
2. Het publiek de groote beteekenis van het hoefsmidsvak te toonen en aan de vakmensen te laten zien alles wat tot hun vak behoort.
3. Een beeld te geven van de wetenschappelijke grondslagen, waarop het hoefbeslag berust.

A. *Wedstrijden.*

Klasse I. Een wedstrijd in het Hoefbeslag voor Burgerhoefsmeden. Prijzen: diploma's voor gouden medailles en f 60, f 50 en f 40, voor verguld zilveren medailles en f 30 en f 20, voor zilveren medailles en f 10 en f 5 en eervolle vermeldingen.

In iedere provincie (zoo noodig) zal op nader te bepalen wijze een voorkeuring plaats vinden. De beste hoefsmeden dier voorkeuringen zullen een zekere vergoeding voor reis- en verblijfkosten naar Den Haag krijgen. Daarnaast kan ieder op eigen kosten uitkomen.

Klasse 2. Een wedstrijd in het hoefbeslag voor militaire hoefsmeden. Prijzen: diploma's voor gouden, verguld zilveren en zilveren medailles, respectievelijk met f 50, f 20, f 10 en eervolle vermeldingen.

Klasse 3. Een wedstrijd voor onderwijzers aan cursussen in practisch hoefbeslag en smeden in het bezit van een diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag. Prijzen: diploma's voor gouden, verguld zilveren en zilveren medailles, resp. met f 60, f 40 en f 20.

B. *Tentoonstelling.*

Klasse 4. Voor fabrikanten en handelaren. De commissie bepaalt wat hierbij wel en wat niet toegelaten zal worden. De inzenders zijn verplicht gedurende den geheelen duur der tentoonstelling iemand te zenden voor het geven van uitlegging.

- a. Materialen. IJzer, staal, hoefstaf, faconstaf, smeedkolen, enz.
- b. Fabriekmatig vervaardigde hoefijzers.
- c. Hoefnagels.
- d. Winterijzers, kalkoenen en stooten.
- e. Gereedschappen voor het vervaardigen van hoefijzers.
- f. Gereedschappen voor het besnijden en beslaan.
- g. Kunsthoorn, hoefkit, kurkkit, enz. en materialen voor de bereiding.
- h. Beslag voor asphaltstraten.
- i. Gummibeslag (hoefzolen).
- j. Hoefinlegsels van vilt, touw, leer, hout enz.
- k. Hoefijzers, niet van ijzer vervaardigd.
- l. Werktuigen in de hoefsmederij in gebruik; blaasbalgen, veldsmidsen, boor-, knip-, pons-, vijlmachines, matricen enz.

m. Noodstallen, hulp- en bedwangmiddelen.

Klasse 5. Voor Hoefsmeden (alle zelf vervaardigde hoefijzers moet zijn handgesmeed en niet gevijld op de vlakten).

- a.* 10 Handgesmede hoefijzers voor normale hoeven; 4 ijzers zonder, 4 met kalkoenen en 2 met stoot en kalkoenen. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- b.* Beslag en hulpmiddelen bij strijken. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- c.* Beslag en hulpmiddelen bij klappen. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- d.* Handgesmede hoefijzers voor abnormale hoeven. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- e.* Hoefschoenen, noodbeslag en beslag zonder nagels. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- f.* Winterbeslag, scherp beslag. Beslag tegen inballen van de sneeuw. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- g.* Hoefijzers voor renpaarden en harddravers en jachtpaarden. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.
- h.* Beslag van muilieren, ezels en ossen. Prijs diploma voor een zilveren medaille en f 10.—.

Klasse 6. De opleiding van hoefsmeden (geldprijzen of diploma's voor medailles).

- a.* Geschiedkundig overzicht van het hoefbeslag (aanschouwelijk voorgesteld).
- b.* Boeken, tijdschriften, platen, modellen en preparaten.
- c.* Plannen voor hoefsmederijen en hoefsmidscholen.
- d.* Leermiddelen van scholen, leersmederijen en cursussen.
- e.* Hoefbeslag, zooals het niet moet zijn (gebruikte, slecht vervaardigde ijzers).

Klasse 7. Nieuwe en doelmatige uitvindingen op het gebied van hoefbeslag (geldprijzen).

Klasse 8. Ter opluistering. De Commissie behoudt zich het recht voor inzendingen hiervoor te weigeren.

EENIGE AANTEKENINGEN OVER HET CONCOURS-HIPPIQUE TE DEN HAAG (HOUTRUST).

Onder de bezoekers van het concours-hippique op Houtrust te den Haag zullen ook stellig hoefsmeden van ons land zijn geweest; voor velen zal echter de reis bezwaren hebben opgeleverd in verband met hun zaak en voor anderen weer omdat hun de afstand te ver toescheen.

Voor hen die, om welke redenen dan ook, het internationale concours niet hebben bijgewoond, willen we het een en ander mededeelen wat er o. a. te zien is geweest en wat er voor de hoefsmeden in het bijzonder viel op te merken.

De soorten paarden, die door de buitenlandsche handelaren en particulieren in den ring werden gebracht, waren bepaald van ongekend hooge kwaliteit. We krijgen op Houtrust het neusje van den zalm te zien. De particulieren uit Nederland, die in een nummer op dit concours wenschen uit te komen, koopen maanden te voren de eerste prijswinnaars daarvoor op van de Hackney-tentoonstelling te Londen, als ook van andere buitenlandsche concoursen,

die vóór Houtrust plaats vinden. De buitenlanders, zoowel particulieren als handelaren, komen naar Nederland met paarden die ook in hun land bovenaan stonden. De gevolgtrekking is dus gemakkelijk te maken, dat ons concours-hippique voor elk ander nationaal concours niet onder doet, wat betreft het gehalte der paarden. Er is dan ook stellig hooge waarde te hechten aan prijzen die aldaar werden behaald. De middagprogramma's waren allen zeer afwisselend ingedeeld en eindigden iederen dag met een nummer voor springpaarden.

Meer dan ooit te voren droeg dit concours een internationaal karakter; onder de deelnemers kunnen we thans noemen, Engelschen, Canadeezen, Duitschers en Belgen. De Canadeesche officieren kwamen alleen uit op springpaarden. De paarden waren van zeer goede kwaliteit en toonden vooral hoogspringers te zijn; dit jaar werd door een Canadeesch officier de hoogtesprong gebracht op 2.15 M., terwijl hij met drie van zijn paarden 2.00 M. hoogsprong. Zelden krijgt men in de wereld hogere sprongen te zien. Deze paarden waren wat te heftig in het gewone springconcours, zoodat de hindernissen niet genoeg berekend gesprongen werden en zij in deze nummers geen prijzen behaalden. Onze Nederlandsche officieren hebben een schitterend succes gehad en wonnen veel eerste prijzen.

Onder de Nederlandsche handelaren schitterden Bolt te Groningen, Heuff Cellendonk te Avezaath, Amsterd. Rijt. Maatij., M. Segeren te Rotterdam en Gebr. v. d. Haar te Zeist. Zij brachten de beste in Nederland gefokte paarden als ook Hackney's in den ring, die zelfs tegenover de buitenlandsche paarden een besten indruk maakten. Onder de buitenlandsche handelaren waren het Philippot en Mathieu uit Brussel en D. S. Carr uit Wembley (Engeland), die veel tot het welslagen van het concours hebben medegewerkt. De namen van de particuliere deelnemers zullen we niet opsommen, uit vrees er een te vergeten, want allen hebben de eer van Houtrust dapper verdedigd.

Was er voor de hoefsmeden veel te zien en te leeren?

In de eerste plaats een kijkje te nemen in de stallen is de moeite waard; enkele boxen zijn aldaar ingericht voor tuigen-, poets- en tevens slaapkamer voor het personeel. Waagt ge er even binnen te gaan, dan valt al gauw een lederen zak, inhoudende hoefijzers en de noodige gereedschappen in het oog. De ijzers, die men daar aantreft, zijn van verschillenden vorm en van enorm gewicht, tot pl.m. 2 K.G. toe. Deze ijzers worden slechts tijdens het concoursrijden ondergelegd en na afloop worden de zware schoenen uitgedaan, om door gemakkelijke, lichte muiltjes te worden vervangen.

Ook vindt men er ijzers, die door middel van schroeven op de onderliggende ijzers worden bevestigd; hierdoor is het telkens beslaan niet noodig, maar de toepassing van deze methode schijnt niet te voldoen. Wij zagen het slechts bij één paard. — Het beslag is bij de concourspaarden van het grootste gewicht, evenals bij de harddravers. Er valt dan ook voor hoefsmeden veel te leeren, wanneer zij de oogen goed den kost geven.

Hoewel het weer prachtig is geweest en zelfs op twee dagen vorstelijk bezoek heeft plaats gehad, was helaas de belangstelling over het algemeen niet schitterend te noemen.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 8 Juli is vertrokken de leerling E. Hoving van Sauwerd. Hoving ontving een „goed” getuigschrift. Voor de vertrokken leerling komt niet direct een nieuwe leerling in de plaats wegens groote drukte in de smidsbedrijven, waardoor slecht krachten gemist kunnen worden, terwijl aan de Inrichting ook feitelijk reeds een voltallig aantal leerlingen overblijft, n.l. J. Palthe van Peize, P. Glazenburg van Winschoten, H. Reinders van Meeden, P. Nijdam van Zuidlaren en H. Hofstede van Middelbert.

— **Hoefsmidschool te Tiel.** Op het examen, dat 12 Juli werd gehouden over de deelnemers aan den cursus Januari—Juli 1911, slaagden E. J. Verbeek te Blesse (Friesland), H. J. Harmsen te Doetinchem en H. W. J. IJseldijk te Zutphen, allen leerlingen dezer school. M.

— **Zeeland.** Het Bestuur der afd. Tholen van de Zeeuwsche Landbouw-Maatschappij roept per advertentie in deze aflevering leerlingen op voor een op te richten cursus in hoefbeslag te Scherpenisse of Oud-Vossemeer.

— **Amersfoort.** Wegens het heerschende mond- en klauwzeer in de provincie Utrecht zal de aangekondigde Landbouwtentoonstelling niet plaats vinden. Daarmede *vervalt* ook de *wedstrijd voor hoefsmeden te Amersfoort.*

L.

— **Wedstrijden in Engeland.** Te *Birmingham* in Engeland werd in 't laatst der vorige maand de eerste jaarlijksche wedstrijd gehouden voor hoefsmeden. Als juryleden traden op de veeartsen William Hunting, F. R. C. V. S. te Londen en W. Hill, A. F. C. L. te Devon. Beide juryleden worden hooggeschat in dit vak; het zijn de leidende deskundigen in Engeland op het gebied van hoefbeslag.

In 't geheel waren er 110 deelnemers, 19 in de klasse voor jachtpaarden, 47 in de rijtuigpaarden- en 44 in de trekpaardenklasse.

Volgens de uitspraak der juryleden was het werk over 't algemeen buitengewoon goed en zeker boven het gewoon middelmatige.

Het komt mij zeer aanbevelenswaardig voor bij volgende wedstrijden in ons land, ook een scheiding te maken tusschen beslag van onze zware trekpaarden, rijtuigpaarden en ren- en rijpaarden.

Laméris.

PERSOVERZICHT.

De Juli-afl. van *Der Hufschmied* bevat:

- 1°. Over de afslijting van het hoefijzer;
- 2°. Electro-magneten;
- 3°. Een hoefsmid-installatie in het district van den Bagdad-spoorweg, gelegen in de buurt van de Perzische golf;
- 4°. Export van hoefijzers, enz., naar Siam;
- 5°. Persoverzicht en korte mededeelingen;

6°. Vragen en antwoorden.

De inhoud heeft voor de lezers van „De Hoefsmid” geen bijzondere beteekenis. Alleen zij vermeld, dat een vernageling is ontstaan bij het onder slaan van een ijzer, waarbij de smid de nagel zoogenaamd met één slag heeft doorgeslagen. De eigenaar van het paard heeft een eisch tot schadevergoeding ingesteld. De smid, wiens knecht het euvel veroorzaakte, werd werkelijk tot schadevergoeding veroordeeld.

In de Juni-afl. werd medegedeeld, dat bij de Amsterdamsche brandweer de gewoonte bestaat om de paarden te beslaan met ijzers, waarvan de binnentak is weggelaten, teneinde hierdoor zoowel het glijden op gladde straten als het vernauwen van de binnen-hoefhelft te voorkomen. Een lezer vraagt nu of een zoodanig beslag wel aanbeveling verdient, waarop de Redactie van „Der Hufschmied” antwoord, dat het slechts als uitzonderingsbeslag, voornamelijk bij scheeve hoeven, halve klemhoeven, toepassing verdient, doch dat overigens de voorkeur aan een gewoon ijzer is te schenken, indien de straal slechts den bodem raakt.

Voor het eerste halfjaar 1911 heeft de ruwijzer-productie van Duitschland weder een recordcijfer aan te wijzen. Zij was n.l. 6.25 pct. grooter dan in de overeenkomstige zes maanden van het vorige jaar, en bedroeg 7,682,639 ton, tegen 7,202,032 in de eerste helft van 1910, 6,252,489 in de eerste helft van 1909 en 6,049,721 in de eerste helft van 1908. In de laatste maanden is de dagelijksche productie eenigszins dalende. Deze bedroeg n.l., na in April met 42,847 ton haar hoogtepunt te hebben bereikt, in Mei 42,331 ton en in Juni 42,099. In het eerste halfjaar was de gemiddelde productie per dag 42,445 ton, tegen 39,790 ton verleden jaar en slechts 28,169 ton in 1905.

(u. N. R. C.)

— *IJzer en staal in de Vereenigde Staten.* Het departement voor handel te Washington raamt, dat Amerika in het met 30 Juni geëindigde dienstjaar voor § 235 millioen aan ijzer en staal heeft uitgevoerd, d. i. ruim § 50 millioen meer dan in het vorige jaar en bijna tienmaal zooveel als in 1890. De uitvoer bestond voor de helft uit grondstoffen, voor de andere helft uit halffabrikaten en geheel afgewerkte artikelen. De uitvoer was niet alleen naar de op industrieel gebied weinig ontwikkelde staten van Noord- en Zuid-Amerika en naar Oost-Azië, doch ook naar de groote cultuurstaten als Duitschland en Engeland gericht. De New-Yorksche correspondent van de B. B. C. maakt naar aanleiding hiervan eenige opmerkingen over de beteekenis der Ver. Staten in den wereldhandel, waaraan wij het volgende ontleenen:

De gezamenlijke uitvoer van ijzer en staal der verschillende landen bedraagt ca. 13 millioen ton per jaar, waarvan 10 millioen van Engeland en Duitschland komen, terwijl de Ver. Staten zich met 1½ millioen ton tevreden moeten stellen. Er zijn echter aanwijzingen, dat de Ver. Staten zich meer en meer op den uitvoer gaan toeleggen. Het productievermogen der Amerikaanse fabrieken komt meer en meer dat van Engeland en Duitsch-

land nabij, doch het binnenlandsche verbruik heeft met de vermeerdering der productie geen gelijken tred gehouden. De correspondent wijst er dan op, dat de Ver. Staten, zoo zij hun uitvoer op aggressieve wijze willen gaan bevorderen, in een gunstige conditie verkeerden, daar zij billijker kunnen produceeren dan Engeland en Duitschland. Dat de Amerikaansche concurrentie zich tot nu toe op de wereldmarkt niet meer heeft doen gevoelen, schrijft de correspondent toe aan de tot nu toe gebrekkige organisatie van den uitvoer en aan de eigenaardige opvattingen van de Amerikaansche fabrikanten en handelaars, waardoor de uitvoer belemmerd wordt. Echter moet met de mogelijkheid rekening worden gehouden, dat hierin spoedig een verandering kan optreden.

u. N. R. C.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HET POETSEN VAN MESSING ENZ.

Goede resultaten verkrijgt men met zelf vervaardigde poetspomade, welke bestaat uit water, klei, salmiak en spiritus. Behandelt men met dit mengsel, hetwelk niet te dun mag zijn, geheel vervuilde bronzen- of messing voorwerpen, onder aanwending van een borstel, dan verkrijgt men na de afwrijving met een wollen doek, een volkomen gereinigd voorwerp met hoogen, fraaien glans. In plaats van klei kan men ter vervanging hiervan ook krijt aanwenden, welk preparaat, onverschillig welk poetsmiddel men ook benut, slechts eene mechanische werking kan worden toegeschreven. De door de andere bijmengsels opgeloste vuil- en oxyde-deelen worden daardoor mechanisch weggevoerd, onder gelijktijdig polijsten der oppervlakte. Een hoog glanzende oppervlakte verkrijgt men overigens bij ieder poetsmiddel slechts dan, wanneer met een wollen doek wordt nagewreven. Overigens poetst een en hetzelfde middel niet alle metalen even goed, hetgeen men door proeven kan constateeren. Eventueel kan men aan bovengenoemd preparaat nog een spoor van soda toevoegen. Andere bijmengsels zijn geheel overbodig, en het dient hier te worden vermeld, dat goede welbekende in den handel voorkomende poetsmiddelen, slechts uit een gering aantal substanties bestaan.

M.

DE WAARDE VAN HET UITGLOEIEN BIJ IJZER EN STAAL.

De waarde van het uitgloeien bij ijzer en staal wordt in verreweg de meeste gevallen niet naar waarde geschat. Gewoonlijk vergenoegt men er zich mede, het materiaal van te voren aan uitgloeien te onderwerpen, om het zachter te maken, opdat het gemakkelijker te bewerken zal zijn. Dit is wel de meest gebruikelijke en ook de meest bekende werkwijze, waarop men staal en ijzer uitgloeit. Naast dit proces, waarbij het alleen gaat om het ijzer of staal zacht te maken, bestaat er nog een andere zeer gewichtige reden, namelijk het neutraliseeren van de ongelijkmatige materialen-massa en de innerlijke structuur. Dit laatste wordt meestal veel te weinig in practijk gebracht en menige groote fout of gebrek, welke men later ontdekt, hadden door een doelmatig uitgloeien verholpen kunnen worden.

De waarde van het goed uitgloeien, met de bedoeling een gemakkelijke bewerking te verkrijgen, is genoegzaam bekend, zoodat wij daarop niet

verder behoeven in te gaan. Minder in gebruik is het uitgloeien van het materiaal, met het doel alle voorhanden zijnde onregelmatigheden te verwijderen.

Nemen wij hierbij in de eerste plaats de structuur van het metaal. Deze bezit door uitwalsen, trekken enz. meer of minder verstoringen en spanningen. Die gebreken worden later bij het uitsmeden van het werkstuk nog vergroot, bijzonder dan wanneer dat voorwerp tot zijne voltooiing dikwijls in het vuur is geweest. Wordt voor een neutraliseering dezer gebreken niet gezorgd, dan vormen zich later bij het gebruik, of reeds bij het harden, scheuren of breuken.

Smeedt men b.v. uit een staaf of stuk staal een gecompliceerd werktuig, dan worden de spanningen welke zich reeds in dit materiaal bevonden, nog aanmerkelijk vergroot. Deze zal men vóór het harden eerst verwijderen, doordat men dat stuk van te voren uitgloeit; men loopt dan minder gevaar, dat het zich later vertrekt of scheurt. Er moet hierbij het materiaal gelegenheid worden gegeven zich in zijn structuur te kunnen herstellen, opdat zich de moleculen gelijkmatig neerzetten.

Echter niet alleen het bevrijden van spanningen begunstigt een practisch uitgloeien, het regelt ook de kwaliteit, d. w. z. het verdeelt ook de aanwezige onregelmatigheden, de samenstelling van het materiaal, voor het grootste gedeelte.

Goed gegloeid ijzer is taaier en gelijkmatiger van kwaliteit dan ongegloeid. Dit is b.v. ook voor de inzetsharding van groote beteekenis. Vooral de in het ijzer aanwezige vreemde lichamen zijn schadelijk voor de inzetsharding. Zoo is de inwerking hiervan b.v. op plaatsen met eenig zwavel of koolstof minder toegankelijk. Deze ongelijkmatige samenstelling veroorzaakt dan harde en weeke plaatsen. Door uitgloeien zullen deze gebreken eenigszins verholpen worden, en verkrijgt men in ieder geval een beter product. Wanneer de vorm bij het uitgloeien zich eenigszins mocht veranderen, dan zal dit niet door slaan, doch wel door bewerking met de vijl of amorilsteen verholpen worden, waarop dan steeds met de afmeting te rekenen valt.

Bij uitgloeien moet langzaam en gelijkmatig verhit worden. In ieder geval zullen de gloeikisten niet geopend worden, voor en aler het voorwerp geheel is afgekoeld. De afkoeling moet zeer langzaam geschieden, en elke toetreding van lucht dient daarbij te worden vermeden.

M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

**in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunale
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

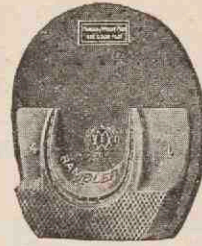
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

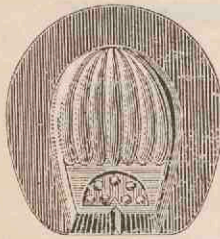
Merk „Rambler”,
in wille en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradig van $4\frac{1}{2}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

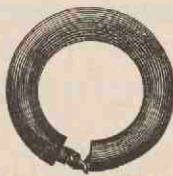
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{16}$ tot $6\frac{7}{8}$
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

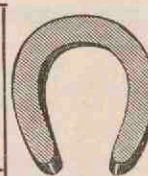
Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradig.

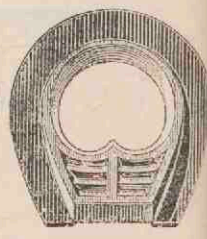
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

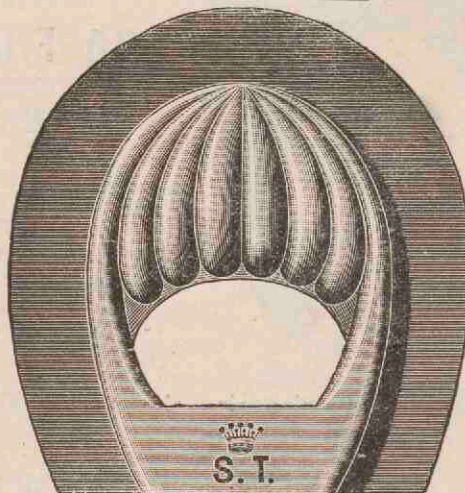

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

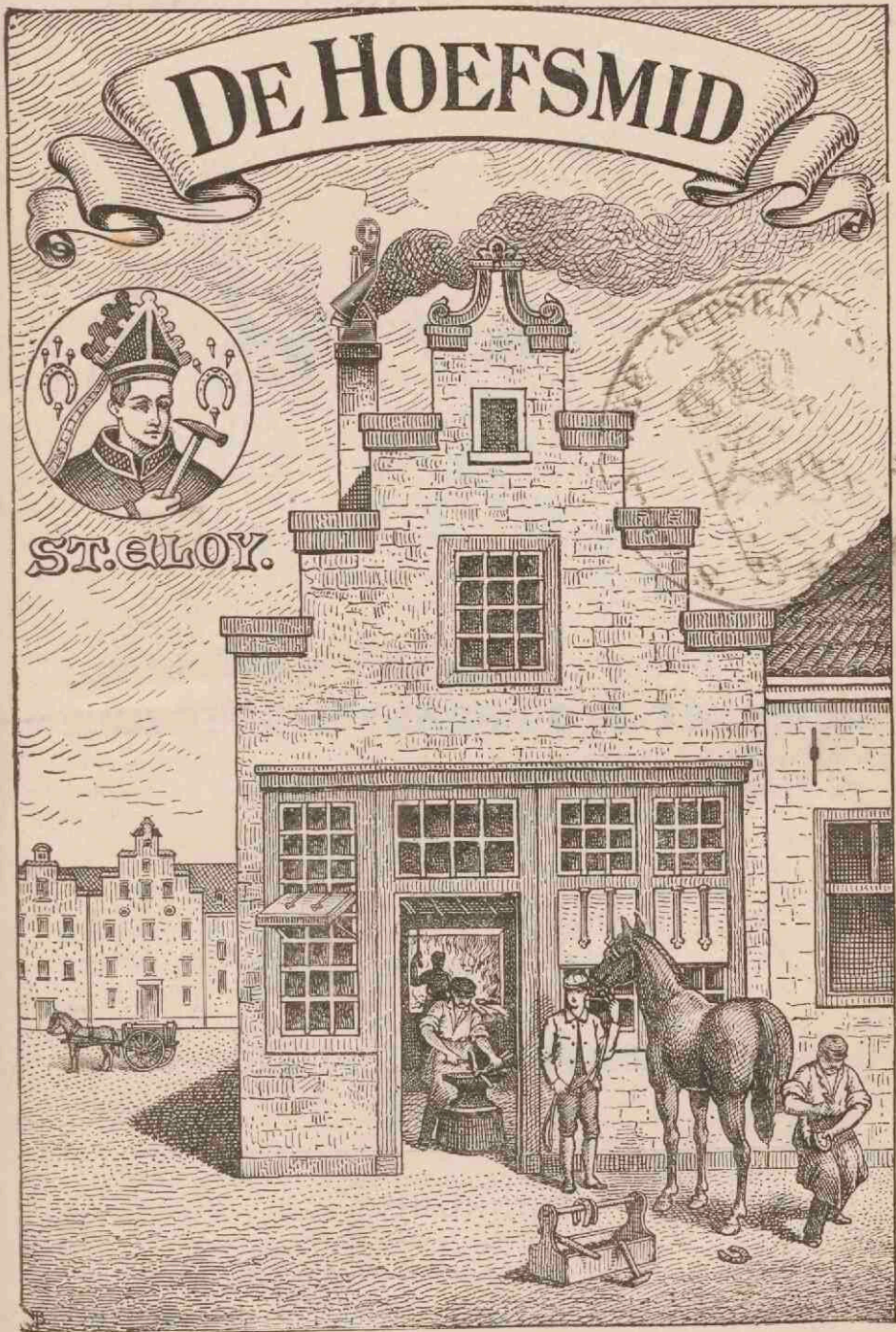
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

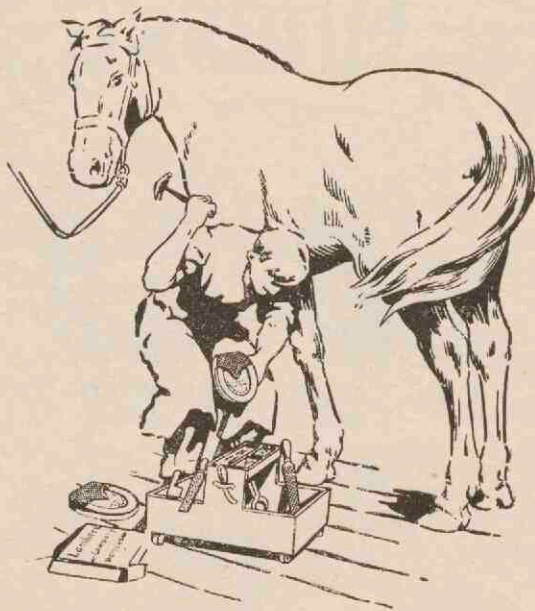
Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthooorn.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder. om ijzer en staal te wellen.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons :

Lambert Open Pad	in 10 maten.
Bar Pad	in 13 maten.
Frog Pad	in 4 maten.
O. K. Star Pad	in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Het werk prijst den meester niet altijd! — Machinale hoefijzers (vervolg). — Over het ontstaan van rotstraal. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

HET WERK PRIJST DEN MEESTER NIET ALTIJD!

Wanneer men een weinig belang stelt in het hoefsmidsvak, en bijgevolg ook in dat der beoefenaren er van, zal men niet licht een werkplaats voorbijgaan zonder een kort bezoek te brengen, en zulks stellig wanneer daar een zekere bedrijvigheid heerscht. In het dorp kan men de „hoop des vaderlands”, als 't geen schooltijd is, gewoonlijk vinden in de onmiddellijke omgeving van de smederij, liefst aan den ingang der werkplaats of bij den noodstal, als deze aanwezig is.

Het bedrijf van den smid heeft steeds iets aantrekkelijks gehad voor een ieder, ook als hij vreemd is aan het vak; voor den deskundige, hetzij hij zelf het vak uitoefent, of op dit terrein liefhebbert met eenige kennis daarvan, heeft die belangstelling een anderen grond, want hij is er zeker van dat een dergelijk bezoek slechts zeer zelden afloopt, zonder dat hij iets opmerkt wat zijn belangstelling waard is, of wel voor hem nieuw is, leerzaam, in elk geval gewichtig genoeg om in goeden of wel slechten zin door hem met den steeds vriendelijken smidsbaas te bespreken. Mij althans gaat 't zoo, en is er niets nieuws te behandelen, zoo blijf ik er toch gaarne eenigen tijd vertoeven om over het bedrijf een boom op te zetten. De stof, die gewoonlijk aanleiding hiertoe geeft, wordt gevonden in den voorraad oude, gebruikte hoefijzers, die bij de vernieuwing van het beslag niet onverschillig bij het oud roest werden geworpen, doch zorgvuldig waren opgeborgen als een curiosum van het werk van een bekenden of onbekenden collega.

Hoewel men over zulke afwijkende ijzervormen niet steeds een juist oordeel kan vellen, eigenen sommige zich daartoe bijzonder goed. Ik kreeg op deze wijze bij m'n jongste bezoek aan een flinke, druk bezochte smederij een hoefijzer te zien „à la Bourgelat;” 't was een ijzer voor grooten hoef met sterken opzet aan den toon, en een weinig minder sterken opzet aan de einden der ijzertakken, zooals zulks door genoemden heer B. ongeveer in het midden der 18e eeuw werd geleerd.

Onze goede landgenoot-smid heeft wellicht gedacht, dat de stand en de gang van het paard bijzonder gediend zouden zijn met die wiegvormige ijzervlakte en de daarmede gepaard gaande onnatuurlijke bekapping van den hoef. We willen aannemen dat deze werkman alsnog spoedig in de gelegenheid zal komen om die oud-Fransche slechte liefhebberij af te leeren, want we willen toch niet aannemen dat hij behoort tot die werklieden, die, na zich een briefje van bekwaamheid te hebben verworven, het niet noodig achten om het geleerde in practijk te brengen, wellicht de practijk van een zijner voorvaderen, die den ongelukkigen tocht naar Moskou heeft medegemaakt.

Een tweede werkstuk, in dezelfde smederij opgelegd, heb ik hier vóór me liggen; ook dit verdient om nader te worden behandeld, hoewel jammer genoeg, ook niet om zijn goede gewaardeerde eigenschappen. Het stelt voor

een linker achterijzer, voorzien van zeven stampgaten, vier in den buiten- en drie in den binnentak, met nagelgaten zoo ruim, dat geen nagels beschikbaar zijn sedert deze machinaal worden vervaardigd; men zou zoo denken dat de maker van het ijzer had willen voorkomen om het gewichtige hoefmechanisme hinderlijk te zijn. Daarbij schijnt hij een bewonderaar te zijn van de oude Duitsche ijzervlakte, want eenig verschil in draagvlakte en afhellende vlakte was over de geheele hoefvlakte van het ijzer niet te bekennen. Hoe hij over dien vorm moet oordeelen, zouden de oud-collega's Osmer, Clark en Moorcroft voor ruim 100 jaren geleden hem reeds hebben kunnen onderrichten. Bij het bestudeeren van dit ijzer kwam ik onwillekeurig op de gedachte, dat het voor dezen werkman een weldaad zou zijn, als hem een toestelletje werd thuis gezonden dat ik indertijd, in 1881, in gebruik zag aan de inrichting voor hoefkunde te Weenen, destijds onder de leiding van den Oberveterinär Parzer. Dit toestel werd geplaatst in het schrootgat van het aanbeeld; de gloeiende ijzerstaven werden in die matrijs geleid door de handtang en met enkele flinke hamerslagen tot een hoefijzer gevormd, voorzien van een keurige draagvlakte en afhelling. Hier zag men dus een gedeeltelijke machinale bewerking van het hoefijzer, waarschijnlijk in navolging van den boven reeds genoemden heer Moorcroft, die immers omstreeks het jaar 1800 de ijzers reeds met behulp eener machine vervaardigde. Het was voor mij iets geheel nieuws, en maakte het werken van een paar „Kurschmieden”, die daar op order van hun chef voor mij achter het aanbeeld stonden en in een paar minuten een keurig afgewerkt hoefijzer aanboden, een zekeren indruk op mij.

De vervaardiger van het in quaestie zijnde ijzer heeft stellig geen cursus voor hoefbeslag bezocht; dan immers had hij wel een ritsijzer geleverd. Ik zal 'm nu maar den raad geven om naar een dergelijke gelegenheid om zijn vakkenis te vermeerderen uit te zien. Aan gezegd ijzer was intusschen nog meer te zien; het was blijkbaar gemaakt om als strijkijzer te dienen; de smalle binnentak wijst daar op, en ik denk ook de zetting van dien smallen tak, die intusschen ongelukkig de verkeerde richting is uitgegaan, zoodat, in plaats van bodemnauw, de ijzertak bodemwijd is geworden; het ijzer zal dus wel niet bijster goed hebben beantwoord aan z'n doel, waarvoor het bestemd is geweest.

Zooals de lezer heeft opgemerkt wijst alles aan dit ijzer, ook de onregelmatige plaatsing der nagelgaten, op een slordige afwerking; hier was stellig geen goed werkman aan den arbeid geweest, een die niet weet en er ook niet op gewezen is dat z'n vak een schoon vak is, maar slechts dan, wanneer het met de vereischte kunde wordt beoefend. Is dit laatste niet het geval, dan blijft van den hoefsmid alleen over de werkman in de zwarte smederij, weinig van beteekenis en niet gerespecteerd. Zulks is tegen de belangen van het vak, maar vooral ook verwerpelijk om de eenvoudige reden dat hij op deze wijze zijn werkgever benadeelt, aan wiens eigendom hij schade toebrengt. Het is onder dergelijke omstandigheden dan ook niet te verwonderen, dat klachten worden vernomen over het beslag en dat de eigenaar wegens zorgeloze behandeling, waaraan zijn paard is blootgesteld, het beslag aan een ander vakman toevertrouwt.

Bovengemelde voorbeelden van afkeuringswaardig handwerk komen herhaaldelijk voor; zij dragen er sterk toe bij o. a. dat het machinaal beslag meer en meer ingang zal vinden, en zulks met recht, wanneer het handwerk geen goed werk levert of niet kan concurreeren met hetgeen door de fabrieken wordt in den handel gebracht, onberispelijk van qualiteit en bewerking. De machinaal vervaardigde hoefnagel heeft het handwerk geheel verdrongen; het machinaal vervaardigde hoefijzer kan ook ten onzent z'n weg wel vinden, en zal in sommige gevallen, in verband met het bovenstaande, zeer waarschijnlijk als een weldaad voor het paard moeten worden beschouwd.

M.

MACHINALE HOEFIJZERS.

(*Vervolg.*)

De hoefsmid Behrens, bekend eigenaar van een leersmederij te Rostock, zegt omtrent de woorden van Graaf von Einsiedel:

„Het zijn niet altijd vooroordeel en particulier belang, die de smeden, en zelfs ervarene, tegen de fabrieksijzers innemen, maar een dieper inzicht in de wetenschap van het hoefbeslag, dwingt hen de zelfgesmede hoefijzers nog den voorrang te geven.”

Het volgende:

Hiermee ben ik het geheel eens, en moet hier nog bijvoegen dat ik om de navolgende redenen *zeer legen* fabrieksijzers ben, omdat zij de kunst van het hoefbeslag *geen schrede voorwaarts maar achterwaarts* zullen voeren.

Het ligt toch voor de hand, dat vele smeden en in 't bijzonder dezulke, die gemakzuchtig zijn en moeilijk uit hun oude sleur zijn los te scheuren, met blijdschap toegrijpen als hun de gelegenheid wordt geboden ijzers te gebruiken die fabriekmatig gemaakt zijn, in plaats van zelf de aanmaak van hoefijzers volgens de regelen der kunst te leeren.

Afgezien van de bizondere schade, welke aan de paarden en paarden-eigenaars door de aanwending van fabrieksijzers wordt toegebracht, hebben de hoefsmeden nu het nadeel dat zij ook nog dat weinige verleen wat zij door den aanmaak van hoefijzers hebben geprofitteerd.

Om de goede zaak werkelijk te dienen, moeten wij streven om de hoefsmeden steeds meer en beter in het hoefbeslag op te leiden en daartoe behoort dat zij zich ook de noodige techniek in het maken van rationeele hoefijzers eigen maken. Hoewel ik gaarne erken dat de door Funcke en Hueck gefabriceerde hoefijzers beter zijn dan vele andere fabrieksijzers, zoo bezitten zij nog lang niet die eigenschappen, welke ik van een rationeel hoefijzer verlang.

De fabrikanten Funcke & Hueck blijven een weder-antwoord aan Graaf von Einsiedel niet schuldig.

Zij zeggen: Is het niet in de meeste gevallen beter onze ijzers onder te leggen dan die gebrekkige, welke de hoefsmid 's winters, meestal 's avonds, in voorraad heeft gemaakt of door zijne leerlingen heeft laten maken? Dit is regel bij het maken van hoefijzers en daarom kan een goed gevormd en uitstekend gemaakt fabrieksijzer een wending ten beste geven.

Dat het hoefijzer door ons gemaakt een uitstekend product is, erkent graaf von Einsiedel zelf.

Het in kouden toestand pasklaar maken, gaat best, beter dan warm, daar het koude ijzer met de hand aangevat en opgepast kan worden. In warmen toestand geven de hamerslagen te diepe indrukken in de smeedbare massa. Voor het luchtdicht passen kan men het warm maken, als men niet van koud passen wil weten.

Graaf von Einsiedel's wederantwoord.

Als antwoord op de vraag der heeren Funcke & Hueck zeg ik: dat wanneer het fabrieksijzer werkelijk past (en van hetzelfde materiaal is vervaardigd! Referent), het zonder twijfel boven een in winteravonden door leerlingen aangemaakt hoefijzer is te prefereren.

Daar echter bijna zonder uitzondering een klaar fabrieksijzer evenmin past als een halfklaar door leerlingen in voorraad gesmeed hoefijzer, zoo zal in kundige hand een *halfklaar leerlingsijzer gemakkelijker naar den voet* pasklaar te maken zijn dan bovengenoemd fabrieksijzer, vooropgezet dat het leerlingsijzer naar een zinhebbend systeem is voorbereid.

De hoefsmid Kliemchen zegt omtrent fabrieksijzers nog het volgende: Uit het statistisch jaarboek blijkt dat in Duitschland 3.500.000 paarden zijn; worden deze gemiddeld 8 maal beslagen, dus 32 hoefijzers, dan komt men tot een hoeveelheid van 112.000.000 hoefijzers.

Drie man per dag 10 uur werkende zijn in staat per uur 8 hoefijzers te wellen of 12 stuks van den staf te maken, dus gemiddeld 10 stuks per uur, waaruit volgt dat 3 man per dag 100 hoefijzers kunnen maken. Berekend tegen 300 arbeidsdagen, zijn er 11200 hoefsmeden noodig om 112 miljoen hoefijzers te maken. Wordt nu het 4^e deel door machinale ijzers vervangen, dan komen daardoor 2800 hoefsmeden zonder werk.

Na lange ervaring zal men wel tot het inzicht komen dat zelfs door het zuiverst koud passen van een normaal gevormd machinaal hoefijzer op een slechts weinig gedeformeerden hoef wel veel schade aanricht, veel meer dan met een uit de hand gesmeed slechter, maar met den hoefvorm overeenkomend hoefijzer, ooit ontstaan kan.

De Zwitsersche remonte-paardenarts Labhart vindt dat de verdedigers van de tegenwoordige beslagmethode zich te veel op het standpunt van het handwerk geplaatst hebben en zegt dat alle schriften en streven ten gunste der handwerkers als nutteloos zullen vervallen, zoodra gebleken is dat het machinaal product evengoed of nog voordeliger is dan de handenarbeid.

In het Zwitsersche leger werden vele proeven genomen met fabrieksijzers bij de cavalerie en artillerie.

Dr. Anton Sticker, eigenaar van een Engelsche hoefsmederij, zegt in een artikel over „Het rijkshoefijzer”: Met recht staan onze hoefsmeden wantrouwig tegenover zulk een fabriekmatig vervaardigd hoefijzer.

Het is immers veel moeilijker en tijdroovender een reeds foutief gevormd hoefijzer met foutieve draagvlakke en plaatsing der nagelgaten in een passend ijzer om te vormen, dan uit een rechte hoefstaf dadelijk een gemakkelijk en passend hoefijzer te smeden.

(Wordt vervolgd.)

OVER HET ONTSTAAN VAN ROTSTRAAL.

Dr. Steinbach, practizeerend dierenarts te Dresden, heeft in 1909 onderzoekingen verricht over rotstraal in het Instituut voor hoefkunde, verbonden aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Dresden en de resultaten van dat onderzoek medegedeeld in een verhandeling, getiteld: „*Bijdrage tot de kennis van den rotstraal en de door rotstraal veroorzaakte hoefringen.*” De Schrijver heeft daarbij ook de omstandigheden besproken in verband met het ontstaan van dit hoeflijden en komt thans in de Augustus-aflevering van „Der Hufschmied” daarop nader terug. Het onderwerp is van practische beteekenis en wij ontleenen hierom aan het laatste artikel het volgende:

De Schr. zegt woordelijk:

Een aantal vee-artsen en andere deskundigen hebben zich over dit onderwerp uitgesproken. Ik heb nagegaan wat er in de onderscheidene veeartsenijkundige werken en in tijdschriften dienaangaande is medegedeeld en heb gezocht, teruglopende tot het werk van S e u t e r (1599) en dat van v o n R u i n i (1603). De inzichten van de onderscheidene Schrijvers loopen vrij belangrijk uiteen, al zijn er dan ook velen, die in hun inzichten overeenstemmen.

In den ouden tijd was men de meening toegeedaan, dat bij het voorkomen van rotstraal het geen aanbeveling verdiende naar herstel van dit lijden te streven, daar juist door het bestaan van het lijden tal van kwade sappen het lichaam zouden verlaten. In elk geval waarschuwde men voor een te snelle genezing van het lijden. Later kwam men tot andere inzichten, en werd onreinheid, ontstaan door verwaarloosde hoefverzorging, als oorzaak aangewezen.

In het groote tijdsverloop tusschen de oudheid en thans zijn de volgende oorzaken door onderscheidene Schrijvers vermeld: Geneesmiddelen (vooral scherpe zalven), veel behang, grove beharing van de beenen, klemhoef, smalle hoef, verwondingen en kneuzingen van den hoef, moerassige bodem, het vele wasschen van de hoeven, vooral bij militaire paarden, z.g. permanente paillasse, turfstrooisel, houtbevloering, gummizolen, stroomatjes en andere hoefinlegsels, gebrekkig besnijden van de hoeven en onvoldoende hoefverpleging (te hooge verzenen), te sterke besnijding van de hoornzool en den hoornstraal, druk van het hoefijzer door te breede of te dikke takken, verbranding van den hoef door te warm passen van het ijzer, ijzers met kalkoenen, die den straal verhinderen met den bodem in aanraking te komen, slecht beslag, verder bovenmatige vochtigheid, of overvloedige sappen in het dierlijke lichaam, inwendige ziekten zooals droes, rheumatisme enz., onreinheid van de hoeven, vuile stallen, hoefomslagen, slechte weersomstandigheden, veel in den stal staan, harde stalvloer en hard-droog strooisel, die den straal doen scheuren, te groote droogheid, vochtig strooisel, stal-mest, mok, aandoeningen van den vleeschstraal, kneuzing van den hoornstraal.

De eene Schrijver legt meer den nadruk op deze, een andere daarentegen meer op gene oorzaak. In den tegenwoordigen tijd beschuldigt men, trouwens reeds sedert geruimen tijd, in hoofdzaak twee factoren, zijnde onreinheid van hoeven en strooisel en onvoldoende beweging van het dier. In afwijking met deze vrij algemeene opvatting publiceerde in 1897 Geisz,

vroeger leeraar in hoefbeslag te Hannover, dat z.i. niet onreinheid als eerste oorzaak moest worden genoemd, maar wel gebrek aan beweging.

Men vindt — zegt hij — rotstraal dikwijls bij paarden, die ook ten opzichte van hun hoeven een beste verpleging genieten; verder komt het lijden bij militaire paarden in den winter veelvuldiger voor dan in den zomer. Ten slotte is de hoefverpleging bij werkpaarden niet de beste en toch komen bij deze weinig gevallen van rotstraal voor. G. wijst er op dat tal van paarden een zekeren aanleg voor dit lijden bezitten, evenals sommige menschen voor zweetvoeten. Zijns inziens vormt de hoeflederhuid nieuwe hoorncellen, welke jonge cellen echter vervallen, voordat zij voldoende stevigheid hebben verkregen.

G. zegt ook: het lijden bestaat niet in het rotten van den hoornstraal, maar het is een ziekelijk, min of meer sleepend verloopend proces aan de jongste cel-lagen van den hoornstraal, waarbij deze niet, zooals onder gewone omstandigheden, verhoornen maar tot een witte kaasachtige massa vervallen.

Bij mijn eigen onderzoekingen zegt Dr. Steinbach heb ik deze opmerkingen van Geisz steeds onder de oogen gehouden. Ik onderzocht den straal bij vele levende paarden en van doode hoeven en vond daarbij, met betrekking tot het voorkomen van het hoeflijden, gedurende twee voorjaarsmaanden, 49% der paarden daarmede behelpt. Ik geef toe dat men een gering percentage van de gevallen bij een oppervlakkig onderzoek van den hoornstraal kan vaststellen. De stelling van M. Lungwitz (die gedurende een geheel jaar alle paarden, aangevoerd in de leersmederij te Dresden, op rotstraal onderzocht) dat rotstraal ongeveer dubbel zoo vaak aan de achterhoeven als aan de voorhoeven wordt aangetroffen, onderschrijf ik ten volle. In het meerendeel der door mij waargenomen gevallen zetelde het lijden in de middelste straalgroeve en bij alle ernstige gevallen was het lijden in de middelste straalgroeve het ergste.

In vele gevallen viel het op, dat het achterste gedeelte van den hoornstraal min of meer trapsgewijze was gekloofd. Niet zelden lagen niet minder dan 5 à 8 kloven trapsgewijze over elkaar. De richting der kloven was van achteren naar voren en van beneden naar boven. Ook liepen zij evenwijdig met de opper- of wel de binnenvlakte van den hoornstraal, alzoo evenwijdig met de richting van den vleeschstraal. Zoover ik weet is deze mededeeling door niemand eerder gedaan.

De bovenste, alzoo de jongste kloof, bevindt zich dikwerf nabij den vleeschstraal, dus in de jongere hoorlagen van den straal. Deze eigenaardige laagsgewijze splijting van den hoornstraal kan o. a. Geisz in zijn boven nader toegelichte opvatting over het ontstaan van het lijden hebben versterkt.

Ook Kärnbach, die kort geleden onderzoekingen over dit onderwerp heeft verricht, zegt dat rotstraal met een verandering van de jongste cel-lagen van den hoornstraal begint. Volgens hem vervallen deze tot een vuile kaasachtige massa, zoodat midden in den hoornstraal spleten optreden, die geen verbinding met de buitenlucht hebben. In verscheiden gevallen zag hij die hoorncellen in hun uiterlijk voorkomen en in hun ontleedkundigen bouw veranderd.

In verband met het voorgaande gelooft K. dat onvoldoende beweging, ondoelmatig beslag en klemhoef elk voor zich bloedarmoede van den vleeschstraal tengevolge hebben en dat hierdoor de hoornvorming wordt belemmerd. Het schijnt dus dat ook deze Schrijver onreinheid niet in de eerste plaats genoemd wenschte te zien, wat het ontstaan van den rotstraal betreft.

Op grond van mijn onderzoekingen, zoowel gedaan met het bloote oog als met behulp van het microscoop, ingesteld bij loodrecht door de jonge cellagen van den hoornstraal en van den vleeschstraal gemaakte doorsneden, meen ik het volgende hierover te mogen opmerken:

Gewoonlijk verstaat men onder hoornstraal datgene wat onmiddellijk aan den vleeschstraal aansluit. De jongste cel-lagen van den hoornstraal zijn echter nooit vervallen, zelfs niet in die erge gevallen, waarbij de vleeschstraal schijnbaar geheel bloot ligt. Wanneer men echter het onderzoek beperkt tot ontschoonde hoeven, zoo vindt men dikwijls gevallen waarbij de hanekam voor een kleiner of grooter deel geschonden is of ontbreekt. Hierdoor is licht op een dwaalspoor te geraken. Men kan echter gerust aannemen dat deze defecten ontstaan zijn op het moment der ontschoening.

Schr. heeft zijne uitspraak op een aantal nauwkeurige onderzoekingen gegrond en verklaart nooit de hoeflederhuid op een enkele plaats geheel van hoorn ontbloot gevonden te hebben. Jonge hoorncellen worden evenwel veel gemakkelijker door rottingsinvloeden aangetast dan oudere, die door den invloed der lucht meer ingedroogd zijn. Op grond van de gedane onderzoekingen is Schr. innig overtuigd, dat rotstraal in de eerste plaats wordt beïnvloed door vuil, dat van buiten af met den straal in aanraking komt, en waarbij de middelste straalgroeve, vooral wanneer deze smal is, den gunstigsten bodem oplevert. Vuil wordt er vrij gemakkelijk ingetrapt en blijft er eveneens gemakkelijk in terug, terwijl de in de diepte aanwezige hoornzelfstandigheid gemakkelijker door het vuil wordt aangetast.

Schr. wijdt er verder over uit, dat bij luxepaarden met smallere straalgroeve eerder inwerking van het vuil op den voorgrond kan treden dan bij zware paarden met wijde hoeven, dikken straal en wijde straalgroeven, enz.

* * *

Zoowel Dr. Steinbach als Geisz en Kärbach zijn het er over eens, dat voor het ontstaan van rotstraal, het intrappen van vuil, het niet verstrekken van voldoende beweging, het niet of onvoldoende in aanraking komen van den straal met den bodem, te veel en te weinig vocht, het besnijden van den straal en hierdoor het blootleggen van de zachtere straalcellen, alle het optreden van rotstraal in de hand zullen werken. Het verschil tusschen de onderscheidene inzichten ligt alleen daarin, dat de een de inwerking van het vuil en de andere onvoldoende beweging in de eerste plaats als oorzaak wenschte genoemd te zien. Dr. Steinbach betoogt nog dat voor zijne meening pleit het veel meer aan rotstraal lijden van de achterhoeven dan van de voorhoeven, hetgeen o.i. ook geen overtuigend bewijs is, daar belemmering van den bloedsomloop bij de achterbeenen, ook in andere omstandigheden, eerder valt waar te nemen.

(Hoe het ook zij, uit een practisch oogpunt doet het weinig af welke der oorzaken in de eerste plaats wordt gesteld. Het is min of meer van zelf sprekend, dat de eigenlijke oorzaak zal zetelen in het ingetrapt vuil, maar ook dat onvoldoende beweging een minder krachtige bloedsomloop in den hoof tengevolge zal hebben, waardoor eenerzijds een minder krachtige nieuwvorming van hoorn zal optreden en anderzijds een geringer weerstandsvermogen tegen de rottingsbacteriën, die voor hunne ontwikkeling onder meer een rustige woonplaats behoeven en door luchtverversching in hunne ontwikkeling worden belemmerd. In het laatste schuilt tevens de reden, waarom het rationeel is te achten, dat doode stukken van den straal worden afgesneden en dat zijdelings uitwijkende straalgedeelten dienen te worden weggenomen. Dit laatste heeft zijn voor en zijn tegen. Het voordeel is gelegen in het gemakkelijker uitvallen van ingetrapt vuil en het nadeel dat zachtere hoorn komt bloot te liggen. Het voordeel is echter grooter dan het nadeel en het gevaar hiervan is bovendien te ondervangen door de eerste paar dagen na het besnijden, na droge reiniging, de besneden gedeelten met bruine teer in te smeren.

Red).

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoofbeslag te Groningen.** Zaterdag 4 Augustus zijn vertrokken met een goed getuigschrift de leerlingen P. Glazenburg van Winschoten en J. Palthe van Peize. Op 6 Augustus zijn als leerlingen toegelaten K. Snakenborg van Kolham en K. Maring te Zeerijp.

(In plaats van Maring zou gekomen zijn H. Halt van Norg, doch deze hebben onderling geruild en komt Halt nu in October).

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen H. Reinders van Meeden, P. Nijdam van Zuidlaren en H. Hofstede van Middelbert.

— **Cursus in hoofbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.** De hoefsmidsleerlingen W. Schoonhoven van Utrecht en M. Viets van Barneveld hebben met goed gevolg den cursus bijgewoond van 1 Februari tot 31 Juli 1911.

Voor den wintercursus, die 1 September aanvangt, kunnen weer drie hoefsmidsleerlingen in aanmerking komen.

— **H-kalkoenen**, systeem Neuss. In den afgelopen winter zijn bij het wapen der cavalerie uitgebreide proeven genomen met den H-schroefkalkoen, patent Neuss, van Leonhardt & Co. Hierbij is gebleken dat bij groote gladheid het uitglijden niet werd voorkomen, door onvoldoende scherpte.

Deze ervaring klopt met die, reeds gemaakt in den winter van 1892/93. Lungwitz schreef daaromtrent het volgende: Den 4 en 5 December 1893 bracht ons in Dresden veel ijzel, zoodat de paarden zeer moeilijk vooruit konden komen. De zoo dikwerf geroemde H-kalkoenen van Neuss hebben gedurende dezen tijd niet voldaan. De paarden vonden onvoldoenden steun en de ijzers, die met twee H-kalkoenen in den toon voorzien waren, moesten

door insteekstooten worden vervangen. Lungwitz Sr. heeft dezelfde ervaring aan zijn eigen rijpaard opgedaan op ijs. De H-kalkoenen bezitten wel is waar een groote duurzaamheid en zijn ook voor gewoon winterweêr voldoende, bij ijzel of op het ijs laten zij ons echter in den steek en de oude kalkoenen met beitel- of pyramidalen kop blijken toch goed en voordeeliger te zijn.

Ook Schubert te Augsburg publiceerde in 1900 dezelfde ervaringen.

L.

— **Waargenomen beslag op keuringen.** Van de talrijke in den laatsten tijd gehouden keuringen bevat „Het Paard” geregeld min of meer uitgebreide verslagen, waarbij meermalen ook het hoefbeslag ter sprake wordt gebracht.

Zoo werd o.a. gezegd omtrent het gehalte der te Valkenburg op 18 Juli vertoonde merries: De meest voorkomende fouten bestonden in te licht beenwerk, vooral te fijne voorpijpen, flauwen rug, minder goeden stap, terwijl sommige beste hoeven hadden en andere in hoefvorm te wenschen lieten.

De verslaggever van de keuringen van 2—7-jarige merriën te Elst schreef: Het is ons in de verslagen van Gelrus, . . . meermalen opgevallen dat dikwerf de aandacht op den aard der hoeven wordt gevestigd. Het is ons gebleken, dat ook thans op de keuring te Elst verscheiden paarden werden voorgebracht, die geen voldoende sterke verzenen hadden, terwijl de andere de hoeven in de wei wat te veel hadden afgeloopen.

Te Utrecht is op 9 Aug. een merriekeuring gehouden, waaromtrent het volgende wordt medegedeeld: Verscheiden merriën gaven aanleiding om opmerkingen over de hoeven te maken, doch het sterk drogende zomerweêr is voor de hoeven ook niet gunstig.

— **Aantal paarden.** Het paardenrijkste land der wereld, het aantal paarden beschouwd in verhouding tot de bevolking, is Argentinië. Men vindt hier niet minder dan ruim 1161 paarden per 1000 inwoners. In Europa staan bovenaan Denemarken (193 per 1000 inwoners), Rusland (177 per 1000 inwoners), Roemenië (145 per 1000 inwoners). In Nederland vindt men per 1000 inwoners 56 paarden. Beneden Nederland staan o.a. België (42) en Engeland (46). De aandacht verdient het kleine aantal paarden in de Zuid-Europeesche landen. De verklaring daarvan ligt echter grootendeels voor de hand, n.l. het aanwezig zijn van een groot aantal ezels en muilezels, * dikwijls grooter dan de paardenstapel.

In verhouding tot de oppervlakte vertoont de paardenstapel een heel ander beeld. Van alle landen staat dan bovenaan Denemarken met 125 paarden per 1000 H.A. Daarop volgt Nederland met 99. In Rusland vindt men per 1000 H.A. slechts 45 paarden en in Argentinië 25.

(u. *Verslag v/d Landbouw over 1910*).

— **Wedstrijd in hoefbeslag te Leiden.** In de Juni-afl. van „De Hoefsmid” is het programma van dezen wedstrijd opgenomen, die tusschen 12 en 17 Sept. a. s. zal worden gehouden tijdens de vanwege de Holl. Mij. v.

* (Zullen wel muildieren zijn bedoeld! R e d).

Landbouw te houden tentoonstelling. Vermeld is daarbij dat de aangifte vóór 15 Juli zou moeten geschieden, welke tijd evenwel met een maand is verlengd. Bij verschijning van de Juli-afl. was ons dit onbekend om hierop nog attent te kunnen maken. Intusschen hopen wij dat er veel ambitie is getoond inzake de inschrijving en dat er voor den wedstrijd, ook van de zijde van het publiek, veel belangstelling zal worden getoond.

— **Correspondentie.** *B. H. J. H. te E.* Wendt U tot den heer Directeur der Ambachtsschool te Arnhem; toevallig kunnen wij op dit oogenblik het adres van den betreffenden Secretaris niet verstrekken.

PERSOVERZICHT.

De Aug.-afl. van „*Der Hufschmied*” bevat:

- 1°. Het ontstaan van rotstraal (zie betreffend artikel in deze afl.);
- 2°. De benoodigde en de nog beschikbare voorraad ijzererts in de wereld;
- 3°. Persoverzicht.

4°. Onderwijsinrichtingen en uitslag van gehouden examens. Hierbij wordt opgemerkt dat gedurende 1910 aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Budapest het onderwijs in de leer van den hoef en het hoefbeslag door 242 personen is gevolgd, w. o. 100 studenten dier Hoogeschool, 48 hoefsmeden eerste jaargang en 30 hoefsmeden tweede jaargang, en 64 leerlingen, die bloot een cursus in hoefbeslag hebben gevolgd. Het onderwijs is gesplitst over het eerste en over het tweede halfjaar, terwijl van het totale aantal 242 79 behooren tot burgers en 163 tot militairen.

5°. Personalien.

6°. Verschillende mededeelingen, waarvan zij aangestipt, dat het Bestuur van het ambachtsonderwijs in Hamburg zich bereid heeft verklaard een Duitsche smidsschool te stichten. Het voornemen bestond deze school reeds in het najaar van 1910 te openen, doch er hebben zich geen voldoende aantal leerlingen aangemeld om tot de opening te kunnen overgaan. Thans ligt het in de bedoeling 13 Oct. a.s. met de school een aanvang te maken. Het voornemen bestaat de school tweeërlei karakter te doen dragen, eenerzijds om begaafde smidsgezellen een grondige theoretische opleiding te geven en anderzijds om in de werkplaatsen cursussen in het smidsvak te houden. Het staat er wel niet ronduit bij, doch het vermoeden ligt voor de hand dat de eerste groep leerlingen in hoofdzaak zal worden bestemd tot a.s. onderwijzers in het smidsvak en de tweede groep om hooger staande werklieden te verkrijgen dan waarover thans in het smidsvak valt te beschikken.

De duur van het onderwijs is op een jaar gesteld. Wekelijks zijn er 44 lesuren, waarvan 18 in de werkplaats worden gegeven.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoef beslag.

ROESTWERING VAN IJZERWERK.

Voor ijzerconstructies, welke ten allen tijde aan den invloed van het weder zijn blootgesteld, hetgeen ook voor ijzerwerk onder water geldt — onder normale omstandigheden — dient als beste beschutting ter voorkoming van roesten,

een dunne laag menie of ijzermenie, aangemengd met goede lijnolie. Een dergelijke verf met de noodige zorgvuldigheid en zaakkennis uitgevoerd, dekt en houdt voortreffelijk. Voorwaarde is, dat alle te schilderen ijzerdeelen volkomen roestvrij zijn, goede zuivere lijnolie gebruikt wordt, en dat als verfstof een neutraal metaal-oxyde wordt gebezigd. De reiniging van het ijzer geschiedt het beste met stalen borstels en daaropvolgend beitzen met zoutzuur (vijf procent). Hierna wast men met heet water, waaraan eenig geel bloedloozout is toegevoegd, af, en bestrijke het af en toe met zeer weinig lijnolie. Deze methode wordt door sommige directies voorgeschreven. Als dekverf komt voor buitenwerk in aanmerking: loodwit of loodwit gemengd met aard- en chemische verf. Dikwijls gebruikt men ook zinkgrijs als dekverf, hetgeen zeer veel eigenschappen van verzinkt ijzer in zich opneemt. Volgens een andere methode wordt aan de oppervlakte om het metaal een deklaag verkregen, welke uit een vasthoudende oxydelaag bestaat. Tot dit doel worden de desbetreffende metalen voorwerpen in een groote moffel gebracht, en tot op roodgloeihitte gebracht, waarna uit een ketel, welke onder een druk van vier atmosferen staat, waterdamp in den moffel wordt geblazen, waarbij opgelet dient te worden, dat de voorwerpen niet beneden de temperatuur (ongeveer 35 graden C.) van den instroomenden damp mogen dalen. Er vormt zich dan op de voorwerpen een donker-roodbruine laag van ijzeroxyd. Wanneer het ontstaan dezer dekkende laag zaakkundig wordt bewerkstelligd, dan is deze in de meeste gevallen bestand tegen elke atmosferische inwerking en laat zich door geen hameren of verhitten verwijderen. Het roestvrij houden van ijzer wordt door deze methode op volkomen wijze bereikt, en de duurzaamheid van zulk eene bedekking is vrij wel onbegrensd. M.

VOORRAAD IJZERERTS ONZER AARDE.

Bij de enorme productie van ijzererts is het interessant de vraag voor te leggen, hoe lang nog wel de ijzervoorraad toereikend zal zijn, en wat in geval van nood als plaatsvervanger kan optreden. De ijzerwinning bedroeg naar opgaven van vertrouwbare zijden in het jaar

1800	0,8	miljoen ton
1850	4,8	„ „
1871	12,9	„ „
1891	26,2	„ „
1909	60,0	„ „

Deze heeft zich echter in de laatste jaren meer dan verdubbeld. Volgens de in de laatste jaren ingestelde onderzoeken, schat men de ijzervoorraad van alle in bewerking zijnde ijzererts-opgravingen op rond 22408 miljoen ton, welke een ijzer-hoeveelheid vertegenwoordigen van 10192 miljoen ton. Deze enorme voorraad is ongeveer verdeeld over de 5 werelddeelen:

Europa	12032	miljoen ton erts =	4733	miljoen ton metallisch ijzer
Amerika	9855	„ „ „ =	5454	„ „ „ „
Azië	260	„ „ „ =	156	„ „ „ „
Australië	136	„ „ „ =	74	„ „ „ „
Afrika	125	„ „ „ =	75	„ „ „ „

Deze ijzervoorraden zullen echter bij een steeds gelijkblijvende jaarproductie van circa 60 millioen ton, in minder dan 200 jaar uitgeput zijn. Nu is echter in het oog te houden, dat nog rijke ijzer-voorraden voorhanden zijn, waarvan slechts een benaderde schatting mogelijk is, en nog zulke die hoegenaamd geen schatting veroorloven.

Deze plaatsen bergen nog geweldige voorraden; zoo is b.v.b. Brazilië, dat, om zoo te zeggen, in de ijzerproductie nog in 't geheel geen rol gespeeld heeft, aangewezen als het ijzerland der toekomst. Volgens een onderzoek, ingesteld door de Braziliaansche regeering, zal in den Staat Minas Geraes op niet minder dan 52 plaatsen ijzererts van voortreffelijke kwaliteit met 60—75 % ijzer voorhanden zijn, en de Stabirit lagers in Caraca zouden een voorraad bezitten, welke de gezamenlijke hedendaagsche wereldproductie meer dan 160 jaar ruimschoots moet kunnen dekken.

Ook China zou nog enorme hoeveelheden ijzer kunnen leveren.

M.

BOEKWERKEN.

Uitgaven van A. W. HEIDEMA te 's-Gravenhage:

- Verzamelde Opstellen uit Het Paard**, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.
- Idem **tweede bundel**, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.
- „ **derde** „ „ *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.
- Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland**. Verschenen vanwege de Nederl. HarDDR.- en Renvereëning. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.
- Het Toilet van een Paard** (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard“). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.
- De voormalige Rijksstoeterij Borculo** (met plaat), door H. C. M. E. H. van Soetermeer Vos, Off. der Veld-Art. Vroeger *f* 1.35, thans fr. p. p. *f* 0.70.
- De bouw van den hoef** (*witstaande platen*) met verklarende beschrijving, voor cursussen in hoefbeslag en zelfonderricht. Prijs fr. p. p. *f* 0.50.
- Het onderzoek van het paard vóór het beslag**, door F. Laméris, Kap.-Paardenarts. Pr. fr. p. p. *f* 0.35.
- Opstellen over africhting van paard en ruiter**, door W. L. v. Warmelo, Off. der Veld-Art., prijs *f* 1.50, fr. p. p. *f* 1.55.
- Landbouw-voordrachten over tuberculose**, gehouden aan de Universiteit te Groningen, door Dr. D. A. de Jong te Leiden. Prijs *f* 0.75 fr. p. p. *f* 0.80.

ADVERTENTIËN.

Er biedt zich aan:

een Smidsknecht, R. K.,

24 jaar, diploma Hoefsmidschool Tiel, liefst in een Hoefsmederij of Maatschappij in één der groote steden.

Brieven letter A Bureau „De Hoefsmid” 's-Gravenhage.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van
K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Smeedbaar giet } ijzer staal

naar model en teekening.

Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

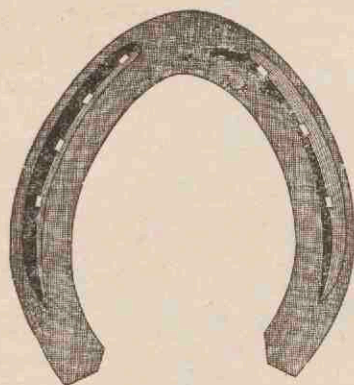
Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugge levering.

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

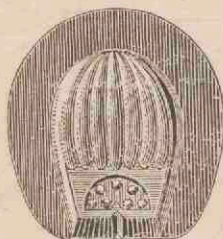

Merk „Rambler”,
in wille en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7¼ tot 7½ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradig.

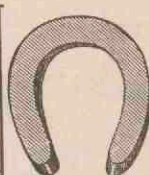
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen

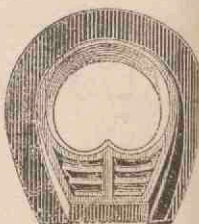
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

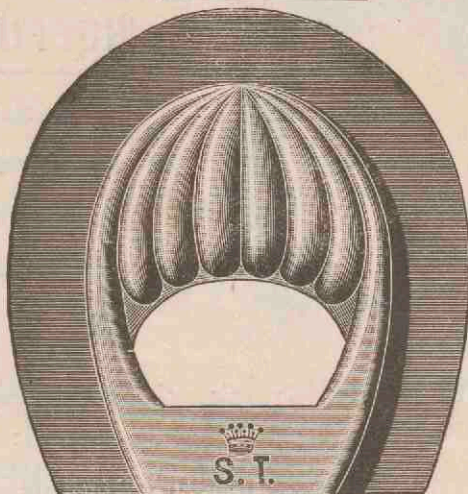
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

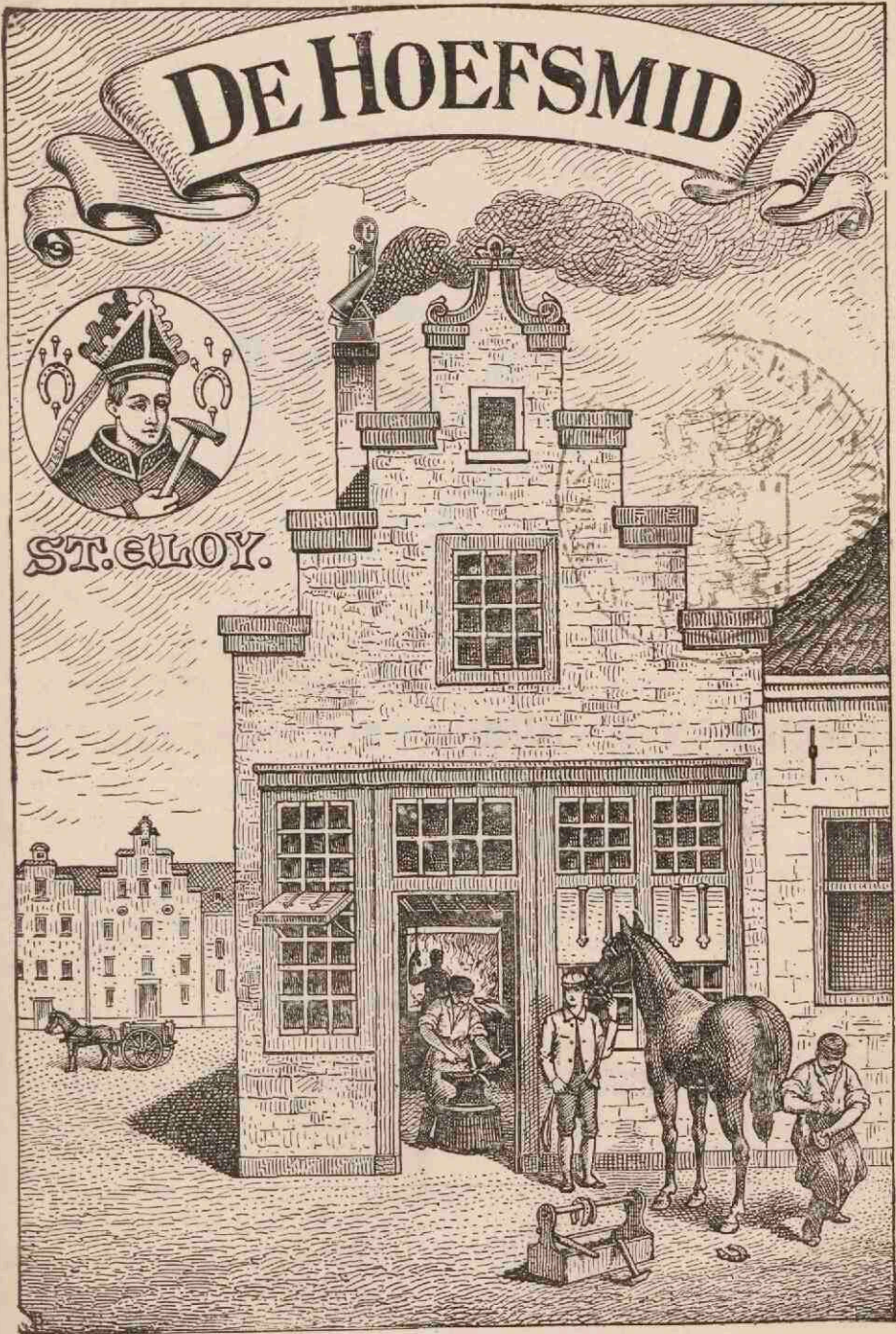
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

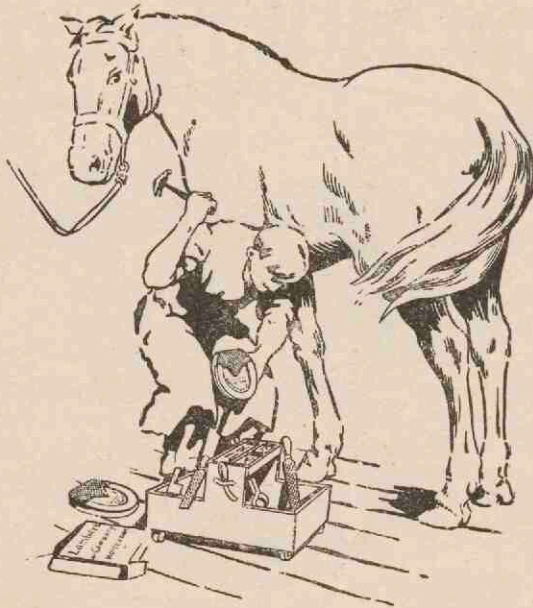
Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons :

Lambert Open Pad in 10 maten.
Bar Pad . . . . . in 13 maten.
Frog Pad . . . . . in 4 maten.
O. K. Star Pad . . in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Machinale hoefijzers (slot). — „Desespereert niet”. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

MACHINALE HOEFIJZERS.

(*Vervolg.*)

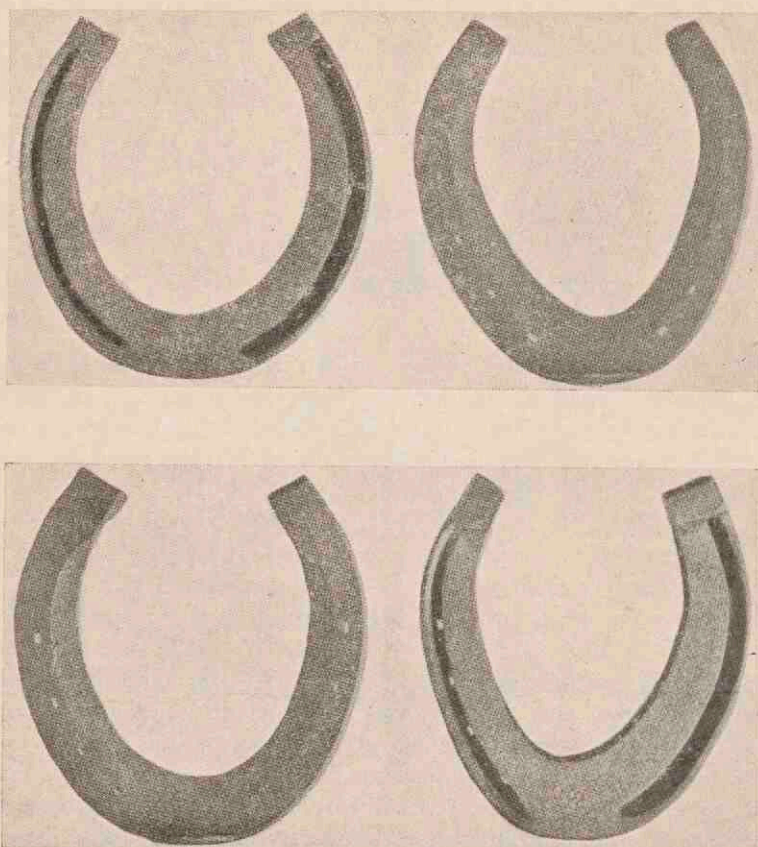
H. Groszbauer, leeraar aan de hoefsmidschool te Weenen, zegt, dat slechts door fabriekmatige vervaardiging het mogelijk zal zijn, in tijden van oorlog, die groote massa's hoefijzers tijdig en in voldoende hoeveelheid te leveren. Hij vindt dat tot heden het materiaal niet deugt en de vorm en afwerking het oog van den vakman niet bevredigen.

Door de firma M. Hann & Zn. liet hij daarom volgens door hem aangegeven modellen hoefijzers van gegoten ijzer (zoogen. temperguss) vervaardigen. Er werden ijzers gemaakt voor zomer- en wintergebruik, voor rij- en trekpaarden, vóór en achter en van iedere soort 8 grootten (nummers). Voor rijpaarden had hij voor vóórhoeven de nummers 31—41.5, voor achterhoeven van 28.5 tot 39; voor trekpaarden voorhoeven 35.5—46, achterhoeven 33—43.5. De nummers geven den omvang van den hoef in centimeters aan, het onderscheid tusschen een nummer en het daarop volgende bedraagt telkens 1.5 cM. De ijzers zijn gemerkt met de letters VR, VL, HR, HL en door een R en Z gemerkt voor rij- en trekpaarden. Voor het zomerbeslag bestonden nog wederom drie soorten: zoogenaamde slichte ijzers, ijzers met kalkoenen en ijzers met stoot en kalkoenen. De winterijzers waren voorzien van schroefkalkoengaten. De stooten aan de winterijzers sleten spoedig af en deze waren dan onbruikbaar of de paarden moesten zich bij het trekken overmatig inspannen en waren zeer blootgesteld aan het gevaar voor uitglijden.

Als de uitvinder van dit beslag, prijst Groszbauer de machinale hoefijzers zeer aan en stelt deze boven de handgesmede ijzers. Hij zegt dat zijne leerlingen, die slechts zes maanden worden opgeleid, te veel tijd moeten besteden om een goed ijzer te leeren maken en dat deze tijd beter besteed wordt door hen fabrieksijzers te geven en hen meer in de fijnere details van het hoefbeslag op te leiden, zooals het onderkennen van stand en gang, het besnijden en het opnagelen.

A. Lungwitz beschrijft de fabriekshoefijzers van de Kopenhaagsche fabriek, gemaakt naar modellen van de groote hoefsmederijen van Hansen & Petersen te Kopenhagen en zegt dat de Deutsche producten bij deze fabriek verre achterstaan. Deze ijzers zijn meest voorzien van kalkoenen en toonlip en groot en sterk van vorm. De fabriek levert vóór en achter, linker en rechter.

De buitentak is in het toongedeelte breeder dan gewoonlijk (zie hieromtrent „De Hoefsmid” 1909 bl. 183).

Deensche handgesmede hoefijzers met verbreed buiten-toongedeelte.

Dezelfde zoo uitstekend bekende autoriteit op hoefbeslaggebied, Directeur van de Hoefsmidschool te Dresden, lange jaren redacteur van het Duitsche tijdschrift „Der Hufschmied”, drukt met cursieve letters in genoemd tijdschrift 1899, Afl. 4, het volgende af:

Ter waarschuwing.

Het streven der hoefsmidscholen, denkende hoefsmeden te vormen, die in staat zijn iederen hoef naar zijne eigenaardigheden correct te beslaan, lijdt in Duitschland schipbreuk op de hier te lande gebruikelijke halfklare fabriekshoefijzers.

Het veelvuldig, hier en daar zelfs bijna uitsluitend gebruik van deze ijzers voert tot werken naar voorbeeld (Schablonisieren) in plaats van tot individualiseeren; ook in de techniek van het hoefijzersmeden is dientengevolge een betreuwenswaardige achteruitgang reeds sedert jaren te bemerken. Velerlei klachten en uitspraken over gebrekkig beslag zijn in de meerderheid der gevallen terug te brengen tot het gebruik van dergelijke fabrieks hoefijzers.

De groothertogelijke onderwijzer-hoefsmid Behrens in Mecklenburg zegt naar aanleiding hiervan:

Volle instemming verdient het artikel „Ter waarschuwing” daar het in beknopten vorm en toch zoo overtuigend zich uitspreekt tegen de helaas steeds meer in gebruik komende fabrieksijzers.

Van een verheffing van het hoefbeslag kan bij gebruik van zulke fabrieks-hoefijzers geen sprake zijn en het beetje techniek, dat menig smid voor de aanmaak van hoefijzers nog bezit, gaat hierdoor ook verloren.

Ik heb mij er van overtuigd, dat er zelfs smeden zijn die niet in staat waren een hoefijzer te smeden en toch paarden beslaan. Mag zoo iets voorkomen? Het ware te wenschen dat hieraan eens een eind werd gemaakt en dat ook van andere zijde met alle energie stelling genomen werd tegen het gebruik van fabrieks-hoefijzers.

Een *oud-leerling* der *hoefsmidschool* te Dresden schrijft dat hij door hooge werkloonen en grootere concurrentie niet meer met handgesmede ijzers kan volstaan. Per jaar heeft hij noodig 11 á 1200 hoefijzers, daarvan maakt hij zelf 4 á 500, de rest moet bij aankopen. Hij vindt sommige machinale hoefijzers nog zoo slecht niet en zegt dat in zaakkundige hand daarmede dikwijls nog een zeer goed beslag te maken valt.

De Paardenarts Schleg bespreekt de wordings-geschiedenis der fabrieks-hoefijzers en toetst deze aan den strijd die er geweest is omtrent den vorm en de aanwending van reform-, zekerheidshoefnagels enz. Talrijke uitvindingen heeft men gedaan om de hoefnagels te veranderen in de meening daardoor het verliezen der ijzers tegen te gaan. De hoofdoorzaak lag niet in de hoefnagels, maar in de gebreken in den rits en de nagelgaten van het hoefijzer. Waarom gaan wij met de fabrieksijzers niet denzelfden weg en zoeken wij den wortel van het kwaad? Dit is niet zoo gemakkelijk; er moeten vakkundige handen ingrijpen om de nog zoo talrijke gebreken te verhelpen.

Wij kunnen ons door de duurere arbeidskrachten niet meer onttrekken aan het gebruik van fabrieks-hoefijzers, die voortdurend goedkooper worden.

Voor al den boerensmid, die minder geoefend is in het maken van hoefijzers, omdat hij zich voornamelijk met herstellingen van landbouwwerktuigen moet bezig houden, is het moeilijk zich zonder goed gemaakte fabrieksijzers te behelpen. Ook het leger is in oorlogstijden gedwongen door de steeds toenemende behoefte, zich er van te bedienen.

Voor het hoefbeslag als kunstambacht zal het gebruik van machinale hoefijzers steeds van groot nadeel zijn, want de menschen leeren slechts zelden een ijzer smeden en tengevolge daarvan niet beoordeelen welke eischen men aan een hoefijzer moet stellen en ook niet of een fabrieksijzer voor een bepaalden hoef bruikbaar is en hoe het moet worden pas gemaakt. Zij leeren niet individualiseeren naar stand, vorm en andere eigenaardigheden van den hoef en dat is immers de voornaamste schrede voorwaarts in het hoefbeslag, die ons de laatste jaren eerst gebracht heeft en die het hoefbeslag eerst tot een kunstambacht gemaakt hebben.

Indien dit weer verloren ging, zou dit een groot nadeel zijn voor de paarden en de paardeneigenaars. De eenige dam tegen dit gevaar is: hooge eischen

te stellen bij de examens voor hoefsmeden, betere opleiding, meerdere en grondige theoretische kennis is noodig, want het *gebruik van machinale ijzers is des te nadeeliger, naarmate de hoefsmid minder van den hoef weet.*

De stelling, uitgesproken door Groszbauer, dat bij het gebruik van fabrieks-ijzers aan de hoefsmidscholen meer tijd vrij komt voor andere bezigheden, is foutief. Juist hier moet de smid grondig worden opgeleid in het maken van hoefijzers en juist daardoor zal de smid, die een hoefsmidschool bezocht heeft, nog meer uitblinken boven hen die het examen na zelfstandige voorbereiding heeft afgelegd. (Zooals bekend mag worden verondersteld, mag in Duitschland niemand het hoefsmidsvak uitoefenen zonder daarin examen te hebben afgelegd. De eischen van de smidsgilden zijn in tegenstelling met die van sommige hoefsmidscholen zeer laag).

Na bespreking van de fabriekten der verschillende hoefijzerfabrieken komt Schleg tot de volgende slotsom:

Fabrieks-hoefijzers kunnen niet meer van de hand gewezen worden, zij moeten echter uit goed materiaal zijn vervaardigd, goedkoop zijn dan handgesmede en minstens de eigenschappen hebben die men voor ijzers voor een gezonden normalen hoef eischen moet en daarbij moeten zij naar de modellen van erkende ervaren vaklieden gemaakt en als rechter, linker, vóór- en achterhoefijzers, voor rij- en trekpaarden, voor zomer- en wintergebruik worden geleverd en zijn dan ook slechts voor zulk een hoef en zulke doeleinden bruikbaar.

Abnormale hoeven, abnormale standen en zieke hoeven eischen bijzondere handgesmede hoefijzers. *(Wordt vervolgd.)*

„DESESPEREERT NIET.”

Onder de rubriek voornaamste paardenmarkten in de maand Augustus komt voor 16 Augustus Hoorn met een gemiddelden aanvoer van 1100 stuks. Nu, wanneer men reeds sedert lang den wensch koesterde om aan de overzijde van het IJ een flinke paardenmarkt te zien, dan meende opsteller hiervan een buitenkansje te hebben aangetroffen, want zulk een groote markt, en dat in het hartje van de provincie Noord-Holland, moest wel de moeite loonen van een bezoek. Dus op naar Hoorn, liefst met de eerste spoorgelegenheid, met het vooruitzicht van een interessant dagje; daar moest men immers eerst recht kunnen waarnemen de gesteldheid der hoeven en die van het beslag der vele paarden; dat zal wel goed zijn, immers vroeger dan elders was men in deze streken er op bedacht geweest, om verbetering aan te brengen. Het was toch te Hoorn dat op verzoek van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw de eerste cursus in hoefbeslag werd gehouden, waartoe door het Dep. van Oorlog in 1887 een paardenarts en een hoefsmid van het leger aldaar werden gedetacheerd, en sedert dien tijd tot op den huidigen dag herhaaldelijk dergelijke cursussen werden gegeven.

Er heerschte in het stadje niet veel drukte, gewoonlijk eigen aan een paardenmarkt, en die er was had nog hoofdzakelijk betrekking op de kermis die daar tevens werd gevierd. Ter plaatse waar de paardenmarkt werd gehouden, zag ik een aantal paarden aan de lijn staan, geen honderd stuks, waarom ik informeerde naar de eigentlijke markt; mij werd gewezen op dat

klompie paarden, en tot bescheid kreeg ik dat er nog meer zullen komen, 't was nog zoo vroeg. Men was te Hoorn in tegenstelling met andere bekende markten niet zeer vroeg bij de hand; wat den aanvoer bedroeg, deze was gewoonlijk 200 à 250 stuks. En zoo was 't ook thans; opvolgend kwamen ze aan, en zoo was te ongeveer 11 uur v.m. het zooveen genoemde getal aanwezig; ik heb ze wel niet geteld, maar meer waren er zeker niet, de hitten er bijgenomen.

Natuurlijk heb ik alle aanwezige paarden vrij nauwkeurig gezien, en had den tijd zulks nog eens over te doen; de opstelling in het lommerrijke plantsoen leende zich best daartoe. Deze inspectie, als ik 't zoo noemen mag, viel me zeer tegen, ik zou wel willen zeggen met permissie, daar door mij zoo ongeveer geen behoorlijk paard werd aangetroffen, dat is wel sterk, maar niettemin waar. Dit oordeel heeft betrekking zoowel op den bouw van den romp als op den beenstand, en wat zeer opvallend was, en me den indruk gaf te doen te hebben met patienten die een luchtje haptten, waren de vele gebreken van allerlei aard, waarmede de ledematen versierd waren. Een niet gering aantal bleek dan ook bij de monsterring zelfs in hevigen graad kreupel te gaan; een mooien gang te zien was me dien dag niet gegund. Ik spreek hier niet van het clubje hitten, die waren als overal; doch hebben deze immers niets te maken met het paardenmateriaal van over 't IJ. Men moest dus wel tot de gevolgtrekking komen, dat deze markt eene was van minderwaardig paardenmateriaal; ook materiaal voor de snijkamer geschikt ontbrak hier niet.

Betreffende de bezichtiging van de hoeven en hun beslag, zaken die natuurlijk mijn bijzondere belangstelling wekten, heb ik het volgende te berichten: het zou een te zacht oordeel zijn te zeggen dat hoeven en beslag te wenschen overlieten, de werkelijkheid was anders, en ik wil in 't belang der zaak zeggen zooals ik ze gezien heb. De toestand had den schijn alsof in deze streek nimmer sprake was geweest van eenige opleiding der hoefsmeden; de voeten zagen er uit zooals ongeveer een kwart eeuw geleden de algemeene toestand was, en op de markten vooral werd gezien. Zoo kon men hoeven, meestal plat van vorm, met lage verzenen en lange schuine toongedeelten in rijen naast elkander zien staan, brokkelhoeven in groote hoeveelheid, hoornwanden die zoowel binnen als buiten over de ijzertakken waren gelegen, nieten die recht overeind stonden, en daarbij nog al veel losliggende ijzers, waarvan verschillende ontbraken, misschien op weg naar de markt verloren; de onderliggende ijzers waren over het algemeen zeer dun gesleten.

Indien men genoemde afwijkingen goed overdenkt, dan wijzen zij, naar mijn inzien, op een verregaande verwaarloozing van den paardenvoet, en kom ik tot de conclusie, dat de schuld minder in de smederij, minder aan den vakman laat ik maar zeggen, toch zoowat geheel moet gezocht worden in de houders van het paard, want een nieuw beslag op z'n tijd had alle voorgenoemde afwijkingen tegengegaan. Ik ben er dan ook van overtuigd, dat elke goede en geschoolde hoefsmid het hiermede eens is; ook daarmede dat om betere toestanden te verkrijgen het zeer noodig is dat de onverschilligheid, wellicht door gebrek aan kennis, waarvan de paardenhouders

van over 't IJ blijk geven, wordt afgelegd. Het afgeven op het werk van den hoefsmid, dat zoo vaak in toepassing wordt gebracht, haalt hier niets uit; evenmin komt men er met het oprichten van nog meer cursussen in hoefbeslag, hoewel op zichzelf zeer goed; immers de zorg voor het paard moet in dit opzicht van twee zijden komen; zoolang de paardenhouder dit in z'n eigen belang niet begrijpt, kan er geen sprake wezen van een goed beslag van zijn paard.

De maatregelen die hier genomen dienen te worden liggen voor de hand, en zijn in de toepassing niet moeilijk. Zooals reeds herhaalde malen is verkondigd, zullen in dergelijke omstandigheden eenige goede lessen in paardenkennis gunstige gevolgen hebben, terwijl het houden van wedstrijden in hoefbeslag door de hoefsmiden, bij alle gelegenheden waar het paardenhoudend publiek samenkomt, de belangstelling voor deze zaak kan opwekken. Daarom niet versaaagd, maar met Jan Pieterszoon Koën, Hoorn's vermaarden zoon, wiens standbeeld tot opschrift draagt de woorden „desespereert niet”, tot lijfspreuk gemaakt van allen die in waarheid belangstellen in eene goede uitoefening van het beslag der paarden. M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de Augustus-aflevering zijn geen leerlingen vertrokken of toegelaten. Aanwezig zijn derhalve thans de leerlingen: H. Reinders van Meeden, P. Nijdam van Zuidlaren, H. Hofstede van Middelbert, K. Snakenborg van Kolham en K. Maring van Zeerijp.

— **Cursus in hoefbeslag te Hoorn.** Na beëindiging van den cursus, gehouden vanwege den Smedenbond, afd. Hoorn, werd de 14 leerlingen een examen afgenomen, op 30 Aug. en 3 Sept. Op den eersten dag werden practische werkzaamheden verricht, bestaande in het maken van een afwijkend ijzer en het beslaan van een hoef. De paarden, die voor het beslaan gekozen waren hadden allen verschillende afwijkingen en gebreken aan de voeten. Om paard en volgorde werd geloot. Om 8 uur 's morgens begonnen was men om 5 uur in den namiddag gereed. Omtrent het geleverde werk wordt getuigd, dat dit heel goed was, en de examen-commissie hierover tevreden. Het theoretische gedeelte op 3 Sept. gaf eveneens aanleiding tot tevredenheid, hoewel één der leerlingen, die blijkbaar te weinig had gestudeerd, hierop een ongunstige uitzondering maakte.

Aan 13 leerlingen werd het diploma uitgereikt, t. w.: C. Bakker (baas) te Sijbecaspel, M. Enseling (baas) te Andijk, C. Zanders (gezel) en D. Gorter (gezel) te Wognum, alle vier „zeer goed”; A. Schaap (baas) te Bovencarspel, P. Tenssen (gezel) te Andijk, J. Gunder (baas) te Rustenburg, alle 3 „goed”; D. Kooiman (baas) te Oostwoud, J. Bruin (gezel), P. de Jong (gezel) te Bovencarspel, A. Vroling (gezel) te Hem, W. Iup (gezel) te Enkhuizen, en S. Brinkering (baas) te Avenhorn, alle 6 „voldoende”.

De examen-commissie bestond uit de heeren P. Schellinger te Hoorn, J.

van Loon te Schardam, J. F. Stam te Zwaag en de leiders van den cursus F. M. de Leur, Rijks-veearts te Hoorn en H. Kruyt, onderwijzer-hoefsmid te Beemster.

— **Utrecht.** De feestelijke opening der tentoonstelling van gereedschappen, leermiddelen, modellen, platen enz., ten dienste van het Vakonderwijs, had plaats op Zaterdag 9 September te 2 $\frac{1}{2}$ uur n.m. in de Concertzaal van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen.

Zij geschiedde door den heer Inspecteur van het M. O., als vertegenwoordiger van den Minister van Binnenlandsche Zaken, met een feestrede betreffende het Onderwijs; ook werden door den Voorzitter van het tentoonstellingsbestuur en den waarnemenden Burgemeester keurige redevoeringen gehouden. Zij werd opgeluisterd door enkele prachtig uitgevoerde zangnummers der Utrechtsche Mannenzangvereniging „Orpheus”; daarna had de bezichtiging der tentoonstelling plaats.

Het is hier de plaats niet om uit te wijden over de uitgebreide collecties van leermiddelen, in de hoogste mate van belang voor een ieder om in deze dagen haar een bezoek te brengen.

Op het gebied van den smid is veel te zien; op dat van den hoefsmid is slechts eene collectie hoefbeslagartikelen aanwezig, ingezonden door de Ambachtsschool te Utrecht. Keurig geëtaleerd, bevat deze collectie de meest bekende modellen voor normaal en abnormaal beslag, verzameld en vervaardigd door den ons bekenden leeraar, den heer C. Roodvoets alhier. Deze leermiddelen, reeds eerder door mij in algemeene trekken in een artikeltje betreffende genoemde inrichting beschreven, zijn sedert vermeerderd met vele nieuwe modellen.

Het hoefsmidsvak op deze tentoonstelling wordt daardoor waardig vertegenwoordigd.

M.

— **Wedstrijd in hoefbeslag te Leiden,** ter gelegenheid van de tentoonstelling, die van 12—17 Sept. duurt. — Voor den wedstrijd in hoefbeslag hebben zich 16 gediplomeerde hoefsmeden uit Zuid-Holland opgegeven. Er waren nog vele aangiften te laat ingekomen, doch de commissie hield zich stipt aan den sluitingstijd, zoodat deze laatsten niet ter mededinging werden toegelaten. Wij hebben met het afdrukken van deze aflevering den uitslag van den wedstrijd, die op 14 en 15 Sept. wordt gehouden niet kunnen afwachten en zal daarvan in de volgende afl. alsnog melding worden gemaakt.

Examen voor hoefsmeden in Zeeland. Aan de volgende leerlingen van den tweejarigen cursus in Hoefbeslag, zoo meldt „*De Paardenvriend*”, gehouden te Hulst, Middelburg en Oostburg, is het diploma als hoefsmid uitgereikt:

Van den cursus te Hulst (14 leerlingen) slaagden T. T. Kindt te Lamswaarde, D. C. Weemaes en J. A. M. Weemaes te Hulst, P. Neve en J. B. Kint te Boschkappelle, L. E. Weemaes te Kloosterzande en J. J. van de Velde te Hontenisse.

Van den cursus te Middelburg (13 leerlingen): S. Hillebrand te St.-Laurens,

L. Steketee te Oost- en West-Souburg, P. van Sighem te Westkappelle en J. A. de Ligny te Oosteappelle.

Van den cursus te Oostburg (15 leerlingen): I. J. Provoost te Oostburg, A. Risseeuw te Schoondijke, J. J. van de Sande, P. J. du Puy, J. de Blik, allen te Biervliet en C. Rookus te Sasput gem. Schoondijke.

— **Hoefsmidschool te Salatiga.** Op de ontwerp-begrooting voor Nederlandsch-Indië voor het jaar 1912 zijn gelden uitgetrokken om vanaf 1 Januari 1909 aan den eerstaanwezend paardenarts te Salatiga, den directeur van de Hoefsmidschool aldaar, een maandelijksche toelage te doen uitkeeren van f 40.

v. d. B.

Bovenstaande afbeelding is een reproductie naar ons toegezonden diploma, zooals die aan de Hoefsmidschool te Salatiga wordt uitgereikt. De grootte der diploma's is 32 bij 42 cM., terwijl de kleuren voor den achtergrond, randen en letters zoodanig zijn gekozen, dat het een aardig geheel vormt.

PERSOVERZICHT.

— *Ervaringen betreffende het gebruik van kurkkit.* In het Tijdschrift voor Veeartsenijkunde van 1 Sept. j.l. schreef de heer H. M. Kroon een artikeltje over vorenstaand onderwerp. De 4^e en 6^e alinea hiervan luiden als volgt:

„Omdat aangegeven wordt, dat men de kurkkit kan aanbrengen als zool-, straal- en straalgroeven enkel gereinigd zijn, en wij bij toepassing van andere zolen behalve reiniging der genoemde deelen een flink insmeren met bruine teer van de geheele ondervlakte van den hoof laten voorafgaan, heb ik kurkkitzolen laten gebruiken zonder en met vooraf interen van de bodemvlakte van den hoornschoen. Het verschil was opvallend, de met teer behandelde zolen, waren nadat de kurkkit vijf weken ondergelegen had, nog

mooi gaaf en geheel reukeloos, terwijl bij het afnemen van de zolen bij de niet ingeteerde hoeven dadelijk een onaangename lucht en rotting van de hoorn was waar te nemen. Vooraf interen van de ondervlakte van den hoef is daarom zeer aan te raden; een goede verbinding tusschen hoorn en hoefkit wordt er niet door belemmerd."

„Wanneer men in de zomermaanden de kurkkitzolen na het gebruik eens goed bekijkt, vindt men er steeds steentjes in, doch als deze niet zoo groot zijn, dat zij gelijktijdig den grond raken en op de hoornzool drukken, doen zij geen nadeel. Af en toe echter zullen grootere steenen ingetrapt worden, welke eerst oppervlakkig in de kitzool zitten, doch bij het loopen steeds dieper indringen en ten slotte zoo op hoornzool of hoornstraal drukken, dat zij dieper gelegen deelen kneuzen. Zolen van leer, gummi, of kurk laten het in- en doordringen van scherpe voorwerpen niet gemakkelijk toe, kurkkitzolen maken dat zeer gemakkelijk."

De Augustus-afl. van „*Der Hufschmied*“ bevat het volgende:

1°. Een artikel over *een nieuw soort hoeflederkit*, dat grootendeels een loftuiting is over Rotten's hoefkit, in 1887 door de firma Hauptner te Berlijn in den handel gebracht en waarvan thans een verbeterd preparaat op de markt is gekomen. Het artikel is geschreven door den oud-paardenarts K. Schade. Schrijver betoogt, dat hij in den voorgaanden winter deze nieuwe soort kit heeft beproefd bij paarden die wekelijks meermalen groote afstanden over straatwegen of over wegen, door het woud loopende, met sneeuw en ijs bedekt, moesten afleggen. Verder heeft Schr. gedurende de zomermaanden hoefkit bij een paard aangewend om te zien hoe deze hoefkit zich onder grootere warmte zou verhouden. Deze proeven hebben alle een gunstig resultaat opgeleverd. Het nieuwe fabrikaat is niet zoo zwaar, heeft een iets lager soortelijk gewicht dan de oorspronkelijke hoefkit, waardoor eenzelfde hoeveelheid iets billijker in prijs wordt. Bovendien laat de nieuwe kit zich niet zoo gemakkelijk zacht maken; de taaiheid is iets grooter, waardoor inlegsels aan de zoolvlakte minder gemakkelijk verloren gaan.

2°. Een artikel over *de voortbrenging van de hoornplaatjes en den groei hiervan*, door D^r. W. Niemeijer, veearts te Muden. Dit is een interessant artikel, dat in de volgende aflevering wordt voortgezet. Het onderzoek over den oorsprong der hoornplaatjes is ingesteld omdat de deskundigen het nog steeds niet eens zijn over het antwoord op de vraag waardoor de hoornplaatjes van den wand worden gevormd. In Duitschland (ook in Nederland A. W. H.) wordt vrij algemeen onderwezen, dat de dek- of glazuurlaag van den wand als een voortzetting van de hoornzoom is te beschouwen, die gevormd wordt door de vleeschzoom; — dat de eigenlijke hoornwand of dikke pijpjeslaag wordt gevormd door de vleeschkroon en dat de plaatjes van den hoornwand worden voortgebracht door den vleeschwand.

D^r. Niemeijer heeft de literatuur over dit onderwerp, dat in 1861 reeds door Leisering als een der moeilijkste vraagpunten van de levensverrichtingen van den hoef is genoemd, nagegaan tot aan 1777. Die studie heeft Schr. geleerd, dat de opvattingen van de onderscheiden deskundigen in vier groepen zijn te verdeelen, nl. a. de meerderheid, die het standpunt heeft,

dat de vleeschwand de hoornplaatjes vormt en niets of slechts weinig van de dikke pijpjeslaag; *b.* onderzoekers, die beweren dat de vleeschplaatjes niet alleen de hoornplaatjes vormen, maar ook de binnenlaag van den hoornwand; *c.* verscheiden Schrijvers nemen aan dat de vleeschwand niets tot de vorming van de dikke pijpjeslaag bijdraagt en ook niet de hoornplaatjes voortbrengt, doch dat beide lagen door de vleeschkroon worden gevormd, terwijl de vleeschplaatjes slechts een dun, week, kleverig laagje zouden afscheiden, waardoor het afgroeien van den hoornwand zou worden vergemakkelijkt; *d.* de laatste groep verkondigt de opvatting dat de hoornplaatjes hoofdzakelijk zouden ontstaan door een vervorming van de hoornpijpjes.

Dr. Niemeijer zegt: wie van deze Schrijvers heeft het nu bij het rechte eind? — en merkt, min of meer uitvoerig toegelicht, op, dat de plaatjeslaag beneden aan den wand niets dikker is dan vlak aan de kroon, hetgeen er waarschijnlijk voor pleit, dat de vleeschplaatjes niet bijdragen tot de vorming van den eigenlijken hoornwand, terwijl het een feit is, dat de hoornplaatjes naar de verzengedeelten dikker worden, hoewel zij hier korter zijn dan in het voorgedeelte van den hoof. Werden de hoornplaatjes door de vleeschplaatjes gevormd, dan zou het derhalve voor de hand liggen, dat aan de verzenen en aan de steunsels veel meer hoorn werd gevormd dan in den toon en aan de zijgedeelten.

Dr. Niemeijer heeft een onderzoek ingesteld bij een verschen runderklauw, waar het onderzoek minder moeilijk is dan bij een hoof, aangezien bij het rund de vleeschplaatjes enkelvoudig zijn en niet aan de oppervlakte van fijnere plaatjes voorzien, hetgeen bij het paard wel het geval is. N. heeft bij dat onderzoek geen verschil in dikte kunnen vaststellen tusschen de plaatjes vlak aan de kroon gelegen, en tusschen die meer naar beneden voorkomende.

Er is in geen enkel opzicht iets van een scheidingslijn te merken tusschen de hoornzelfstandigheid die direct van de kroon zou afgroeien en die welke door de vleeschplaatjes zou worden gevormd, hetgeen er tegen pleit, dat de vleeschplaatjes tot de vorming van den eigenlijken hoornwand zouden bijdragen.

Er schijnt eensgezindheid te bestaan over de uitspraak, dat de hoornwand direct onder de vleeschkroon even dik is als nabij den draagrand, zoodat er feitelijk onderweg ook geen hoorn aan toegevoegd zou kunnen zijn.

3°. *Persoverzicht*, waaronder melding wordt gemaakt van een nieuw beslag zonder nagels, aangegeven door den veearts Hubert te Brussel en dat alleen in bijzondere gevallen dienst zou doen. Verder wordt met het oog op het bestaande oorlogsgevaar, inzake ruzie over Marokko, opgemerkt, dat met uitzondering van die voor de cavalerie alle legerpaarden in Oostenrijk-Hongarije zullen worden beslagen met ijzers met schroefkalkoenen.

4°. *Vragen en antwoorden.*

Vraag: Zou een aangeboren stelvoet van een 6 maand oud zijnd veulen nog voor genezing vatbaar wezen? Het lijden verergert steeds, niettegenstaande de veearts herhaaldelijk een verband heeft aangelegd. Het is een goed veulen van Hannoversch ras. Zou er nog kans zijn om het gebrek door middel van een licht snavelijzer gedeeltelijk te verhelpen of zou het veulen moeten worden geslacht?

Antwoord: Het is bij jonge paarden herhaaldelijk gelukt om steltvoet deels of geheel te verhelpen door het aanbrengen van een beslag met een verlengd toongedeelte. Het is de vraag of in dit geval het jonge veulen een beslag reeds kan verdragen. Mocht dit wel het geval zijn zoo verdient het aanbeveling een halvemaanvormig ijzer met een verbreed toongedeelte onder te leggen. Dit dient ongeveer een vingerbreedte voor den draagrand uit te steken, welk vooruitstekend gedeelte in den vorm van een opzet eenigszins opgericht moet worden. De ijzertakken loopen dun uit. Dit beslag lijkt eenvoudiger dan het beugelijzer van Neuschild, hoewel dit eveneens bruikbaar kan worden geacht. Het verdient beslist aanbeveling zoodanig beslag te probeeren, alvorens tot afmaking van het dier te besluiten. Het veulen moet gelegenheid houden tot het nemen van beweging.

Vraag 2. Ik heb een paard aan de smederij, dat aan beide voorhoeven bevangen is geweest. Een collega heeft het met balkijzers beslagen. De verzen zijn ingekort, enz., welke uitvoerige vraag de Redactie van „Der Hufschmied” aanleiding geeft tot het antwoord, dat het beslag voor knolhoeven in alle degelijke handboeken over hoefbeslag is te vinden en dat bij pijnlijke zoolgedeelten geen te sterken druk door middel van jute en viltzolen mag worden uitgeoefend en dat in een zoodanig geval de voorkeur is te schenken aan stevige leeren zolen.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoef beslag

---

VERSCHILLENDE METHODES VOOR HET ZWARTKLEUREN VAN MESSING.

Er bestaan verschillende methodes voor het zwartkleuren van messing zonder aanwending van een galvanischen stroom. Een bepaalde keuze is derhalve voordeelig, daar alle messingsoorten bij het kleuren niet dezelfde eigenschappen toonen, en ook de voorbereidende werkzaamheden bij plaat- en gietwerk b. v. b. zeer verschillend zijn. Een goed, hoewel duur middel voor dit doel bestaat uit een dunne oplossing van een mengsel van 1 deel salpeterzure zinkoxyden en 2 deelen goudchlorid. De naar behoefte verdunde oplossing laat men ongeveer 10 tot 12 minuten op het messing inwerken; wast het dan met een vochtigen doek af en laat het drogen.

Salpeterzure zinkoxyde verkrijgt men, wanneer men tinchlorid met ammoniak vermengd, het daarbij ontstaande witte neerslag uitwast, en dan in salpeterzuur oplost. Een geringe bijvoeging van zoutzuur maakt de kleur diep matzwart.

Bovengenoemde oplossing wordt koud gebruikt. Langs warmen weg kan men kleuren, wanneer men een oplossing van 600 gram kopernitrat in 200 deelen water, en 25 gram zilvernitrat in 10 gram water oplost, en beide producten goed tezamen mengt. De deelen worden in dit mengsel gedoopt, en verhit, tot de kleur bereikt is. Koud wordt verder een oplossing van 2 deelen koper carbonaat in 15 deelen salmiakgeest, waarover nog 3 deelen gedistilleerd water, en op een liter der oplossing 2 tot 3 gram fijngepoederde grafiet aan toegevoegd zijn, aangewend. Koper carbonaat wordt verkregen doordat men kopersulfaat en natrium carbonaat in gelijke deelen oplost, en het neer-

slag filtreert en uitwascht. Deze oplossing moet goed gesloten en koel bewaard worden.

De te kleuren messingdeelen worden eenige minuten in de oplossing heen en weer bewogen, dan in water afgespoeld, en in zaagsel gedroogd.

Eindelijk brengt een oplossing van 1 deel azijnzuur, 1 deel ijzervitriool en 10 deelen zoutzuur een goede zwarte kleur op messing. Opgemerkt zij nog, dat voor het uitvoeren der kleuring, een geheel zuivere, vetvrije metaalvlakte vereischt wordt, en dat ook zelfs een zeer geringe oxydatie die kleuring verhindert. Die ontvetting geschiedt door koken in een dunne sodaloog, het reinigen van oxyde in sterk verdund zwavelzuur, waarin die deelen 20 tot 30 minuten liggen. Bij messingplaten is de oxyde dikwijls vast ingewalst, dat het reinigen met verdund zuur niet voldoende is, doch met zoogenaamd geelbranden gereinigd moet worden. Dit bestaat uit ongeveer 9 deelen salpeterzuur en 6 deelen zwavelzuur; de voorwerpen worden vluchtig ingedoopt, in ieder geval niet langer dan tot er bruine dampen opstijgen; daarna wordt in schoon water grondig gespoeld, en in zaagsel gedroogd.

Men kan in sommige gevallen een methode aanwenden, waarbij geen chemicaliën noodig zijn, doch de dampen van vergassende steenkolen voor de kleuring gebruikt worden. Tot dit doel wordt een cylinder (een talk-ijzeren pijp) voorzien van een bodem, en halverwege met kolengruis gevuld; hierboven legt men een rooster, waarop de te bewerken voorwerpen liggen. Het geheel wordt goed gesloten, waarna de buis tot zeer zwakken roodgloed verhit wordt, en wel zoolang, totdat het kolengruis verkoold is. Na 15 of 20 minuten wordt het vuur verwijderd, het deksel afgenomen, en na het koud worden de inhoud er uit verwijderd. De deelen bezitten dan een glanzenden diep-zwarte bedekking, welke zeer vasthoudend is. M.

BOEKWERKEN.

Uitgaven van A. W. HEIDEMA te 's-Gravenhage:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Idem **tweede bundel**, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

„ **derde** „ „ *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr.- en Renvereening. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

Het Toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard”). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.

De voormalige Rijksstoeterij Boreulo (met plaat), door H. C. M. E. H. van Soetermeer Vos, Off. der Veld-Art. Vroeger *f* 1.35, thans fr. p. p. *f* 0.70.

De bouw van den hoef (*uitslaande platen*) met verklarende beschrijving, voor cursussen in hoefbeslag en zelfonderricht. Prijs fr. p. p. *f* 0.50.

Het onderzoek van het paard vóór het beslag, door F. Laméris, Kap.-Paardenarts. Pr. fr. p. p. *f* 0.35.

Opstellen over africhting van paard en ruiter, door W. L. v. Warmelo, Off. der Veld-Art., prijs *f* 1.50, fr. p. p. *f* 1.55.

Landbouw-voordrachten over tuberculose, gehouden aan de Universiteit te Groningen, door Dr. D. A. de Jong te Leiden. Prijs *f* 0.75 fr. p. p. *f* 0.80.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

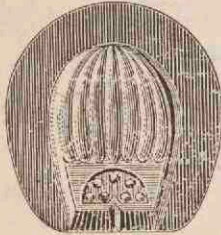
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

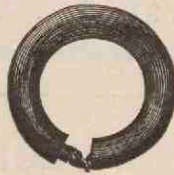
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{8}$ tot $6\frac{7}{8}$
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradig.

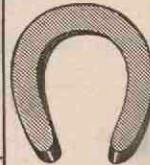

Strijkringen
met riempje.

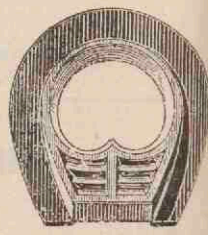
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

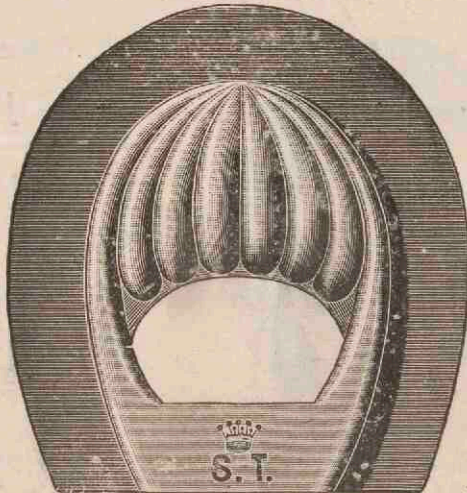

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

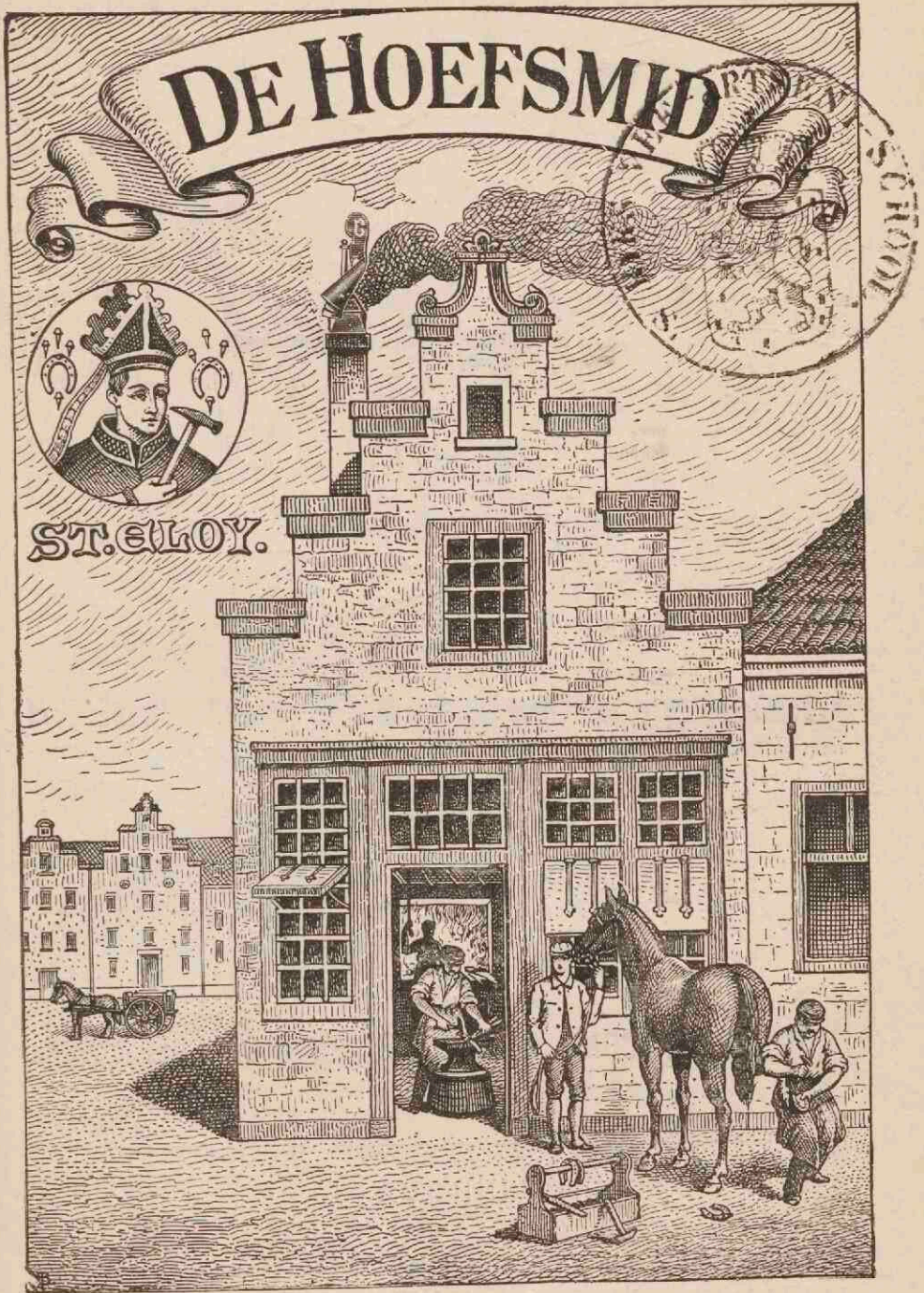
Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

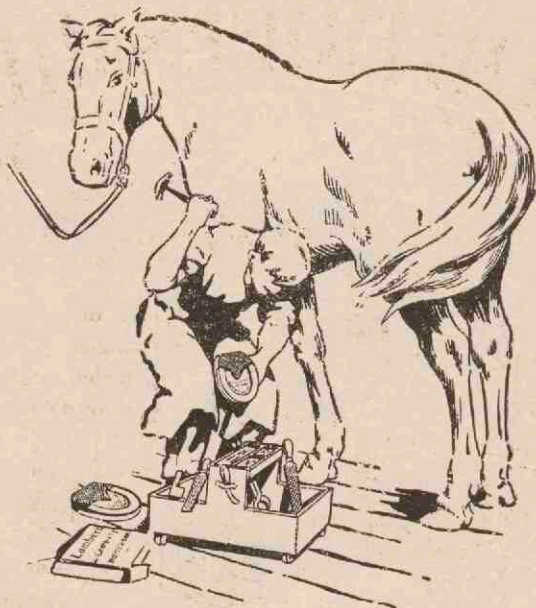
Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons:

Lambert Open Pad	in 10 maten.
Bar Pad	in 13 maten.
Frog Pad	in 4 maten.
O. K. Star Pad	in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Een smidsbedrijf in Utrecht. — Machinale hoefijzers (slot). — Urbaine paarden in een groote stad. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

EEN SMIDSBEDRIJF IN UTRECHT.

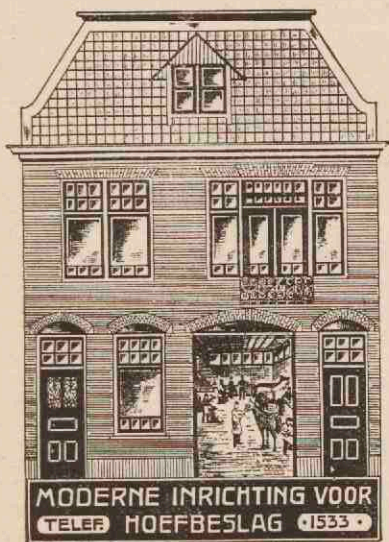
Gaven we indertijd, daartoe in staat gesteld door de welwillendheid der resp. eigenaars, eene beschrijving van smidsinrichtingen, en wel de een als groot stadsbedrijf, een ander als een antiquiteit, heden willen we de aandacht vestigen op een werkplaats waar, hoewel niet tot de grootste bedrijven behorende, de uitoefening van het hoefsmidsvak belangrijk genoeg is, en op zoodanige wijze wordt toegepast aan de eischen van een goed beslag der paarden, dat ook haar een plaatsje in ons tijdschrift met eere toekomt.

We bedoelen de smederij van den heer A. H. Derks aan de Varkensmarkt 26 alhier, die reeds voorheen onder beheer van J. H. Ohl gunstig bekend stond, en waarin ruim 80 jaar het smidsbedrijf met gunstig gevolg werd bedreven, waarvan ongeveer 30 jaar speciaal het hoefbeslag werd uitgeoefend. Derks nam deze zaak over in 1901; door hem werd zij geheel op de uitoefening van het hoefsmidsvak ingericht en voor de tegenwoordige eischen vernieuwd tot een moderne smederij.

De bijgevoegde teekening geeft een duidelijk beeld van het woonhuis en van den toegang tot de werkplaats. Deze vormt een langwerpig vierkant van 20 bij 6,60 M., waarvan de vloer is belegd met harde Utrechtsche klinkers, zoogen.

blauwkoppen, op hun kant in cement gemetseld, met de noodige zinkputten en riool daaronder voor urine-afvoer. De verlichting dezer werkplaats geschiedt bij dag door 18 lichtramen; bij avond en donker weer door groote gaslampen met hangend gloeilicht. Voor afvoer van rook en voor de luchtverversching wordt gezorgd door een luchtkoker en door tuimelramen.

Links van den ingang is een vertrek dienende als kantoor, daarachter een ruime gesloten kast tot berging van leder- en gummiartikelen; verder naar achteren zijn daar aanwezig: 3 vuren met onderblazende smidsvormen, met 3 Werner Geubs cylinder blaasbalgen en 3 aambeelden. De achterwand

der smederij wordt geheel ingenomen door de werkbank, voorzien van 3 bankschroeven; in 't midden der bank bevindt zich 1 boormachine. Voor de berging van steenkolen dient de kelder; voor ijzerstaaf en hoefijzers is een flink lokaal buiten de werkplaats aanwezig. De geheele rechter ruimte der werkplaats wordt gebruikt als beslagplaats der paarden. Alle paarden worden uit de hand beslagen, een travalje is niet aanwezig. In deze smederij werkt de baas met 4 knechten, van wie een z'n vak aan de smederij van 's Rijks Veeartsenijschool leerde, verder een leerling en 1 smidsjongen.

Alle hoefijzers worden van den staaf vervaardigd; fabrieksiijzers worden tot heden niet gebruikt; wel deelde de baas mij mede, dat hij eens een paar honderd kilogram van de fabriek te Helpman kocht en verwerkte. De werktijden in deze zaak zijn: van 6—8 $\frac{1}{2}$ uur v. m. en van 9—12; van 1 $\frac{1}{2}$ —6 n. m. en van 6 $\frac{1}{2}$ —8 uur 's avonds.

Het aantal paarden dat hier wordt beslagen bedraagt volgens opgave 5 á 6 duizend. Hieronder vindt men de meest verschillende typen vertegenwoordigd; zoo b. v. voor landbouwgebruik, stalhouderspaarden, ook zware sleeperspaarden, Belgen, enkele Engelsche; verder vele luxe-paarden als rijpaarden, tuigpaarden, jachtpaarden, renpaarden, in der tijd steeds hard-dravers (door de nieuwe Wet zeer beperkt) ook pony's en ezels. Een respectabel aantal paarden wordt steeds buiten beslagen, zoogen. in stalbeslag, waaronder meerdere dekhengsten. Van gummi-zolen wordt veel gebruik gemaakt bij nauwe hoeven, gevoelige verzenen, en ook om uitglijden te voorkomen. Hiervoor komen vooral in aanmerking de Engelsche hoefzolen, ook zolen voor doorloopende ijzertakken en Fransche luchtdrukkzolen.

Uit een en ander blijkt dat deze inrichting een goed beklante zaak is, — dat de baas het vertrouwen geniet van de meest verschillende gebruikers van paarden, — dat hij weet rekening te houden met de eigenaardigheden van het beslag bij de verschillende diensten, waardoor deze werkplaats een goede en practische leerschool is voor het daarin werkende personeel.

We willen deze beschrijving eindigen met de mededeeling dat de heer Derks zijne eerste opleiding genoot in de smederij van zijn vader, later bij een broeder, die aan de militaire hoefsmidschool te Amersfoort was werkzaam geweest.

Van 1 Febr. tot 30 Augustus 1898 maakte hij een cursus mede aan de smederij van de Veeartsenijschool onder de leiding van den heer W. A. H. van Horsen, en behaalde hij daar het diploma als hoefsmid. Door zijn goeden aanleg en groote handigheid ontwikkelde hij zich daar tot een kundig vakman, waarvan hij ook de bewijzen gaf door de bekroningen, die hij zich verwierf bij verschillende gelegenheden van tentoonstellingen van landbouw, hoefbeslag-wedstrijden en op keuringen van paarden. Zeer jammer voor hem was, dat hij niet tot het beperkt getal uitverkorenen behoorde, om den eersten cursus tot opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag mede te maken; naar onze meening zou hij daarvoor zeer geschikt zijn geweest.

M.

MACHINALE HOEFIJZERS.

(Slot.)

De Luitenant-Kolonel J. B. H. Moubis, Oud-Dirigeerend Paardenarts, schrijft in zijn algemeen bekend leerboek, het volgende: Het is intusschen beter, dat elke hoefsmid de vereischte kundigheid bezit, zoowel in het vervaardigen van ijzers, als in het bewerken van den hoef en het oppassen en bevestigen der ijzers. Het is duidelijk dat de machinale ijzers, al zijn zij in verschillende vormen en grootten gemaakt, toch steeds eenige wijziging zullen moeten ondergaan, alvorens zij behoorlijk passen, wil men niet dat de hoeven naar die ijzers worden gevormd.

In de meeste rijken bestaan thans zulke fabrieken van hoefijzers, niet enkel voor het dagelijksch gebruik, maar vooral ook met het oog op de behoeften van het leger in geval van oorlog. Het gebruik van goed afgewerkte fabrieksijzers bij normale hoeven heeft dan ook geen bezwaar voor den hoefsmid, die *veel handigheid* en de *noodige kennis* bezit, om die ijzers pasklaar te maken; want de hoeven bij hetzelfde paard zijn dikwijls verschillend in grootte en vorm; maar om deze reden *blijven zij voor den minder geoefenden hoefsmid een gevaarlijk materiaal*. (Wij cursiveeren, Referent).

De Kapitein-Paardenarts Frederikse zegt in „De Hoefsmid” VIIe Jaargang „Machinale (fabrieks) hoefijzers worden hier te lande gelukkig nog niet zooveel gebruikt als in het buitenland, *gelukkig* omdat op nagenoeg alle fabriekshoefijzers nog al wat af te dingen valt, voornamelijk wat de plaatsing en den vorm der nagelgaten betreft.”

Schrijvende over de genomen proef met machinale hoefijzers van de firma Funke en Hueck, gemaakt naar door ons leger geleverde modellen, zegt hij verder:

Deze ijzers behooren tot de geheel afgewerkte fabriekshoefijzers, bestemd om zoo mogelijk koud ondergeslagen te worden in oorlogstijd. Dikwijls echter zal een beter passend maken dezer ijzers op den hoef zeer wenschelijk zijn.

Nu is het echter de vraag, kan men met 3 tailles volstaan of moet men er meer hebben; natuurlijk zullen er altijd hoeven overblijven, die in grootte of vorm zoozeer van den normalen hoef afwijken, dat er steeds een ijzer voor gemaakt moet worden.

De Redactie van „De Hoefsmid” zegt in de XIe Jaargang blz. 72: Het gebruik der machinale ijzers neemt de paar laatste jaren in Nederland zeer toe. Zij zijn vrij goed gevormd, slijten dikwerf wat sneller dan uit de hand gesmede, terwijl ook in betrekkelijk kleine ijzers nog 8 nagelgaten voorkomen. Evenals zoogenaamde koopschoenen ten achteren staan bij naar den vorm der voeten goed gemaakte schoenen, kunnen ook machinale ijzers niet zoo goed zijn als deugdelijk uit de hand gesmede, doch men kan het in nood er wel mee doen.

In dezelfde jaargang bl. 166 schrijft de Redactie omtrent het meer gebruiken van machinale hoefijzers hier te lande: Dit is jammer, want ieder

hoefsmid dient een goed ijzer te kunnen maken en het blijft altijd waar dat „oefening kunst baart”. Zoodra een hoefsmid veelvuldig gebruik maakt van machinale ijzers, zoö zal zijn handigheid in het vervaardigen van ijzers uit de hand langzamerhand geringer worden, terwijl de jongmaatjes eveneens veel minder oefening krijgen, hetgeen met het oog op de toekomst nog het ergste is.

Nood breekt evenwel wet, en indien er geen voldoende werkkrachten zijn, is het zaak te streven naar zoö goed mogelijk gemaakte machinale ijzers, die niet te hoog in prijs zijn.

Aan het slot van dit artikel lezen wij:

Wanneer het werkelijk noodig blijft fabrieksijzers te gebruiken, dan zullen aan de *eischen van opleiding* wederom *hoogere eischen gesteld* dienen te worden, daar de *oefening der leerlingen in de werkplaats dan zoö afneemt*, dat er *geen voldoende* gelegenheid overblijft om *vlot en goed* ijzers te leeren zetten en richten.

De *Hoefsmid*, Jaargang XII bl. 192, zegt het volgende: Meermalen is er in „De Hoefsmid” op gewezen dat die toenemende aanwending een gevaar oplevert voor het hoefsmidsvak als zoodanig, aangezien de leerlingen te weinig handigheid in het vervaardigen van ijzers verkrijgen. En de toekomst ligt in handen der jeugd! In Duitschland is het gebruik van machinale ijzers veel algemeener dan in Nederland. In een groot landbouwblad wees Dr. Goldbeck er een paar weken geleden scherp op dat de machinale ijzers voor het paardenhoudend deel van Duitschland bepaald veel bezwaren meebrachten, daar de komende hoefsmiden allengs onhandiger zouden worden in het goed passend maken der ijzers.

Hoe dat gevaar te keeren? Naar onze meening door voortdurend in wijden kring er de aandacht op te vestigen dat het smidsvak in zijn geheelen omvang niet door één man kan worden beheerscht, en meer dan tot nu toe afzonderlijke hoefsmiden dienen te komen, terwijl het gebrek aan werkkrachten voornamelijk wordt veroorzaakt doordat de loonen in verhouding tot de vereischte kennis niet hoog genoeg zijn.

* * *

Nadruk verboden.

URBAINE PAARDEN IN EEN GROOTE STAD.

Iemand die werkelijk een „paardenhart” bezit, zal aan elken viervoeter, dien hij op zijn levenspad tegenkomt, een oogenblik zijn aandacht schenken. Vooral in een groote stad is veel gelegenheid om de theoretische kennis van het gebruikspaar aan de practijk te kunnen toetsen.

Hoewel in de groote steden het vervoer per automobiel zeer is toegenomen, is het aantal stationneerende rijtuigen nog niet veel verminderd. Schenkt men nauwlettend aandacht aan deze karakteristieke bespanning dan valt het op, dat men er bijna alle mogelijke paardenrassen onder aantreft.

Grootendeels zijn het Russische hitten, waaronder enkelen van beste kwaliteit, benevens enkele volbloeds en vooral halfbloeds. Maar juist in

tegenstelling met hun hooge waarde als ren- of rijpaard, als afgedankt rijpaard, zijn ze zeer billijk te koop. Deze edele dieren zijn als „snorderspaard” zeer te beklagen, want zij komen het meest in handen van den armsten rijtuigverhuurder.

Russische hitten behoeven meerendeels geen besten koetsier. Zij zijn mak en hebben doorgaans weinig temperament. Wanneer deze dieren niet geplaagd worden met zware stangen, zijn ze voor de meeste diensten uitmuntend geschikt. Zij zijn bovendien het best bestand tegen langdurigen draf-arbeid en stellen daarbij geen hooge eischen aan hun voedsel, ligging, onderhoud, enz. (Hoewel natuurlijk voor ieder individu de beste verpleging en verzorging haar voordeel zal opleveren!).

Vraagt den „snorder” eens „hoelang staat uw paard dagelijks in het tuig?”; dan zal hij U beslist antwoorden „’s morgens circa 8 uur vangt zijn werk aan en eindigt . . . „hij haalt de schouders op en de vele nachten, dat zijn broodwinner, het trouwe ongelukkige paard, de harde straatsteenen voor het strooleger moest verwisselen, schijnen hem te talrijk, om vlot te zeggen „’s nachts om 1 uur staat mijn paard weer op stal”. Overdag worden slechts enkele uren rust gegund, in een dikwijls zeer gebrekkigen stal.

De haver wordt hem echter niet onthouden; daarvan draagt het geheele exterieur doorgaans het bewijs. De Russische hit weet wat werken is, zijn Spartaansche opvoeding heeft hem zijn groote bruikbaarheid verzekerd.

Ook valt het den waarnemer op, dat hitten met matige voeten, geheel door de knieën staande, dagelijks arbeiden en dat de knieën toch niet gecouronneerd zijn. Dit is stellig weer een bewijs van kracht en uithoudingsvermogen.

De volbloed en halfbloed zijn meestal in minder goede conditie, wat men uit het vorenstaande zal kunnen afleiden. Bovendien is de dressuur van een bejaard rijpaard tot rijtuigpaard niet eenvoudig en tracht men deze dikwijls te *vergemakkelijken* door het paard weinig voedsel te geven en dorst te laten lijden.

De conditie van het paard houdt doorgaans gelijken tred met de kwaliteit van rijtuig en tuig. Men treft er onder de stationneerende rijtuigen dikwijls als het ware équipages aan. De concurrentie noodzaakt hen zoo netjes mogelijk voor den dag te komen.

Er zijn ook rijtuigverhuurders die alleen op het nachtwerk belust zijn. Deze spanningen zijn nog meer van onderwetschen stempel. De inzittenden stellen dan ook doorgaans geen hooge eischen. Het exterieur van sommige paarden verraadt den hackney, of eerste klasse luxepaard van andere herkomst. Wanneer zij daarbij opvallend mooi zijn, kunt ge er verzekerd van wezen, dat de langdurige arbeid zoo’n dier tot een bruikbaar tuigpaard heeft gemaakt. Aanvankelijk heeft het dikwijls alle mogelijke kwade eigenschappen gehad. Riempjes aan den staart en deze vastgegespt aan het lemoen, duiden meermalen aan, waarom zoo’n mooi exemplaar zijn roeping heeft gemist.

Ook dubbele slagriemen, enz. bevestigen het feit, dat een kwaadaardige slaander nooit te vertrouwen is, zelfs niet in den druksten dienst.

Een prettig verschijnsel is het, dat stokoude dieren, verwond door het tuig en mager als een geraante, slechts sporadisch worden gezien.

Dit vindt zijn oorzaak in het toenemend gebruik van paardevleesch als consumptie-artikel, alsook door de concurrentie der rijtuigverhuurders onderling en het verscherpt politietoezicht.

Voor hen, die de deugden en de trouwe eigenschappen van het paard op prijs weten te stellen, zal deze verbetering zeker een verblijdend teeken worden genoemd.

Gij, equipagehouders, stalhouders, sleepers, huurkoetsiers, enz., werkt allen mede het edelste dier ter wereld een welverdienden rust of zoo mogelijk een draaglijken ouden dag te bezorgen!

* * *

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken zijn de volgende leerlingen: op 30 Sept. j.l. H. Reinders van Meeden en op 7 October j.l. T. Nijdam van Zuidlaren. Aan beide leerlingen kon een getuigschrift van met „goed” gevolg aan den cursus te hebben deelgenomen, worden uitgereikt. — De plaats van eerstgenoemde is 2 Oct. ingenomen door H. Hilbrants van Eelde, en van Nijdam op 14 Oct. door G. Holt van Norg.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen J. Hofstede van Middelbert, die vermoedelijk heden Zaterdag (14 Oct.) vertrekt, R. v. d. Laan van Loppersum, K. Snakenborg van Kolham en K. Maring van Zeerijp.

— **Cursussen in hoefbeslag in Friesland.** Dezen zomer zijn in Friesland twee cursussen in hoefbeslag aangevangen en wel een tweejarige in Franeker en een éénjarige in Heerenveen.

Tot de eerste zijn 10 leerlingen toegelaten, tot de tweede 15, waarvan echter 5 na afloop der theoretische lessen afvielen, zoodat de Practische lessen ook met 10 leerlingen zijn aangevangen.

Beide cursussen staan onder leiding van den veearts Joh. Plet te Heerenveen, die hierbij geassisteerd wordt, voor zoover de theorie betreft, door den veearts M. J. Veenstra te Leeuwarden, en over het practisch gedeelte door den gediplomeerden hoefsmid J. de Jong te Heerenveen.

De cursussen gaan uit van de Ver. „Het Friesch Paardenstamboek”, dat hiervoor Rijkssubsidie geniet.

H.

P.

— **Militaire hoefsmidschool te Amersfoort.** Na afloop van den halfjaarlijkschen cursus werd op 1 October j.l. na gehouden examen het rijksdiploma als hoefsmid toegekend aan de volgende milicien-hoefsmiden der infanterie: K. Gunter te Rottum (Gron.) van het 1^e; J. H. Boon te Nijswiller (Limburg) van het 2^e; S. Tiekstra te Drachten van het 5^e; L. Smit te Hasselt bij Zwolle van het 5^e; C. J. A. van Oosterhout te Tilburg van het 6^e, en D. Fielmich te Harderwijk van het 9^e Regiment Infie.

Deze hoefsmiden zijn thans ter verdere bekwaming in het winterbeslag, gezonden naar de Regimenten Veld-Artillerie te Utrecht en Breda.

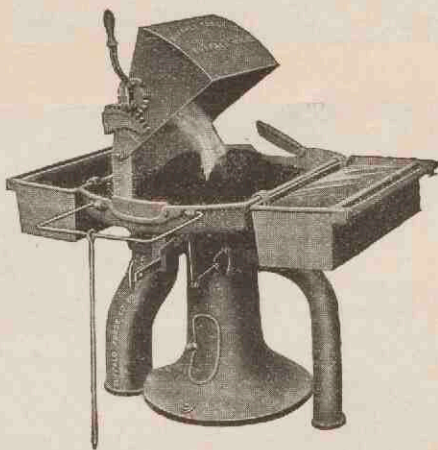
Tevens werd het rijksdiploma toegekend aan den burgerhoefsmid D. van Setten te Scherpenzeel.

— **Hoefbeslagcursus te Gorinchem.** Te dezer plaatse wordt een cursus gehouden voor hoefbeslag, vanwege het bestuur dezer afdeling van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw. Het 1° gedeelte, aangevangen 7 October l.l., wordt bijgewoond door 8 smeden. De gep. Dirig^d Paardenarts J. B. H. Moubis te Utrecht geeft het theoretisch, de Wachtm. Hoefsmid-onderwijzer in practisch hoefbeslag, S. van Angeren te Arnhem, het practisch onderricht.

— **Uitslag tentoonstelling en wedstrijd Leiden, 15 Sept. Inzendingen hoefijzers:** 1° pr. P. Zegwaard te Amersfoort, 2° pr. H. van Waasbergen te Oud-Beierland, 3° pr. Van Duin te Gouda, 4° pr. J. Waasdorp te Rijk-Wetering.

Wedstrijd in hoefbeslag: 1° pr. C. B. Schouten te Hoofddorp, 2° pr. Eldenhout te Nootdorp, 3° pr. H. van Waasbergen te Oud-Beierland, 4° pr. W. Gesink te Katwijk a/d Rijn. Eervolle vermeldingen: Bruntink te de Rijk, Vermin te Noordwijkerhout, Mooijekind te Noordwijk a/Z. en Grimbergen te Rijnsburg.

— **Utrecht.** Bijgevoegde teekening stelt voor een der modellen van smidsvuren, die door de Buffalo Forge Company vervaardigd worden. Dit smidsvuur was op de tentoonstelling van gereedschappen, modellen en leermiddelen enz. ten dienste van het vak-onderwijs, gehouden van 9—18 September l.l., ingezonden door de firma Ls. N. Alta en Co. te Amsterdam.

In den catalogus wordt het voorgesteld als een Compleet Buffalo smidsvuur, voorzien van ondergrondschen luchtaanvoer met regelschuij, ondergrondschen rookafvoer met verstelbare rookafvoerkap, tuimelklep voor het verwijderen der slakken en scharnierende kleppen aan de vuurpan voor zwaarder of lichter vuur. Dit vuur is speciaal bestemd en geëigend voor vakscholen, omdat de geheele smederijruimte te overzien blijft en deze tevens uitmuntend geventileerd wordt. Bij toepassing van deze vuren wordt ruimte gespaard en licht benemende rookkappen overbodig, alsmede de vele schoorsteenen, die ook op boven gelegen lokalen zeer hinderlijk zijn. Een schoorsteen, waarin alle ondergrondsche rookkanalen uitmonden, zorgt voor den afvoer van alle vuren.

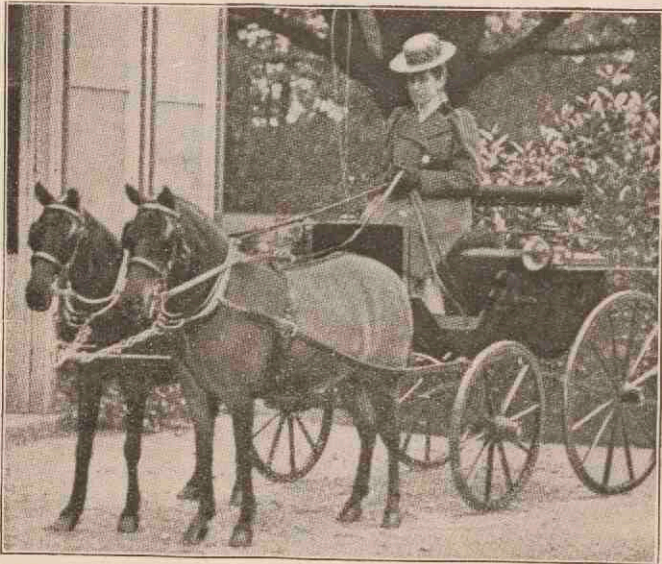
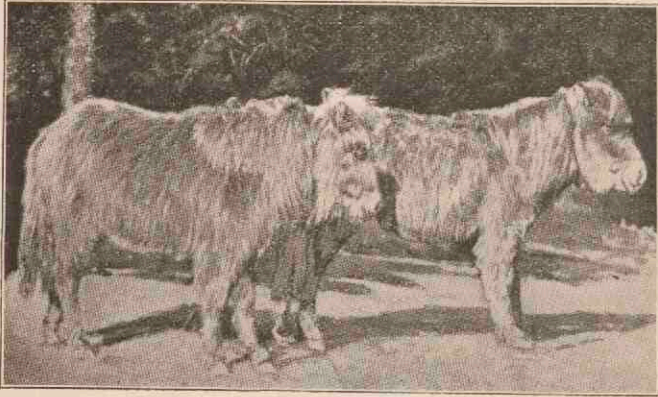
Aan den catalogus waren toegevoegd eenige teekeningen van typische modellen der ruim 130 verschillende smidsvuren. De hiernaast voorgestelde is het vuur voor vakscholen en gewoon werkplaatsbedrijf. Andere modellen worden aangegeven als vuur voor zwaar werk, eene speciale smidse met 12 vuren voor massafabricage, en verder als opvouwbaar vuur voor Marine-Oorlog- en Prospector's bedrijf. M.

PERSOVERZICHT.

TOILET.

Sterk verschil tusschen een paar in den natuurstaat voorgebrachte poneys en dezelfde nadat hun toilet is gemaakt.

De afbeeldingen zijn overgenomen uit „The Horse”, door Prof. Worley Axe.
(u. „Het Paard”).

— *Congres voor Vakonderwijs*. De vorige maand is dit congres te Utrecht gehouden onder leiding van Mr. H. Smeenge.

De „N. R. C.” van 16 Sept. bevat een verslag van het op dienzelfden dag voortgezet congres, waarvan wij het volgende overnemen:

„De Heer H. P. Priester, directeur van de burgeravondschool te Leeuwarden, heeft de volgende stellingen verdedigd:

I. Met het onderwijs der gewone lagere school, zonder meer, is de toekomstige ambachtsman niet voldoende toegerust voor het maatschappelijk leven.

II. Het voortgezet onderwijs, zooals dat aan de meeste ambachtsscholen in Nederland gegeven wordt, vult dit tekort niet voldoende aan.

III. Verlenging van den leerplichtigen leeftijd, meer waarborgen, dat ook voor de leerlingen van de ambachtsscholen het voortgezet onderwijs goed tot zijn recht komt, daarnaar dient in het belang van onze toekomstige ambachtslieden te worden gestreefd.

Ter toelichting van de eerste stelling ging de heer Priester de uitkomsten na van het onderwijs in de vakken van art. 2 der wet op het l. o. Hij noemde die niet schitterend, maar wijt de oorzaak van dit kwaad niet geheel aan de school, welke doet wat ze kan en met tal van moeilijkheden heeft te kampen (overlading van vakken, te groote en te veel klassen voor één leerkracht, enz.).

Bovendien, zoo ging spr. voort, wat wil men vorderen van een kind van 12 jaar, dat nog zoo weinig voorstellingen en begrippen, dat nog zoo'n onvolmaakte denkkraft bezit? De school voor voortgezet onderwijs moet voortbouwen op de gelegde fundamenten; ze moet voltooiën en afwerken. Dit is bijzonder noodig in de jaren van 12—15.

Een ruim arbeidsveld is er over voor het voortgezet onderwijs. Ook de toekomstige ambachtsman heeft er veel behoefte aan, voor zijn vak, maar ook, en vooral, als lid van de samenleving.

De ambachtsscholen in Nederland, zeide spr., doen te weinig aan het voortgezet onderwijs; gemiddeld slechts 5 uur per week, d. i. in drie jaar maar het $\frac{3}{5}$ van het aantal uren, dat de jongen les zou krijgen als hij één jaar langer naar school ging.

Behalve te weinig uren geeft men vaak te weinig vakken. Soms wordt door wettelijk onbevoegden les gegeven.

Het streven om voor alles de praktijk in het oog te houden, maakt het onderwijs wel eens onpractisch. De positie van den leeraar voor het voortgezet onderwijs is aan de meeste scholen niet van dien aard, dat men waarborgen heeft, dat de meest geschikte krachten zich op den duur zullen losmaken van het lager onderwijs.

Daarom, verlenging van den leerplichtigen leeftijd, b. v. met één jaar. Daarna voortgezet onderwijs aan de ambachtsschool, gedurende acht uur per week, in de vakken: taal, wiskunde, natuurkunde, aardrijkskunde, geschiedenis (vooral staatsinrichting), kennis van werktuigen en boekhouden.

Het voortgezet onderwijs is voor de jongens der ambachtsschool: eindonderwijs. Na afloop van den cursus krijgen ze nog meer teekenes; de praktijk moeten ze in winkel of op karwei voornamelijk leeren, maar het

voortgezet onderwijs, dat ze ontvangen, vormt hun gansche geestelijke bagage voor de levensreis.

De tijden zijn gunstig. De geheele maatschappij vraagt om meer en dege-lijker voortgezet onderwijs. Laten wij, vakschoolmannen, zeide spr. ten slotte, dit streven krachtig steunen."

Nederlandsch Oost-Indië.

— Sedert een paar jaren bestaat er te Buitenzorg een *school ter opleiding van inlandsche veeartsen*. Hieraan zal in 1912 wederom eenige uitbreiding worden gegeven. In verband met de toeneming der patienten aan genoemde school in verpleging, is de behoefte gebleken aan een bekwaam inlandsch *hoefsmid*. De begrooting 1912 heeft ook een post uitgetrokken om in deze leemte te kunnen voorzien.

— De begrooting van Oorlog bevat (in aansluiting met het in de vorige afl. reeds vermeldde, Ref.) o. m. het volgende:

De verantwoordelijkheid en de werkzaamheden van den eerstaanwezend paardenarts te *Salatiga* zijn sedert diens aanwijzing tot Directeur der te genoemder plaatse opgerichte *hoefsmidschool*, niet onbelangrijk toegenomen.

Het wordt daarom billijk geacht om een toelage tot een bedrag van f 40 's maands toe te kennen, in te gaan op het tijdstip waarop de hoefsmid-school is opgericht, d. i. 1 Januari 1909.

In verband hiermede is, wat het jaar 1912 betreft, aan den voorgestelden maatregel eene uitgave van f 1920, en over volgende jaren een verhooging van het budget van f 480 verbonden.

(u. *Veeartsenijkundige Bladen v. N. I.*)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoof beslag.

HET VERTINNEN VAN EEN AANTAL ARTIKELEN TEGELIJK.

Groote hoeveelheden kleine voorwerpen, zooals schroeven enz., kunnen het beste vertind worden door ze in een vloeibaar bad te dompelen en daarna door een doelmatige schud-inrichting van het overtollige tin te ontdoen. Bij het vertinnen zelf, dat als bekend vooropgezet moet worden, is er bijzonder op te letten dat het metaal gedurende het gansche proces gelijkmatig verhit blijft; is dit niet het geval, dan komt het voor dat er zich klonten vormen. De juiste temperatuur van het bad ligt even boven het smeltpunt van het betreffende metaal; bij een oververhitting verkrijgt men een ruwe, grauwekleurige vertinning of verzinking; te geringe verwarming veroorzaakt een aanhechting van grove stukken aan de voorwerpen. Ter voorkoming van oxydatie moet steeds een dekking door salmiak worden aangebracht.

De gang van dit werk is het voordeeligt als volgt: de kleine deelen worden in een gevlochten korf gedaan, welke uit hetzelfde metaal bestaat als de te bewerken voorwerpen en hierin zoover voor-gewarmd tot ze de

smelttemperatuur van het bad bezitten, of bijna. Dit is een vereischte, opdat de deelen niet te lang in het bad behoeven te vertoeven, daar anders het bad verontreinigd en afgekoeld zou worden, waardoor dan weder die bovengenoemde klonten ontstaan. In den korten tijd, dat het metaal in het bad aanwezig is, wordt alles goed door elkaar geschud. Gedurende het uitnemen wordt dat schudden voortgezet en daarbij het overtollige metaal verwijderd. Dit schudden kan nog boven een zacht vuurtje worden voortgezet, waarbij dan het dekmetaal gelijkmatig verloopt. Onmiddellijk naast de plaats, waar dit werk geschiedt, is een schuinliggende zeef aangebracht, en wel in dien stand, dat de voorwerpen bij gering schudden er van zelf afrollen.

Onder deze schuinliggende zeef is een zacht vuurtje, of eventueel een reeks vlammen aangebracht, door welke de afrollende, vertinde deelen nog eenmaal verwarmd worden, waarbij dan het aan die voorwerpen te veel zittende dekmetaal aan de mazen der zeef blijft hangen. De zeef kan ook in haar schuine ligging veranderd worden, zoodat deze eerst naar den eenen kant en daarna naar den anderen kant afhelt; dit is in vele gevallen aan te bevelen, daar bij een enkele schudding meestal het overtollige metaal niet geheel verwijderd wordt. Bij voorwerpen met diepe insnijdingen, zooals schroeven, is het aan te bevelen deze bij het afrollen met een stalen schuier te bewerken; ook is schuren met een geschikte zandsoort wel doelmatig, daar dit gunstig werkt op de gladheid der voorwerpen. Na deze bewerking laat men de voorwerpen in heet, het beste in kokend water vallen, waarin ze gelijkmatig afkoelen. Hierop volgt trommelen in een hoekige trommel, welke gedeeltelijk met hard zaagsel gevuld is. Op deze wijze bewerkt, vallen vertinde en verzinkte voorwerpen steeds goed uit.

Opgemerkt dient nog te worden dat de voorbereiding steeds van grooten invloed is op het goede resultaat en dat het beslist vrij zijn van oxydatie voor die voorwerpen een hoofdvereischte is. Geringe gebreken in deze richting leveren slechte afwerking en een onaangenaam uiterlijk.

M.

GIETMODELLEN, EN HET GIETEN VAN MESSING.

Ter vervaardiging van gietmodellen kan ieder materiaal gebruikt worden, dat in staat is een matigen druk of stoot weerstand te bieden. Het beste worden gietmodellen uit messing vervaardigd. Messing gebruikt men gaarne voor fijn gietwerk, omdat men hierbij scherpe lijnen verkrijgt; het laat zich zoowel door afdraaien alsook met beitel en vijl scherp en zuiver bewerken.

Een goed bewerkbare legering bestaat uit: 72 deelen koper, 27 deelen zink en 1 deel lood. Een verhoogd kopergehalte vermeerderd de elasticiteit, minder loodpercentage maakt het harder en beter te bewerken.

Bij het maken der legeringen geldt als grondregel, dat men eerst dat metaal smelt, 't welk het hoogst gelegen smeltpunt bezit, om daarna de van te voren aangewarmde metalen bij te voegen in dezelfde verhouding, d. w. z. naar gelang hun smeltpunt lager is gelegen, het laatste. Voor de messinggieterij bedient men zich meestal van zand als vormmateriaal. Het zand moet zoo samengesteld zijn, dat het fijne indrukken aanneemt, een behoorlijke bindkracht bezit, en ook de noodige vastheid en magerheid aanwijst. Het is de zaak van den gieter, hierin de juiste verhouding te

treffen. Op de samenstelling van het zand zal in hoofdzaak gelet moeten worden, want slechts met goed vormzand kunnen goede vormen gemaakt worden, en dus zuiver gietwerk verkregen worden. De vorm wordt vóór het gieten eerst verwarmd, en wel in zooverre, dat hij met de vlakke hand nog maar juist aangeraakt kan worden. Bij het gieten zal men er op letten, dat de temperatuur van het gesmolten metaal niet te laag is, daar het anders niet dun vloeibaar genoeg is, en de vormen zodoende niet behoorlijk vult; tegenovergesteld bevat een te heet ingegoten metaal, een poreus werkstuk.

Met betrekking tot het ingieten van het vloeibare metaal, valt nog te vermelden dat dit noch te snel, noch te langzaam mag geschieden. In het eerste geval kan de lucht niet voldoende ontwijken en het gietstuk wordt daardoor poreus, terwijl omgekeerd bij te langzaam ingieten het metaal te vroeg stolt. Zoodra het metaal afgekoeld is worden de vormen geopend, en de gietstukken uitgenomen; doet men dit niet dan is het breken der werkstukken te vreezen, daar messing zich bij de afkoeling tezamen trekt, hetgeen men in de practijk krimpen noemt. Dit krimpen speelt echter geen groote rol, wanneer kleine stukken gegoten worden, daar deze spoediger afkoelen, en dus minder krimpen dan groote. Het krimpen der gietstukken is in hoofdzaak afhankelijk van de kwaliteit van het metaal, van de hittegraad, waarmede het in den vorm komt, van de samenstelling van den gietvorm, en van den vorm der gietstukken zelf. Wordt het metaal boven zijn smeltpunt verhit, dan krimpt het sterk, en ontstaat er gevaar voor zuigen. Ook worden de gietstukken kleiner, wanneer zij in vormen van nat, week zand gevormd worden, daar deze reeds bij het drogen krimpt. Derhalve is het aan te bevelen mager vormzand te gebruiken. De krimpmaat zal in ieder geval van te voren bepaald moeten worden, vooral daar waar de voorwerpen na het gieten aan een bepaalde maat moeten voldoen. M.

BOEKWERKEN.

Uitgaven van A. W. HEIDEMA te 's-Gravenhage:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard,

tweede bundel, prijs f 1.75, fr. p. p. f 1.95.

Idem derde „ „ f 1.75, fr. p. p. f 1.95.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr.- en Renvereniging. Prijs f 0.75, fr. p. p. f 0.80.

Het Toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard“). Prijs fr. p. p. f 0.40.

De voormalige Rijksstoeterij Borculo (met plaat), door H. C. M. E. H. van Soetermeer Vos, Off. der Veld-Art. Vroeger f 1.35, thans fr. p. p. f 0.70.

De bouw van den hoef (*uitslaande platen*) met verklarende beschrijving, voor cursussen in hoefbeslag en zelfonderricht. Prijs fr. p. p. f 0.50.

Het onderzoek van het paard vóór het beslag, door F. Laméris, Kap.-Paardenarts. Pr. fr. p. p. f 0.35.

Opstellen over africhting van paard en ruiter, door W. L. v. Warmelo, Off. der Veld-Art., prijs f 1.50, fr. p. p. f 1.55.

Landbouw-voordrachten over tuberculose, gehouden aan de Universiteit te Groningen, door Dr. D. A. de Jong te Leiden. Prijs f 0.75 fr. p. p. f 0.80.

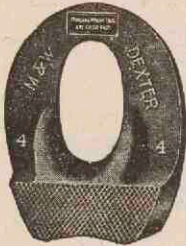
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

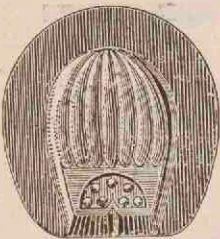

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradi g.

Strijkringen
met riempje.

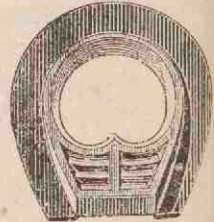
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradi g.

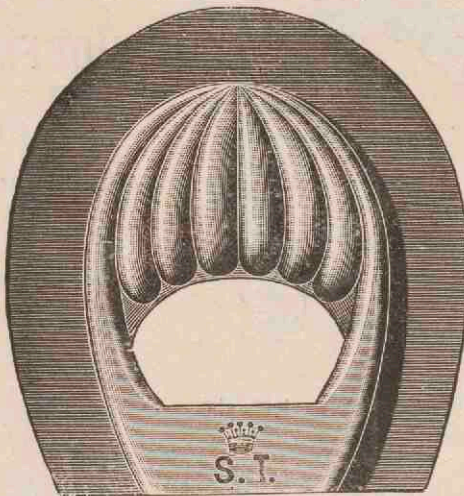
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

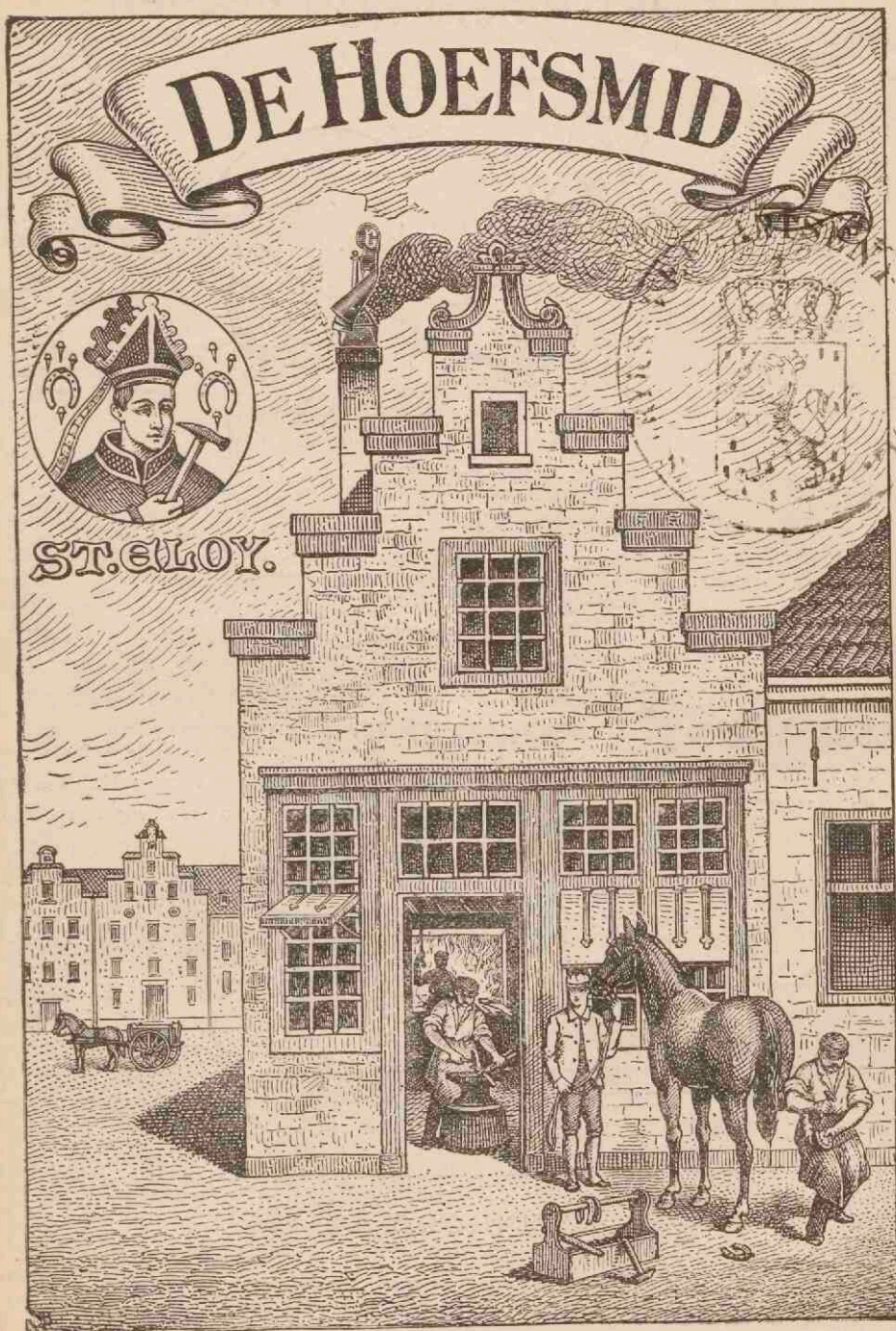
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

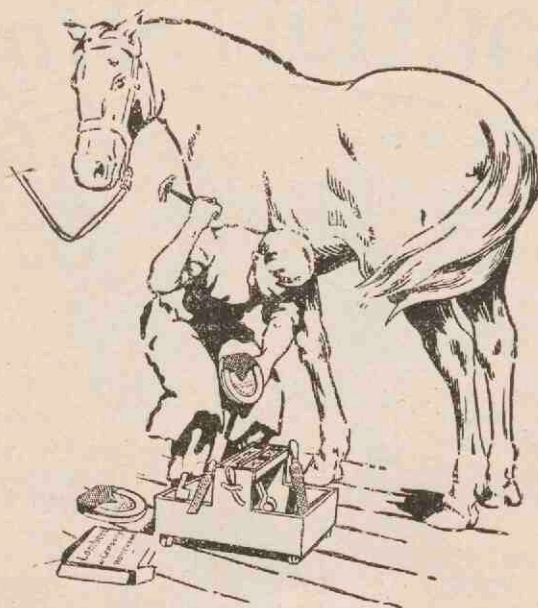
Kunsthoo rn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

ALS HET PAARD KON PRATEN

dan zou hij U spoedig zeggen dat

LAMBERT & COMPANY'S HOEFZOLEN

hem het aangenaamst zijn omdat zij hem het gaan zoozeer vergemakkelijken en verschillende pijnen en hoefgebreken zoowel genezen als voorkomen.

LAMBERT PADS

zijn verkrijgbaar in vier verschillende façons :

Lambert Open Pad	in 10 maten.
Bar Pad	in 13 maten.
Frog Pad	in 4 maten.
O. K. Star Pad	in 8 maten.

Vraag prijzen bij:

LAMBERT & COMPANY, ROTTERDAM, 66 Leuvehaven.

INHOUD.

1886 — Militaire Hoefsmidschool — 1911. — De verplichte Rijkshengstenkeuring in Nederland, in verband met het hoefsmidsvak. — Verzorging van paard en hoef in langvervlogen tijden. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

1886 — MILITAIRE HOEFSMIDSCHOOL — 1911

Den 30 October was voor de Hoefsmidschool een bijzondere dag, die niet onopgemerkt voorbij mocht gaan. Dien dag was het namelijk vijf en twintig jaar geleden dat de nieuwe inrichting te Amersfoort geopend werd en de Rij- en Hoefsmidschool van Venlo naar Amersfoort werd overgeplaatst.

De Kapitein-Paardenarts Moubis stond toen aan het hoofd der Hoefsmidschool, en onder bevel van den Kolonel Huguenin trokken het personeel der Rijsschool, de hoefsmidsleerlingen met hunne instructeurs, de oude

Kolonel Von Huguenin.

Wachtmeester W. Kamerbeek.

Wachtmeester-hoefsmid Kamerbeek met den Korporaal-onderbaas Goes aan het hoofd, te paard de vlaggende stad Amersfoort binnen.

Kamerbeek is ter ruste gegaan, de Heer Goes is gepensioneerd en wijdt zich nog altijd aan het hoefsmidsvak, thans nog als onderwijzer aan de cursussen in hoefbeslag, gegeven door de Smedenvereniging in Noord-Holland.

Evenals voor 25 jaar heeft hij op dezen dag de vuren in de Hoefsmidschool aangelegd. Overste Moubis en Goes waren present bij de wedstrijden die

op 30 en 31 October onder de leerlingen werden gehouden; de Kapitein-Paardenarts Frederikse was door dienstaangelegenheden verhinderd het feest met zijne tegenwoordigheid te vereeren.

De School en de beslagloods waren door de zorgen van de leerlingen met groen, bloemen, vlaggen en hoefijzertropheeën versierd, zoodat het geheel een feestelijken indruk maakte; de bodem prijkte met tal van toepasselijke zandversieringen.

Naarmate van hunne bekwaamheid en opleidingsduur waren de leerlingen in groepen verdeeld voor het houden van onderlinge wedstrijden.

De uitslag daarvan was als volgt:

1^e groep *vrijwilligers*; het maken van vier hoefijzers op maat en het beslaan van een paard, Cavalerie: 1^e prijs Huijsman, 2^e prijs Meeuwse. Artillerie: 1^e prijs de Groot, 2^e prijs Immel.

2^e groep *vrijwilligers*; het maken van een balkijzer; 1^e prijs Renes, 2^e prijs Hagevoort.

3^e groep *vrijwilligers*; het maken van een koppel hoefijzers in den kortsten tijd; 1^e prijs van Zetten, 2^e prijs Jonker, 3^e prijs Pieters.

1^e groep *miliciens-hoefsmeden* der Artillerie, idem, 1^e prijs Suurland, 2e prijs Krijger, 3e prijs Heegstra.

2e groep *miliciens-hoefsmeden* der Artillerie, idem, 1e prijs van Driel, 2e prijs v. d. Schuur.

Groep burgerhoefsmeden, idem, 1e prijs de Noord, 2e prijs Hagen.

Na het bekend maken van den uitslag wees de tegenwoordige leider, de Kapitein-Paardenarts Laméris, op de groote rol die de Hoefsmidschool heeft gehad in de ontwikkeling van het hoefsmidsvak als kunstambacht in Nederland.

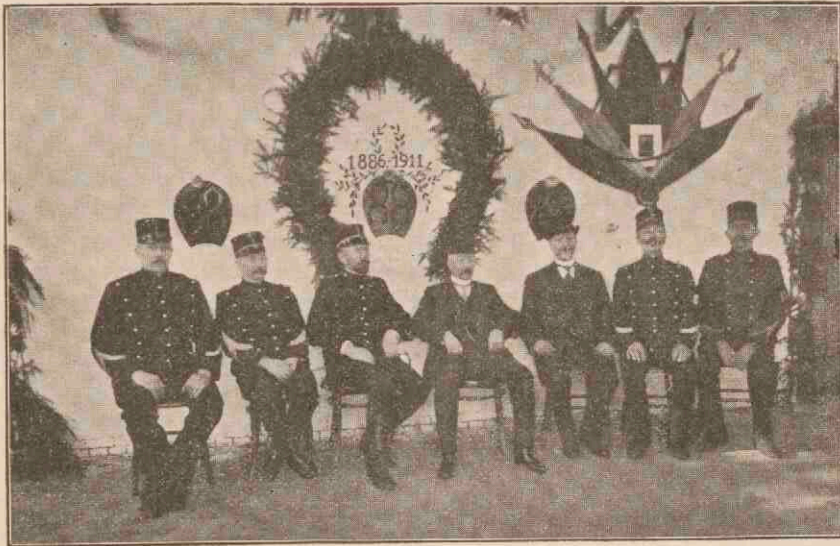
Behalve de voorziening van het leger met kundige en ontwikkelde vaklieden, levert de school jaarlijks ongeveer 30 gediplomeerde hoefsmeden,

wier kunnen en kennen aan de burgermaatschappij, het paardenfokkend en paardenhoudend publiek ten goede komt.

Wat er in de laatste vijf en twintig jaar op dit gebied gepresteerd is, hebben we voornamelijk te danken aan hen, die aan het hoofd van deze inrichting hebben gestaan en daarvan komt een groot deel toe aan den overste Moubis, den schrijver van het algemeen bekende handboek, aan zijn opvolger kapitein Frederikse en aan de hoefsmiden-instructeurs die onder hen zijn werkzaam geweest, op dit feest vertegenwoordigd door den oud-onderbaas Goes.

Het onderwijzend personeel van heden stelt hunne aanwezigheid alhier op dezen dag op hoogen prijs.

Overste Moubis beantwoordde deze toespraak en dankte mede namens den

Van links naar rechts: Wachtmeester-hoefsmid Mark, Opperwachtm. hoefsmid Scholten, Kapt. Paardenarts Laméris, Overste Moubis, Oud-onderbaas Goes, Wachtm.-hoefsmid Blokker, Wachtm.-hoefsmid Tetenburg.

heer Goes voor de uitnodiging, dit feest bij te wonen en eindigde met een driewerf hoera uit te brengen op het tegenwoordig onderwijzend personeel en den voortdurenden bloei der inrichting, waaraan hij zeventien jaren is werkzaam geweest.

Des avonds werd het feest voortgezet in de versierde beslagloods, waar op een geïmproviseerd toneel door enkele hoefsmidsleerlingen met onmiskenbaar talent voordrachten en samenspraken ten gehore werden gebracht, afgewisseld door muziek en zang.

Wij hopen van harte, dat de Volksvertegenwoordiging de gelden op de begroting aangevraagd voor verbetering en vergroting van de Hoefsmid-school zal toestaan, opdat ook in de toekomst deze inrichting ruimte en gelegenheid moge aanbieden voor de verdere opleiding en ontwikkeling van het zoo nuttige hoefsmidsvak.

* * *

DE VERPLICHTE RIJKSHENGSTENKEURING IN NEDERLAND, IN VERBAND MET HET HOEFSMIDSVAK.

Sedert 1901 is een Wet op de paardenfokkerij ingesteld, waarbij enerzijds de dekhengsten, alvorens openlijk ter beschikking gesteld te mogen worden, goedkeuring van Rijkswegen dient plaats te vinden, en anderzijds minstens f 75.000 per jaar uit 's Rijks kas worden verleend om hengsten, merriën, veulens, 1-jarigen en 2-jarigen te primeeren ten einde het aanhouden en het voor de fokkerij bezigen van de beste exemplaren krachtadig te bevorderen.

De aandrang tot verbetering van het hoefsmidsvak is voornamelijk voortgekomen uit den kring der paardenhouders zelf, zoodat het voor de hand ligt de bevordering en de ontwikkeling der paardenfokkerij met die van het hoefsmidsvak in belangrijk verband staat. De aandrang van de zijde der landbouwers heeft aanleiding gegeven tot veelzijdige bevordering, tot het verkrijgen van een aantal cursussen en hierdoor van een aantal gediplomeerde hoefsmeden, of liever hoefsmeden, die met goed gevolg een cursus in hoefbeslag hebben medegemaakt, maar — zooals onze lezers voldoende weten — tot een behoorlijk goed systeem, tot een behoorlijk goed afgerond geheel, is de Regeering nog steeds niet gekomen. De in Utrecht aan 's Rijks Vecartsenijschool opgerichte cursus voor aanstaande onderwijzers in hoefbeslag, kan mogelijk een goede kern worden, doch de overheid wordt nog te veel geleid in plaats van dat zij zelf de leiding neemt. De opleiding van de burgerhoefsmeden staat nog te weinig op den voorgrond ten opzichte van die der militaire hoefsmeden. Beide zijn van groote beteekenis, doch de verhouding van het aantal burgerhoefsmeden tot die der benoedigde militaire is zoo overwegend ten gunste van de eerste, dat de laatste niet anders in de eerste plaats mogen worden genoemd dan bij het Ministerie van Oorlog.

De aanraking, die de hoefsmeden telkens en telkens met paardenhouders hebben, en de belangen, die de hoefsmeden in verband met de paardenfokkerij hebben, schijnen ons van ruim voldoende beteekenis om te dezer plaatse eens een kort overzicht te geven van de wijze waarop de verplichte Rijkshengstenkeuring is geregeld. Deze vindt voornamelijk in het najaar plaats, terwijl in het voorjaar de keuring meer een aanvullend karakter draagt. Ieder hengst, die ter publieke dekking zal worden gebezigd, dient door de Rijkjury hiervoor te worden goedgekeurd en van het goedkeuringsmerk voorzien. Dit wordt gebrand op den linker voorhoef, vlak aan de kroon. Ieder hoefsmid weet, dat er ongeveer een jaar mee heengaat, dat de kroonrand tot draagrand wordt, reden waarom het voldoende is steeds hetzelfde goedkeuringsmerk te bezigen. Tevens is het begrijpelijk dat hengsten, die bij de voorjaarskeuringen van het goedkeuringsmerk worden voorzien, dikwerf bij de najaarskeuring dit merk nog bezitten, hetgeen dan dicht bij den draagrand is gekomen.

Bij het branden is ons meermalen opgevallen, dat het ter voorkoming van gevaar voor den persoon, die het brandmerk aanbrengt, aanbeveling

zou verdienen om bij een eventueele Wetswijziging te bepalen, dat het goedkeuringsmerk op den rechter voorhoef dient te worden aangebracht. Om het brandijzer tegen den hoef te drukken, moet men immers betrekkelijk vóór den hengst zijn, althans wanneer de betrokken persoon met de rechterhand op den linkerhoef zal drukken. Daar verreweg de meeste personen rechts zijn, zou het derhalve aanbeveling verdienen den rechterhoef te kiezen, zoodat bij het branden grootendeels ter zijde van het paard kan worden gestaan.

De regeling der keuring geschiedt voor elke provincie door een afzonderlijke commissie. Deze heeft zorg te dragen voor een tijdige oproeping van de hengsten ter keuring, voor het drukken van den catalogus, voor het inrichten van het monster- en van het longeer-terrein, voor het publiceeren der goedgekeurde, uitgestelde en afgekeurde hengsten.

De beoordeeling der hengsten geschiedt door de Alg. Keuringscommissie voor de paardenfokkerij. Deze bestaat uit twee subcommissies, elk van drie leden. De subcommissie B wordt gevormd door één vast of Rijkslid, dat zitting heeft voor alle elf provincies, en twee wisselende of provinciale leden, die voor elke provincie uit een viertal, voorgedragen door de betrokken regelingscommissie, worden benoemd door de Gedeputeerde Staten. De subcommissie B beoordeelt de hengsten naar hun bouw, stand en gangen, terwijl de subcommissie A voor het geheele land uit dezelfde personen bestaat, en oordeelt of de hengsten vrij zijn van gebreken aan ademhalingsorganen, oogen, geslachtsdeelen, alsmede omtrent het al of niet bestaan van stillen kolder. De hengsten worden eerst gekeurd door de subcommissie B en de hier goedgekeurden daarna door subcommissie A, en zoo ze ook hier worden goedgekeurd, dan van het gewenschte brandmerk voorzien.

Bij wijze van overgangsbepaling is in de Wet van 1901 bepaald, dat hengsten, die op $7\frac{1}{2}$ jaar of ouder lijdende worden bevonden aan cornage en het direct voorafgaande jaar nog gewoon werden goedgekeurd, ter dekking te blijven toelaten onder vermelding van „goedgekeurd niettegenstaande cornage.”

Het is waarschijnlijk dat binnenkort een wijziging van de Wet op de paardenfokkerij in de Tweede Kamer in behandeling zal komen, waarbij dan zoo goed als zeker de subcommissie B het recht zal verkrijgen bij haar oordeel rekening te houden met de afstamming, het overervingsvermogen, karaktereigenschappen en verrichtingen van den hengst. Het zou verder zeer wenschelijk zijn, indien ook de leden van de subcommissie B, evenals thans met de subcommissie A het geval is, voor het geheele land uit dezelfde personen bestond. Verder dient de leeftijdsgrens in zake cornage te verdwijnen en de jury vrijheid te verkrijgen hengsten op jongeren leeftijd dan $7\frac{1}{2}$ jaar „niettegenstaande cornage” ter dekking toe te laten en $7\frac{1}{2}$ -jarige of oudere cornards, die bewijzen hebben geleverd dit gebrek veel over te erven, alsnog af te keuren. Een en ander zou de Wet uit een practisch oogpunt van hoogere beteekenis doen worden en alzoo een grooter algemeen belang en derhalve ook een grootere mate van populariteit doen verkrijgen.

De najaarskeuringen vorderen in den regel 6 à 7 weken, waarbij dan

iedere week op 4 à 5 dagen wordt gekeurd, terwijl de voorjaarskeuringen in Februari of Maart plaats vinden en veelal in drie weken zijn af te doen.

* * *

De najaarskeuringen zijn thans juist weer achter den rug. Hierbij is wederom gebleken, dat ijzers met kalkoenen zoo goed als nergens meer voor het beslaan van hengsten worden gebezigd, doch dat in sommige streken de eigenaars der oudere hengsten hun dieren veel te lang op hetzelfde beslag laten, waardoor natuurlijk de toon te lang wordt, het ijzer min of meer binnen den draagrand komt te liggen en de stand in de kooten min of meer steil wordt, ten einde de rekking der buigpezen te voorkomen of op te heffen. Deze verandering in kootrichting en hoefvorm veroorzaakt natuurlijk een gebroken hoefas en een sterkere belasting van de verzenen.

De landbouwers-paardenfokkers hebben nuttig werk verricht, door aan te dringen op verbetering in de opleiding der aanstaande hoefsmeden en de Rijksregeering eveneens door het beschikbaar stellen van een jaarlijksch bedrag, waaruit de onkosten voor het houden van cursussen konden worden bestreden. De smeden en de gezellen hebben zich vrij algemeen bereid getoond die cursussen te volgen, doch hierdoor hebben zij zelf in de eerste plaats leeren inzien, dat het bestaande wel verbetering, doch geen rechtmatige voldoening heeft gebracht. Het gehalte van het onderwijs en de onderwijslocalen, respectievelijk werkplaatsen, enkele goede niet te na gesproken, moeten aan hoogere eischen kunnen beantwoorden dan thans het geval is. Bovendien heeft de ervaring hun echter geleerd, dat ook op dit terrein klagen gemakkelijker is dan verhelpen en dat velen wel verbetering wenschen als het hun maar geen cent kost. Een verbeterde opleiding der a. s. hoefsmeden werd door de paardenhouders dankbaar aanvaard, doch velen van hen — ook weer de goeden niet te na gesproken — blijken niet geneigd om het betere werk ook beter te betalen, of door een grootere aandacht voor een goede hoefverpleging en een tijdige verlegging zorg te dragen.

In den vroegeren tijd, toen de genees-, heel- en verloskunde van de huisdieren nog op lagen trap stond, waren de hoefsmeden dikwerf tevens paardedokters, evenals in nog vroegeren tijd de barbiers veelal tevens de genees- en heelkunde der zieke menschheid verzorgden. Er is altijd een zekere verwantschap en terecht een zekere band blijven bestaan tusschen de heelkunde van het paard en het hoefbeslag. Aanvankelijk is bij het onderwijs aan de Vecartsenijscholen vrij wat tijd besteed aan de kennis van den hoef en het hoefbeslag en zelfs tegenwoordig leeren de studenten aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht nog de vervaardiging van het hoefijzer. Dit is met het oog op den tegenwoordigen toestand niet meer gewenscht, aangezien de hiervoor benoodigde tijd nuttiger in andere richting, b. v. voor het besnijden van den hoef, kon worden gebezigd, maar het wijst op het taaie verband, dat de heelkunde, de kreupelheid in de eerste plaats, met de hoefverpleging en het hoefbeslag heeft.

Het spreekt van zelf, dat de beter opgeleide hoefsmeden het onaangenaam vinden als de paardenhouders door onachtzaamheid of door verkeerd begrepen zuinigheid hun paarden niet op tijd of niet doelmatig laten beslaan en boven-

dien bij paardenkeuringen, als de jury opmerkingen maakt over de hoeven of het beslag, klaar staan met het antwoord: „ja, het zal wel zoo zijn, maar het is bij ons zoo goed als onmogelijk om een behoorlijk kundigen hoefsmid te vinden”.

De smeden hebben de plicht zoo goed mogelijk voor de aan hunne zorg toevertrouwde paarden op te komen en dienen er naar te streven de eigenaars en de koetsiers de groote beteekenis van een goede hoefverzorging en van een doelmatig hoefbeslag duidelijk te maken. Gemeenschappelijk overleg op een eerlijke, dengdelijke basis leidt immers in den regel tot bevordering der belangen van beide partijen. Deskundige hoefsmeden, die op een zoodanige wijze hun clientèle verzorgen, zullen gewoonlijk op den duur ook niet te klagen hebben, terwijl tevens nimmer uit het oog moet worden verloren dat de practiseerende veeartsen een doeltreffende hoefverzorging ernstig kunnen bevorderen, aangezien zij veelvuldig met de eigenaars in aanraking komen.

R e d.

VERZORGING VAN PAARD EN HOEF IN LANG VERVLOGEN TIJDEN.

We lezen in het „Rosz-Artzney-Buch” betreffende de wijze om te paard vlug te reizen, dat de Sarmatiër om een verren tocht te maken, zijn paard daags te voren niets te eten geeft en zoo nuchter eenige honderd duizende passen in denzelfden gang voortrijdt. Ook wanneer de Turken zich op reis bevinden, geven zij onderwijl hun paard in 't geheel niets te eten, maar drenken ze slechts zoo dikwijls zij aan een stroom komen. Saxo Grammaticus meldt dat Waldemar in den nacht waarop den volgenden dag een veldslag volgde, waarin hij Sveonem III, Koning van Denemarken, overwon, zijn lieden had bevolen om de paarden opgetuigd en zonder voedsel te laten staan, opdat deze beter en geschikter in het loopen zouden zijn. Den paarden werd aldus een behendigheid gegeven, terwijl de onze bij gebrek aan voedsel trager zouden gaan; ten onzent wordt meer voor de paarden dan voor de ruiters gezorgd.

Wanneer de Tartaren, volgens bericht van Pauli Veneti, zich op rooftochten begeven in die Noordelijke landen, waar de zon in den winter eenige maanden niet schijnt, dan bedienen zij zich van de merriën, en nemen tevens hare veulens mede. Zoodra zij evenwel het vijandelijke land hebben bereikt, dan laten zij de veulens onder het toezicht van hun metgezellen, zij zelf rijden intusschen verder, en zoodra zij een goede buit hebben gemaakt, en daarmede de merriën vrij sterk hebben belast, dan laten ze de teugels los, omdat zij dan door een groot verlangen naar haar veulens, over de donkere wegen rechtlijnig terugkeeren en in snellen gang haar loop volbrengen, want de merriën of moederpaarden hebben haar jongen buitengewoon lief. Zulks wist de Perzische Koning Darius zeer goed, waarom hij gewoonlijk voor den gevaarlijksten strijd zulke moederpaarden liet uitzoeken, welke kort te voren veulens hadden gekregen, die hij thuis achterliet met het doel, wanneer ze zouden moeten vluchten, die moederpaarden, uit liefde tot hun veulens, des te sneller naar huis zouden ijlen.

Cardanus schrijft Lib. 13 Variet. c. 63, over de wijze waarop men snel op een paard kan ontvluchten, of een vluchtende kan najagen: 1°. kiest men een licht en aan arbeid gewend, daarbij evenwel ook een vertrouwd paard, want de woestheid en wispelturigheid van een paard heeft menigeen zijn ondergang bezorgd. Dan late men elk hoefijzer, in plaats van met acht, met 14 nagels vastleggen, opdat die niet verloren gaan, wanneer men zich over de bergen, waar de nagels gemakkelijk afwrijven, of wel wanneer de reis op een zeer taaien of leemachtigen bodem gaat. Verder moet een ruiter matig gezouten, droog en fijn gesneden pauwen- en ravenvleesch bij zich hebben, om reden van zijn bijzonder nut. Ook moet hij droog brood medenemen, dat niet alleen voor hem doch ook voor het paard nuttig zal zijn. Hij zal een lederen riem, gesneden uit buffel- of ossenhuid, bij zich hebben, gemaakt op de wijze beschreven door Schottus P. 3. Mag. Libr. 5 Syntagm. 2. Pragm. Libr. 3; deze kan zeer practisch worden gebruikt, wanneer men over een rivier, die zonder gevaar niet doorwaad kan worden, wenscht te gaan. En eindelijk, de reiziger moet goed bekend zijn met den weg.

Om den moed er in te houden, wanneer men op reis is, geeft Schrijver aan zijn tijdgenoten een buitengevoon voorschrift uit een 10-tal verschillende middelen uit het planten- en dierenrijk; tot het laatste behoort ook een tot poeder gestampte vleermuis. Alles onder elkander tot poeder gestampt, en daarvan dagelijks een weinig bij het voeder gegeven, maakt dat het ros geregeld zijn weg maakt, en is tevens geschikt dat niemand het dier kan betooveren. Zulk betooverd ros doet zich kennen aan de volgende verschijnselen: het hoofd hangt onder de krib, de haren aan manen en staart vallen uit, het zweet en kan van zwakte geen been optillen. Schrijver heeft hiertegen intusschen nog andere middelen, die probaat zijn, om het paard onverwijd beter te maken.

Voorts lezen we: als het paard kreupel is, en niemand weet waarin deze is te zoeken, dan worden de ijzers afgenomen, men kort den hoef in tot op het leven, legt dan het ijzer weer onder, kookt dan gierst (Hirsz) in wijn en azijn tot een brei, voegt oud vet daarbij, en bindt die massa zoo heet als mogelijk is om den voet, en doet dit gedurende 8 à 14 dagen achtereen. Indien het paard vernageld is, wordt de nagel verwijderd en het gat wordt gezuiverd, gevuld met kandijnsuiker, en hiertegen een warm ijzer gehouden tot de suiker vergaan is; dan hars, vernis en oude reuzel ingieten, waarna het afgenomen ijzer weer wordt ondergelegd. Om het kwaad evenwel volkomen uit te roeien, moet de wond met warmen azijn worden uitgewasschen, varkensgal ingegoten, en het gat sluiten met hars en was, zoodat er niets kan uitloopen, en nagelkruid met den wortel er bij te eten geven. Indien geen etter wordt gezien, geneest 't ook als men weegbree-wortel te eten geeft. Om stijf worden of bevangen geraken van een paard te voorkomen, schrijft Plinius, moet men het een grooten wolfstand om den hals hangen.

Onder de kenteekenen van een goed paard worden genoemd: de hoeven moeten glad en niet met lange haren zijn behangen, want de langharige drogen na het zwemmen niet gemakkelijk; zulke paarden schuwen het water. Ook moeten de hoeven hoog zijn en niet hol, ook niet smal als bij den ezel, maar mooi breed en rond, want in de holle en smalle hoeven vergaat de

kern (?) en het leven, en deze hebben aanleg tot hoornkloof; zij mogen geen groeven noch ringen naar de breedte hebben! De witte hoeven zijn zelden goed, zij zijn zachter en murwer dan de zwarte en aschgrauwe, en zoo worden ook tweekleurige niet voor goed gehouden, dan alleen wanneer zij aan een witten voet voorkomen; in elk geval zijn ze beter dan de geheel witte. Volvoetig is ook een groot gebrek, deze paarden worden spoedig kreupel op de steenen.

Een goede hengst moet de volgende eigenschappen bezitten: de oogen van het rund, kracht en beenen van het muilnier, hoeven van den ezel, keel en hals van den wolf, staart en ooren van den vos, droog hoofd van het hert, borst en haar der vrouw, moed en vermetelheid van den leeuw, gezicht bewegelijk als van de slang, gang van de kat en vlugheid van den haas.

Ten slotte maken we kennis met een groot aantal beproefde hoefzalven, allen probaat, en met de meest ongerijmde middelen tegen allerlei kwalen, natuurlijk ook van den hoef, die we den lezer willen besparen ten einde ons te vrijwaren voor zijn „hou toch op of ik lach me dood”. M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken is op 14 October met een „goed” getuigschrift de leerling J. Hofstede van Middelbert. Overigens heeft er sedert de opgave in de vorige aflevering geen wisseling van leerlingen plaats gevonden, zoodat thans aan de Inrichting verblijf houden: R. v. d. Laan van Loppersum, K. Snakenborg van Kolham, K. Maring van Zeerijp, H. Hilbrants van Eelde en G. Holt van Norg.

— **Friesland.** Bij het eindigen van den hoefsmidscursus, vanwege het Friesch P. St. te Heerenveen gehouden, werd aan de volgende smeden een diploma uitgereikt: Jisk Zuiderhof te Sloten, L. Smedes te Surhuisterveen, Andr. van der Meer te Wirdum, R. ten Wolde te Noordwolde, H. Santing te Oldeberkoop en K. Wilma te Oosterwolde.

— **Zuid-Holland.** Bij het te 's-Hage gehouden vergelijkend toelatingsexamen voor den gedurende den aanstaanden winter vanwege de afd. 's-Gravenhage der Hollandsche Maatschappij van Landbouw te houden provincialen cursus in hoefbeslag, hadden zich aangemeld 16 candidaten, waarvan 12 werden toegelaten, n.l. A. A. N. van Duin, Gouda; A. C. van Etten, Delft; C. J. Frederiks, Overschie; J. van 't Hart, Bleiswijk; D. P. A. Köhler, Den Haag; J. H. Rozestraten, Oudshoorn; H. C. Ton, Hilligersberg; H. Verbakel, Pijnacker; G. H. M. Vink, Overschie; B. A. Verstegen, Ridderkerk; B. Verhoeff, Spijkenisse; J. J. van Wijk, Berkel en Rodenrijs. (u. „N. C.”)

— **Zeeland.** In het verslag der Juni-keuringen in Zeeland, wordt, bij bespreking van de qualiteit der paarden, ten opzichte van het beslag op de onderscheidene keuringsplaatsen door de betreffende keuringscommissie het volgende opgemerkt:

St.-Maartensdijk.... Het beslag liet over 't algemeen te wenschen over en de voet was slechts matig.

Zierikzee . . . . Het beenwerk is nog niet in evenredigheid met den romp en de voeten zijn maar matig.

Axel . . . . Nogmaals meent de Commissie hier te moeten waarschuwen tegen te zware ijzers met verdikte takken *), die gebruikt schijnen te worden om paarden met te weinig verzenen, die nog al voorkwamen, een beter aanzien te geven.

Oostburg . . . . 't Beslag is voor veel verbetering vatbaar; de toon wordt te veel ingekort, waardoor de voet te rond, de draagvlakte te klein wordt. Vele ijzers waren te zwaar, waarschijnlijk wel in verband met de lage verzenen. Het komt der Commissie gewenscht voor, dat de gediplomeerde hoefsmeden hierop opmerkzaam worden gemaakt. In den aanvang konden eenige zeer goede merries wegens kreupelheid — waarschijnlijk wel het gevolg van een nieuw beslag — niet op de bekroningslijst worden gebracht.

Kruiningen . . . . Het beslag was over 't algemeen goed, maar de fokkers dienden een keer meer naar den smid te gaan . . . .

Goes . . . . Ook hier was het beslag goed, maar over 't algemeen laat men de paarden te lang op hunne ijzers loopen. Daardoor worden de overigens vrij goede voeten verwaarloosd.

Cortgene . . . . Men vond hier veel beengebrokeu, en ook, dat de fokkers de ijzers te lang laten liggen. Het beslag was goed en de paarden werden zeer goed voorgebracht.

Bij de keuringsplaatsen *St.-Philipsland* en *Hulst* vinden we geen bijzonders omtrent het beslag opgeteekend.

— **Een Kozakkenijzer.** Dit hoefijzer, door den eigenaar aan mij ver-
toond, was in het jaar 1815 door zijn overgrootvader, den heer Willem
van Mazijk, afgenomen van het paard van een kozak, en werd sedert
dien bewaard in deze smederij te Lexmond onder den naam van „het Ko-
zakkenijzer”. Het ijzer is overdwars 11 c.M. (breedte), overlans 10 c.M.
(lengte); de slijting aan den toon is oorzaak van die mindere lengte; oor-
spronkelijk zal deze ook wel gelijk zijn geweest aan de breedte. Breedte
aan den toon zal hebben bedragen 3 c.M., aan de zijden $2\frac{1}{2}$ c.M., aan de
takeinden 1 c.M. De bovenzijde is zuiver horizontaal; aan de ondervlakte
kan men nog de rits onderscheiden. Aan een der smalle takeinden meen ik
het overblijfsel van een kalkoen te kunnen onderscheiden. Het ijzer is
voorzien van 7 vrij groote nagelgaten; misschien zijn er oorspronkelijk 8
geweest, maar is zulks niet te zien wegens de wegslijting van het toonge-
deelte aan die zijde vooral.

Of dit ijzer het type is van het Kozakkenbeslag, zal ik niet beweren;
immers die heeren maakten zulke groote strooptochten, dat het best een
Duitsch beslag kan zijn. Ik meende er ook slechts van gewag te maken om
de wijze waarop het werd verkregen en het te Lexmond is bewaard als
reliquie.

M.

*) Het waarschuwen tegen te zware ijzers is verklaarbaar, doch dat ijzers
met verdikte takken worden gebezigd bij paarden met wat weinig verzenen
zou o. i. eerder toejuicing dan afkeuring verdienen.

R e d.

PERSOVERZICHT.

— *Onderzoekingen over den groei der paardenhoeven.* De veearts Schultze te Halberstadt heeft over dit onderwerp een uitvoerig artikel geschreven, waarvan in „Der Hufschmied” van Oct. j.l. een kort uittreksel is opgenomen. Hij onderzocht 300 paarden, waarvan 400 vóór- en 400 achterhoeven zijn gecontroleerd. Bij 100 paarden zijn alle 4 hoeven geregeld op snelheidsgroei nagegaan; bij de overige 200 zijn 1 vóór- en 1 achterhoef geregeld gemeten. Ook de kleur der hoeven is mee in aanmerking genomen, in verband met de bewering van sommige schrijvers, dat witte hoeven langzamer groeien dan donker gekleurde. Onder de 800 waargenomen hoeven waren 103 witgekleurde. Bovendien werd bij het onderzoek gelet op het beslag en op den door het paard verrichten dienst. Ten slotte werden proeven genomen of het insmeren aan de kroon met kwikzalf, terpentijn-spiritus, Spaansch vlieg-zalf en laurierzalf invloed op den hoorngroei uitoefenen en ook of het branden aan de kroon hierin wijziging bracht.

Het resultaat der onderzoekingen wordt samengevat als volgt:

1°. De hoornwand groeit in 4 weken gemiddeld 7.66 mM. Bij onbeslagen hoeven bedraagt de hoorngroei gemiddeld 8.6 (6.7—10.4 mM.), bij beslagen hoeven 6.73 mM. (4.4—9.3).

2°. Jongere paarden (hoogstens 10 jaar) toonen per maand gemiddeld een snelleren groei van slechts 0.29 mM.

3°. Voor- en achterhoef groeien bijna even snel, terwijl bij hetzelfde paard zelden alle 4 hoeven denzelfden snelheidsgroei vertoonden.

4°. De hoornwand groeit in verreweg de meeste gevallen (90.62%) aan den geheelen kroonrand gelijkmatig af. Uitzonderingen hierop komen het meest voor bij onregelmatig gevormde hoeven.

5°. Een goede hoefverpleging en vooral het beslag, dat de werking van het hoefmechanisme zoo weinig mogelijk belemmert, bevordert den hoorn-groei. Zoodra onbeslagen hoeven van ijzers worden voorzien, neemt de hoorn-groei in snelheid af.

6°. Duur en aard van het werk hebben geen invloed op den snelheidsgroei.

7°. Het insmeren der kroon met scherpe zalven en het branden van punten met het gloeiend ijzer aan de kroon, verhoogen in de eerstvolgende maand den snelheidsgroei. Voortdurende prikkelende inwrijvingen werken in dat opzicht zeker gunstig. Van de gebezigde middelen muntte het één niet bepaald boven het andere uit.

8°. De z.g.n. zenuwsnede, waarbij de gevoels-zenuwvezelen van den hoef worden weggenomen, veroorzaakt een snelleren hoorn-groei van 2 tot 5 mM. per maand.

9°. Na ziekte treedt bij het paard in den regel geen verminderde hoorn-groei in, integendeel vertoont zich na een doorgestane ziekte somtijds een ringvormige hoornverdickning en een kleine versnelling van den hoorn-groei; in deze gevallen is het hoorn zonder glans, minder vochtig en minder elastisch.

(Zooals de lezer zal hebben opgemerkt wordt onder de resultaten geen melding gemaakt van afzonderlijke waarnemingen omtrent de licht en donker gekleurde hoeven.

R e d.)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag

Dr. W. Günther te Cassel heeft patent genomen op het vervaardigen van vaten, die van zuivere ijzeroxyden gegoten worden. Deze vaten kunnen gebruikt worden voor zuren zoowel als voor alkaliën, daar zij niet aangetast worden. De gegoten vaten kunnen gemakkelijk machinaal bewerkt worden en zijn in vergelijking met platina- en kwartsvaten zeer goedkoop.

(u. „N. R. C.”)

WENKEN BIJ HET LAKKEN VAN PLAATWERK.

In zooverre men geen ervaring bezit, is het onberispelijk uitvoeren van lakwerk, niet zoo'n eenvoudige zaak. Het gebrek berust meestal bij een te dikke laag, welke opgebracht is. Door middel van lak kunnen voorwerpen uit tin, blik en ijzer een messingkleur gegeven worden wanneer van het volgend recept gebruik wordt gemaakt.

Is het niet de bedoeling de kleur nog te verfraaien, dan bereikt men op messing goede resultaten met 1 deel schellak en 5 deelen wijngeest. Geheel kleurloos is het volgende vernis: 12 deelen zandarak, 6 deelen mastik, 2 deelen elemi, 1 deel Venetiaansche terpentijn en 64 deelen wijngeest. Goudvernis verkrijgt men door de volgende samenstelling: 2 deelen korrellak, 2 deelen mastik, 1 deel gummigut en 14 deelen wijngeest. In het algemeen bereid men de wijngeestvernissen op die wijze, door de stoffen fijn te maken en voor een derde deel met grof glaspoeder vermengd, om het samenbakken tot klonten te voorkomen. In een glazen flesch wordt dit mengsel met de wijngeest overgoten, de flesch met papier afgedicht, op een lauwarme plaats gebracht, en van tijd tot tijd dooreen geschud. De gereede vernis wordt voorzichtig afgegoten, en door fijn linnen gefiltreerd. Van deze soort kan men goedkoop groote hoeveelheden goede lak fabricceeren. Het opdrogen dezer lak geschiedt, doordat men de zuiver gepolijste deelen zoodanig verhit, dat men deze niet meer met de hand kan aanraken, waarna de lak door middel van een breede, zachte kwast wordt opgebracht.

Het is aan te bevelen de te bewerken vlakken niet met de vingers aan te raken, en niet te hoog te verhitten. In het eerste geval ontstaan vlekken, in het tweede geval droogt de lak te snel onder den kwast, verbrand eventueel, waarbij in ieder geval de minder gewenschte blazen ontstaan.

Het lakken, en het daaropvolgende drogen moet op een stofvrije plaats geschieden. Wil men een goede lakbedekking verkrijgen, dan is het ook noodzakelijk een zuivere lijnolievernis aan te wenden. Deze moet helder zijn en een licht- tot donkergele kleur bezitten; donker- of zwartbruine kleur is te verwerpen. De eigenschap van drogen is een hoofdvereischte voor een goede lijnolievernis. Zij moet in dunne lagen opgebracht, zonder menging met kleuren, op glas of metaal, minstens binnen 24 uur in zooverre gedroogd zijn, dat er geen stof enz. meer op blijft hechten. In de volgende 24 uur moet de lak hard droog zijn, zonder een zekere elasticiteit in weekheid verloren te hebben. Droogt zij sneller, dan is dit als voordeel te beschouwen, droogt zij echter langzamer, dan is dat een teeken, dat zij niet voldoende met opdrogende middelen is vermengd. Ook kan de oorzaak daarin zijn te zoeken, dat vreemde bestanddeelen, vervalschingen, aanwezig zijn. M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *HH. Veeartsen* uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen

ZELDZAME GELEGENHEID.

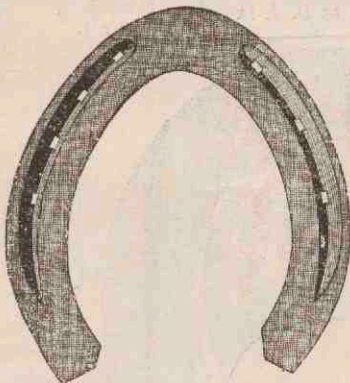

De overname van den alleen-verkoop stelt mij in staat voor
slechts **f 2.90** een elegant, extra plat **Amerikaansch Double
Zwitsersch Zakhorloge** aan te bieden. Dezelve bezit een
accuraat 36 uur loopend Ankerwerk; merk „Speciosa”, en is
langs electrischen weg met echt goud overtrokken. Garantie voor
accuraat loopen 4 jaar; een stuk **f 2.90**, 2 stuks **f 5.50**. Bij
ieder horloge wordt een fijn vergulde ketting gratis bijgevoegd.
Geen risico, daar ruilen geoorloofd is; eventueel geld retour;
verzending onder rembours.

H. SPINGARN, Krakau, Öster No. 356.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugghe levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

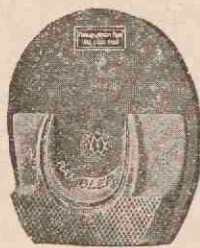
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

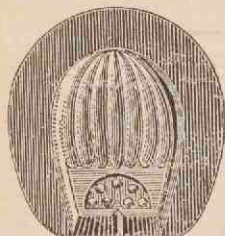
Merk „Rambler”,
in wille en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

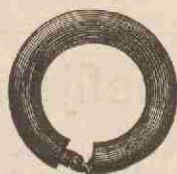
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

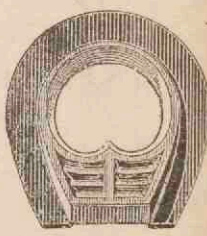
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

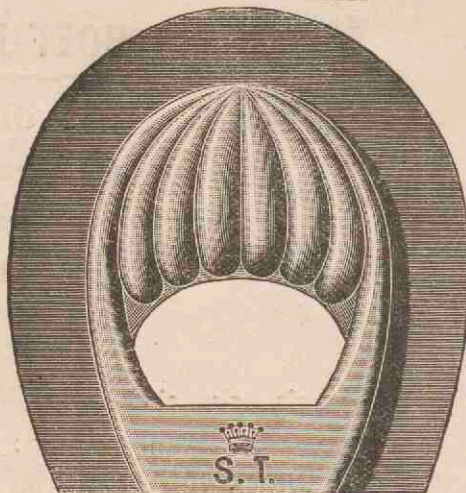
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijls- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

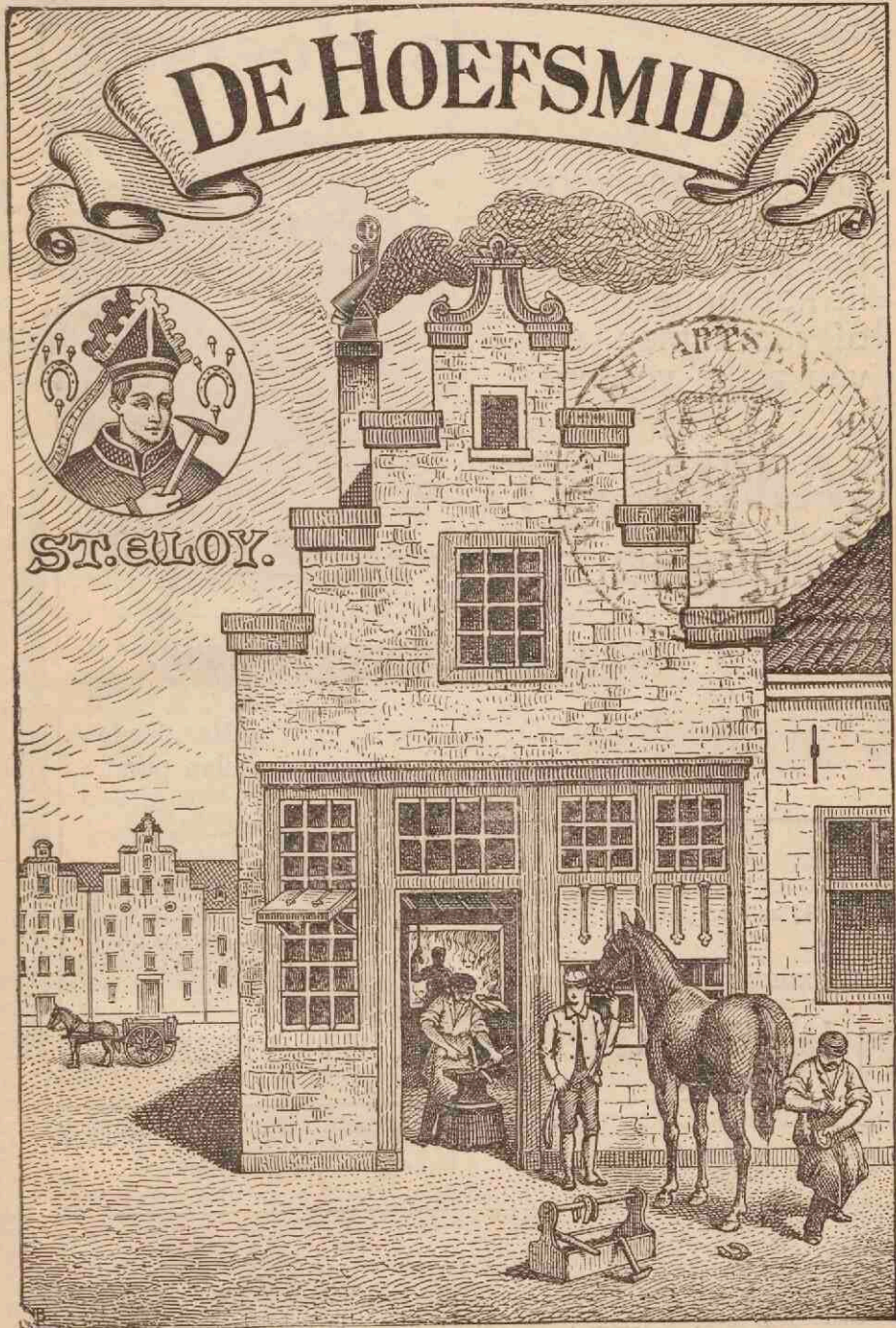
Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Gedachten over opleiding. — De hoefijzers in het Kasteel Oakham. —
Ingezonden Stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mede-
deelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

GEDACHTEN OVER OPLEIDING.

Het wil ons voorkomen, naar aanleiding van een belangrijk artikel der Redactie, zie „De Hoefsmid” 11^e afl., betreffende de verplichte Rijkshengstenkeuring in Nederland in verband met het hoefsmidsvak, dat het eenig nut kan hebben omtrent onze zienswijze over opleiding en daarmede verband houdende verbetering van het hoefsmidsvak een plaats te verzoeken. Deze overwegingen lagen reeds geruimen tijd in portefeuille. We meenen hierdoor de aandacht der H.H. fokkers en landbouwers weër eens te vestigen op deze belangrijke zaak om hen op te wekken tot een ernstig streven om de opleiding van den hoefsmid tot hoogere ontwikkeling te brengen. Het moge volkomen waar zijn dat de aandrang tot verbetering van het hoefsmidsvak voornamelijk uit hun kring is voortgekomen, aan hen dan ook het verzoek om niet te blijven staan op den half afgelegden weg, en, trotsch op hetgeen tot heden werd bereikt, mede te werken dat eene verbetering van het hoefbeslag in hun belang ook eene verbetering der positie van den hoefsmid dient mede te brengen. Deze zaken behooren nu eenmaal bijeen, zijn van elkander afhankelijk; door samenwerking zal men het doel: de vakmannen tot hooger peil te ontwikkelen, bereiken.

Zeër zeker is sedert jaren in de uitoefening van het vak veel verbeterd; maar we moeten toch niet uit het oog verliezen den werkelijken toestand, waarin nu eenmaal de vakman verkeert, vooral op het platte land, in dorpen en kleinere steden, waar het hoefbeslag is en zal blijven een aanhangsel, een bijkomend noodzakelijk werk in het bedrijf van den man, die z'n klanten van al het smidswerk voor huis en bedrijf voorziet, en tevens hun paarden beslaat. Voor dit laatste gedeelte van zijn bedrijf heeft hij zich kundigheden verschaffd, waardoor hij, na afgelegd voldoende examen, een diploma of brevet van bekwaamheid heeft bemachtigd, aan eene inrichting of aan een cursus, omdat noch vader noch patroon hem die konden bezorgen; daarentegen wordt de kennis voor z'n eigenlijk hoofdbedrijf wel verkregen in de werkplaats zonder examen, zonder getuigschrift, en behoeft hij hoogstens een bewijs van handig werkman om voor dat gedeelte overal gaarne in 't werk te worden genomen. Ons dunkt daarom dat het standpunt, dat de hoefsmid over 't algemeen inneemt, niet zuiver is, vooral ook omdat hij juist in deze qualiteit 't meest onderworpen is aan de publieke opinie, en aan de beoordeeling van den man, die hem noodig heeft aan z'n paarden, en aan die van meer officieele lichamen of commissiën van paardenkeuringen.

Het volgende is de inhoud van bovenbedoeld artikel: Het zal thans ongeveer 25 jaren geleden zijn dat de eerste cursussen voor hoefbeslag in

Nederland werden gehouden; sedert is het aantal daarvan geweldig groot geweest; alle maatschappijen van Landbouw en ook andere Vereenigingen schenen wel met elkander te wedijveren. Niemand kan beweren dat deze wijze van opleiding tot hoefsmid een mislukte poging is geweest; het tegendeel is waar, zij zijn tot den huidigen dag eene aantrekkelijkheid, zoowel van de smeden als van de zijde der Vereenigingen. Wel waren aanvankelijk vele dezer cursussen van een zeer eenvoudigen opzet; 't kon ook moeilijk anders, doch gaandeweg is daarin verandering gekomen ten goede, vooral sedert zij tot zoogenaamde 2-jarige cursussen werden gewijzigd. Had men zich oorspronkelijk voorgesteld dat deze wijze van opleiding te eeniger tijd zoude leiden tot het ontstaan van centra's van opleiding, tot leersmederijen, zelfs tot enkele hoefsmidscholen, dan meenen we op heden te mogen aannemen, dat de tijd heeft aangetoond dat dergelijke inrichtingen ten onzent niet schijnen geliefd te zijn; men is er althans vrij onverschillig voor, zoodat van de eenige school van dien aard, zelfs op bescheiden voet ingericht, men niet kan spreken van een bloeiende of in volle werking zijnde inrichting; zij behoort alsnog tot de lijdende bedrijven, niettegenstaande door het Rijk, de Maatschappij van Landbouw, het gewest enz., behoorlijk voorzien van subsidies, en het onderwijs goed en degelijk is. Het bezoek door leerlingen is tot op heden zoo beperkt geweest, dat zij naar evenredigheid van de middelen te weinig vruchten voor de Maatschappij oplevert. Nu, deze laatste zijn van de cursussen voorgenoemd groot genoeg, vooral wat betreft de quantiteit, zoodat in Nederland nu reeds een groot gedeelte der hoefsmeden gediplomeerd is. Is deze opleiding evenwel voldoende, en wordt de hoefsmid daardoor gebracht op het peil dat hij moet hebben bereikt om een degelijk vakman te zijn?

Wij zijn overtuigd dat zulks niet 't geval is; de opleiding moet beter worden; de cursussen, zooals die tot nog toe zijn ingericht kunnen niet alles geven wat men wenscht; er ontbreekt in werkelijkheid nog veel aan een zorgvuldige opleiding. Moeten daarom nu maar dadelijk scholen worden opgericht om die opleiding te volmaken? We gelooven niet dat zulks alsnog zou helpen in ons land waar vrije uitoefening van het bedrijf bestaat, en waar ook vele mannen van het vak zich tevreden stellen en andere zich tevreden moeten stellen met een eenvoudige opleiding, die hen juist brengt tot de hoogte om een diploma machtig te worden. Wanneer de opleiding op een hooger peil wil staan moet immers de man, die geldelijke uitgaven heeft moeten doen om die hoogere ontwikkeling te bereiken, later in z'n practijk de vruchten van zijn streven kunnen zien. Maar wat is 't geval? Voor een groot gedeelte van het paardenhoudend publiek schijnt een behoorlijke opleiding vrij onverschillig te zijn; men schijnt daar niet te beseffen het groote belang van een goed beslag. Herhaaldelijk is van vele zijden daar reeds op gewezen en zelf hebben we verschillende streken van het land bezocht, om aldaar het standpunt van het beslag der paarden te leeren kennen, en moesten tot de overtuiging komen, zelfs daar waar menige cursus was gehouden, dat vele paarden werden gezien, waarvan hoeven en beslag in deerniswaardig verwaarloosden staat verkeerden. Bij onderzoek verneemt men daar gewoonlijk de klacht over 't gehalte van z'n smid, de gewone oude legende dus, die

vroeger recht van bestaan had, doch tegenwoordig niet altijd juist blijkt te zijn, en in elk geval lang niet altijd opgaat, omdat vele vakmannen wel zooveel hebben geleerd, dat ze de eischen van een goed beslag kunnen kennen. Men moet vooral ook niet vergeten dat de hoefsmid voor een groot gedeelte afhankelijk is van den goeden wil van den houder van paarden; waar deze niet wil begrijpen dat de beste vakman niet te goed is bij z'n paarden, of wel meent dat de concurrentie onder vakmannen voor hem een buitenkansje is om van te profiteeren, om zoo min mogelijk te betalen, en daarbij zoo weinig mogelijk nieuw beslag te vragen, daar lijdt de practische uitoefening van het vak zeer onder. Aan zulke omstandigheden is het zeker voor een gedeelte te wijten dat de opleiding niet op peil komt, het ontstaan van behoorlijke inrichtingen wordt er door tegengegaan, althans niet bevorderd.

Ten platten lande bestaat de zooeven beschreven toestand vrij veel, en niet alleen in Nederland is zulks het geval, maar ook in het buitenland, met name over onze Oostergrens worden dikwijls klachten gehoord dat het beslag van de landbouwerspaarden uit verkeerd begrepen zuinigheid veel te wenschen overlaat. In de groote steden en overal waar in industrieele ondernemingen de paarden zijn aangewezen om voor hun veeltijds zware diensten steeds klaar te staan, en het geldelijk belang daarvan op den voorgrond treedt, is die toestand geheel anders. Laat hen, die aldus handelen, een voorbeeld nemen aan de buitengewone zorgen welke aan het beslag der legerpaarden worden besteed, dan zullen ook zij eenmaal tot het besef moeten komen dat ook hun belang medebrengt dat hun eigen paarden ten allen tijde behoorlijk op beslag moeten staan, dat de eischen daarvan hoog moeten worden gesteld, en de vakmannen zich die zullen moeten verwerven aan cursussen of aan inrichtingen, die in navolging der militaire hoefsmidschool aan die hoogere eischen kunnen beantwoorden.

M.

DE HOEFIJZERS IN HET KASTEEL OAKHAM.

Reeds vroeger schreef ik in dit tijdschrift omtrent deze hoefijzers het volgende:

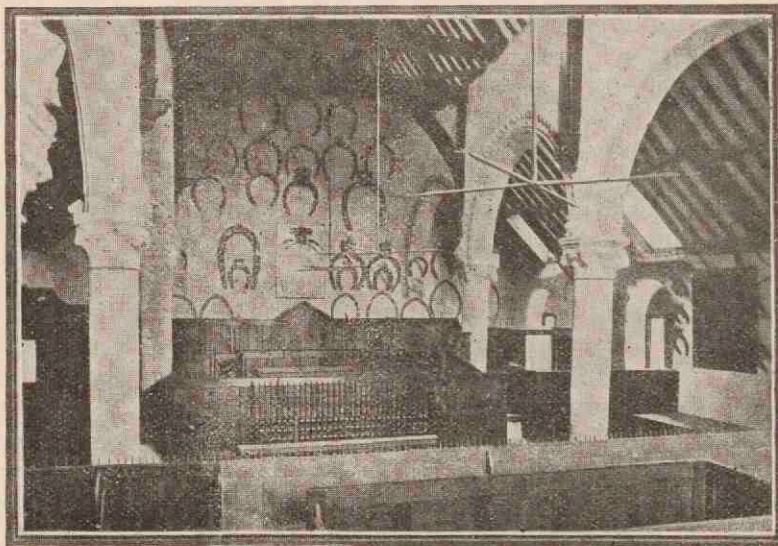
„Willem de Veroveraar, Hertog van Normandië, droeg aan een zijner edelen, Wakelin van Ferrariis, het toezicht over de hoefsmeden op en benoemde hem tot Graaf van Ferrers. De familie Ferrers voert als wapen zes zwarte hoefijzers op een zilveren veld, omdat de stamvader, naar men zegt, zes hoefijzers voor zijn wapen gaf.

De naam staat in verband met hoefsmid, in 't Engelsch „farrier” genoemd; het woord is afgeleid van faber-ferrarius of werkman in ijzer.

Het door hem gebouwde slot Oakham (Ned. Eikheem) had het privilege, van iederen door Oakham rijdenden edelman een hoefijzer als belasting te mogen vorderen; dit werd dan met zijn naam aan de poort van het slot genageld.”

Thans ben ik in staat hiervan een afbeelding te geven, voorkomende in een Engelsch geïllustreerd tijdschrift. Aan het bijchrift ontleenen wij nog

het volgende: Deze gewoonte is tot heden bewaard gebleven, hoewel omgezet in geld, als een fooi voor den slotvoogd. Deze draagt zorg voorzien te

zijn met hoefijzers van verschillende grootte, overeenkomende met de edelmoedigheid van den schenker der fooi. Het meerendeel is thans van hout gemaakt, verguld en versierd met de namen der edele gevers.

Onder de verzameling, op onze photo weergegeven, treft men aan hoefijzers gegeven door Koningin Elisabeth, Koning George IV, Koningin Victoria en Koning Eduard VII.

Laméris.

INGEZONDEN STUKKEN.

OPLEIDING VAN HOEFSMEDEN.

Het is een voldongen feit, dat het landbouwbedrijf, en alles wat daarmede samenhangt, in de laatste jaren met reuzenschreden is vooruitgegaan. Wetten, verordeningen, scholen en cursussen zijn in het leven geroepen om verbetering te brengen.

Ook voor het hoefbeslag wordt door de Regeering, de Landbouw-Maatschappijen en Bonden, al het mogelijke gedaan, om de opleiding te verbeteren en daaronder niet het minst door de Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw, die door het stichten van een hoefsmidschool te Tiel toonde dat zij, niet tevreden met stukwerk, het onderwijs in het hoefbeslag steeds hooger wilde opvoeren.

Wordt dit voldoende gewaardeerd? Is de aardigheid er af nu de meeste smidsbazen in het bezit zijn van een diploma? Vroeger was er een wedloop om een cursus in hoefbeslag te mogen bijwonen, thans kost het moeite om een cursus samen te stellen en de hoefsmidschool wordt schaarsch bezocht.

Laten de smeden toch beseffen, dat ook voor hen stilstand achteruitgang

is. Wanneer zij liefde voor hun vak hebben, moeten zij zorgen, dat de jongeren weer beter onderlegd worden, door meer uitgebreid onderwijs. Waren vele ouderen tevreden met een *diploma*, thans is het hun plicht te zorgen, dat de jonge smeden hun vak leeren verstaan en goed geschoold in de praktijk komen. Laten de smidsbazen daarom hun zonen naar een hoefsmidschool sturen, zij brengen bij terugkomst al dadelijk voordeel aan bij het bedrijf en zijn later beter bestand om de concurrentie het hoofd te bieden, door hun hoogere ontwikkeling. Voor de minder bedeeden blijven de cursussen nog altijd hulpmiddel om door eigen kracht meer van hun vak te leeren; maar ook deze, die dikwijls gaarne de hoefsmidschool zouden bezoeken, doch de kosten niet kunnen dragen, *kunnen* en *moeten* geholpen worden. De toonaangevende landbouwers hooren en zien reeds spoedig, wanneer er in hun omgeving een smidszoon of knecht is met aanleg. Laten die zich dan eenige moeite getroosten door bij de afdeling der Landbouw-Maatschappij of Bond subsidie aan te vragen, om zoo een jongen in de gelegenheid te stellen, een hoefsmidschool te bezoeken, doch laten zij zelf voorgaan met een bedrag samen te brengen, dan zal zonder twijfel ook wel steun van de een of andere corporatie te verkrijgen zijn.

Wanneer bij de smeden de energie verzwakt, moeten de landbouwers drang uitoefenen; zij toch zijn het, die in de eerste plaats belang hebben bij degelijk werk. De waarde van een paard hangt toch grootendeels af van de gesteldheid van zijn hoeven.

Bij slecht of minderwaardig beslag kunnen hoefgebreken ontstaan, waardoor de paarden zoo goed als waardeloos worden. Wanneer door slecht besnijden de stand onvoldoende wordt of wanneer bij onvoldoenden stand, tengevolge van afwijkenden lichaamsbouw, door onkunde van den smid, dit gebrek verergert, gaat het paard slechter loopen en daarmee vermindert de waarde. Menig beengebrek ontstaat door ongelijken druk in de gewrichten, tengevolge van „onoordeelkundig” beslag.

Wie zijn eigenbelang beseft, steune de hoefsmidscholen en cursussen, daar zij tot vorming dienen van degelijke smeden.

v. L.

(Op verzoek overgenomen uit „De Betuwe”).

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** In de vorige aflevering is onvermeld gebleven dat op 23 October als leerling is toegelaten D. Schothorst van Noordbroek. Bovendien houden thans aan de inrichting verblijf de leerlingen K. Maring van Zeerijp, R. v. d. Laan van Loppersum, K. Snakenborg van Kolham, H. Hilbrandts van Eelde en C. Holt van Norg.

— **Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag van Rijkswege te Utrecht.** Begin volgende maand vindt het examen plaats voor de leerlingen, die aan den 2^{en} cursus hebben deelgenomen, terwijl 1 Februari 1912 de derde cursus aanvangt. Het volledig reglement voor den 2^{en} cursus is in de December-af. 1910 opgenomen, welk reglement

voor den 3^{en} cursus ongewijzigd is gebleven, zoodat wij thans volstaan met alleen art. 4 hiervan aan te halen, luidende als volgt:

„*Om toegelaten te worden moet men den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich vóór 20 Januari met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder overlegging van geboorte-acte, diploma's (als van: ambachtschool, hoefsmidschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht afloopen der lagere school en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.*

— **Hoefsmidschool te Tiel.** Blijkens achterstaande advertentie bestaat er gelegenheid zich vóór 25 Dec. a. s. als leerling voor het volgen van een cursus aan deze school op te geven.

— **Militaire hoefsmidschool te Amersfoort.** De militaire hoefsmidsleerlingen L. I m m e l en H. d e G r o o t, respectievelijk aan de Hoefsmidschool geplaatst op 23 Juli '10 en 3 December 1910, hebben het examen voor militair hoefsmid met gunstig gevolg afgelegd en zijn naar hunne voorloopige standplaatsen, resp. Assen en Ede, vertrokken.

In den laatsten tijd is er veel aanvraag van zoons van boerensmeden, die niet in staat zijn zelf een smederij te koopen, om tot militair hoefsmid te worden opgeleid. Er is gelegenheid om proeven van hunne bekwaamheid af te leggen, alvorens zij in dienst treden. Valt dit goed uit, dan kunnen zij teekenen voor vier jaar met een proefjaar; zij worden dan eerst een half jaar bij het regiment afgericht en verder wanneer er plaats is, aan de Hoefsmidschool als leerling aangenomen. Zij, die hun dienstplicht vervuld hebben, behoeven niet meer naar de regimenten te gaan om te worden afgericht; zij hebben echter geen proefjaar. Op deze wijze is het mogelijk dat flinke hoefsmiden, die in de burgermaatschappij het vak met succes hebben uitgeoefend, in één à twee jaar tijd zich een goede zelfstandige positie kunnen verwerven, terwijl zij anders als smidsknecht moesten blijven voortwerken. L.

— **Hoefsmiden bij het Nederlandsch-Indische leger.** Naar wij vernemen bestaan er ernstige plannen de positie van de hoefsmiden bij het Indische leger te verbeteren door op ruime schaal den rang van wachtmeester en sergeant, en dus ook het daaraan verbonden gagement, beschikbaar te stellen. v. d. B.

— **Voorschrift nopens hoefbeslag voor het Ned.-Indische leger.**

Het voorschrift nopens hoefbeslag voor het leger in Nederlandsch-Indië, dateerende van het jaar 1902, eenigszins verouderd in verband met de tegenwoordige remonteering met Australische paarden, zal weldra door een nieuw worden vervangen. v. d. B.

PERSOVERZICHT.

Nederland.

— *Zuid-Holland.* Ged. Staten stellen voor: 1°. aan de Vereeniging

Ambachtsschool voor de Hoeksche Waard ten behoeve van hare ambachtsschool met avondteekenschool te Oud-Beierland, met ingang van 1912 een subsidie te verleen van f 1870 's jaars, mits het rijk voor 1913 en volgende jaar f 6180 's jaars geeft, totdat de bestaande geldleeningen van de vereeniging zullen zijn afgelost;

2°. te verleen van f 100 's jaars aan de afdeeling Gorinchem en omstreken van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw ten behoeve van haar cursus in hoefbeslag te Gorinchem, mits de andere jaarlijksche inkomsten f 390 bedragen.
(u. „N. R. Ct.”)

— *Maatschappij tot Bev. v/d. Landbouw en Vecteelt in Zeeland.* Deze Mij. vergaderde 9 Nov. j.l. te Middelburg. Het Zeeuwsch Landbouwblad van 22 Nov. bevat van deze vergadering een uitvoerig verslag, waaraan wij het volgende ontleenen:

Hoefsmidscursussen. Voor de cursussen, die op de vorige vergadering bij loting zijn aangewezen, nl. te Goes, Krulingen en Tholen, hebben zich een vijftigtal leerlingen aangegeven. Aangezien door de examencommissie de opmerking is gemaakt, dat vele examinandi moesten afgewezen worden wegens te geringe bedrevenheid in het smidsvak, wordt besloten, dat de leerlingen, die tot die cursussen wenschen toegelaten te worden, eerst onderzocht zullen worden aangaande hunne bedrevenheid in het smeden. Laat die te wenschen over, dan zullen zij aan die cursussen niet mogen deelnemen.

* * *

Op het verzoek van eenige smidsgesellen, die bij het laatste examen zijn afgewezen, om bij het eerstvolgend examen daartoe te worden toegelaten ter verkrijging van een diploma als hoefsmid, wordt gunstig beschikt onder voorwaarde, dat zij voor het examen alsdan eene som moeten storten van f 5.—.

* * *

Verder stippen wij uit de begrooting voor het jaar 1912 onder ontvangsten en uitgaven de volgende posten aan:

Prov. subsidie v. d. paardenfokkerij f 3550; — subsidie van het Rijk voor cursussen in paardenkennis f 624.07 en voor subsidie voor cursussen in hoefbeslag: *a* van het Rijk f 750 en *b* van de provincie f 150 = samen f 900. Onder uitgaven komt, voor drie cursussen in hoefbeslag, een post op de begrooting voor van f 1100, welke gelden verkregen worden door de onder de ontvangsten genoemde post van f 900 benevens een daaronder voorkomende van f 200 als bijdragen van de leerlingen.

Duitschland.

De December-afl. van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende:

1°. *Het beslag bij verzen-klemhoeven*, of ingetrokken verzenen, door K. Marschner, onderwijzer in hoefkunde a/d. hoefsmidsschool te Dresden.

De Schrijver vestigt in dit artikel er de aandacht op, dat ieder hoef, en vooral een klemhoef, zoodanig dient te worden beslagen, dat deze zich ook werkelijk kan uitzetten, wanneer het paard op den hoef rust. Wanneer aan

dezen eisch niet wordt voldaan, dan spreekt het vanzelf dat zulks aanleiding moet geven tot drukking of kneuzing, die helaas in veel gevallen op zichzelf wordt behandeld, zonder behoorlijk op het bestrijden der oorzaak te letten, welk laatste natuurlijk van de meeste beteekenis is te achten, m. a. w. niet de steengal, maar de oorzaak, die aanleiding gaf tot het optreden van deze verbloeding, dient te worden opgeheven. In verband hiermede moet bij elken klemhoef het hoefijzer geheel vlak verlopen tot aan het laatste nagelgat en van hier af tot aan het einde toe van den binnen- naar den buitenrand hellen en des te meer al naarmate de verzenen sterker zijn ingetrokken.

Al moge bij klemhoeven dikwijls geen bepaald kreupel loopen worden waargenomen, zoo is zulks meestal een gevolg van het feit, dat beide hoeven vrijwel even pijnlijk zijn. Indien één paard niet vrij loopt, wordt zulks door de meeste eigenaren niet voldoende onderkend. Het gebruik maken van gummi, touw, leer enz. is in den regel een voldoende middel om verergering te voorkomen. Het terecht gunstig beoordeelde balkijzer geeft alleen verbetering wanneer de balk behoorlijk met den straal in aanraking kan komen. Is zulks niet mogelijk, dan blijft alleen het verwijdingsijzer als bruikbaar hulpmiddel over.

Het aanbrengen van de steunsellippen baart nog al dikwijls moeilijkheden. De Schr. zegt dat de ervaring hem heeft geleerd, dat deze moeilijk te vervaardigen lippen betrekkelijk overbodig zijn, daar zij toch niet meer aansluiten zoodra eenige verwijding van den hoef is verkregen. De Schr. wijst er verder op, dat ieder gebrek niet altijd over dezelfde kam kan worden geschoren en elk geval als regel op zichzelf moet worden beoordeeld. Wel is altijd aanbevelenswaardig, dat de betreffende hoeven vóór het beslaan zooveel mogelijk zacht dienen te worden gemaakt.

Ten slotte merkt de Schr. op, dat het bovenbedoelde pantoffelijzer somtijds ook goede resultaten kan geven bij het bestaan van verbeende hoefkraakbeenderen, doch dat het bij dit gebrek, nog meer dan bij klemhoef, raadzaam is om voorlichting te vragen van een op hoefkundig gebied ervaren vee-arts.

(De mededeeling van den Schrijver, dat een pantoffelijzer gunstig kan werken bij het bestaan van hoefkraakbeenderen, komt ons niet aannemelijk voor. Redactie „De Hoefsmid“.)

2°. *Nieuwe vindingen op het gebied van het hoefbeslag*, besproken door Prof. Dr. M. Lungwitz: *a.* een schroefsleutel, waarbij aan het verdikte vierkante einde een uitholling is aangebracht en alle 4 zijden van een vierkant gat van uiteenlopende doorsnede zijn voorzien, zoodat deze sleutel bij 4 verschillend dikke schroeven dienst kan doen; *b.* een insteekstoot; *c.* nieuwe soort nagels voor touwijzers; *d.* een standaard om het been van het paard op te laten rusten, ten einde hierdoor den knecht-ophouder te kunnen missen; *e.* machinale ijzers met stoot, plaat en lip; *f.* staalband-hoefijzer, welke staalband telkens zou kunnen worden vernieuwd; *g.* hoefijzers om het uitglijden op asphalt te voorkomen; *h.* hoefijzers met een veerende zool van staal-lood; *i.* staaldraad-borstel; *j.* een zoolplaat van gummi inplaats van ijzer.

Geen dezer nieuwe vindingen wordt door den beoordeelaar krachtig aanbevolen, terwijl de standaard-beenophouder beslist gevaarlijk in de practijk wordt genoemd.

3°. *Overzicht van de hoefsmidschool*, behoorende bij de Veeartsenijkundige Hoogeschool, te *Dresden*, over 1910.

Afgezien van de voordrachten ten behoeve van de studenten der Hoogeschool hebben in 1910 160 leerlingen onderwijs in hoefbeslag aan deze inrichting ontvangen, waarvan 58 burger- en 102 militaire leerlingen en met inbegrip van de 34 leerlingen, die bij het einde van 1909 aan de inrichting waren. Van genoemde 160 hebben in 1910 127 een volledigen cursus gevolgd, n.l. 46 burger- en 81 militaire leerlingen, terwijl aan het einde van 1910 nog 33 leerlingen aan de Inrichting aanwezig waren. Aan 23 burger-leerlingen is een gedeeltelijke vergoeding van onkosten toegekend, n.l. elk ruim f 70.

Er werden 6394 paarden beslagen, met inbegrip van 38 ezels en 5 runderen, 14978 nieuwe en 4543 oude ijzers ondergelegd, waaronder 3733 balkijzers en 4140 met inlegsels, n.l. 1832 leeren zolen, 90 luchtzolen, 2195 kurkzolen, 4 viltzolen, 22 reform-viltplaten en 96 hoeflederkit-inlegsels.

Aan 127 leerlingen, 46 burgers en 81 militairen werd examen afgenomen. Van deze verwierf 1 het diploma als meester-hoefsmid (een burger), 51 het diploma als geëxamineerd hoefsmid met lof (17 burgers en 34 militairen) en 75 het diploma als geëxamineerd hoefsmid (28 burgers en 47 militairen). Verder werden nog geëxamineerd 79 smeden die het onderwijs aan de inrichting niet hadden gevolgd, waarvan 1 den meestertitel, 3 het diploma als geëxamineerd hoefsmid met lof en 56 het diploma als geëxamineerd hoefsmid ontvingen, terwijl 19 niet zijn geslaagd.

4°. *Persoverzicht.*

5°. In het Koninkrijk Beieren werden gedurende 1910 236 hoefsmidsleerlingen geëxamineerd, waarvan 77 zijn geslaagd en 159 niet geslaagd. Behalve deze hoefsmidsexamens werden in genoemd Koninkrijk aan de bestaande 7 hoefsmidscholen aan 220 leerlingen het diploma uitgereikt.

In Wurtemberg werden in 1910 83 hoefsmidsleerlingen geëxamineerd, waarvan 75 een cursus volgden, 81 slaagden en 2 niet.

Engeland.

— *De Hackney-tentoonstelling* zal a. s. voorjaar worden gehouden op 5, 6, 7 en 8 Maart, waarvoor f 21120 aan prijzen zijn uitgelooft. Er zijn klassen voor hengsten, merries en ruins van elken leeftijd.

De show zal weder worden gehouden in de voorstad Islington op de oude plaats, terwijl de n^o. voor de oudere ingespannen tuigpaarden niet meer in het programma zullen voorkomen, daar deze feitelijk meer thuisbehooren op een Concours-hippique, zooals b. v. de Olympia-show. Zoo is het n^o. voor tandems ook uitgevallen, doch dat voor spannen is behouden. De algemeene bepalingen, ook ten opzichte van het maximum gewicht der hoefijzers, zijn ongewijzigd gebleven. Er is op het terrein vanwege de Vereeniging een hoefsmid aangewezen met de bepaling, dat tentoongestelde paarden bij eventuele vernieuwing of verlegging van het beslag door niemand anders dan door hem mogen worden beslagen. Het vastgestelde gewicht omvat zoowel de ijzers als de nagels, die voor de bevestiging noodig zijn. Hackneys, hooger dan 14 hands (jaarlingen uitgezonderd), mogen voorzien zijn van ijzers van hoogstens 2 Eng. ponden, terwijl het maximum gewicht voor poney's, minder

dan 14 hands, en voor jaarling-ruins en -merries op hoogstens $1\frac{1}{2}$ pond is gesteld.

De kosten van inschrijving zijn niet laag te noemen. Zij bedragen voor hengsten ruim f 25, voor ruins en merries bijna f 19 per stuk, voor spannen ruim f 25, terwijl voor inschrijving in het register der publieke verkoopning voor ieder f 6.30 moet worden betaald. Deze prijzen zijn geldig voor leden van de Hackney-vereeniging. Niet-leden betalen het dubbele. (u. L. S. J.)

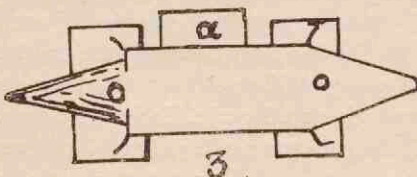
Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HET SMEDEN VAN AAMBEELDEN.

De oudste aambeelden zijn uit gietijzer vervaardigd, welke echter zeer weinig aan hun doel beantwoordden, daar zij niet genoeg weerstand boden. Het is namelijk een eerste vereischte, dat de hoeken der oppervlakte, de eigenlijke werkbaan, nauwkeurig vlak, haaksch en glad zijn, een voorwaarde, waaraan een gegoten aambeeld niet kan voldoen. Daar nu de nagelindustrie voor haar werk die scherpe hoeken noodig had, zooals al de lezers bekend is die aan een stuk draad een punt moeten smeden, werden in de landen, waar de kleine smederij bloeide, d.w.z. waar men nagels, scharen, schoffels, messen enz. fabriceerde, ongeveer dus in 1790, de eerste aambeelden uit ijzer en staal gecombineerd gesmeed.

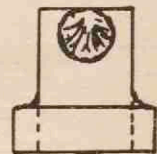
In de onderstaande regelen, toegelicht door enkele teekeningen, willen wij den lezers trachten duidelijk te maken de wijze waarop onze aambeelden gesmeed worden, niet om ze later na te maken, doch alleen om de fabricatie te leeren kennen van een zoo'n algemeen onmisbaar stuk gereedschap (fig. 1, 2, 3). In fig. 1, 2, 3 zien wij een aambeeld, zooals het meestal gebruikt wordt, in drie verschillende doorsneden. Wij zien den middelsten, eigenlijken standaard *S* met de zijdelings aangesmede hoorns, bij *R* den ronden, en bij *K* den platten hoorn. Aan de achterzijde is een stuikblok *a* aangezet, hetgeen bij zwaar stuikwerk als zeer gemakkelijk genoemd kan worden.

Het ronde gat *b*, bij den ronden hoorn, dient voor het doorslaan van ronde gaten, terwijl het vierkante gat *c* voor het plaatsen der bekende gereedschappen dient. De zijdelingsche gaten *e*, evenals het onderste gat *f*, dienen slechts voor het insteken van ijzeren bouten om het transporteeren te vergemakkelijken.

wij den lezers trachten duidelijk te maken de wijze waarop onze aambeelden gesmeed worden, niet om ze later na te maken, doch alleen om de fabricatie te leeren kennen van een zoo'n algemeen onmisbaar stuk gereedschap (fig. 1, 2, 3).

In fig. 1, 2, 3 zien wij een aambeeld, zooals het meestal gebruikt wordt,

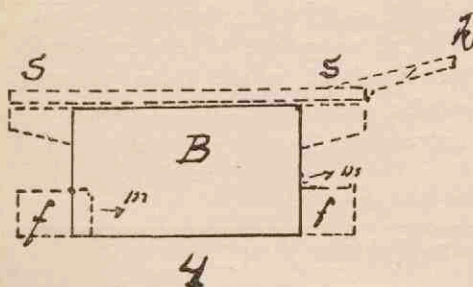
2

in drie verschillende doorsneden. Wij zien den middelsten, eigenlijken

Deze gaten leveren echter den vervaardiger vrij wat meer moeilijkheden dan in het algemeen gedacht wordt, en zijn in de meeste gevallen vrij doelloos. Deze gaten zijn gewoonlijk 30 m.M. in het vierkant en loopen taps naar beneden. Wordt nu het aambeeld ver-

plaatst, dan is er zelden nauwkeurig passend ijzer voor beide einden aanwezig, hetgeen dan ook nog moet zijn uitgesmeed, om ver genoeg ingestoken te kunnen worden; anders glijdt het af. Zelden zijn die ijzers echter sterk genoeg en buigen zij. Daar het nu gemakkelijk is het aambeeld door elke willekeurige staaf, welke onder den hoorn gestoken wordt en door een ijzer gestoken door de gaten *b* en *c* verzekerd wordt, weg te dragen, zouden de gaten *e* en *f* gemakkelijk kunnen vervallen, waardoor menige onaangenaamheid bespaard bleef. — Nu echter over de fabricatie:

In figuur 4 zien wij een van te voren op maat gesmeed vierkant

blok; hieraan worden op de bekende wijze de onderste voeten *f* gelascht, doordat beide deelen blok *B* en een voet *f* op laschhitte gebracht worden en daarna tezamen gesmeed. Bij de eerste verhitting wordt er in hoofdzaak op gewerkt dat de stukken in hun hart vastzitten, terwijl bij een tweede verhitting de voor-

uitstekende kanten en hoeken worden weggewerkt. Hierna gaat het op de rij af met de andere voeten, daarna de hoorns *K* en *R*. Nadat deze nu goed aangelascht zijn, begint men met het uittrekken van den hoorn, en wel zoo, dat de vlakke baan boven den hoorn blijft staan. Nu wordt een stuk laschstaal, een uit meerdere staallagen tezamen gelaschte lappen, hetgeen meestal viermaal opgelascht en uitgesmeed is, waarvan de vakuitdrukking, viermaal geraffineerd staal, d.w.z. gereinigd staal gemaakt dat nauwkeurig op de baan past. Dit wordt aan een einde voorzien van een lang handvat, zie *K* fig. 4 en dan witheet gemaakt, nadat het aambeeld op de werkbaan de laschhitte bereikt heeft. Hierop wordt nu die staalplaat, welke gewoonlijk 2 c.M. dik is, met laschpoeder opgebracht. Voor men het laschpoeder kende, moest men ook die stalen platen op laschhitte brengen, waarbij het voorkwam, dat het een of ander dikwijls verbrandde, hetgeen zich in het gebruik door de vele scheuren openbaarde. Het laschpoeder wordt in een ijzeren pot tot donkerroodgloei-hitte gesmolten, dan op een plaat uitgegoten, waar het een donkergroene glazige massa is. Deze wordt in een mortier fijn gestampt en daarna 5 gewichtsdeelen gemengd met 7 gewichtsdeelen fijne roest-olievrij staalvijsel. Nadat men de te lasschen stukken (alzo staalijzer) voorgewerkt en voorgevormd heeft, reinigt men de laschplaatsen snel met een stalen borstel, strooit het poeder goed op en hecht de stukken met een paar krachtige slagen, waarna men de verbinding weer direct in het vuur brengt, het staal door zandbedekking eenigszins afkoelt en verder op de ons bekende wijze afwerken.

Bij het aambeeld nu wordt in vele kleine hitten, door middel van lichte, lange voorhamers, de stalen plaat opgelascht, en de hoorn uitgerekt, hetgeen zeer snel met veel slagen geschieden moet. Hierbij werken meestal tegelijkertijd zes voerslagers mede, waarbij ieder nauwkeurig in den slag moet blijven, om niet in elkander te slaan en het stuk voorgoed te bederven.

Nu worden de gaten *b* en *c* door een stempel met zeer veel moeite ingeslagen op de aan ons smeden bekende wijze n.l. met gebruik van een stukje versche steenkool, om door de ontwikkelde gassen den doorslag terug te drijven. Daar het aambeeldblok echter zeer massief is, duurt dat doorslaan zeer lang, afgezien nog daarvan dat de aangelaschte deelen gemakkelijk losraken.

Doch ook bij het aambeeldsmeden wordt de moderne vooruitgang benut, doordat men deze gaten boort en door passende stempels verder opdrijft. Daarop worden de draaggaten *e* en *f* eveneens met veel moeite ingedreven, waarna het aambeeld gereed is. Nadat de werkbaan geslepen en gevijld is, wordt het aambeeld voorzichtig verwarmd en gehard volgens een lang beproefde methode in „afgebonden” zouthoudend water. De vuren, waarin de aambeelden gelascht worden, bevinden zich diep in de vloer en vereischen een grooten omvang en intensieve hitte.

M.

A D V E R T E N T I Ë N .

De Directeur-Generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand Januari a.s. op nader te bepalen dagen, aan **'s Rijks Veeartsenijschool te Utrecht**, gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den **cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag**.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich **vóór 20 Januari a.s.** met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder overlegging van geboorteacte, diploma's (als van ambachtsschool, hoefsmidschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht de lagere school te hebben afgehoopen en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

's-Gravenhage, 7 December 1911.

De Directeur-Generaal voornoemd:

P. VAN HOEK.

Hoefsmidschool te TIEL.

Oproeping van Leerlingen voor den cursus te halfjaar 1912.

Aangifte te doen vóór 25 December a.s.

Nadere inlichtingen te verkrijgen bij den Directeur

H. J. C. VAN LENT, vee-arts te Tiel,
St. Agnietenstraat.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

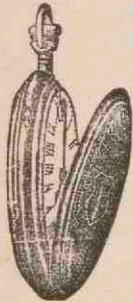
Voor *H.H. Veeartsen* uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

ZELDZAME GELEGENHEID.

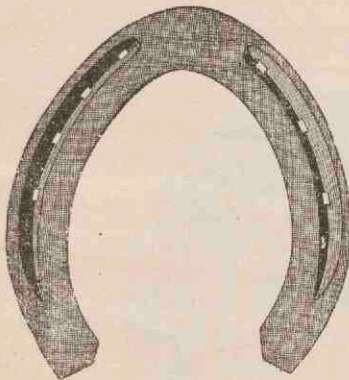

De overname van den alleen-verkoop stelt mij in staat voor slechts **f 2.90** een elegant, extra plat **Amerikaansch Double Zwitserisch Zakhorloge** aan te bieden. Dezelve bezit een accuraat 36 uur loopend Ankerwerk, merk „Speciosa”, en is langs electrischen weg met echt goud overtrokken. Garantie voor accuraat loopen 4 jaar; een stuk **f 2.90**, 2 stuks **f 5.50**. Bij ieder horloge wordt een fijn vergulde ketting gratis bijgevoegd. Geen risico, daar ruilen geoorloofd is; eventueel geld retour; verzending onder rembours.

H. SPINGARN, Krakau, Öster No. 356.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,

die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vluggende levering.

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

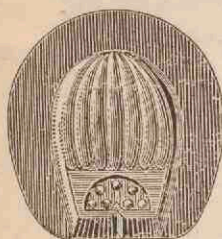
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradij in 11 maten van 4½ tot 6¾ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

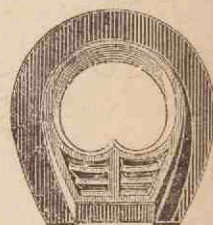
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

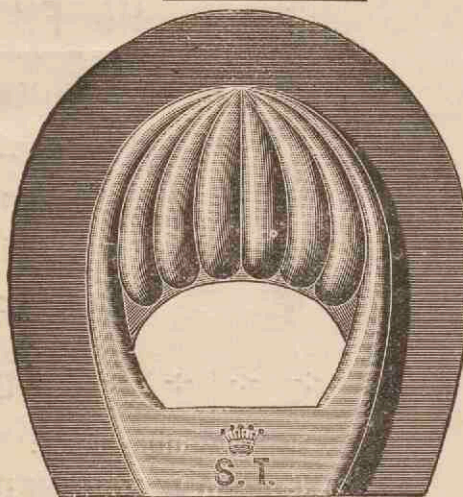

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradij.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradij.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthooen.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder. om ijzer en staal te wellen.

